

Universitatea de Stat „Alecu Russo”
Biblioteca Științifică

Colecția Personalități universitare bălțene

Gheorghe POPA

Biobibliografie

BĂLȚI, 2012

UNIVERSITATEA DE STAT „ALECU RUSSO” DIN BĂLȚI
BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ

Colecția Personalități universitare bălțene

Gheorghe POPA

Biobibliografie

Ediția a 2-a,
revăzută și completată

Bălți, 2012

CZU 016:[378.4(478)+80+929]

P 79

Alcătuitor Ana NAGHERNEAC

Redactor responsabil Elena HARCONIȚA

Redactor coordonator Ala SAINENCO

Redacție bibliografică Lina MIHALUȚA

Design/copertă/machetare Silvia CIOBANU

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Gheorghe POPA: Biobibliografie / Univ. de Stat „Alec Russo”, Bibl. Șt. ; alcăt. Ana Nagherneac ; red. resp. Elena Harconița ; red. coord. Ala Sainenco ; red. bibliogr. Lina Mihaluța ; design/cop./machetare Silvia Ciobanu. – Ed. a 2-a, rev. și compl. – Bălți, 2012. – 223 p. – (Personalități universitare bălțene).

ISBN: 978-9975-50-091-3

©Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, 2012
str. Pușkin, 38, Bălți, MD 3121 Republica Moldova, tel/fax: (0231) 5 24 45,

e-mail: libruniv@usb.md,

Web: <http://libruniv.usb.md>,

Blog: <http://bsubalti.wordpress.com>

Open LIBRARY: <http://openlibrary.org/people/librunivusb>

Calameo: <http://ru.calameo.com/publish/books/>

Issuu: <http://issuu.com/bibliotecastiintificauniversitaraba>

ISBN: 978-9975-50-091-3

S U M A R

Note asupra ediției	4
Argument	5
I. <i>Curriculum vitae</i>	7
II. Crochiuri	45
III. Interviuri	81
IV. Aprecieri	
a) <i>In extenso</i>	122
b) <i>In brevi</i>	147
V. Bibliografie	
a) Lucrări științifice și didactice; redactare și publicistică lingvistică	163
b) <i>Varia</i>	183
c) Coordonator științific al tezelor de doctorat	188
d) Referent oficial al tezelor de doctorat	189
e) Referințe la publicațiile științifice	189
f) <i>Personalialia</i>	192
VI. Indexuri auxiliare	
a) Nume	199
b) Titluri	207
c) Publicații în serie	219
Abrevieri	221

Note asupra ediției

Prezenta *Biobibliografie* face parte din colecția *Personalități univertare bălțene*, inițiată de Biblioteca Științifică a Universității în anul 2003. Volumul de față este dedicat profesorului și omului de știință Gheorghe Popa, discipol al regretatului academician Silviu Berejan.

Materialele pentru ediția a 2-a a *Biobibliografie* (prima ediție a apărut în anul 2004 și poate fi consultată pe Internet - [http:// libruniv.usb.md/](http://libruniv.usb.md/)) au fost selectate din catalogul tradițional și electronic al Bibliotecii univertare; catalogul Bibliotecii Științifice a Academiei de Științe; LISTA lucrărilor științifice publicate și a titlurilor de protecție obținute de comunitatea științifică din Republica Moldova (2009-2011); Cronica presei din RSSM (1969-1998); Bibliografia Națională a Moldovei (1999-2011); arhiva personală a dlui Gheorghe Popa. Publicațiile în serie: Revistă de lingvistică și știință literară (1972-2012), Limba română (1998-2004), Intertext (2007), Akademos (2009); Dacia literară (1996); Noua Revistă Filologică (2011-2012); SEMN (1995-2012) au fost consultate *de vizu*.

Lucrarea este structurată în 10 capitole: Argument; *Curriculum vitae* cu iconografie; Crochiuri; Interviu; Aprecieri *in extenso și in brevi*; Bibliografie: Lucrări științifice și didactice; redactare și publicistică lingvistică; *Varia*; Coordonator științific al tezelor de doctorat; Referent oficial al tezelor de doctorat; Referințe la publicațiile științifice; *Personalalia*.

Aranjarea materialului în *Bibliografie* respectă ordinea direct cronologică și alfabetică în cadrul fiecărui an.

Descrierile bibliografice sînt întocmite în limba originală (cele apărute pînă la 1989 în limba română sînt transcrise din grafie chirilică în grafie latină), respectă standardul interstatal GOST 7.1-03 Înregistrarea bibliografică. Descrierea bibliografică. Cerințe generale și reguli de alcătuire. Abrevierile respectă standardul ГОСТ ИСО 832-2004: Межгосударственный Стандарт Библиографическое описание и ссылки. Правила сокращения слов и словосочетаний на иностранных языках.

Indexurile auxiliare de nume (inclusiv din text), de titluri și de publicații în serie facilitează utilizarea lucrării.

Biobibliografia este destinată filologilor, cadrelor didactice, studenților, bibliotecarilor, tuturor celor care vor să cunoască evoluția și performanțele distinsului profesor și cercetător.

Argument

În fața acestei *Biobibliografii*, gândul stăruie asupra ideii de tradiție pe care, necesar, încercăm să o edificăm profilând continuități pe cei doi piloni care justifică efortul prezentului: istoria și perspectiva.

Într-o istorie de doar câteva decenii, cum este cea a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, poți identifica o tradiție doar extinzând căutările spre rădăcini mai vechi și mai viguroase. Domeniul conceptelor, printr-un efort susținut, este, din fericire, pasibil de extindere și amplificare și în alte spații decât cel în care s-a întemeiat. Prof. Gheorghe Popa este un nume prin care tradiția prinde contur cert la Universitatea bălțeană: Domnia Sa este parte integrantă a acestei istorii de peste 40 de ani: mai întâi ca student, iar mai apoi ca universitar în diverse ipostaze – de cadru didactic, cercetător, manager.

Această carte este o pledoarie pentru o succesiune ce înscrie, pe linie lingvistică, nume care au edificat, deopotrivă, prin cercetare academică și activitate didactică: Silviu Berejan, Eliza Botezatu, Ion Evtuşenco, Ilarion Matcovschi etc.

Întru menținerea și perpetuarea acestei continuități, mai cu seamă prin mentorul său, acad. Silviu Berejan, și prin asumarea conceptelor gândite în alte spații, prioritar ale prof. Eugeniu Coșeriu, dl Gheorghe Popa a conturat perspectiva constituirii unei școli la Bălți, indicând posibilități, relevând domenii de cercetare, identificând repere, oferind modele. Iar modelele propuse de Domnia Sa nu țin doar de epistemologie, ci și de moduri de a fi: detașat, nepărtinitor, dezinteresat, departe de sine și aproape de ceilalți. Exemplu de verticalitate, Gheorghe Popa a făcut onest doar două tipuri de politică: pe linia preocupărilor sale profesionale – politică lingvistică, iar pe linia firii sale – politică de „a fi pentru alții”.

Această lucrare mai este și temeiul unor posibilități de a face lingvistică într-un spațiu și într-un timp în care filologia, regretabil, nu este în vogă. Monografiile, dicționarele, articolele, recenziile Domniei Sale sînt probe concludente ale reușitei de racordare la actualitatea lingvistică universală, de transferare și de adaptare a conceptelor la domenii concrete. În necesitatea unei continuități, mai important însă este că deschiderea pe care a avut-o Gheorghe Popa pentru întreaga lingvistică de calitate, indiferent de sorginte, a știut s-o impună celor asupra cărora a muncit din greu și continuu. Și nu doar despre deschiderea pentru lingvistică este vorba. Citîndu-l pe Eugeniu Coșeriu, Domnia Sa afirma frecvent: nu se știe de care cunoștințe nu are nevoie un lingvist. Bibliografia cu numele Gh. Popa reliefează aria diverselor preocupări pe care le-a avut, constituind borne ale unui parcurs integrat.

Volumul mai este și dovada unei necesități de lingvistică. Omul este „casa limbii”, afirmă Gheorghe Popa, parafrazându-l pe Martin Heidegger, iar implicațiile pe care le are această afirmație sînt, în planul cunoașterii omului, directe: fiind „atributul inalienabil al omului” (Gheorghe Popa), limba poate „spune” mai mult decît oricare alt fenomen despre el. Umanizarea cercetărilor ar însemna, așadar, orientarea spre studiul limbii întîi de toate, determinînd, în viziunea domnului profesor, înțelegerea locului și rolului „adevărat al limbajului printre celelalte activități ale omului”. În consecință, „lingvistica își va revendica dreptul de a ocupa un loc de cinste la «masa» științelor”.

Această *Biobibliografie* se vrea și un omagiu adus profesorului și omului de știință Gheorghe Popa de toți cei care au contribuit, direct sau indirect, la apariția ei, fiind și dovada trăirii *în* și *prin* lingvistică.

Conf. univ., dr. **Ala SAINENCO**,
șefa Catedrei de limba română

I. CURRICULUM VITAE

Numele	Gheorghe POPA
Informație personală	născut în 1952, s. Butești, Glodeni
Studii:	doctoratul, Institutul de Limbă și Literatură al AȘM (1976-1979); Facultatea de Filologie, Bălți (1970-1974)
Specializări:	Clermont-Ferrand, Franța (decembrie 2012); Braga, Portugalia (ianuarie 2011); SUA (februarie-martie 2011); El-Jadida, Maroc (iunie 2010); Porto, Portugalia (octombrie 2010); Chișinău-Iași (august-septembrie 1997); Leipzig, Germania (decembrie 1996); Moscova, URSS (februarie-mai 1986)
Titluri didactico-științifice	Universitatea de Stat „Alec Russo”: profesor universitar (din 2001); conferențiar universitar (1983-2001); lector superior universitar (1981-1983); asistent universitar (1974-1981)
Grade științifice	doctor habilitat în filologie (2007); doctor în filologie (1981)
Funcții administrative	rector al Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți (din februarie 2010); șef al Catedrei de limba română (2000-2010); șef al Catedrei de limba și literatura română (februarie-mai 2000); decan al Facultății de Filologie (1981-1984)
Alte funcții	secretar științific al Senatului universitar (din 22.02.2007-24.03.2010); cercetător științific superior (Institutul de Lingvistică al AȘM, 1995-2000); cercetător științific superior (Universitatea de Stat „Alec Russo”, 1994-1996)
Domenii de cercetare	lingvistică generală, lingvistică comparată, lexicologie, lexicografie, semantică, gramatică, ortografie, sociolingvistică

Publicații

peste 150, inclusiv două monografii (2007; 1992), trei dicționare (2010; 2001; 1990), un manual (1992, în colaborare), un volum de interviuri (2004, în colaborare); în calitate de cercetător științific superior la Institutul de Lingvistică al AȘM, a participat la elaborarea *Dicționarului derivativ al limbii române*; în calitate de membru al grupului de cercetare „Limba română vorbită în Moldova istorică”, a participat la elaborarea a două culegeri (2000, Leipzig)

Manifestări științifice

participant la mai multe conferințe, colocvii și simpozioane, inclusiv internaționale: Atlanta, Turcia (2011), Bălți, Moldova (2011, 2010, 2009, 2008, 2007, 2004), Chișinău, Moldova (2011, 2010, 2009, 2008, 2007, 2005, 2004, 2002, 2001, 1998), Iași, România (2004, 2003, 2002, 1997, 1996) Leipzig, Germania (1996), Minsk, Belarusi (2012), Suceava, România (1999, 1997, 1995), Vilnius, Lituania (2012) ș.a.

Activități de organizare a manifestărilor științifice

Colocviul Internațional aniversar „Eugeniu Coșeriu: 90 de ani de la naștere” (Iași-Bălți, 2011); Colocviul Internațional „Filologia modernă: realizări și perspective în context european” „*In memoriam acad. S. Berejan și a poetului acad. Gr. Vieru*” (Chișinău, 2009); Conferința Națională organizată cu prilejul a 80 de ani din ziua nașterii acad. S. Berejan (Bălți, 2007); Colocviul Internațional „Filologia sec. al XXI-lea”, ediția a II-a, organizat cu prilejul a 185 de ani din ziua nașterii lui Alecu Russo (Bălți, 2004); Conferința Națională organizată cu prilejul a 75 de ani din ziua nașterii acad. Silviu Berejan (Bălți, 2002); Colocviul Internațional „Filologia sec. al XXI-lea”, ediția I, organizat cu prilejul a 80 de ani din ziua nașterii prof. Eugeniu Coșeriu (Bălți, 2001); Conferința științifică organizată cu prilejul a 70 de ani din ziua nașterii acad. Silviu Berejan (Bălți, 1997)

Pregătirea cadrelor științifice

conducător științific (la unsprezece doctoranzi și la treizeci de masteranzi), referent oficial (la cinci teze de doctor și doctor habilitat), autor a peste treizeci de avize la teze de doctor și doctor habilitat, auto-referate, monografii, dicționare, programe, manuale etc.

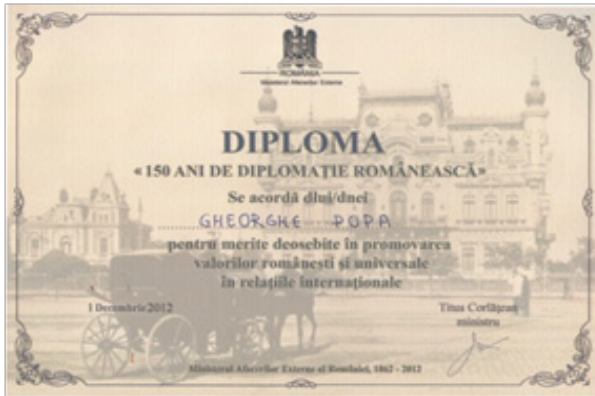
Membru al varii comisii, comitete, colegii

vicepreședinte al Seminarului științific specializat la Specialitatea 10.02.01. – Limba română, membru al Comisiei de experți pentru lingvistică a Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare, membru al Asambleei Academiei de Științe a Moldovei, redactor asociat al revistei *Semn*, (Bălți), co-director al *Noii Reviste Filologice*, (Bălți), membru al colegiului de redacție al revistei *Philologia* (Chișinău), membru al colegiului de redacție al revistei *Intercultural communications/Межкультурные коммуникации* (Tbilisi), membru al Platformei „DA” (Dialog Euroasia), membru a diverse comitete științifice de organizare a manifestărilor științifice etc.

Distincții

Medalia „Dimitrie Cantemir” (2012)

„150 ani de diplomatie românească” (2012)

Ordinul „Gloria Muncii” (2010)

Insigna „Recunoștință” (2010)

Profesorul, savantul și omul Gheorghe Popa la ceas aniversar

Să scrii despre Gh. Popa este onorant, întrucât în persoana sărbătoritului nostru avem (a) un cadru didactic care a parcurs, într-un timp relativ scurt, toate treptele ierarhice posibile (de la asistent universitar pînă la profesor universitar); (b) un cercetător care s-a impus în cele mai diverse compartimente ale științei despre limbaj, devenind cunoscut, prin studiile sale (unele dintre ele ajungînd lucrări de referință), în întreg spațiul românesc; (c) un manager care s-a manifestat la vîrsta de 29 de ani (caz mai rar întîlnit în perioada comunistă), deținînd funcția de decan; (d) un om de omenie care e gata în orice clipă să vină în ajutorare. Avea, probabil, suficiente motive regretatul acad. Silviu Berejan, cînd, cu zece ani în urmă, mărturisea: Gh. Popa „este unul dintre cei mai înzestrați, cei mai apropiați mie, mai de nădejde discipoli în toate privințele, cu care m-am mîndrit și continuu să mă mîndresc pînă acum, cînd împlinește 50 de ani” [Berejan, S. *Semicentenarul unui lingvist apreciat*. În: Lit. și arta. 2002, 28 noiem.]

În cele ce urmează, ne propunem să ilustrăm cu unele argumente demersul nostru, trecînd imaginar și sumar, atît cît ne permite spațiul temporal acordat, prin momentele vieții și activității celui care este profesorul, savantul, omul Gh. Popa. Lesne de înțeles, vom începe cu... începutul.

* * *

Gh. Popa s-a născut pe 30 noiembrie 1952 în satul Butești, nu departe de Glodeni, el fiind al doilea copil (din cei trei) al familiei Vera și Dimitrie Popa. Situată pe malul Prutului, în preajma celor o *Sută de movile* străvechi, într-un loc pitoresc, mica localitate nu se deosebește prea mult de altele din Basarabia. Ceea ce însă îl evidențiază însă e faptul că satul fusese populat de răzeși (iar răzeșii au prețuit dintotdeauna munca, onoarea și libertatea) și că are vechi tradiții culturale. De aici, apropo, își trăg obîrșia mai mulți intelectuali prestigioși, cum ar fi Damian Bogdan, un „excelent creator de școală în domeniul științelor auxiliare ale istoriei” (cum îl caracterizează *Enciclopedia română*), autorul valoroasei lucrări, unice în filologia românească, *Paleografia româno-slavă*; dr. hab. în chimie Dumitru Batîr, laureat al Premiului de Stat; dr. conf. Tamara Cotelea; dr. în biologie Virgil Olimid, stabilit în Craiova; frații Crasovschi, pedagogi renumiți; inimosul ziarist Iulius Popa ș.a. Este de-a dreptul impresionant ca un sătuc, care, la acea vreme, te miri dacă număra o mie de locuitori, să fi dat asemenea personalități (în general, în lumea științei au plecat doisprezece buteșteni doctori și doctori habilitați). Despre acestea Gh. Popa va afla mult mai tîrziu, acum însă Ghiță, cum îl numeau în familie, se pregătea să treacă primul prag al vieții: clasa I.

* * *

Primele studii le capătă la școala de opt ani din sat, numărându-se printre elevii cei mai capabili. Despre anii de școală și mediul profesoral de aici Gh. Popa va vorbi, peste ani, în cei mai frumoși și elogioși termeni, subliniind că profesorii școlii „erau profesioniști care, cu povara obligațiilor copleșitoare, își făceau onest și sincer datoria [...] și aveau un comportament ce nu trebuia să distoneze cu tradiția, la moment, a școlii și, în general, cu felul de a fi al buteștenilor”. Tînărul absolvent al școlii de opt ani a preluat aceste calități de la dascălii săi, calități desăvîrșite și ajustate, pe tot parcursul vieții, firii sale muncitoare și dornice de cunoaștere.

* * *

Studiile medii le obține la școala de cultură generală din satul Cobani. Viața de internat îl căleşte, îl face mai independent, mai sigur pe sine, are mai mult timp liber și elevul Gh. Popa se dăruiește total cărții. Și rezultatul nu întîrzie să apară: numeroase diplome cu mențiune și rezultate performante obținute la mai multe concursuri naționale și internaționale (Olimpiada republicană la limba și literatura română, Olimpiada televizată la istorie, Olimpiada Unională de la Moscova la fizică ș.a.). Iată un exemplu concludent dintr-un anumit punct de vedere în acest sens. Participînd la concursul unional al compunerilor, consacrat centenarului din ziua nașterii lui V. I. Lenin, cotidianul principal „Moldova Socialistă” începea enumerarea laureaților cu Gh. Popa, consemnînd: „Gheorghe Popa din clasa a X-a (s. Cubani, raionul Glodeni) se orientează bine în problemele sociale, legînd fiecare eveniment de învățătura leninistă”.

În anul 1970 absolvește cu succes școala medie, unicul „4”, la algebră, fiind nota care nu i-a permis să termine studiile cu eminență sau, cum se obișnuia atunci, cu medalie de aur.

* * *

Studiile universitare bălțene i-au oferit însă cele mai mari posibilități de a se manifesta pe diverse planuri: studii (pe parcursul anilor de învățămînt – după sistemul de apreciere de cinci puncte – n-a avut nicio notă de „patru”), activitate obștească (era la modă în acea perioadă!), ziaristică (a publicat peste 20 de articole), activitate științifică (concursuri, conferințe, olimpiade etc.). Aprecierile nu s-au lăsat mult așteptate: bursa de merit „A. S. Pușkin”, bursa de merit „V. I. Lenin”¹; diplome și cadouri universitare, interuniversitare și ministeriale; desemnarea ca membru a diferite delegații, comisii, comitete etc.

Aici și-a redactat primele lucrări științifice sub îndrumarea profesorilor

¹Pentru cei neavizați în materie: suma unei burse nominale lunare era suficientă ca studentul Gh. Popa să-și procure ... un costum de import și chiar... să-l „ude” cu prietenii.

universitari Ion Evtuşenco, Eliza Botezatu și Ilarion Matcovschi². Și tot aici a fost remarcat de acad. Silviu Berejan, care îl va caracteriza ulterior drept un „băiat ager și descurcăreț, care prindea literalmente din zbor [...] materia destul de complicată privind teoria limbii. [...] Gheorghe Popa consulta cu regularitate literatura recomandată la fiecare lecție. Lucrul acesta mi-a trezit simpatia față de băietanul înalt și slăbuț, care da dovadă că în conștiința lui pîlpîie deja o flacără sacră: setea de cunoaștere” [Berejan, S. *Semicentenarul unui lingvist apreciat*. În: Lit. și arta. 2002, 28 noiem.]

* * *

După absolvirea cu mențiune, în 1974, a Facultății de Filologie, Gh. Popa activează doi ani pe post de asistent universitar, după care se înscrie la doctorantura Institutului de Limbă și Literatură de la Chișinău (1976-1979), avîndu-l în calitate de conducător științific pe acad. Silviu Berejan, devenit tutorele său științific și la recomandarea căruia a fost înscris la doctorat. De această perioadă țin și primele cunoștințe ale unuia dintre subsemnați cu Gh. Popa, de care îmi amintesc cu plăcere și pe care le evoc în rîndurile de mai jos.

* * *

L-am cunoscut pe Gheorghe Popa în toamna anului 1979, cînd își finaliza studiile doctorale. Cele două săptămîni, petrecute la muncile agricole într-o localitate de pe malul stîng al Nistrului – Vorăncău, Rîbnița – (trimiși de institut, cum se obișnuia pe atunci) au fost de ajuns ca între noi să se înfripeze relații de bună înțelegere și chiar un început de prietenie.

Pentru a cîștiga cîteva zile libere de a pleca la soție și la fiica Doinița de cîteva anișori, tînărul tătîc, măcinat de dorul revederii cu cei dragi, culegea munți de roșii, îndeplinind mai mult de două norme pe zi (apropo, într-o zi a strîns o tonă de roșii). Noi ceilalți munceam mai pe îndelete, dar, vîzînd cu cîtă rîvnă și rapiditate aduna roșiile, ne-am pus și noi pe treabă, astfel încît, grație hărniciei și influenței pe care Gheorghe a avut-o asupra noastră, mica noastră grupă devenise una de frunte și era dată ca exemplu de conducerea gospodăriei în timpul scurtelor adunări de la începutul zilei de lucru.

Atunci, de fapt, l-am descoperit pe Gh. Popa, cu bucurie și uimire, ca om mereu zîmbitor, spiritual, receptiv la umor, el însuși fiind un bun povestitor de bancuri, dar și ca om sociabil, energic și întreprinzător, iubitor de adevăr și hotărît în acțiuni, verva sa molipsitoare cucerind întreaga noastră echipă.

Mai tîrziu, cînd am vizitat locurile sale natale, mi-am dat seama că acel spirit de om așezat și bonom care pune mai presus de toate munca, libertatea

²Un prilej de invidie pentru colegii de la catedra-„soră”: prima lucrare „științifică” publicată a studentului Gh. Popa e o recenzie... la o plachetă de versuri (selecția – M. Cimpoi, cuvînt-înainte – G. Meniuc): *Pe marginea unei plachete*. În: Pedagogul. 1974, 20 mar., p. 2.

și adevărul a răzbătut peste ani din trăsăturile răzeșilor de odinioară, ornînd însușirile de caracter ale lui Gh. Popa. Un detaliu demn de remarcat: silueta sa înaltă, un pic slăbită, dar una care exprima multă demnitate și mîndrie, una parcă măiestrit dăltuită, ne trimite cu gîndul la țărani din Buteștii lui, oameni cu mîinile trudite și chipurile pietroase, arse de soare și de vînturi aidoma stîncilor gigantice de la marginea localității, ce stau locului, iată de sute de ani, și nu cad.

De domeniul activității de cercetare a dlui Gheorghe Popa, dar realizată sub formă de colaborare, deci prin cumul, țin și legăturile strînse pe care le-a avut cu Institutul de Limbă și Literatură al Academiei chișinăuene. În primul caz, e vorba de angajarea sa, în calitate de cercetător științific superior, la realizarea lucrării colective intitulată *Dicționarul derivativ al limbii române*, studiu de mare anvergură și, într-un fel, unic în lingvistica românească, rămas, din nefericire, în manuscris, după trecerea în neființă a coordonatorul ei, Nicolae Raevschi, care, nu o dată, în desele reuniuni ale grupului de alcătuitori, stăruia asupra calității deosebite a materialului selectat și interpretat de Gh. Popa. În al doilea caz, e vorba de participarea dlui Gh. Popa, din nou la propunerea acad. Silviu Berejan, la realizarea unor proiecte internaționale.

Aici ne permitem să reluăm firul amintirilor legate de omagiul nostru prin consemnarea unor activități la care cel care vă vorbește a participat alături de dl Gh. Popa.

Legături mai strînse cu Gheorghe Popa am început să leg după 1990, în special pe parcursul celor trei ani de activitate științifică în cadrul proiectului internațional intitulat „Limba română vorbită în Moldova istorică” (1996-1999), proiect inițiat și coordonat de către prof. Klaus Bochmann de la Universitatea din Leipzig și finanțat de Fundația *Volkswagen* din Germania și realizat de un grup de cercetători germani și români, reprezentînd Universitatea din Leipzig, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Institutul de Lingvistică din Chișinău și Universitatea de Stat „Alecru Ruso” din Bălți. Proiectul și-a propus să cerceteze, pe baza unor înregistrări audio, starea limbii române vorbite de pe ambele maluri ale Prutului. Trebuie spus acum că înregistrările și transcrierile textelor dlui Gh. Popa erau originale și se remarcă printr-o calitate aparte, apte să surprindă diversele forme de manifestare ale vorbirii românești din spațiul basarabean românesc, iar referatele, luările de cuvînt și propunerile referitoare la îmbunătățirea tehnicii de redare a aspectului fonetic al înregistrărilor în general, prezentate la ședințele de lucru ale proiectului, erau binevenite și, de cele mai multe ori, acceptate. Rodul investigațiilor realizate în cadrul proiectului amintit a constituit cele două tomuri, redactate în limba română și tipărite la editura Universității din Leipzig în 2000 și 2002.

De remarcat că, prin tipărirea acestor volume, a fost pusă baza unui corpus de texte a limbii române vorbite în Moldova istorică.

* * *

Revenind la perioada imediat următoare după studiile de doctorat, vom sublinia faptul că modul de a fi al lui Gheorghe Popa poate fi explicat și prin domeniul profesat – *lingvistica*, „știința cea mai ordonată”, dar și cea „mai arborescentă”. Două dominante ale personalității dlui Gh. Popa se cer evidențiate în acest context: pe de o parte, modestia și „un fel de sficiune”, condiționate, probabil, de conștientizarea „complexității, polifuncționalismului, multiaspectualității și polifonismului” obiectului de studiu, iar, pe de altă parte, și de „oroarea” față de circumscrierea unui orizont îngust al cunoașterii lingvistice, impuse de realizarea caracterului „arborescent” și, în același timp, „integral” al științei limbii.

Prima dominantă a dictat un anumit fel de a fi în lumea științei și a relațiilor umane: prof. Gh. Popa nu și-a „organizat” niciodată recenzii, luări de cuvânt, invitații, locuri în anumite comisii etc., ci „a lansat” și a trudit continuu fără a aștepta „aplauze”.

A doua dominantă a făcut ca problemele intrate în vizorul prof. Gh. Popa să varieze de la aspectele lingvisticii teoretice pînă la cele ale semanticii sau lexicografiei, ale ortografiei sau punctuației, preocupările sale materializîndu-se în monografii, manuale, dicționare, studii și articole. În același sens, trebuie să amintim și de numeroasele recenzii (unele dintre ele constituind adevărate studii aparte) care, prin atitudinea lor critică, se impun drept contribuții la abordarea și elucidarea unor diverse aspecte ale limbajului uman sau ale științei despre acest limbaj (*Bibliografia* dlui Gheorghe Popa conține peste 140 de titluri).

* * *

Interesul pentru toate domeniile limbajului și/sau ale lingvisticii nu a însemnat, în același timp, lipsa unor preocupări constante pentru un domeniu preferat, anunțat prin teza de doctorat intitulată *Statutul structural-semantic și funcțional al echivalentelor analitice ale adjectivului în limba română*, susținută cu succes, în 1981, la Institutul de Limbă și Literatură al Academiei de la Chișinău, deci nici la 30 de ani împliniți. Pe lîngă aportul propriu-zis științific într-un domeniu insuficient explorat și astăzi în lingvistica românească, lucrarea se impune prin elaborarea unei concepții și a unei metode proprii de cercetare, demonstrînd o stăpînire solidă a bibliografiei la temă – atent selectată și critic analizată – și o investigare sistemică și aprofundată a materiei.

Teza în cauză va constitui punctul de plecare pentru un studiu amplu și general despre echivalentele locuționale ale cuvintelor – *Considerații la studiul*

echivalentelor analitice ale cuvintelor (1992) – o primă lucrare de sinteză asupra locuțiunilor în lingvistica românească. Spre deosebire de monografia apărută în 1957 a reputei cercetătoare Florica Dimitrescu, în care sînt abordate chestiuni legate doar de locuțiunile verbale, acestea fiind concepute „în sens larg” (întrucît materialul factologic invocat depășește cu mult conceptul de locuțiune verbală), meritul lucrării prof. Gh. Popa constă nu doar în „întîietatea” ei, ci, în primul rînd, în tabloul integral pe care îl oferă asupra locuțiunilor, atît ca perspectivă de cercetare (locuțiunile sînt analizate prin prismă semantică, structurală și gramaticală), cît și ca extensiune a obiectului de investigație (în atenția lingvistului se află toate tipurile de locuțiuni). În al doilea rînd, diapazonul larg al cercetării îi permite autorului conturarea unor soluții judicioase și inedite (enumerăm aici doar cîteva: evidențierea modelelor structurale și evoluția în diacronie a locuțiunilor, rolul locuțiunilor în formarea unor unități lexicale noi și comportamentul lor gramatical etc.), oferind, în același timp, sugestii și perspective pentru noi cercetări.

În al treilea rînd, se face o tentativă de identificare a criteriilor ce ar contribui la delimitarea, cu adevărat, a stratului locuțional românesc.

Pe aceeași linie se înscriu și cele două dicționare ale sărbătoritului nostru: *Dicționar de echivalente* (1980) și *Dicționar de locuțiuni rus-român* (2001), ambele de importanță majoră și absolut originale prin modul de tratare și de expunere a materialului. Prima lucrare lexicografică, *Dicționarul de echivalente*, inserează 2450 de unități, selectate în baza dicționarelor explicative și a celor bilingve, și constituie prima încercare de acest gen în spațiul basarabean, iar prin axarea pe aspectul funcțional al echivalentelor rămîne a fi și unica lucrare în lingvistica românească. A doua lucrare lexicografică, *Dicționarul de locuțiuni rus-român*, transpune în română locuțiunile rusești, însoțite de anumite informații gramaticale, fonetice, ce vizează utilizarea lor corectă. Dicționarul se impune prin modalitatea de a prezenta un tablou cît mai complex al unităților locuționale, fiind de un real folos nu numai specialiștilor, dar, mai ales, vorbitorilor de rînd atît ai limbii române, cît și ai limbii ruse.

* * *

Pe 30 noiembrie 2006, chiar în ziua sa de naștere, prof. Gheorghe Popa își ia al doilea doctorat cu tema „Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române”. Susținerea publică, desfășurată în ședința Consiliului științific specializat din cadrul Institutului de Filologie de la Chișinău, a devenit un adevărat eveniment științific în lingvistica locală, al cărui ecou a fost resimțit dincolo de hotarele Basarabiei. Iată ce scria în acest sens cunoscutul profesor ieșean Stelian Dumistrăcel: „Rod al unei activități științifice susținute, îndelungate și bogată în rezultate pe terenul gramaticii limbii române a dlui

Gheorghe Popa [...], teza „Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române” constituie o contribuție de certă valoare științifică. [...] Într-o abordare complexă, ale cărei dificultăți nu sunt ocolite, prof. dr. Gheorghe Popa supune tema unei analize amănunțite și competente, asupra căreia își pun amprenta o recunoscută formație profesională, un spirit critic bine orientat și o curiozitate științifică pe măsura noului în lingvistică, trăsături ce-i asigură creativitatea în dezvoltarea cunoașterii și rezolvării unei problematice de mare interes atât pentru gramatică, cât și pentru lexic”. În mai puțin de un an, proaspătul doctor habilitat pune pe masa cititorului-lingvist studiul intitulat *Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române*, apărut în condiții grafice foarte bune la Editura „Știința”, la baza căreia a stat teza sa de doctorat. Monografia s-a bucurat de o caldă primire din partea specialiștilor, învrednicindu-se de mai multe prezentări apărute în presa de specialitate. Astfel, în opinia recenzenților, lucrarea reprezintă „un studiu monografic care se impune, prin originalitatea punctelor de vedere și prin temeinicia argumentației, ca o contribuție de referință la cunoașterea profundă a specificului *locuțiunii* și a locului acestei categorii în sistemul denominării în limba română” (Dumitru Irimia), dovedindu-se „realmente util la revizuirea unor capitole de lexicologie, lexicografie și gramatică, fiind totodată un instrument didactic important în procesul de studiere a sistemului lexical și a gramaticii limbii române” (Vasile Bahnaru). În același context, monografia e considerată „una dintre cele mai valoroase lucrări de profil și prezintă o amplă sursă de informare pentru specialiști și pentru toți cei preocupați de problemele dificile ale limbii române” (Inga Druță); „un rod firesc al unei activități investigaționale îndelungate în mai multe domenii: lingvistică generală, lexicologie, semasiologie, gramatică” (Adela Novac); „sintezele teoretice, descrierile și inventarele de contexte și forme, precum și concluziile acestui studiu reprezintă surse importante de informație și, totodată, valoroase piste pentru investigații ulterioare” (Lilia Trincă).

* * *

În acest ceas aniversar, nu putem să nu amintim de activitatea didactică și administrativă a dlui Gh. Popa. Îndată după facultate conducerea universității îi propune tînărului absolvent postul de asistent universitar, pe care îl deține pînă în 1981, după care este, pe rînd, lector superior universitar (1981-1983), conferențiar universitar (1983-2001) și profesor universitar, titlu obținut în 2001. Concomitent cu activitatea de predare, dl Gh. Popa îndeplinește și funcții administrative: decan al Facultății de Filologie (1981-1984), șef al Catedrei de limba și literatura română (februarie-mai 2000), șef al Catedrei de limba română (mai 2000-2010). În februarie 2010, Senatul Universitar, cu o majoritate de voturi, îl alege în funcția de rector.

* * *

Conștient de impactul benefic al manifestărilor științifice, dl Gh. Popa s-a implicat nu o dată în activitatea de coordonare și organizare a unor manifestări științifice. Numai simpla trecere în revistă a acestora ar ocupa câteva pagini. De aceea ne limităm doar a le numi. Astfel, susținut și ajutat de colegii săi de facultate – Maria Șleahtițchi și Nicolae Leahu – și de colegii de la catedră, prof. Gheorghe Popa a fost inițiatorul și organizatorul a mai multe manifestări științifice de anvergură: Conferința științifică organizată cu prilejul a 70 de ani din ziua nașterii acad. Silviu Berejan (Bălți, 1997), Colocviul Internațional „Filologia sec. al XXI-lea”, organizat cu prilejul a 80 de ani din ziua nașterii prof. Eugeniu Coșeriu (Bălți, 2001), Conferința națională organizată cu prilejul a 75 de ani din ziua nașterii acad. Silviu Berejan (Bălți, 2002), Colocviul Internațional „Filologia sec. al XXI-lea”, ediția a II-a, organizat cu prilejul a 185 de ani din ziua nașterii lui Alecu Russo (Bălți, 2004), Conferința națională organizată cu prilejul a 80 de ani din ziua nașterii acad. S. Berejan (Bălți, 2007), Colocviul Internațional „Filologia modernă: Realizări și perspective în context european. Limbă, limbaj, vorbire (*In memoriam* academicianului Silviu Berejan și a poetului academician Grigore Vieru) (Chișinău, 2010), Colocviul Internațional aniversar „Eugeniu Coșeriu: 90 de ani de la naștere”, Iași-Bălți, 27-29 iulie 2011 ș.a.

Trebuie subliniat, de asemenea, și faptul că dl Gh. Popa desfășoară o largă activitate în calitate de corector, redactor responsabil și redactor principal sau coordonator la mai multe lucrări colective apărute la Bălți și la Chișinău. Printre acestea se remarcă mai ales volumul aniversar *Un lingvist pentru secolul XXI* (Chișinău, Ed. „Știința”, 2002), consacrat împlinirii a 80 de ani ai reputatului savant cu renume mondial Eugeniu Coșeriu, avându-i în calitate de coordonatori pe M. Șleahtițchi, N. Leahu și Gheorghe Popa, lui revenindu-i și studiul introductiv al acestei culegeri festive intitulat *Eugeniu Coșeriu: drumurile vieții și ale afirmării*. După părerea acad. Silviu Berejan, acest studiu este „una dintre cele mai reușite sinteze a biografiei și a operei ilustrului nostru conațional din câte au fost publicate în decursul ultimului deceniu în Basarabia (și au văzut lumina tiparului destule încercări de acest fel)” [Berejan, Silviu. *Cu Eugeniu Coșeriu în proces de lucru și de simplă comunicare*. În: *Limba română*. 2002, nr. 10, pp. 27-28].

Legate de aflarea prof. Eugeniu Coșeriu la Bălți sînt și interviurile realizate de Gheorghe Popa, împreună cu M. Șleahtițchi și N. Leahu, apărute în revista bălțeană „Semn”, iar mai apoi editate într-o broșură aparte cu sugestivul titlu *Universul din scoică* (Chișinău: Ed. „Știința”, 2004).

Fiind unul din inițiatorii și organizatorii diverselor manifestări științifice, Gh. Popa este însuși prezent în permanență, cu referate și comunicări, la conferințe, simpozioane, colocvii și mese rotunde. Aria geografică a acestor participări impresionează, iar numărul lor este de cca 50.

* * *

Împrejurările au făcut ca în special după anii '90, deci de mai bine de două decenii, Institutul de Filologie a ajuns să colaboreze mai îndeaproape cu Universitatea din Bălți, manifestată prin organizarea și desfășurarea, în comun, a unor conferințe și colocvii științifice. La fel de fructuoase și dese sînt prezențele cercetătorilor chișinăuieni în activitatea comisiilor universitare și de stat vizînd examenele de licență și acreditarea instituției de învățămînt, precum și în activitatea seminarelor științifice de profil din cadrul Facultății de Filologie, în timp ce cadrele didactice universitare sînt o permanență, ca recenzenți oficiali sau/și membri ai consiliilor științifice specializate de susținere a tezelor de doctorat, în activitatea de pregătire a cadrelor științifice de la institut. E de la sine înțeles că această colaborare variată și intensă se datorează în mare parte prof. Gh. Popa care, într-o discuție recentă, îmi vorbea de niște proiecte interesante ce ar înțeți și mai mult legăturile dintre cele două instituții.

* * *

Un capitol aparte în activitatea prof. Gh. Popa îl ocupă cea legată de pregătirea cadrelor. Valoarea dlui Gheorghe Popa ca om de știință nu stă numai în ceea ce a așternut pe hîrtie. Cel puțin, pentru cercul auditorilor și cititorilor săi, Gh. Popa este savantul care lucrează neconținut asupra altor oameni. Și dacă „omul de știință cugetă pentru a trezi cugetul altora, vorbește pentru a da altora grai, lucrează spre a porni și pe alții la lucru” (S. Mehedinți), apoi se poate afirma că prof. Gh. Popa atinge prețul cel mai de seamă al existenței omenești. Format ca cercetător la școala acad. S. Berejan, prof. Gh. Popa însuși a ajuns să coordoneze activitatea colegilor mai tineri. Sub îndrumarea sa științifică patru doctoranzi și-au luat doctoratul, iar alții doi sînt în fază avansată de susținere a tezei de doctor în filologie. În afară de aceasta, prof. Gh. Popa a fost referent oficial la cinci candidați la gradul științific, autor a peste treizeci de avize la monografii, disertații, autoreferate de disertații, dicționare, programe, manuale etc.

* * *

Întreaga activitate de profesor universitar și de om de știință a domnului Gh. Popa poate fi caracterizată ca fiind nu numai bogată, ci și exuberantă. Îi place și, foarte important, continuă să-i placă noul, acea schimbare pe care mulți cu greu o acceptă. Numai cine nu cunoaște amănuntele, astăzi devenite fapte istorice,

poate să nu observe ce a făcut dumnealui pentru organizarea Catedrei de limba română, cu proiecte de muncă de perspectivă, concrete și foarte ambițioase, cu atragerea cadrelor tinere în munca de predare. Calitatea sa de bun organizator s-a manifestat în procesul de fondare a publicației științifice bălțene „Noua Revistă Filologică”. Este la fel de activ într-o mulțime de comisii și comitete științifice de organizare a manifestărilor științifice, este vicepreședinte al Seminarului științific specializat la specialitatea 10.02.01. – Limba română din cadrul Facultății de Filologie, redactor asociat al revistei „Semn” (Bălți), co-director al „Noii Reviste Filologice” (Bălți), membru al colegiului de redacție al revistei Institutului de Filologie de la Chișinău *Philologia* (Chișinău) și al revistei *Intercultural communications /Межкультурные коммуникации* (Tbilisi), De curînd este membru al Comisiei de experți din cadrul Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare.

* * *

De regulă, itinerarul – chiar avînd și curbe mai puțin dulci – ale unei biografii punctează diferite ipostaze ale aceleiași personalități, explicîndu-le, motivîndu-le și etajîndu-le. În diversitatea prezențelor dlui Gh. Popa – de soț și de tată, de fin și de naș, de savant și de coordonator științific, de coleg de breaslă și de rector, de penalizator și de povățuitor – se profilează însă stabil o trăsătură definitorie a Domniei Sale (ne permitem să-l cităm și de această dată): fiecare trebuie să aibă suficientă acoperire pentru afirmațiile sau pretențiile sale și să fie om cu simțul măsurii și al realului, dar nu cu cel al jumătăților de măsură și, respectiv, al dezideratului.

În fine, trebuie spus că activitatea sărbătoritului de astăzi – ca profesor, savant și manager – nu ar fi atît de rodnică, variată și eficientă, dacă în preajma sa nu s-ar afla distinsa-i soție, Lucia Popa, cele două vrednice fiice, cei doi bravi gineri, cei trei dulci nepoți, precum și colegii săi de nădejde, noua sa echipă managerială și atîția și atîția bunii lui prieteni.

Ne apropiem de sfîrșitul consemnărilor noastre, în care o viață de om iată că poate încăpea în cîteva pagini. Insistăm însă să declarăm sus, tare și cu multă mîndrie, chiar cu o anumită invidie, desigur albă: **Da! Dar ce viață!**

Acestea fiind spuse, cel care v-a vorbit, împreună cu dna Ala Sainenco, coautoarea raportului-bilanț aniversar, unul din discipolii dlui Gh. Popa, care ține foarte mult la ea, urăm din suflet domnului profesor Gheorghe Popa, cu prilejul celor 60 de ani, multă sănătate, ani rodnici, cu realizări tot atît de remarcabile, pe potriva planurilor și proiectelor Domniei Sale, și bucurie nemărginită de la cei dragi! La mulți ani, domnule rector! Să trăiți că ne trebuți!

Galaction VEREBCEANU, Ala SAINENCO

Gheorghe Popa – Professor, Scientist and Man

Gheorghe Popa is a professor who, in a relatively short period of time, climbed up all the steps of the career ladder (from assistant to professor), a researcher who has devoted himself to various fields of linguistics, becoming known for his studies (some being reference works) in the whole Romanian area, a manager who manifested himself at the age of 29 (a case which was seldom encountered in the communist period), holding the position of dean, a kind-hearted person, always ready to help others. The late Academician Silviu Berejan had, perhaps, enough reasons when, ten years ago, he avowed: Gheorghe Popa „is one of the most endowed and reliable disciples in all respects. I have always been proud of him and continue to be so till now, when he turns 50” [Berejan, S. Semicentenarul unui lingvist apreciat. În: Lit. și arta. 2002, 28 noiem.].

Born on November 30, 1952 in Butesti – a village not far from Glodeni, Gheorghe Popa was the second child (of three) of Vera and Dimitrie Popa. First he went to the local school (eight years), where he was one of the most capable students. Then he went to the secondary school from Cobani. After that he became a student at Alecu Russo State University of Balti, an institution which offered him the greatest opportunities to manifest himself in various fields.

As a student, he wrote his first scientific works under the guidance of professors Ion Evtuşenco, Eliza Botezatu and Ilarion Matcovschi. It was then that he was noted by the Academician Silviu Berejan, who would later characterize him as a „shrewd and resourceful young man who understood very quickly [...] the rather complicated things concerning the theory of language.”

After graduating with honours from the Faculty of Philology in 1974, Gheorghe Popa worked as a university assistant for two years. Then he became a PhD student at the Institute of Language and Literature from Chisinau (1976-1979). It was the recommendation of the Academician Silviu Berejan, under whose guidance he worked later on.

Gheorghe Popa is a spiritual, sociable, energetic and enterprising person. He loves the truth and is determined in his actions. Having a good sense of humor and, at the same time, being a wonderful joketeller, he managed to conquer our entire team.

Gheorghe Popa's way of being can be explained by his occupational field – *linguistics*, „the most ordinate science”, and, at the same time, the most „ramified” one. Two prevailing traits of his personality have to be highlighted here: on the one hand, his modesty and „a kind of shyness”,

conditioned, perhaps, by the awareness of “the complexity, polyfunctionality, multiaspectuality and polyphony” of the subject matter of linguistics, and, on the other hand, by „the horror” to be circumscribed to a narrow horizon of linguistic cognition, imposed by realizing the „ramified” and, at the same time, „integral” character of the language science.

Although Gheorghe Popa has an interest in all the fields of linguistics, he has a constant preoccupation for a preferred domain, reflected in his PhD thesis entitled *The Structural-Semantic and Functional Status of Analytical Equivalents of Romanian Adjectives*, defended successfully at the Institute of Language and Literature of the Academy of Sciences from Chisinau in 1981. In addition to his scientific contribution to a field which is insufficiently explored in Romanian linguistics, Gheorghe Popa has elaborated his own concept and research method, demonstrating excellent knowledge of the bibliography on the topic (which was carefully selected and critically analysed), and a systemic and thorough investigation of the topic.

The given thesis constituted a starting point for an ample and general study on collocation equivalents of words – *Considerations to the Analytical Equivalents of Words* (1992) – the first synthesis paper on collocations in Romanian linguistics.

In 2006 Professor Gheorghe Popa defended his second PhD thesis on the topic *Collocations in the System of Romanian Nominal Units*. In reference to this, Stelian Dumistrăcel stated the following: „The result of Gheorghe Popa’s constant and long scientific activity, rich in results in the field of Romanian grammar [...], the thesis „Collocations in the System of Romanian Nominal Units” represents a valuable scientific contribution to linguistics”.

Gheorghe Popa’s didactic and administrative activity began immediately after graduation, when he was offered the position of university assistant, which he held until 1981. After this he became senior university lecturer (1981-1983), associate professor (1983-2001) and professor (since 2001). Alongside with the teaching activity, Gheorghe Popa held administrative positions: Dean of the Faculty of Philology (1981-1984), Head of the Department of Romanian Language and Literature (February-May 2000), head of the Romanian Language Department (May 2000 -2010). In February 2010, the University Senate elected him as Rector with a majority of votes.

Gheorghe Popa performs a large activity as a co-editor, as an editor and as an editor in chief of several collective works published in Balti and Chisinau. Among these works we could point out the anniversary volume *A Linguist for the XXI Century* (Chisinau, Publishing House „Science”, 2002), dedicated to the 80th anniversary celebration of the famous linguist Eugene Coșeriu. The

coordinators of the given work are M. Şleahiţchi, N. Leahu and Gh. Popa. Professor Gheorghe Popa is the author of the preface, entitled *Eugene Coşeriu: Roads of Life and of Achievements*. In the opinion of the Academician Silviu Berejan, this study is „one of the most successful syntheses of the biography and of the activity of our illustrious compatriot among the numerous works on this topic that were published in Basarabia over the last decade” [Berejan, Silviu. *Cu Eugeniu Coşeriu în proces de lucru şi de simplă comunicare*. În: *Limba română*. 2002, nr. 10, pp. 27-28].

Being one of the initiators and organizers of various scientific events, Gheorghe Popa is always a participant in these conferences, seminars and roundtable talks. The geographical area of these scientific events impresses, and their number amounts to 50.

The foundation of the scientific publication „The New Philological Journal” displayed his quality of a good organizer. Gheorghe Popa is equally active in a lot of academic boards and committees of scientific events. He is the vice-president of the Specialized Scientific Seminar on specialty 10.02.01. - Romanian Language at the Faculty of Philology, associate editor of the journal „Sign” (Balti), co-director of „The New Philological Journal” (Balti), a member of the editorial board of the journal „Philology” of the Philological Institute from Chisinau (Moldova) and of the journal „Intercultural Communications /Межкультурные коммуникации” (Tbilisi). Recently he has become a member of the Committee of Experts of the National Council for Accreditation and Attestation.

As a rule, the itinerary of a biography (even having less sweet bends) points out different aspects of the same personality, explaining them, motivating them and arranging them. The diversity of Gheorghe Popa’s positions – as husband and father, as godson and godfather, as scientist and scientific coordinator, as colleague and rector, as a person who imposes penalties and as an adviser – exhibits his defining credo: everyone should have sufficient coverage for his/her statements or claims; everyone should have a sense of measure and of reality, but not of half-measure and, respectively, of desideratum.

The entire activity of the professor and scientist Gheorghe Popa can be characterized not only as a rich one, but also as an exuberant one. He loves, and, most importantly, continues to love new things, a change that many of us do not accept.

Galaction VEREBCEANU, Ala SAINENCO

COPILĂRIA, ȘCOALA, FACULTATEA

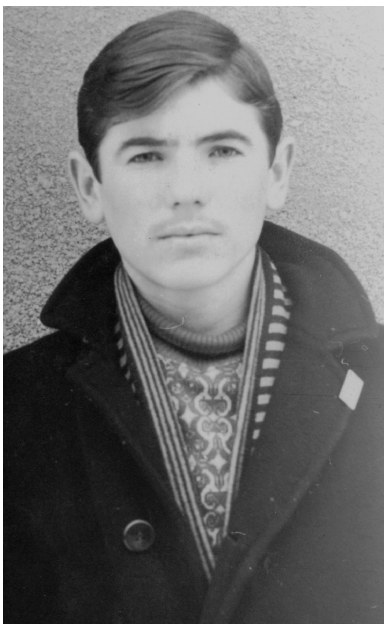
1999. Pe pragul casei părintești

1 mai 1956. Împreună cu sora Alexandra
și verișorul Iulius Popa

1962. Pe *Panoul de onoare*
al școlii

1970. Elev în clasa a X-a

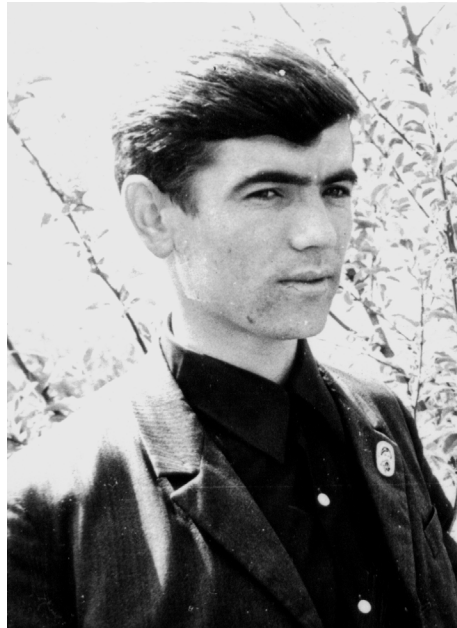
Mama Vera

1971. Împreună cu tata Dimitrie

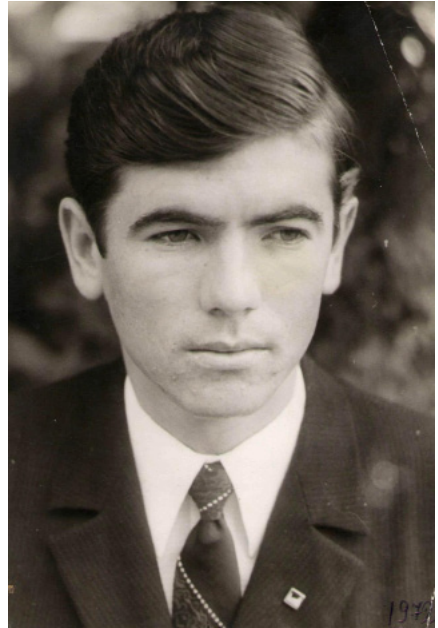
1970. Împreună cu sora Iulia

1972. Bursier „pușkinist”

1972, Vilnius. În calitate de reprezentant al delegației Moldovei (împreună cu viitorul prieten Vitas)

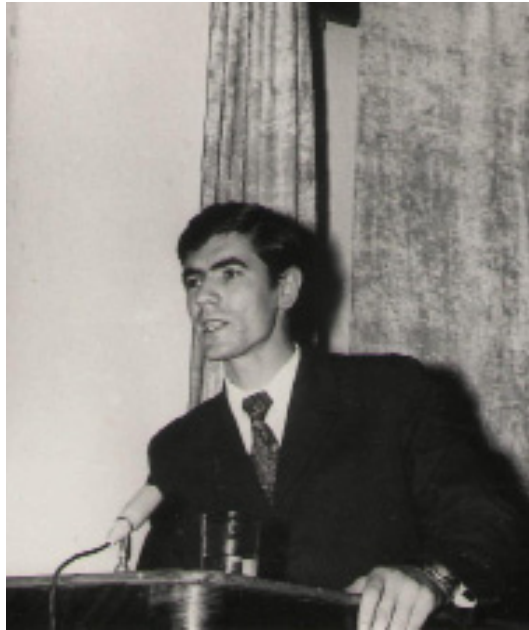
1973. Bursier „leninist”

1973. La practica pedagogică

1974. Lucia, viitoarea soție

1974. Alocuțiune din cadrul „Porților deschise”
în fața viitorilor studenți bălțeni

1974. „Ultimul sunet”

FAMILIA

... cu 37 de ani în urmă

2001. La o sărbătoare de suflet a familiei

2001. ... o primă mare bucurie în familie

2004. ... urmată de o altă nu mai puțin mare bucurie

2004. Împreună cu soția și părinții-socri

2011. ... profitînd de pauza luată de muzicanți

2012. Primii trei nepoți: Cristian, Răzvan și Lucian

2012. Aventura inestimabilă a familiei Popa: fiicele (Doina și Corina), ginerii (Mihai și Ruslan) și nepoții (Cristian, Răzvan și Lucian)

ACTIVITATEA PROFESIONALĂ ȘI MANAGERIALĂ

1980. Împreună cu prof. Silviu Berejan

1982. În fotoliul de decan

1984. În timpul „decăniei”: orientarea profesională e în toi (la o întâlnire cu elevii din părțile Glodenilor)

1999. O ședință a Catedrei de limba și literatura română

2001, Bălți. Colocviul Internațional „Filologia secolului XXI”

2001. În discuție cu colegii Maria Șleahțișchi și Nicolae Leahu:
„Cine, cînd și cum îl abordăm pe prof. Eugeniu Coșeriu?”

2001. O imagine din ultimele clipe de aflare la Bălți a prof. Eugeniu Coșeriu

2002, Chișinău. În postura de conducător științific al tezei de doctorat a dnei Ala Sainenco

2002, Iași (România). Lansarea volumului „Un lingvist pentru secolul XXI”. În prezidiu: dr.-ing. Gheorghe Prini, directorul Î.E-P. „Știința”, și prof. univ. Stelian Dumistrăcel

2003. Cu profesorul ieșean Dumitru Irimia
pe „Movila țiganului” (Braniște, Rîșcani)

2005, Bălți. Alături de academicienii Silviu Berejan și Anatol Ciobanu

2004, Bălți. Alături de acad. Silviu Berejan (o lansare de carte presupune și puțină destindere)

2010. Alocuțiune la ședința de investiție în postul de rector

2011, Bălți. Colocviul Internațional „Eugeniu Coșeriu – 90 de ani de la naștere”:
Gheorghe Popa, Lucia Popa, Indira Dzagania (Georgia), Eugenia Bojoga (România),
Rudolf Windich (Germania)

2012, Bălți. Alocuțiune la mitingul de cinstitre a drapelului Republicii Moldova

VIZITE INTERNAȚIONALE

2010, Moscova (Rusia). În fața Teatrului „Большой” cu Nicolae Leahu, decanul Facultății de Filologie, și Veaceslav Pînzari, decanul Facultății de Drept

2010, El-Jadida (Maroc). În compania prof. Grigore Belostecinic, rectorul ASEM

2010, Porto (Portugalia). Pe o navă sub pavilion portughez

2011, Iași (România). Consorțiul transfrontalier al Universităților din Ucraina, România și Moldova. Ceremonia de semnare a Acordului de cooperare

2011, New York (SUA).
La pas, printre „zgîrie-nori”

2011, Braga (Portugalia).
Vremea trece, călătoriile rămîn...

2011, New York (SUA). Pozînd pe locurile reprezentanței Republicii Moldova la ONU alături de Viorelia Moldovan-Bătrînac, prorector (ULIM) și Nicolae Chicuş, rector (Univ. de Stat „I. Creangă”)

2012, Vilnius (Lituania). Pe post de moderator al ședinței în plen

2012. Nicanor D. Teculescu, Consulul General al României la Bălți, înmânează Diploma „150 ani de diplomatie românească”

2012, Bălți. O secvență de la Colocviul Internațional „Filologia secolului al XXI-lea”

II. CROCHIURI

Stipendiații leniniști: Gheorghe Popa

Pe Gheorghe îl cunoșc încă fiind la anul întâi, pe când trăiam într-un cămin. El era șeful consiliului „Luceafărului”. Încă pe atunci, acum trei ani în urmă, facultatea de filologie îl cunoștea ca eminent al învățaturii, activist pe tărîmul obștesc. Se distinge prin înfățișare voioasă, sociabilitate. Acest băiat înalt, uscățiv, cu ochi căprui, cu un zîmbet timid de băiețaș, posedă o capacitate uimitoare: din primele cuvinte îți insuflă simpatie.

Prin ce el totuși se deosebește de ceilalți? Prin spiritul întreprinzător și concentrare față de însărcinările date. E un băiat obișnuit, cu o biografie obișnuită. Unicul lucru, pe care, probabil, îl putem înregistra este acela că el și-a găsit just și pentru totdeauna vocația – de a fi învățător lingvist. Gheorghe capătă cu insistență cunoștințe, le acumulează, învață sistematic și fundamental.

Gheorghe Popa e un participant activ al SȘS (Societatea Științifică Studențească – *n.n.*), membru al biroului comsomolist al facultății, controlor norodnic al institutului. Și în toate e conștiincios, punctual, ordonat. Promisiunile pom-

poase nu-i plac. Orice lucru îl face cu pricepere. Probabil, în aceasta și constau secretele succeselor sale.

Se apropie examenele de stat. Gheorghe va termina institutul. Și sînt sigur că el va deveni, de asemenea, un învățător foarte bun, după cum astăzi el e cu adevărat și exemplar student-stipendiat leninist.

Vlad FEDOZOVSKI. *Stipendiații leniniști: Gheorghe Popa*. În: pedagogul. 1973, 30 noiem., p.1

Profesorul Gheorghe Popa sau lingvistica, știința cea mai ordonată

SUNTEM ROMĂNI ȘI PUNCTUM.
Mina EMINESCU

MARTI
26 NOIEMBRIE 2002
Nr. 131 (1109)
Preț 1 leu

Publicație de informație și analiză
Fondată în august 1990
<http://tara.press.md>

TARA

are în zilele de marți, joi și vineri

Profesorul GHEORGHE POPA sau Lingvistica, știința cea mai ordonată

Profesorul bălțean Gheorghe Popa poate fi caracterizat și prin domeniul profesat — lingvistica, «știința cea mai ordonată», dar și cea «mai arborescentă». Două dominante ale personalității Domniei sale se cer evidențiate în acest context: pe de o parte, modestia și «un fel de sfiliciune», condiționate, probabil, și de conștientizarea «complexității, polifuncționalismului, multiaspectualității, polifonismului» obiectului de studiu și, pe de altă parte, «oroarea» față de circumscrierea într-un orizont îngust al cunoașterii lingvistice, impusă de realizarea caracterului «arborescent» și în același timp integral al științei limbii.

Problemele intrate în vizorul prof. Gheorghe Popa au variat de la aspectele lingvisticii teoretice până la cele ale ortografiei și punctuației, preocupările Domniei sale materializându-se în manuale, monografii, dicționare, articole. În același sens, trebuie să amintim numeroasele recenzii (unele dintre ele constituind adevărate studii aparte) care, prin atitudinea lor critică, se impun drept contribuții la elucidarea unor variate probleme lingvistice.

Interesul pentru toate domeniile lingvisticii nu a însemnat, în același timp, lipsa unor preocupări constante într-un domeniu preferat, anunțat încă prin teza de doctorat «Statutul struc-

tru un studiu general despre echivalentele analitice ale cuvintelor — «Considerații la studiul echivalențelor analitice ale cuvintelor», 1962, prima lucrare de sinteză asupra locuțiunilor în lingvistica românească. Meritul acestei lucrări constă nu doar în «înălțătatea» ei, ci, în primul rând, în tabloul integru pe care îl oferă asu-

curturarea unor soluții judicioase și inedite (enumerăm aici doar câteva: evidențierea modelelor structurale și evoluția în diacronie a locuțiunilor, rolul locuțiunilor în formarea unor unități lexicale noi și comportamentul lor gramatical etc.), oferind, în același timp, sugestii și perspective pentru noi cercetări.

unități, selectate în baza dicționarelor explicative și a celor bilingve, și constituite prima încercare de acest gen în lingvistica din spațiul basarabean, iar prin accezia pe aspectul funcțional al echivalențelor rămâne a fi și unica lucrare în lingvistica românească. «Dicționarul de locuțiuni rus-român» transpune în română locuțiunile rusești, însoțite și de amănunțite informații gramaticale, fonetice, ce vizează uzitarea lor corectă. Dicționarul prezintă un tablou integru al unităților inserate, fiind util atât specialiștilor, cât și vorbitorilor limbii române.

Gheorghe Popa este omul de știință care lucrează asupra altor oameni. Și dacă «omul de știință cugetă pen-

„Fiecare om e un ghem de timp, deosebit, care se desface fără să se știe de mai înainte cum”, afirma Tudor Arghezi. De la o anumită lungime a firului, în retrospectie, cele întâmplate într-o viață de om par însă firești, legate printr-un șir de cauze și efecte, dictate de un determinism inevitabil. De aceea, par absolut motivate timpul și locul în care se naște omul, părinții și rudele, oamenii cu care a contactat.

* * *

Buteștii Glodenilor erau, la 1952, sub aspect economic și social, un sat ca multe altele din Basarabia. Aici însă, poate mai mult decît undeva pe aiurea, tradiția lucra întru păstrarea anumitor valori și relații dintre oameni. Sat de răzeși – căpitani și cucoane, care și „la prășit mergeau cu sapa învelită în ziar” – Buteștiul a fost de-a lungul anilor unul dintre perimetrele în care se nășteau, vorba lui Nicolae Iorga, mai mult idei mari decît ambiții mici.

Și poate din acest motiv sau pentru acest motiv, „la Butești s-a făcut întotdeauna carte serioasă. Studiile înalte erau la modă: cine nu reușea la examenele de intrare, de rușine, nu se întorcea pe drumul principal al satului, ci „o lua pe după grădini” (Popa, Iulius. ... *pentru buteștenii plecați*. În: Popa, Iu. Butești. Vino și vezi. Chișinău: Litera, 2004, p. 11). Poate, de aceea, orice ins din Butești, atunci cînd își alegea facultatea, trebuia să fie sigur că admiterea acolo îi va permite întoarcerea pe drumul principal.

Cel puțin, Gheorghe Popa, atunci cînd ieșea din Butești cu atestatul în mîină, în alegerea pe care o făcea, trebuia să excludă orice doză de risc: cînd a avut de ales între drept, ziaristică și filologie, a ales filologia care îi asigura, la timpul respectiv, cele mai mari șanse ale întoarcerii pe drumul principal.

* * *

Părinții doar aparent nu i-au influențat alegerea. În realitate însă, filologia se pare că a constituit, dacă nu un fenomen ereditar, atunci unul moștenit cu siguranță.

Mama Domniei Sale, deși nu făcuse „carte prin universități”, a posedat „o invizibilă diplomă de absolvent al Universității Naturii. [...] Ea vorbea o frumoasă limbă română în grai moldovenesc. Captivantă era maniera ei de a analiza evenimentele și oamenii din Butești. Era ca și cum ascultai niște texte de proză orală. Un fel de teatru la microfon al unui singur actor, dar, în realitate, fără de microfon și fără de scenă” (idem, *Recviem pentru nana Vera și neamul nostru*, lucr. cit., p. 216).

Tatăl, ca orice buteștean, avea un respect deosebit pentru carte și studii, care se încarnau pentru el în fratele mai mic – Pompiliu. Din cele auzite putem reconstitui figura tatălui aproape în poziția de închinare în fața fratelui, care nu putea fi deranjat cu orice nimic și care, în niciun caz, nu putea fi nici vorbit de

rău și nici criticat. Cam aceeași atitudine a avut-o toată viața și față de „sînok”, adică față de feciorul Ghiță.

* * *

Școala din Butești era de 8 clase. Și cu toate că înscrierea la școală se făcea fără probe de control, feciorul Ghiță a trebuit să treacă proba... lanului de porumb: părinții i-ar fi permis înscrierea la școală la vârsta de 7 ani neîmpliniți, numai dacă în vara premergătoare ar fi îngrijit suficient lanul. Dar această „probă” s-a dovedit a fi peste puterile lui¹.

În general, profesorii din Butești, după mărturisirea de peste 35 de ani a dlui Gheorghe Popa, „erau și ei oameni, adică erau orgolioși, dar fără ifose, erau agitați, dar nu abuzau de privilegiile vârstei, erau severi, dar nu malițioși, erau ambițioși, dar nu marginalizau, erau pedepsitori, dar nu ranchiunoși. Dar mai întâi de toate erau profesioniști care, cu povara obligațiilor coplesitoare, își făceau onest și sincer datoria. Într-un cuvânt, aveau un comportament ce nu trebuia să distoneze cu tradiția, la timpul respectiv, a școlii și, în general, cu felul de a fi al buteștenilor” (Gheorghe Popa, *Despre pedagogii anilor '60*, lucr. cit., p. 319).

* * *

După absolvirea școlii de 8 ani din sat, buteștenii luau, de obicei, drumul satului vecin – Cobani. Prezența lor aici era marcată atât de continuarea studiilor, cât și de prilejul de a gusta din viața aproape independentă a internatului. Astfel încît mulți dintre buteșteni se înscriu în parametrii Smărăndiței lui Creangă: „îi întrecea pe toți și din carte...”. Dovadă sînt, în cazul lui Gheorghe Popa, pe de o parte, ușile zburate, escaladările geamurilor etc., iar, pe de altă parte, mențiunile și foile de onoare, atestatul „aproape” cu eminentă², participările și, respectiv, succesele la diverse olimpiade (Olimpiada Unională de la Moscova la fizică³, Olimpiada republicană la limba și literatura română, Olimpiada televizată la istorie ș.a.). „Personalialia” lui Gheorghe Popa începe, apropo, tot din această perioadă. De exemplu, ziarul „Moldova socialistă” (principalul cotidian oficial la timpul respectiv), făcînd o sinteză a celor „250 de diverse lucrări ca formă și conținut”, prezentate Juriului Republican, începe nominalizarea cu lucrarea elevului Gheorghe Popa, consemnînd printre altele: „Gheorghe Popa din cl. X

¹Vă dați prea bine seama că pentru Pompiliu Popa, directorul școlii, nu era nici o problemă să-și înscrie nepotul în clasa întâi chiar și de la 5 ani.

²Medalia de aur i-a „păpat-o” examenul la algebră (nota „4”). Vorba e că, la timpul respectiv, nota lucrărilor scrise la limba și literatura română și algebră ale candidaților la medalia de aur trebuia confirmată la Chișinău. Probabil, însuși învățătorul de matematică n-a dorit să riște, expediind lucrarea la verificarea chișinăuiană.

³Teșind învingător, prin corespondență, în primele două etape, „fizicianul” Gheorghe Popa a renunțat de a pleca la Moscova din pricina cunoașterii insuficiente a limbii ruse.

(s. Cobani, raionul Glodeni) se orientează bine în problemele sociale <...>” (poate că tocmai această „orientare bună” în problemele sociale i-a permis să ocupe ulterior sau să renunțe la diverse posturi administrative).

* * *

Studiile la Universitatea din Bălți i-au oferit însă cele mai mari posibilități de a se manifesta pe diverse planuri: studii (pe parcursul anilor de studii – după sistemul de apreciere de cinci puncte – n-a avut nicio notă de „patru”), activitate obștească (era la modă în acea perioadă!), jurnalism (a publicat peste 20 de articole), activitate științifică (concursuri, conferințe, olimpiade etc.). Aprecierile nu s-au lăsat mult așteptate: bursa de merit „A. S. Pușkin”, bursa de merit „V. I. Lenin”⁴; diplome și cadouri universitare, interuniversitare și ministeriale; desemnarea ca membru al diferitelor delegații, comisii, comitete etc.

Aici și-a scris primele lucrări „științifice” sub îndrumarea lui I. Evtușenco și I. Matcovschi⁵. Și tot aici a fost remarcat de acad. S. Berejan, care îl va caracteriza ulterior drept un „băiat ager și descurcăreț, care prindea literalmente din zbor [...] materia destul de complicată privind teoria limbii. [...] Gheorghe Popa consulta cu regularitate literatura recomandată la fiecare lecție. Lucrul acesta mi-a trezit simpatia față de băietanul înalt și slăbuț, ce da dovadă că în conștiința lui pîlpîie deja o flacără sacră: setea de cunoaștere” (Berejan, S. *Semicentenarul unui lingvist apreciat*. În: Lit. și arta. 2002, 28 noiem., p. 7).

După absolvirea cu mențiune a facultății, funcționează doi ani pe post de asistent, apoi își face studiile de doctorat în cadrul Institutului de Limbă și Literatură al Academiei de Științe a Moldovei.

* * *

Din acest moment, modul de a fi al lui Gh. Popa poate fi explicat și prin domeniul profesat – *lingvistica*, „știința cea mai ordonată”, dar și cea „mai arborescentă”.

Două dominante ale personalității Domniei Sale se cer evidențiate în acest context: pe de o parte, modestia și „un fel de sficiune”, condiționate, probabil, de conștientizarea „complexității, polifuncționalismului, multiaspectualității, polifonismului” obiectului de studiu, iar, pe de altă parte, și de „oroarea” față de circumscrierea unui orizont îngust al cunoașterii lingvistice, impusă de realizarea caracterului „arborescent” și, în același timp, „integral” al științei limbii.

⁴Pentru cei neavizați în materie: suma unei burse nominale lunare era suficientă ca studentul Gh. Popa să-și procure un costum de import și chiar să-l „ude” cu prietenii.

⁵Un prilej de invidie pentru colegii de la catedra-„soră”: prima lucrare publicată a studentului Gh. Popa e o recenzie... la o plachetă de versuri (selecția – M. Cimpoi, cuvînt-înainte – G. Meniuc): *Pe marginea unei plachete*. În: Pedagogul. 1974, 20 mar., p. 2.

Prima dominantă a dictat un anumit fel de a fi în lumea științei și a relațiilor umane: prof. Gheorghe Popa nu și-a „organizat” niciodată recenzii, invitații, locuri în anumite comisii etc., ci „a lansat” și a lucrat continuu fără a aștepta efecte.

A doua a făcut ca problemele intrate în vizorul prof. Gheorghe Popa să varieze de la aspectele lingvisticii teoretice pînă la cele ale ortografiei și punctuației, preocupările Domniei Sale materializîndu-se în manuale, monografii, dicționare, articole. În același sens, trebuie să amintim și de numeroasele recenzii (unele dintre ele constituind adevărate studii aparte) care, prin atitudinea lor critică, se impun drept contribuții la elucidarea unor variate probleme lingvistice (*Bibliografia Domniei Sale* conține peste 100 de titluri).

Interesul pentru toate domeniile lingvisticii nu a însemnat, în același timp, lipsa unor preocupări constante într-un domeniu preferat, anunțat prin teza Domniei Sale de doctor *Statutul structural-semantic și funcțional al echivalentelor analitice ale adjectivului în limba română* (1981). Pe lângă contribuția propriu-zis științifică într-un domeniu insuficient explorat și astăzi în lingvistica românească, lucrarea denotă și elaborarea unei concepții și a unei metode proprii de cercetare, demonstrînd o stăpînire solidă și o investigare sistematică și aprofundată a materiei.

Teza de doctor va constitui și punctul de plecare pentru un studiu general despre echivalentele locuționale ale cuvintelor – *Considerații la studiul echivalentelor analitice ale cuvintelor* (1992) – prima lucrare de sinteză asupra locuțiunilor în lingvistica românească. Meritul acestei lucrări constă nu doar în „întîietatea” ei, ci, în primul rînd, în tabloul integral pe care îl oferă asupra locuțiunilor, atît ca perspectivă de cercetare (locuțiunile sînt analizate prin prismă semantică, structurală și gramaticală), cît și ca extensiune a obiectului de investigație (în atenția lingvistului se află toate tipurile de locuțiuni). În al doilea rînd, diapazonul larg al cercetării îi permite autorului conturarea unor soluții judicioase și inedite (enumerăm aici doar cîteva: evidențierea modelelor structurale și evoluția în diacronie a locuțiunilor, rolul locuțiunilor în formarea unor unități lexicale noi și comportamentul lor gramatical etc.), oferind, în același timp, sugestii și perspective pentru noi cercetări.

Pe aceeași linie se înscriu și două dicționare ale Domniei Sale: *Dicționar de echivalente* (1980) și *Dicționar de locuțiuni rus-român* (2001), ambele de importanță majoră și absolut originale prin modul de tratare și de expunere a materialului. *Dicționarul de echivalente analitice* inserează 2450 de unități, selectate în baza dicționarelor explicative și a celor bilingve, și constituie prima încercare de acest gen în spațiul basarabean, iar prin axarea pe aspectul funcțional al echivalentelor rămîne a fi și unica lucrare în lingvistica românească.

Dicționarul de locuțiuni rus-român transpune în română locuțiunile rusești, însoțite și de anumite informații gramaticale, fonetice, ce vizează utilizarea lor corectă. Dicționarul se impune prin încercarea de a prezenta un tablou cât mai complex al unităților locuționale, fiind util atât specialiștilor, cât și vorbitorilor de rînd ai limbii române.

Valoarea Domniei Sale ca om de știință nu stă numai în ceea ce a așternut pe hîrtie. Cel puțin, pentru cercul auditorilor și cititorilor săi, Gh. Popa este omul de știință care lucrează neconținut asupra altor oameni. Și, dacă „omul de știință cugetă pentru a trezi cugetul altora, vorbește pentru a da altora grai, lucrează spre a porni și pe alții la lucru” (S. Mehedinți), apoi se poate afirma că prof. Gheorghe Popa atinge prețul cel mai de seamă al existenței omenești⁶.

* * *

De regulă, itinerarul – chiar avînd și curbe mai puțin dulci – ale unei biografii punctează diferite ipostaze ale aceleiași personalități, explicîndu-le, motivîndu-le și etajîndu-le. În diversitatea prezențelor dlui Gh. Popa – de soț și de tată, de fin și de naș, de savant și de coordonator științific, de coleg de breaslă și de șef de catedră, de penalizator și de povățuitor – se profilează însă stabil o trăsătură definitorie a Domniei Sale (ne permitem să-l cităm și de această dată): fiecare trebuie să aibă suficientă acoperire pentru afirmațiile sau pretențiile sale și să fie om cu simțul măsurii și al realului, dar nu cu cel al jumătăților de măsură și, respectiv, al dezideratului.

Ala SAINENCO, Felicia CENUȘĂ. *Profesorul Gheorghe Popa sau Lingvistica, știința cea mai ordonată*. În: Țara. 2002, 26 noiem., p. 4

Semicentenarul unui lingvist apreciat

După ce în 1972 am devenit doctor plin în științe (azi doctor habilitat), mi s-a propus postul de profesor la Facultatea de Litere a Universității din Bălți (prin cumul, desigur) și am fost angajat să țin cîteva cursuri teoretice ce figurau în planurile de învățămînt ale filologilor bălțeni și să fiu conducător științific sau consultant al unor lectori de la Catedra de Limbă și Literatură Moldovenească (pe atunci) ce își pregăteau sau urmau să-și pregătească tezele de doctorat.

Printre primii mei discipoli direcți de la universitatea bălțeană a fost și

⁶Patru doctoranzi de-ai Domniei Sale și-au susținut tezele, iar alții trei sînt pe cale de a face același lucru.

Gheorghe Popa. L-am reținut de pe când era încă student în anul IV (unde predam), datorită faptului că era băiat ager și descurcăreț, care prindea literalmente din zbor, cum am putut să-mi dau seama foarte curînd, materia destul de complicată privind teoria limbii, pe care încercam s-o aduc la înțelegerea auditoriului meu de absolvenți universitari ce trebuiau să posede, în viziunea mea, suma de cunoștințe general-lingvistice necesare unui viitor filolog.

Eram în anii 1973-74, cursurile pe care le predam erau noi, nu numai pentru studenții mei, ci și pentru mine, manualele în limba maternă, evident, lipseau (mai ales, cele pentru disciplinele teoretice, cum erau *Introducere în lingvistică*, *Lingvistica generală*, *Lexicologia semantică* și *Stilistica lexicală* (pe care mă angajasem să le țin), studenții erau nevoiți să ia note și să se folosească pentru aceste cursuri de materiale didactice și de sursele suplimentare în limbile rusă și română, de care dispunea biblioteca universitară.

N-a fost deloc greu să mă conving că Gheorghe Popa consulta cu regularitate literatura recomandată la fiecare lecție. Lucrul acesta mi-a trezit simpatia față de băietanul înalt și slăbuț ce da dovadă că în conștiința lui pîlpîie deja o flacără sacră: setea de cunoaștere.

Am apreciat trăsătura dată și la scurt timp, după absolvirea universității

bălțene, i-am spus proaspătului licențiat să depună actele la Aspirantura Institutului de Limbă și Literatură al Academiei, unde activam eu, asumându-mi sarcina de conducător științific. Și nu am regretat niciodată că am luat o atare decizie. Pregătirea sa postuniversitară Gheorghe Popa a încheiat-o cu succes: în 1981 a susținut disertația de candidat (acum îi spunem de doctor) în științe și a devenit unul dintre puținii lingviști de la Catedra de limbă și literatură a Facultății de Litere cu grad științific, obținut în capitală.

Ne-am realizat astfel amândoi programul minimum în ceea ce privește calificarea pentru munca pedagogică de viitor, dar am lăsat deschisă perspectiva creșterii de mai departe. Înțelegeam că ea se putea materializa doar prin afirmare, atât în activitatea didactică, cât și în cea științifică (de cercetare a limbajului și a legităților de care este guvernat acesta). De aceea n-am întrerupt investigațiile începute în perioada doctoranturii, când angajam pe învățăcelul meu să participe, alături de mine, la diverse manifestări științifice de importanță nu numai republicană, ci și unională, iar uneori chiar internațională. Lucrul acesta l-am promovat și după ce fostul meu discipol a devenit de acum cadru didactic, dându-i posibilitate să se realizeze cu comunicări și/sau referate la conferințe, simpozioane și colocvii, să contacteze cu cercetători-lingviști din mari centre științifice (Moscova, Leningrad) ale fostei Uniuni Sovietice, iar apoi și ale României (Iași, Suceava). Mai târziu, a fost inclus într-un proiect internațional a trei țări (Republica Moldova, România și Germania) pentru studierea vorbirii românești din Moldova istorică (de pe ambele maluri ale Prutului), a fost și în deplasare, împreună cu alți participanți ai proiectului, la Leipzig, unde a conlucrat cu cercetători-lingviști germani și români.

Gheorghe Popa a publicat pe parcursul a 20 și ceva de ani o serie întregă de rezultate ale preocupărilor sale științifice: două dicționare *sui generis*, neobișnuite, în primul rând, prin materialul prezentat în ele (*Dicționar de echivalente analitice ale cuvintelor* în 1990 și *Dicționar de locuțiuni rus-român* în 2001), o monografie individuală privind tot locuțiunile în 1992, o lucrare de exerciții, destinată studenților de la Facultățile de Filologie și intitulată *Practicum la introducerea în lingvistică* (coautor V. Bahnaru) în 1992 și câteva zeci de studii, recenzii și teze în diferite reviste de profil („Limba și literatura moldovenească”, „Învățătorul sovietic”, „Revistă de lingvistică și știință literară”, „Limba română”, „Basarabia”, „Semn”, „Русский язык в молдавской школе”, „Literatura și arta”) și culegeri de specialitate (editate la Chișinău, Bălți, Iași, Suceava, Leipzig). În afară de cercetările științifice propriu-zise, Gheorghe Popa a activat încă în două compartimente ale muncii de creație. Primul – *Publicistică lingvistică* – care cuprinde articolele și intervențiile din ziarele republicane și locale („Moldova suverană”, „Curie-

rul de Nord”, „Golos Bălți”, „Accent provincial”). Un capitol aparte aici îl constituie interviurile pe care le-a realizat împreună cu alți colegi bălțeni pentru revista „Semn” (în parte cu Eugeniu Coșeriu și S. Berejan). Și al doilea compartiment – *Redactare științifică* – care ocupă un loc de seamă în preocupările omagiatului nostru, dumnealui fiind co-redactor, redactor responsabil și redactor principal sau coordonator la o serie de lucrări colective (în speță „Anale științifice”) ce au văzut în decursul anilor lumina tiparului la Bălți și la Chișinău.

Printre acestea din urmă se cuvine a fi evidențiat în mod special volumul jubiliar *Un lingvist pentru secolul XXI* (Chișinău: Ed. „Știința”, 2002). În procesul de pregătire pentru tipar și de editare a acestei remarcabile pentru știința noastră filologică opere (căci marchează o etapă neordinară în evoluția ei: 80 de ani ai prof. Eugeniu Coșeriu), Gheorghe Popa, secundat fiind de colegii universitari Maria Șleahtițchi și Nicolae Leahu în calitate de coordonatori, a luat parte foarte activă. Așa a fost să fie ca acest prim volum omagial al profesorului nostru, al tuturor, tipărit în Basarabia lui dragă, să rămână și ultimul din timpul, cât a fost cu noi și printre noi, și ca el să apară cu eforturile susținute anume ale bălțenilor, ale Facultății de Litere a Universității din Bălți, personal ale rectorului acestei instituții prof. Nicolae Filip, după cum și aniversarea magistrului a fost să fie ultima și tot la Bălți, orașul din care el și-a luat zborul în lumea largă, după ce a absolvit cu brio liceul din localitate (făcînd doar o scurtă escală la Universitatea din Iași).

Amplul studiu introductiv la unica în felul său culegere festivă, pregătită la Bălți și editată la Chișinău, intitulat într-adevăr ca o sinteză – *Eugeniu Coșeriu: drumurile vieții și ale afirmării* – este semnat și el, de Gheorghe Popa, inițiatorul și promotorul Colocviului internațional, organizat cu prilejul celei de-a 80-a aniversări din ziua nașterii profesorului, la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți în zilele de 18-19 mai 2001.

În acțiunea majoră de publicare a acestei cărți, energicul și temerarul lingvist bălțean l-a avut drept sprijin (și de data aceasta!) pe inimosul director al Întreprinderii Editorial-Poligrafice „Știința”, dr.-ing. Gheorghe Prini, cel care a publicat și lucrarea maestrului *Lingvistica din perspectivă spațială și antropologică* (Chișinău, 1994, cu o prefață de Silviu Berejan și o notă editorială de St. Dumistrăcel), care a fost prima în limba română, fiind totodată prima ediție aparte din spațiul românesc a operei coșeriene și, ceea ce e deosebit de important pentru noi, chiar la baștina celui ce s-a impus ca un exponent marcant al lingvisticii mondiale. Prin realizarea acestui masiv și semnificativ tom jubiliar, prof. Gheorghe Popa, împreună cu colegii săi și cu întreaga Universitate din Bălți, înscrie o pagină de glorie în istoria lingvisticii moldovenești de la acest început de secol și de mileniu nou.

Alte lucrări ale sărbătoritului, inclusiv teza sa de doctor, au fost, de asemenea, înalt apreciate de opinia publică lingvistică în persoana unor savanți notorii ca N. Corlăteanu și A. Ciobanu din Chișinău, S. V. Semcinskii din Kiev, H. și D. Mihăescu din București, St. Dumistrăcel din Iași, E. Coșeriu din Tübingen.

Dînsul este unul dintre cei mai înzestrați, mai apropiați mie, mai de nădejde discipoli în toate privințele, cu care m-am mîndrit și continuu să mă mîndresc pînă acum, cînd împlinește 50 de ani (adică deja jumătate de secol), cînd a trecut de mult de etatea uceniciei și a tutelării, cînd el însuși are în palmares discipoli-disertanți (și nu doar unul sau doi) pe care îi orientează cu dibăcie prin hățiturile cercetării și predării unei discipline complexe, cum este cea ce studiază limbajul omenesc ca fenomen social și mecanismele funcționării lui în societate, cînd stă în fruntea unui numeros colectiv de specialiști în domeniu care activează la una din catedrele cu pondere ale universității bălțene, cînd se pregătește să prezinte pentru discuție cea de a doua teză a sa – de doctor habilitat în lingvistică, consolidînd prin aceasta nu numai propria sa autoritate în știință și învățămînt, ci și pe cea a fostului său conducător științific.

* * *

Gheorghe Popa s-a născut acum 50 de ani (în 1952) într-un sat de răzeși, Buteștii Glodenilor, care a dat republicii o pleiadă de intelectuali valoroși, cum sînt frații Crasovschi, pedagogi de forță, talentatul ziarist Iulius Popa, chimistul cu renume Dumitru Batîr, fratele său, medic de prestigiu ș.a. (în apropiere, la Camenca, după stîncă binecunoscută buteștenilor, a văzut lumina zilei și reputatul istoric și critic literar Vasile Coroban).

I-am cunoscut părinții, gospodari din sat, pe care i-am vizitat acolo, unde și-au dus viața și și-au dat obștescul sfîrșit, socrii, surorile, am fost martor ocular al formării familiei sale (consoarta lui a fost și ea studenta mea, doar că din altă promoție, pe cele două fiice le-am văzut crescînd din primii ani ai vieții lor), acuma îi cunosc și cuscii. Într-un cuvînt, în decurs de aproape 30 de ani am avut ocazia să observ și să apreciez atmosfera în care a crescut și s-a format un specialist, aș zice eu, de elită, un intelectual afirmat și apreciat în capitala de nord a republicii și nu numai!, un cadru didactic de valoare, educat de la primii săi pași de Universitatea din Bălți, agreat de profesorii și îndrumătorii săi, de colegii de la Alma Mater, pe care i-a respectat și îi respectă pînă azi și pentru care a avut întotdeauna cele mai sincere sentimente de fiu și de frate.

Eu îl felicit cu toată căldura pe domnul profesor Gheorghe Popa (care pentru mine a fost dintotdeauna Ghiță), doctor în științe filologice, conferențiar universitar, șeful Catedrei de limba română de la cea mai prestigioasă instituție bălțeană de învățămînt superior, cu semicentenarul, îi doresc dumnealui perso-

nal, precum și membrilor familiei sale, multe și mari satisfacții create de pe urma muncii depuse pe toate tărîmurile și fericire curat omenească, iar tuturor îndrumătorilor științifici ai tinerelor cadre le doresc bucuriile pe care le-am trăit eu, urmărind succesele discipolului iubit.

Silviu BEREJAN. *Semicentenarul unui lingvist apreciat*. În: Lit. și arta. 2002, 28 noiem., p. 7

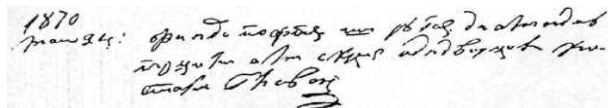
Gheorghe Popa între calitate și cantități

Toți ne-am născut din părinți. E bine că ținem minte cui datorăm apariția noastră biologică. Viața bunicilor încapă în texte sumare, de cîteva fraze, pe care nici măcar nu reușim să le transformăm în moștenire pentru nepoții actuali.

Constituim un popor cu puține „hîrtii de familie”, fapt care a pricinuit ironia Neamurilor dimprejur, alintate cu istorii personale mai bogate și, respectiv, cu arbori genealogici ai vlăstarelor directe.

Gheorghe Popa, șeful Catedrei de limba română a Universității „Alec Russo” din Bălți, împlinește 50 de ani. E o cifră captivantă într-un veac de om, dar ce pondere are ea în istoria unei dinastii? Aproape nulă. Să urcăm dintr-un trecut vechi, așternut peste prima jumătate a secolului XIX, căci mai în adîncuri arhivele familiei s-au prefăcut, pentru totdeauna, în lut cu scrisuri invizibile. El e al treilea Gheorghe Popa: după răstrăbunic și bunic, mazili din Muntenii de lîngă Balatina de pe malul Prutului. Actualul Gheorghe s-a născut la Butești exclusiv grație viței de mazil. Bunicul său a luat-o de nevastă pe Alexandra, fata cea mică a mazilului Grigore al lui Iancu Onuțu. Acesta de la urmă – Grigore, cînd era și el flăcău, se însurase cu Elizaveta, fiica mazilului Dumitru Glavan.

1870
mai 24: spun rîndu încoștării rîndu pîrîndu de al pîrîndu
rîndu pîrîndu al pîrîndu rîndu pîrîndu pîrîndu
Costache Glavan

Autograf al conțopistului Costache Glavan, născut în 1829, un răs-răs-răstrăbunic al său. Text: „1870 mai 24. Fiind poftit și rugat de amîndoi părții am scris odnodvorțiu (mazilul - n.n.) Costachi Glavan”. Impresionează ondulația savantă și elegantă ieșită din „n”.

Un strămoș al său, Gheorghe Onuțu, la 3 decembrie 1856, bate palma cu trei mazili să le facă o moară pe apa Camencii la un preț de 45 de carboave, „o kilă de pîine, două vedre de brînză”. Condiția principală: „... nepornind eu moară pînă la Sfîntul Petru, apoi să aibă Dumnealor a stăpîni din partea me doi stînji de pămînt de veci, iar și Dumnealor, neaducîndu-mi chiria cînd voi cere eu, apoi să aibă a-mi plăti toți banii după zăpis și moara să rămînă negătîță”. Scump costă cuvîntul mazilului. Încearcă vreuna din părți să-și neglijeze angajamentul! Vremurile însă îi sărăceau pe mazili, în pofida greutăților materiale, aceștia au rămas dominați de mîndria fanatică pentru proveniența lor nobilă. Depriși cu permanenta perseverență spre realizări și întru a-și salva personalitatea amenințată, marea majoritate a mazililor au pus mîna pe carte. Avîntul s-a adeverit atît de puternic, încît, spiritualmente, mai ales în perioada postbelică, la Butești s-au „mazilit” și familiile țărănești. Sloganul-imperativ „Eu sunt mazil sau din mazili!”, însoțit de o nervoasă bătaie cu pumnul în piept, a amețit definitiv mințile consătenilor. În această atmosferă „psihico-politico-rurală” a văzut lumina zilei Șeful de catedră Gheorghe Popa.

Copilăria lui a fost dură. Aș zice, chiar chinuită. Bănuiesc, noțiunea de timp liber îi era necunoscută. Beneficia doar de orele duminicii, dar și atunci, cum își amintea el în glumă peste ani, trebuia să potrivească corect asfințitul soarelui, ca să nu scape vaca de la cireadă. Răgazul, rar și scurt, nu părea să-l întristeze. Acceptase modul de a trăi ca pe un regim firesc. Vesel, rîdea mult, cu vremea avea să se pomenească în postura autorului de texte improvizate, îmbibate cu umor țărănesc, lejer ironic, dar foarte cuceritoare, îndeosebi a publicului de la petreceri. Astfel, fără eforturi costisitoare, Gheorghe Popa devenea popular printre ai săi, agreat pentru simplețe și fire accesibilă, conceput ca pe un „om al nostru”, al celor mari și mici din preajma sa.

La carte, el niciodată nu glumea. Un fanatism copt și sănătos l-a transformat în sclav fericit al studiului. Eminent la Butești, aproape eminent la școala medie din Cobani, epoca lui regală se produce în anii de studenție la Filologia Universității Bălțene. Lumea eminentilor, ca și toate „lumile” existente, este foarte pestră: de la primitivi la deștepți, de la „papagali” tocitori la indivizi cu rațiune și sistem specific. Gh. Popa a devenit lider. Ca recompensă onorifică și financiară, prin anul II sau III i s-a acordat bursa „A. Pușkin”, iar în ultimul an de studii – bursa „V. Lenin”, câte una la facultate celui mai bun student. Școlit de la natură, punctual și îndrăgît de profesori, pe el a pus ochiul administrația. Posibilitatea de a rămîne la Universitate părea un fapt împlinit. I se ceda tribuna în cadrul diverselor reuniuni. Pe atunci, studenții oratori erau la modă, dacă infiltrau în alocuțiuni cît mai multe neologisme. Mai trebuia un citat sau un aforism bine plasat, ca să-ți meargă vestea de corifeu. Gheorghe Popa a ajuns copilul răsfațat al nomenclaturii, dar deliciul acesta nu l-a amețit defel. El a rămas același glumeț, zîmbitor de la distanță, sociabil, simplu, camuflînd cu talent un rafinat spirit analist și diplomatic în „iatacurile” invizibile ale creierului. Nu prea știa să spună „nu”, cînd era rugat să facă ceva sau un bine pentru... cineva. Într-adevăr, el s-a pomenit „omul nostru” pentru tare multă lume și tot atît de multă lume savura plăcerea de a se crede printre „oameni de-ai lui”.

Pe parcurs, de asemenea, în anii studenției, s-a simțit șocat și de unele surprize neplăcute, cu substrat politico-ideologic, din partea înalților demnitari ai regimului. În 1972, cu prilejul semicentenarului de la fondarea U.R.S.S., Universitatea din Bălți se învrednicește de ordinul „Insigna de Onoare”. La adunarea festivă în incinta Palatului de Cultură orășenesc, în prezidiu sunt invitați și cîțiva studenți, printre ei fiind și Gheorghe Popa. De la Chișinău sosesc Petru Lucinschi, secretar al comitetului central, și Vasile Cherdivarencu, ministru al învățămîntului. Saluțîndu-se cu fiecare, ajungînd în dreptul lui Gh. Popa, care purta insigna „Alec Russo” la piept, Lucinschi îl întrebă, dacă acum sărbătorim ziua de naștere a Uniunii Sovietice sau pe cea a lui Alec Russo.

După absolvire, aureolat de faima șefului de promoție, ocupă postul didactic de lector universitar. Anul cel mai fecund în cariera lui profesională s-a produs în 1981. Atunci și-a susținut teza de doctor în filologie, ocupînd, aproape concomitent, postul de decan al Facultății de Litere pînă în 1984. Ca savant, el face parte din școala lingvistică a academicianului Silviu Berejan. Domeniile de cercetare vizează *lingvistica generală și cea comparată, lexicologia, semantica și gramatica*. Are peste 80 de publicații. *Dicționarul de echivalente și Dicționarul de locuțiuni rus-român* reprezintă valori apreciate în domeniul lexicografiei. Așijderea reținem monografia *Considerații la studiul echivalentelor analitice ale cuvintelor* și manualul (în colaborare) *Practicum la introducerea în lingvistică*. Realizările în știință i-au permis obținerea titlului științifico-didactic de *Profesor universitar*. În calitate de cercetător științific superior la Institutul de Lingvistică al Academiei a participat la elaborarea *Dicționarului derivativ al limbii române*, iar în calitate de membru al grupului de cercetare „Limba română vorbită în Moldova istorică” a luat parte la alcătuirea a două culegeri, publicate în anul 2000 la Leipzig, Germania. Fraza lui, fie că e vorba de articole științifice ori de materiale publicistice, are undulații de labirint, destinată cititorului avizat în tehnica lecturii, iar ansamblul textului proiectează un mesaj lucid, lipsit de ambiguități.

La Universitatea bălțeană s-au înmulțit savanții cu liste cam lungi de doctoranzi, care nu izbutesc să-și susțină tezele. În atare situație, un periculos semn de întrebare cade pe competența și valoarea conducătorului științific. Luînd în calcul gravitatea evenimentului, mi se pare memorabilă și pilduitoare noutatea: recent, un doctorand al lui Gheorghe Popa și-a susținut teza.

Lesne de înțeles, Șeful Catedrei de limba română a participat la diverse manifestări științifice desfășurate la Iași, Suceava, Chișinău și Bălți, în lista realizărilor de anvergură ale lingvisticii moldovenești s-au înscris Conferința științifică prilejuită de aniversarea a 70-a a academicianului Silviu Berejan (1997), de asemenea Conferința națională consacrată jubileului de 75 de ani al aceluiași savant (2002) și, evident, Colocviul dedicat octogenarului de notorietate globală Eugen Coșeriu (2001). În rol de organizator principal la manifestările enunțate a evoluat Gheorghe Popa.

Îl revăd și acum, adolescent urcat în pomii desfrunziți ai grădinii sale, cu primăvara timpurie printre crengi, curățindu-i de omizi. Odată, într-o vacanță studentească, se întorsese obosit de la Bălți, acasă nu era nimeni, găsește un bilețel, lăsat de soră-sa pe masa de la bucătărie: „Ghiță, eu cu mama am plecat la prășit. Dacă vrei, vino și tu”. S-a dus. Altul, în locul lui, trăgea un pui de somn.

Ce va mai înregistra în următorul segment de viață? Admit că va edita încă o monografie. Va elabora un alt dicționar, va scrie articole științifice. Vreo cîțiva

doctoranzi ai săi își vor susține tezele, va ocupa un nou post administrativ... Toate sînt posibile doar cu rol de cantități la calitatea, pe care el a cucerit-o din tinerețe. Personalitate stabilă, prietenoasă, dar cu demnitate sensibilă, care respinge colaborările sub dictat și, orice post ai deține, nu-ți îngăduie să i te urci după cap.

Semicentenarul lui e o cifră modestă pentru dinastia din care a ieșit, în schimb faptele sale se transformă în mîndrie, trecută dincolo de primul Gheorghe Popa, și mai departe de ambițiosul Gheorghe Onuțu, topită, poate, în pergamentul nescris de conțopistul Costache Glavan, și de la toți, cu Buteștii împreună – Sănătate întru mulți ani!

Iulius POPA. *Gheorghe Popa între calitate și cantități*. În: Lit. și arta. 2002, 28 noiem., p. 7

Afirmare prin flacăra cugetului

Omul, profesorul, lingvistul Gheorghe Popa împlinește o înțeleaptă vîrstă (ajunge la vîrsta frumoasei maturități). Bălțeanul, ce-și trage seva din Butești – sat cu adînci tradiții intelectuale – se impune prin travaliu de cercetător competent și profesor devotat muncii de la catedră.

Cercetările lingvistului Gheorghe Popa îi asigură un loc de rang înalt în știința filologică și-l situează în rândul celor mai harnici și fideli cercetători de profunzime ai sorgintei limbii române. Rezultatele căutărilor prolifiche și-au găsit expresie în cărți, articole, studii, dicționare, care au devenit lucrări de referință în domeniu.

Palmaresu-i editorial acoperă, cel puțin, dublul vârstei împlinite. Lingvist de profil larg, neobositul Gheorghe Popa abordează cu succes probleme de lingvistică generală și specială, de lexicologie și derivatologie. Contribuțiile cele mai valoroase care-i aduc notorietatea binemeritată în lingvistică și-l fac cunoscut în țară și peste hotarele ei sînt studiile consacrate echivalentelor analitice – rod al înțelepciunii și al fanteziei populare și activitate lexicografică. De ce lexicografie? Umaniștii Renașterii afirmă: *Lexicographis secundum post Herculem labor* „Munca lexicografică este a doua după cea a lui Hercule”. Iar dicționarul e o carte, care niciodată n-a fost și nu este terminată. Iar domnul Gheorghe Popa este cel căruia nu-i place să muncească puțin, care preferă mereu să trudească mult, să facă, să refacă, să prefacă, necruțîndu-și timpul și puterile.

Profesorul Gheorghe Popa, de o ținută academică deosebită, conștient de sacra-i misiune de dascăl, de mai bine de un sfert de veac împarte studenților-filologi semințe de bine și frumos. Îndemnu-i spre cercetarea științifică, spre febrile căutări este urmat și de discipoli: licențiați, masteranzi, doctoranzi. În calitate de conducător de doctorat, profesorul Gheorghe Popa are deja rezultate meritate și așteptate.

Șeful catedrei Gheorghe Popa (din mai 2000 diriguiește activitatea Catedrei de limba română) poartă amprenta unei responsabilități față de sine și față de subalterni și impresionează personal.

Omul Gheorghe Popa, plin de bonomie, care nu exclude exigența, nițel argintat la timp, împrăștiat de trecerea cu folos a timpului, scrutează noi trepte ale afirmării prin trudă, cuget și cuvînt.

Zinaida TĂRÎȚĂ. *Afirmare prin flacăra cugetului*. În: Accent provincial. 2002, 29 noiem., p. 4

În loc de titlu, pentru Gheorghe Popa

Gheorghe Popa este un intelectual. Și cu asta, dacă nu am spus totul, oricum am spus mult. Format la școala reputatului savant Silviu Berejan, lingvistul din capitala nordului Moldovei face zilele acestea o frumoasă vîrstă a împlinirilor, ca să-l dăm gata cu un clișeu pe care nu-l suportă, stilistica gîndirii Domniei Sale fiind mult mai elevată. Spirit activ, cu simțul și gustul

umorului, rățăcit prin lecturi alese, dar și obligatorii pentru un lingvist ancorat în modernitate, Gheorghe Popa este un indispensabil la Catedra de limba română a Universității „Alecu Russo” din Bălți. Mai mult, este un animator, un sufocant când proiectele obișnuiesc să se întindă mai mult decât permite bunul-simț, este un om al cuvîntului, dar nu se încrede în el mai mult decât trebuie. Ceea ce poate face de unul singur, nu obișnuiește să lase în seama altora, dovadă sunt și cărțile, studiile, eseurile, recenziile, crochiurile etc. pe care le semnează (pe care însă nu le vom enumera aici în speranța că vor avea destulă grijă colegii de breaslă ca să i le adune într-o listă bibliografică suficient de impunătoare).

Omul de omenie, omul de societate, interlocutorul incitant, deopotrivă de impunător-impetuos la conferințele oficiale și la simpoziioanele improvizate la o cafea, la – de ce nu? – o țârie, la un pahar de vorbă...

Animator, cum spuneam, în toate cazurile și tăcut/concentrat când e cazul, pentru că profesorul Popa va domina competent o discuție la „tema” lui și va fi atent când interlocutorul va merita atenție.

Angajat și prezent în discuții care implică doar pofta de comunicare, cine ar ghici prea ușor, dincolo de astea, un spirit disciplinat și rezervat, capabil să se retragă zile și săptămîni în cabinetul cu cărți și fișe, pentru a ordona cu răbdare echivalentele lingvistice ale gândirii...

Are condei, indiscutabil, în calitate de autor, profesorul Gheorghe Popa

este tumultuos în argumente, tolerant la replici și migălos pînă la pedantism, mai ales cînd e vorba de dicționare.

Lumea dicționarului, pedantă și fascinantă, l-a furat pentru totdeauna, pentru a-i șlefui vârful condeiului și al... limbii, stil deja recognoscibil între al altor lingviști. Chiar monografia elaborată în baza tezei de doctor în filologie poartă pecetea discursului bine organizat și sistematizat – a se vedea studiul *Considerații la studiul echivalentelor analitice ale cuvintelor*, (Chișinău: Ed. „Știința”, 1992).

Rămîne admirator al personalității lui Eugeniu Coșeriu, cu care a reușit nu doar să se întrețină la o cafea, ci să-i și creeze Maestrului, pînă aproape de moarte, în cîteva rînduri, împreună cu colegii de breaslă – universitarii Nicolae Leahu și Maria Șleahțișchi – un anturaj „de acasă”: favorabil amintirilor, destăinuirilor, sincerităților, dar și al marilor reflecții vizînd condiția etică a savantului sau locul lingvisticii ca știință a culturii... Îi discernе în continuare opera cu o trudă la fel ca și cu o abilitate de neîntrecut, fără teamă și fără scrupule, i-o diseacă ca un chirurg, pentru a-i demonstra (și) lectorului mai puțin inițiat (reușind de cele mai multe ori să-l intrige) diamantele gîndirii coșeriene risipite prin toată opera Magistrului. Probabil, i se consideră un discipol, și n-ar fi o apreciere exagerată, dacă nu i s-ar (re)cunoaște efortul de a-l readuce acasă pe Marele Lingvist. Nu și fără contribuția Domniei Sale, se pare că această tentativă a reușit totuși.

Nu la umbra Maestrului (deși asta ar fi fost nu mai puțin onorabil, avînd în vedere că Eugeniu Coșeriu a fost un „colos”, un „gigant” în lingvistică), ci la lumina și căldura literelor Lui, al căror mister, iată, la cei 50 de ani, continuă să-l tulbure, să-l necăjească, dar căroră continuă să le slujească neînfrîntul Gheorghe Popa.

„Imprevizibilă e pătrunderea oamenilor în istoria științei”, spune protagonistul nostru într-un articol dedicat lui Silviu Berejan-lingvistul; „imprevizibilă este istoria cărților”, spune, reluîndu-și admirabilul „aforism”, autocitîndu-se modern, într-un alt studiu-recenzie, referindu-se la incomparabila „Introducere în lingvistică” coșeriană; tot așa, intertextualizînd, vom continua, afirmînd noi de astă dată, „imprevizibil este discursul bălțeanului Gheorghe Popa”, care atacă frontal și fără prejudecăți aspectele majore ale lingvisticii, punînd degetul pe... rana celor mai spinoase probleme cum ar fi chiar existența lingvisticii ca știință și a obiectului ei de studiu. Descoperim în textele semnate de harnica lui „pană”, cum ar spune Mircea Cărtărescu, un apreciabil profesor de lingvistică generală, una dintre disciplinele fără de care nu mai ai ce căuta la celelalte cursuri, răspunzînd cu nonșalanță la marile provocări ale disciplinei.

Dintre cele realizate în ultimul timp, ne reține atenția următorul exemplu: elaborarea *Dicționarului de locuțiuni rus-român* (2001), foarte apreciat și căutat. De asemenea, a fost foarte fructuoasă colaborarea recentă cu editura „Știința”, prilejuită de Colocviul Internațional cu participarea celui mai mare lingvist al contemporanității – Eugeniu Coșeriu – „Filologia secolului XXI”, organizat la Universitatea „Alec Russo”, avându-l ca inițiator și responsabil pe același Gheorghe Popa, soldată cu editarea unei excelente ediții intitulate sugestiv „Un lingvist pentru secolul XXI”, Domnia Sa fiind coordonator și prefațator al culegerii. A fost chiar ultima carte apărută „acasă”, publicată în perioada vieții lui Coșeriu. Profesorul Gh. Popa semnează în această „fericită antologie” (Ion Hadîrcă) un itinerariu biografic al Marelui Dispărut – idolul și călăuzitorul său – considerat, de astă dată de Silviu Berejan-învățătorul, „una dintre cele mai reușite sinteze ale biografiei și operei iluștrului nostru conațional din cîte au fost publicate în decursul ultimului deceniu în Basarabia (și au văzut lumina tiparului destule încercări de acest fel)”, alături de Mircea Borcilă și Nicolae Saramandu – nume notorii în coșerianistică (a se vedea „Limba Română”, 2002, nr. 10, p. 27-28).

Pentru Gheorghe Popa lingvistica a devenit un *modus vivendi*. Contagiat ireversibil de Berejan, de Coșeriu, de nenumăratele lecturi, fără de care nu s-ar fi format așa cum îl cunoaștem azi, acum îi contagiază pe alții. Așa să Vă cunoaștem și de acu încolo, Profesore!

Prietenii și colegii de la „Știința”. *În loc de titlu, pentru Gheorghe Popa*. În: Flux. 2002, 6 dec., p. 7

Видный ученый, яркая личность, надежный наставник и друг

В эти дни научно-педагогическая общественность города и республики отмечают 50-летний юбилей профессора Георгия ПОПА – заведующего кафедрой румынского языка Бэлцкого университета, автора более чем 80 опубликованных исследований, двух словарей, учебников, монографий, нескольких десятков публицистических статей.

Это только с поверхностного взгляда может показаться удивительным, как это вдруг сын простых земледельцев из села Бутешть (Глодянский район) вознесся до профессорского звания и того особого положения, которое Г. Д. Попа занимает сейчас в родном вузе. На самом же деле Георгий с юных лет был мощно и разносторонне одарён,

стративно-номенклатурное будущее, неограниченно высокий и скорый карьерный рост.

Однако Георгий, как выяснилось, звёздной болезнью не страдал не в малейшей мере. Он не поддался искушению и, выбрав совершенно иной путь, подал в отставку. А недоумевающим партийно-политическим боссам коротко, но внятно разъяснил, что предпочитает сосредоточиться на преподавательской и научной деятельности.

Последующие десятилетия подтвердили верность того давнего решения. Когда мы говорим с Георгием Дмитриевичем о людях, которые были для него образцом в педагогическом ремесле, да и в жизни вообще, он называет вслед за академиком С. Бережаном множество имён профессоров двух кафедр, где работал все эти годы. Он с трепетом и благоговением вспоминает старшее поколение коллег-преподавателей, приобщивших молодую поросль педагогов-словесников к жемчужинам родного языка и литературы, подавших эталонные образцы интеллигентности, толерантного отношения к исповедующим иные научные приоритеты. А у коллег-сверстников и даже более молодых педагогов Георгий Дмитриевич, по его собственному признанию, позаимствовал у каждого что-то доброе: крупницы опыта, знаний, стиль повседневного общения, доброту нравов... И за это буквально каждому – отдельное спасибо! Да и товарищи по кафедре, факультету тоже ценят в Георгии Дмитриевиче Попа его прекрасные черты: постоянную готовность поддержать, прийти на помощь, всегда оптимистичный взгляд на мир, восприимчивость к здравым суждениям, неизменное поощрение духа научной дискуссии.

Студенты тоже любят своего наставника, любят по-настоящему и глубоко. Потому что чувствуют: профессор Георгий Попа близок им по духу, поскольку бережно сохранил в самом себе искорку студенческого мировосприятия. Георгий Дмитриевич поддерживает в питомцах вольнолюбие, «юношескую» тенденцию ниспровержению догматов, ложных кумиров, сомнительных авторитетов. «Я среди вас как старший среди равных», – примерно так держит он себя в студенческой среде. И молодёжь отвечает доверием на доверие, искренностью на искренность.

Михаил МЕСТЕР. *Видный ученый, яркая личность, надежный наставник и друг.* În: Plai bălțean. 2002, 6 dec., p. 2.

Gheorghe Popa – doctor habilitat în filologie

Contemplăm o imagine sugestivă. Academicianul Silviu Berejan, primul din stînga, îl ține cu ambele mîini pe Gheorghe Popa, șeful Catedrei de limbă română a Facultății de Filologie de la Universitatea bălțeană. Ai senzația că academicianul adineauri a rostit cuvintele: „Îl iau cu mine la Chișinău”. Șeful de catedră, profund emoționat de acest îndemn, nu știe ce să facă: să-și ia valiza ori să mai aștepte? Situația se limpezește de îndată ce privirile-ți coboară spre al treilea subiect al fotografiei – rectorul academician al Universității din Bălți, Nicolae Filip. Atent, calm, rece – zîmbetu-i lejer și protocolar deabia reușește să-i camufleze gîndul, scurt ca orice imperativ: „Nicăieri!”.

Părăsind spațiul imaginii, o noutate surprinzătoare și extrem de plăcută ne-a umplut inimile de bucurie și mîndrie: consăteanul nostru de la Butești – Gheorghe Popa – a devenit doctor habilitat în științe filologice. Pentru localitatea natală evenimentul echivalează cu o victorie răsunătoare, repurtată pe cîmpul de luptă. Dacă nu greșim, Gheorghe Popa se adeverește primul doctor habilitat la Universitatea „Alec Russo”, absolvent al filologiei române bălțene.

„Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române” – aceasta-i tema tezei de „habilitat”, susținută în capitala republicii la 30 noiembrie curent, chiar în ziua de naștere a lui Gheorghe Popa. A împlinit 54 de ani. Educați pe vremea regimului precedent ca toate performanțele să se producă în zile cu semnificație majoră, am putea să-i reproșăm proaspătului doctor habilitat că era mai bine dacă susținea disertația la 30 noiembrie 2002, cînd își marca semicentinarul propriei existențe, ori să fi așteptat exact un an, pînă la aniversarea a

55-a. Oricum, faptul s-a consumat deja, va lua Gheorghe Popa în calcul sau nu, pe viitor, doleanța noastră învechită – e voia lui. În ce ne privește, îi dorim sănătate, cu multe amintiri frumoase, lăsate de ai săi, dar și de studenți.

Dumitru BATÎR, Tamara COTELEA, Virgil OLIMID. *Gheorghe Popa – doctor habilitat în filologie*. În: Lit. și arta. 2006, 14 dec., p. 6.

Профессор Георге Попа принимает поздравления

Георге Попа – выходец из небольшого села Бутешты, расположенного в живописном уголке Глодянского района. Населённый пункт действительно настолько миниатюрен, что в прошлом веке его «забывали» нанести на карты Молдавии (лишь однажды, в 1909 году, сельцо удостоили чести быть вписанным в схему Бессарабской губернии). Однако многие уроженцы Бутешты сумели заявить о своих достоинствах, талантах в полный голос – и добились ярких достижений в разных областях деятельности.

Городская газета
Голос Бэлци
Издана основана в 1947 году
№ 36-37 (1820-1830) 20 апреля 2007 года
Пятница

4 ТВОИ ЛЮДИ, ГОРОД! 20 апреля 2007 года № 36-37

Профессор Георге ПОПА принимает поздравления

Национальный совет по аккредитации и аттестации присвоил известному белцкому лингвисту учёную степень хабилитированного доктора филологии. Впервые со времени основания старейшей в БГУ кафедры румынского языка её руководитель достиг столь значительных высот в науке

Георге ПОПА – выходец из небольшого села Бутешты, расположенного в живописном уголке Глодянского района. Населённый пункт действительно настолько миниатюрен, что в прошлом веке его «забывали» нанести на карты Молдавии (лишь однажды, в 1909 году, сельцо удостоили чести быть вписанным в схему Бессарабской губернии). Однако многие уроженцы Бутешты сумели заявить о своих достоинствах, талантах в полный голос – и добились ярких достижений в разных областях деятельности.

Бог не обидел Георгия Попа ни дарованиями, ни силой характера. Он был «первый ученик» и в восьмилетке, и в средней школе: в последней лишь единственная четвёрка по алгебре стала барьером на пути к золотой медали. Зато в период учёбы на филологическом факультете Белцкого пединститута (ныне БГУ) наш герой проявил себя более чем незаурядно: он был «среди отличников отличник» – и заслуженно стал сначала пушкинским, а затем и ленинским стипендиатом. И, когда парню вручали диплом с абсолютно высоким средним баллом, прозвучало вполне естественное предложение: начать преподавательскую карьеру – в родном вузе, на кафедре родного (тогда ещё молдавского) языка.

Со студенческих лет Г. Попа проявил не просто интерес, а недюжинную тягу к науке. И здесь его первым и главным наставником оказался академик Силвиу Березжан, под руководством которого Георгий успешно защитил диссертацию в Институте языка и литературы

Академик Силвиу БЕРЕЖАН: «Георге – всегда испытывал гордость за Георге Попа – одного из наиболее одарённых. Георгич мне и надежнее, во всех отношениях, ученик. Это чувство ещё более укрепило с годами, крепнет оно и сейчас, когда профессор Г. Попа имеет достояние собственных докторских диссертаций, три из которых уже защищены. Коллега успешно руководит деятельностью одной из ведущих кафедр Белцкого университета, поддерживает тем самым не только себя, но и свой институт как его давнего научного руководителя».

Силвиу БЕРЕЖАН, действительный член Академии наук Молдовы.

Видные румынские учёные – о характере дарования белцкого коллеги

Профессор Г. Попа обладает качествами, которые позволяют ему очень точно определять и формулировать научную проблему, находить при этом верное – почти всегда нестандартное – решение, невиданное обоснование, исключение – редкими качествами Труды Георге Попа – это практически реализованная способность детально и критично анализировать лингвистические явления – это высокая, развитая

Бог не обидел Георгия Попа ни дарованиями, ни силой характера. Он был «первый ученик» и в восьмилетке, и в средней школе: в последней лишь единственная четвёрка по алгебре стала барьером на пути к золотой медали. Зато в период учёбы на Филологическом Факультете Белцкого Пединститута (ныне БГУ) наш герой проявил себя более чем незаурядно: он был «среди отличников отличник» – и заслуженно стал сначала пушкинским, а затем и ленинским стипендиатом. И, когда парню вручали диплом с абсолютно высоким средним баллом, прозвучало вполне естественное предложение: начать преподавательскую карьеру – в родном вузе, на кафедре родного (тогда ещё молдавского) языка.

Со студенческих лет, Г. Попа проявил не просто интерес, а недюжинную тягу к науке. И здесь его первым и главным наставником оказался

академик Силвиу Бережан, под руководством которого Георгий уверенно защитил диссертацию в Институте языка и литературы АН МССР. Уже имея в своём активе немалый научный багаж, в неполные 29 лет Г. Попа достиг феноменального карьерного роста – был назначен на должность декана филологического факультета БГПИ (случай беспрецедентный в масштабе республики). Но в том-то и дело, что человек, перед которым открывались радужные перспективы административного роста, вовсе не был карьеристом. И через какое-то время Георгий многих сильно удивил, когда, устояв перед амбициозными искушениями, решил сосредоточиться на преподавательской научной деятельности.

Сегодня уже можно уверенно сказать, что в роли руководителя одной из ведущих кафедр филфака БГУ профессор Г. Попа стал достойным продолжателем традиций, в разные годы заложенных целой плеядой его выдающихся предшественников – Ионом Чёрным, Елизой Ботезату, Валериу Сеником, Илларионом Матковским и другими учёными, чьи имена стали гордостью, честью и совестью молдавской науки. В активе Георгия Дмитриевича сейчас значится постоянно пополняемый список из более чем полутора сотен публикаций, его перу принадлежат многочисленные научные труды, в том числе статьи, словари, монографии, вузовские учебники и пособия.

Года два назад Министерство просвещения РМ и научная библиотека БГУ издали в серии «Личности Бэлцкого университета» библиографический иллюстрированный 160-страничный сборник о Георге Попа. Книга эта, содержащая девять внушительных глав и пояснительные тексты на пяти языках, позволяет лучше узнать жизненный и творческий путь языковеда и его место в современной лингвистике, уяснить круг научных приоритетов, саму культурную среду, вне которой героя нашего рассказа уже и представить невозможно.

Корреспондент «ГБ» поздравил профессора Г. Попа с достижением высокого – надеемся, далеко не последнего! – рубежа в академической деятельности и задал гостю редакции несколько «банальных», но очень уместных, своевременных вопросов. В ответ Георгий Дмитриевич философски заметил, что, когда заведующий кафедрой становится доктором хабилитат в своей отрасли знаний, – было бы верно считать такое событие не феноменальным или исключительным, а, наоборот, вполне естественным: если уж взялся быть лидером профессорско-преподавательского коллектива, значит надо и соответствовать этой роли!

Собственное кредо Г. Попа кратко изложил так: в науке, особенно лингвистической, надёжнее всего продвигаться к постижению истины

не в эмоциональном порыве или чрезмерным энтузиазмом нетерпения, – куда важнее «эволюционный» путь, каждодневно связанный с трепетной робостью, даже неуверенностью, с осознанной необходимостью всё тщательно взвесить, осмыслить, подвергнуть проверке сомнением. Чрезмерно увлекаясь некой заманчивой идеей, мы рискуем наломать дров, скатившись к поспешным дилетантским выводам или даже авантюризму. Применительно к языку надо признать неприемлемым жёсткие категоричные формулировки, оценки, рекомендации. Потому что сегодняшние истины и нормы уже завтра могут выглядеть до безнадёжного архаичными, неактуальными суждениями.

Имя и лингвистические позиции профессора Г. Попа хорошо известны и получили признание в научном сообществе не только нашей страны, но и зарубежья – в Москве (Институт языкознания), Санкт-Петербурге и Лейпциге, в Яссах и Сучаве... Многочисленные труды именитого бельчанина заслужили высокую оценку ряда крупных учёных – Н. Корлэтяну и А. Чобану (Кишинёв), С. Семчинского (Киев), Х. и Д. Михаеску (Бухарест). И, что особенно почётно, младшего коллегу тепло приветствовал и по-отечески благословил наш выдающийся земляк, один из крупнейших лингвистов XX века Е. Кошеру.

И в заключение приведём несколько высказываний-отзывов, принадлежащих перу видных фигур национальной и зарубежной науки. Вот как характеризуют Георгия Попа эти незаурядные люди:

Силвиу Бережан, действительный член Академии наук Молдовы: «Горжусь своим питомцем! Я всегда испытывал гордость за Георге Попа – одного из наиболее одарённых, близких мне и надёжных во всех отношениях учеников. Это чувство ещё более усилилось с годами, крепнет оно и сейчас, когда профессор Г. Попа имеет десяток собственных питомцев-докторантов, трое из которых уже защитились. Коллега успешно руководит деятельностью одной из ведущих кафедр Бэлцкого Университета, поддерживая тем самым не только свой, но и мой авторитет как его давнего научного руководителя».

Стелиан Думистрэчел, ведущий научный сотрудник Института румынской филологии Им. А. Филлипиде (Ясский филиал Академии наук Румынии): „Профессор Г. Попа обладает качествами, которые позволяют ему очень точно определить и сформулировать научную проблему, находя при этом верное – почти всегда неординарное – решение, неизменно обосновываемое новейшими теориями лингвистики. Труды Георге Попа – это практически реализованная способность детально и компетентно анализировать лингвистический материал; это подлинная креативность

мышления, умение преодолевать сложности и высоты, стоящие на пути постижения научной истины; это ещё и неиссякаемая, ни с чем не сравнимая любознательность настоящего учёного XXI века”.

Думитру Иримию, профессор Ясского университета: „Основанные на материале конкретного языка, труды Георге Попа принадлежат, разумеется, к сфере румынской лингвистики. Однако при этом используемые им принципы и теоретические обоснования вполне применимы и в отношении других языков. Такая возможность открывается благодаря тому факту, что свой исследовательский поиск Г. Попа умело базирует на фундаментальных механизмах функционирования языка. Главной теоретической опорой стала для профессора Г. Попа лингвистическая концепция, частично заимствованная у Е. Кошеру. Сквозь призму этой теории автор убедительно полемизирует с Ш. Балли, С. Пушкариу, В. Виноградовым и другими известными миру исследователями”.

Редакция «ГБ» поздравляет Георгия Дмитриевича Попа с заслуженным и недостижимым для многих достижением – высокой научной степенью доктора хабилитат. Мы верим: впереди у нашего давнего друга – ещё немало непроторённых дорог, привлекательных высот и ярких творческих озарений.

Михаил МЕСТЕР. *Профессор Георге Попа принимает поздравления.*
В: Голос Бэлць. 2007, 20 апр., p. 4

Gheorghe Popa – al optulea rector al Universităţii bălţene

La 3 noiembrie curent, la Universitatea bălţeană a avut loc un eveniment de anvergură, cel puţin, municipală. Gheorghe Popa, profesor universitar, doctor habilitat în ştiinţe filologice, şeful Catedrei de limba română, a devenit al optulea rector (doi dintre ei funcţionaseră în interimat), din 1953, când Institutul Învăţătoresc fusese transformat în Institut Pedagogic. Nu sînt superstiţios, nici mistic, prin urmare, cifra opt nu înseamnă nimic. Altceva importă: acest al optulea rector, în ultimii 56 de ani, este primul ales pe cale democratică la şedinţa Senatului. Rezultatul scrutinului impresionează pe cine vrei: pe entuziaşti, pe sceptici şi pe indiferenţi – 32 pro şi 16 contra. Scorul nu este de doi la unu – ca la fotbal, ci de două treimi la o treime – ca la oameni. În aspect politic, evenimentul constituie o veritabilă victorie a spiritului românesc într-un Bălţi rusificat, îngîmfat, mînios, cu pregnante simpatii comuniste, înroşite pînă în proporţie de aproape 60 la sută din alegători.

GHEORGHE POPA – al optulea rector al Universității bălțene

persoane, scoțând din buzunare o nouă *însămintătoare*: un oarecare *binevoitor* a expedit unde trebuie o scrisoare anonimă, informând că Senatul Universității fusese ales după un regulament ieșit din vigoare. Primul băț a nimerit în roate!

Ce era de făcut? S-a ales un alt Senat, deja după regulamentul nou, iar prima lui ședință ordinară (nu cea de alegere a rectorului) s-a desfășurat la 21 ianuarie curent.

nuitoarea competiție s-a sfârșit abia la 3 noiembrie.

De-a lungul anului, pe ici-colo, mai răsuna prin unghere vocile unor trubaduri anonimi, îndemnând să se voteze pentru stabilitate – un fel de sinonim al sloganului comunist „Să ne apărăm Patria!” – sau că alegerea rectorului este cu neputință până nu va fi ales Președintele statului. Efectul lor însă a fost nul.

La Universitatea din Bălți s-a produs o schimbare, sinonimă cu o dimi-

Operația de alegere a rectorului a ținut exact un an și 12 zile (22.X.2008 – 03.XI.2009). Din vina cui? Acordăm cititorilor șansa de a-și formula ei înșiși răspunsul după lecturarea informațiilor ce urmează.

La 22 octombrie 2008, Ministerul Educației și Tineretului inaugurează concursul pentru ocuparea postului de rector, deținut interimar, din februarie 2007, de către Eugeniu Plohotniuc, conferențiar, doctor.

La 2 noiembrie al aceluiași an, Comisia de concurs a Ministerului aprobă candidaturile Senatului universitar: Eugeniu Plohotniuc, rector interimar, și Gheorghe Popa – ambii, firește, susținuți de un șir de catedre și facultăți. Până aici, Ministerul a acționat cât se poate de operativ.

Rămînea de concretizat ziua alegerilor. Ritmul ministerial a scăzut din viteză, dar totuși a rezistat în limitele normalității. Corpul didactic aștepta data de 17 decembrie, or anume în acea zi avea să fie cunoscut numele rectorului ales.

Inopinat, se întîmplă ceva grav și misterios: cu trei zile înainte de eveniment, adică la 14 decembrie, onoratul Minister anunță suspendarea ședinței Senatului. Fără explicații. Biroul Senatului le solicită.

În locul lămuririlor, la Bălți, în ultimele zile ale lui decembrie, sosește o comisie ministerială, tocmai din patru persoane, scoțînd din buzunare o nouă *însămintătoare*: un oarecare *binevoitor* a expedit unde trebuie o scrisoare anonimă, informînd că Senatul Universității fusese ales după un regulament ieșit din vigoare. Primul băț a nimerit în roate!

Ce era de făcut? S-a ales un alt Senat, deja după regulamentul nou, iar prima lui ședință ordinară (nu cea de alegere a rectorului) s-a desfășurat la 21 ianuarie curent.

Proaspătul Senat, ca și precedentul, se adevări nerăbdător peste măsură: 34 de senatori expediază la 29 ianuarie o scrisoare neuitatei ministre Larisa Șavga, rugînd-o să urgenteze procedura cu pricina. Ministra a fost și ea cîndva școlăriță și a învățat matematica. A privit atent la cifra 34 și, după cîteva clipe de meditație, a realizat corect că aceasta reprezintă mai mult decît majoritatea din cifra de 51, constituind numărul total al senatorilor. Conform unei logici elementare, ministra a determinat just pentru cine se grăbeau să voteze cei 34 de inși. În atare situație, cel mai bun răspuns e să nu reacționezi. Ceea ce a și făcut.

În luna martie, în plină campanie electorală, vine la Bălți, dar nu la Universitate, Președintele Voronin în persoană la o întîlnire cu alegătorii în incinta teatrului. În luarea sa de cuvînt, a scăpat și o frază alarmantă, din care reieșea că la Universitatea din Bălți este „un cuib de națîști”. „Națîștii” puteau fi cuibăriți pe la toate facultățile, totuși centrul lor trebuia căutat neapărat la Filologie, exact în locul de proveniență al lui Gheorghe Popa, contracandidat la rectorat. Afirmația vulgară a lui Vladimir Voronin evidențiază realmente adevărata cauză a tergiversării procedurii de alegere a rectorului.

Ca să vezi, în aceeași lună martie Larisa Șavga sosește la o întîlnire de lucru cu managerii Universității, însoțită de consilierul prezidențial Viorelia (ce prenume frumos!) Moldovanu-Bătrînac. Am comis o gafă: de fapt Șavga a însoțit-o pe V. M.-B. și nu invers, pentru că un consilier prezidențial cîntărește cît două ministre, dacă nu mai mult. Ministra a promis solemn că alegerea rectorului se va desfășura în timpul cel mai apropiat.

Poate că acest timp apropiat venea repejor, după cum i se cade în calendarul cosmic, dar nu și în al Ministerului, mai ales că regimul comunist suferise două înfrîngeri, una după alta, în campaniile electorale.

Se întîmplă un caz comic, legat de sintagma timp apropiat: la 21 septembrie, cu cîteva zile înainte de desemnarea noului guvern, ministerul pe ducă și-a amintit că trebuie să efectueze alegerea rectorului bălțean.

Graba Ministerului muribund a generat dubii întemeiate pentru aceeași majoritate protestatară, care a votat pentru suspendarea ședinței cu pricina pînă la numirea noului ministru. Astfel, chinuitoarea competiție s-a sfîrșit abia la 3 noiembrie.

De-a lungul anului, pe ici-colo, mai răsunau prin unghere vocile unor trubaduri anonimi, îndemnînd să se voteze pentru stabilitate – un fel de sinonim al sloganului comunist „Să ne apărăm Patria!” – sau că alegerea rectorului este cu neputință pînă nu va fi ales Președintele statului. Efectul lor însă a fost nul.

La Universitatea din Bălți s-a produs o schimbare, sinonimă cu o dimineață. Schimbarea însă nu vine numai cu lumină, ci și cu o sumedenie de probleme,

complicate și învechite, pentru că n-au fost rezolvate la timp. De prisos să le nominalizez acum și aici, mai bine să descrie alții, în curînd, cum vor fi acestea soluționate.

Ca student, Gheorghe Popa era și corespondent netitular la ziarul studentesc bălțean „Pedagogul”. Odată, prin mai 1973, mă invitase în ospeție la el acasă, în satul Butești, dincolo de Glodeni, aproape de Prut. Ambii am ajuns spre seară. Ne-a întâmpinat mama lui, doamna Vera. Avea în ogradă o fîntînă cu cumpănă, aflată între casă și un pîlc de pomi fructiferi. La umbra unuia, un vițeluș culcat, drăgălaș și liniștit, mă privea curios, cînd Ghiță îmi turna apă cu cana, să mă clătesc și să mă răcoresc. La celălalt colț de casă deslușeam ușa unui beci, după care urma o grădină cu meri și peri înfloriți. Aroma lor ajungea pînă la noi și pînă la cuptorul din vale, alături de un sarai, unde doamna Vera, cu privirile înfipite în gurar, aștepta clipa potrivită, să scoată plăcintele în formă dreptunghiulară. Sosise și tatăl său de la muncile cîmpului, domnul Dimitrie (în familie îi spuneau Mida). Feerică cină, cu vin și plăcinte. Cîteva din ele îi dusesem și mamei mele la Bălți – rămasă încîntată de calitatea lor. De atunci și pînă azi le-am reținut în memorie cu genericul *Plăcinte mazilești de Butești*.

A doua zi, de dimineață, am plecat pe jos la Șipot, un izvor învăluit de legende frumoase, pripășit la poalele unor dealuri priporoase. De pe vârful lor am contemplat încîntătoarea priveliște cu Suta de Movile, din Valea Prutului. Un car de ani au trecut de atunci, dar amintirile despre călătoria la baștina lui Gheorghe Popa mă obsedează benefic și în prezent, regretînd, concomitent, imposibilitatea repetării lor în spațiul tinereții de atunci.

În ultima zi a lui noiembrie va împlini 57 de ani – cifră nerotundă, dar în schimb coincidentă cu vîrsta de pensie a femeii. Pînă la acea a bărbatului încape exact termenul rectoratului său. Îl doresc prodigios în realizări memorabile, or anume ele vor constitui textul istoric despre cel de-al optulea rector al Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți – Gheorghe Popa. Drum bun!

Valentin JITARU. *Gheorghe Popa – al optulea rector al Universității bălțene*. În: Lit. și arta. 2009, 26 noiem., p. 3.

Gheorghe Popa întruchipează schimbarea

Cunoscutul lingvist Gheorghe Popa a fost ales recent în funcția de rector al Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, cea mai importantă universitate din nordul republicii. Mandatul de rector i-a fost acordat lui Gheorghe Popa pe un termen de cinci ani.

Universitatea „Alecu Russo” din Bălți are un nou rector

Cunoscutul lingvist Gheorghe Popa (foto) a fost ales recent în funcția de rector al Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți, cea mai importantă universitate din nordul republicii. Mandatul de rector i-a fost acordat lui Gheorghe Popa pe un termen de cinci ani.

Doctorul habilitat în filologie și profesorul universitar Gheorghe Popa are 57 de ani. În ultimii zece ani a deținut funcția de șef al Catedrei de limba română din cadrul Facultății de Filologie. A publicat două dicționare, două monografii, un manual în colaborare și a semnat mai bine de 160 de articole științifice. A participat la elaborarea „Dicționarului derivativ al limbii române” (Leipzig, 2000).

Gheorghe Popa întruchipează schimbarea

Domnul Gheorghe Popa mi-a fost profesor și îmi este coleg. Este o personalitate, deci are caracter, face parte din seminția celor cu verticalitate, e consecvent, un luptător. Decan al Facultății de Filologie la numai 28 de ani, discipol al academicianului Silviu Berejan, Gheorghe Popa a izbutit să extindă școala mentorului său, creând o ramificație aici, la Bălți. Gheorghe Popa a reușit să împlinescă un proiect părăsit, cu regret, în faza incipientă, de un alt profesor al nostru, domnul Ilarion Matcovschi.

Doctorul habilitat în filologie și profesorul universitar Gheorghe Popa are 57 de ani. În ultimii zece ani a deținut funcția de șef al Catedrei de limba română din cadrul Facultății de Filologie. A publicat două dicționare, două monografii, un manual în colaborare și a semnat mai bine de 160 de articole științifice. A participat la elaborarea „Dicționarului derivativ al limbii române”.

Domnul Gheorghe Popa mi-a fost profesor și îmi este coleg. Este o personalitate, deci are caracter, face parte din seminția celor cu verticalitate, e consecvent, un luptător. Decan al Facultății de Filologie la numai 28 de ani, discipol al academicianului Silviu Berejan, Gheorghe Popa a izbutit să extindă școala mentorului său creînd o ramificație aici, la Bălți. Gheorghe Popa a reușit să împlinescă un proiect părăsit, cu regret, în *faza incipientă*, de un alt profesor al nostru, domnul Ilarion Matcovschi.

Specialist notoriu în domeniul lingvisticii și al limbilor romanice, Gheorghe Popa e un nume recunoscut în Republica Moldova și în afară, angajat în grupuri de cercetări internaționale, cum ar fi cel de la Leiptzig. Conducător de doctorate cu producție vizibilă și de calitate, Gheorghe Popa nu este un om pripit. Lucrările sale sînt temeinice și oneste, conducîndu-se de renumitul dicton *non multa, sed multum*, ceea ce îl pune în rîndul profesioniștilor. Calea parcursă pîna aici a cunoscut însă și suficienți spini, vorba vine... lui Gheorghe Popa, din josnică invidie, i s-a barat calea spre concediul postdoctoral, invocîndu-se diverse

motive sau, dupa moda timpului, neinvocîndu-se niciunul, fiind victima jocului de culise, în vogă vreme îndelungată la Universitatea noastră. Aceasta, precum li se întîmplă oamenilor cu destin, l-a făcut și mai puternic, și mai concentrat.

Domnul Gheorghe Popa este omul proiectelor duse pîna la capăt... Numele Gheorghe Popa înseamnă competență, consecvență, demnitate, verticalitate, școală, asiduitate și omenie. Domnul Gheorghe Popa întruchipează, acum și aici, pentru Universitatea noastră schimbarea în bine.

Maria ȘLEAHTIȚCHI. *Gheorghe Popa întruchipează schimbarea*. În: Jurnal de Chișinău. 2010, 2 mar., p. 4

Rectorul Gheorghe Popa la 60 de ani sau dragă Ghiță!

Despre tine, dragă Ghiță, am ticluit în trecut niscaiva texte, însă niciodată nu ți-am trimis scrisori. Mai ales publicate în ziar. E primul și ultimul răvaș pe care ți-l adresez. Alte ocazii și motive de a-ți mai scrie n-o să am. În viitor, viața-i scurtă. Măine împlinești 60 de ani. Refuz să-ți vorbesc de pe pereți, ca musafirii cherceliți la petreceri, chipurile, ai atins o vîrstă frumoasă, cînd, în fond, e cam tristă, sau mințindu-te c-ai ajuns abia la jumătate de cale, cînd, de fapt, sfîrșitul se vede fără binoclu. Nu ești domnișoară, lăsîndu-te amețit de complimente banale și prea uzate, formulate de un cavaler hîtru, cu scop clar.

Pîna deunăzi eram hotărît să nu reacționez oficial. Meditînd un pic, mi-am zis, *poporul* va comenta greșit tăcerea mea, de aceea m-am răzgîndit. Prezentul

RECTORUL GHEORGHE POPA LA 60 DE ANI sau DRAGĂ GHITĂ!

mă irită în totdeauna, în schimb trecutul mă ademenește cu sumedenie de amintiri. Păstrez în albumele proprii cîteva fotografii ale tale. Stăteam în cumpănă: pe care s-o aleg? În definitiv, am conchis, *asta* e cea mai potrivită. Erai în ultima clasă la Butești. Autograful de pe revers, înfîlnit frecvent în acele vremuri, căruia, inițial, nu-i prea dădusem atenție, azi mi s-a părut încărcat de nostalgie și de doruri uitate în istoria personală: **Tot ce-i pe lume / Trece ca un vis / Numai al meu nume / Rămîne-aicea scris. Ghiță.**

Ai fost harnic pretutindeni: în copilărie – la muncile câmpului și la carte – în toate școlile. Destinul s-a purtat frumos și corect cu tine, nu te-a nedreptățit, ți-a compensat integral eforturile consumate: deținător al bursei „Aleksandr Pușkin” și, al bursei „Vladimir Lenin” – cele mai prestigioase în studenția sovietică. Doctor în filologie, apoi doctor habilitat, profesor universitar. Pe linie administrativă, ai cucerit tot ce conține mai de preț *sacul cu jucării* al universității: decan, șef de catedră, acum – rector. Oamenii de la țară, înstrăinați de vocabula elegantă a dicționarului, ar constata, întrebători, cu un amestec de invidie și admirație: *Să se mai supere că 1-a făcut mamă-sa?!*

Cîndva, în anul întîi, ai înnoptat în camera mea din căminul *Meridiane*. Începuse sesiunea de iarnă. A doua zi trebuia să susții un examen, pare-mi-se, la Anton Zencenco, conducătorul grupei tale. Te-ai trezit pe la cinci dimineața și repetai temele din bilete. Mi-a plăcut atmosfera: sînt un tip care doarme strîns, îmbătut de un somn dulce, sub plapuma caldă, cînd cineva muncește alături. Din această cauză, am absentat, intenționat, la prima oră.

Dictaturile sînt disciplinate permanent, de un real folos, cu deosebire în învățămînt. Șefilor le era ușor să funcționeze atunci. Rectorul putea fi un subiect mediocru la capitolul orizont cultural și arta administrării. Faptul nu-l deranja, iar procesul nu suferea din respectiva pricină. El era secundat eficient din toate părțile: organizațiile de partid, sindicale, comsomoliste. Adunările, cu bîta disciplinei la ordinea zilei, se convocau des, se desfășurau plictisitor și îndelung: ajungeai stresat, abia spre seară, acasă. Odată cu instalarea independenței statale și mărirea pînă la doza inflației a numărului de universități, întregul sistem de instruire se sufocă în spațiul unei crize profunde.

Anume în actuala perioadă de stagnare, cu trei ani în urmă, Senatul te-a ales rector al Universității bălțene primul absolvent al ei în această funcție. Realizările benefice ale precedentului sistem de învățămînt, pe motiv că aparțineau ideologiei comuniste, au fost abandonate sau lichidate. Calitatea pierdută a predării nu se recuperează cu una-cu două, dar disciplina de muncă, la dorință, poate fi reinstalată cu ușurință. Firește, concomitent cu riscul de a-ți înrăutăți relațiile cu multă lume, deprinsă deja să lucreze necontrolată și pe tînjală. Altă variantă nu există. Mi s-a părut, uneori afișezi un exces de toleranță față de contravenienții disciplinei, fără a lovi în ei dur, demonstrativ, în ochii lumii, cu toate componentele din codul penalității. Nu-ți face griji: pe tine te vor concedia odată cu dispariția instituției – azi, din fericire, virtuală. De la 1 ianuarie universitățile trec la autofinanțare. Realmente, avem a face cu o fațetă vicleană a optimizării. Se contopesc catedre și facultăți, numărul de studenți scade, personalul didactic se reduce, iar calitatea studiilor va transpărea arareori și atuncia doar în vis. O nouă fază a haosului și incertitudinii amenință

existența multor instituții de învățământ superior. Persistă pericolul și intuiția că vor supraviețui o parte dintre universități – meștere la găsit bani, dar slabe la carte.

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, deocamdată, are noroc: beneficiază de solitudinea *geografică* în care se află, activînd fără concurenți, pe meridianul nordic al republicii. Cît va rezista această *geografie* salvatoare – unul Dumnezeu știe. Că rector, te-ai pomenit într-o situație complicată, făcîndu-te responsabil de orice impact. Trebuie să ocrotești instituția ajunsă la vîrsta de 67 de ani. *Volens-nolens*, se declanșează un fel de război pentru apărarea patriei locale. În caz contrar, pierzînd *războiul*, ce rămîne din ea? O mapă colbuită în arhiva de la Chișinău și un vizitator întîmplător citindu-i genericul: *Universitatea bălțeană, fie-i țărîna ușoară, de la directorul Gheorghe Taralin pînă la rectorul Gheorghe Popa*. Ducă-se-n pustie asemenea prezicere! Dar, decît o realitate nedorită, mai bine o prezicere neîmplinită.

Scuze pentru îndrăzneala de a aborda chestiuni delicate în clipele din preajma unei zile cu relaxare meritată. Fără supărare, am specificat de la bun început: în viitor n-o să te deranjez. Ocazii de a sta la taclale voi avea destule, însă vorbele, nefixate pe hîrtie, zboară și se uită repede. Or, ele fac parte din... *tot ce-i pe lume trece ca un vis*. Ți-am păstrat imaginea din adolescență cu numele tău... *aicea scris*. A rezistat cu bine pînă azi. Sper, va rezista și de acum încolo. În aceeași formă scrisă, prin fapte onorabile, în istoria Universității, cu recunoștința posterității. Sănătate și... Salut!

Iulius POPA. *Rectorul Gheorghe Popa la 60 de ani sau dragă Ghiță!*. În: Lit. și arta. 2012, 29 noiem., p. 7.

Un spirit educat să ducă lucrurile la bun sfârșit

Viața unui om meritos, ajuns la 60 de ani, se aseamănă, ca structură, ideologie și teleologie, cu poetica unui roman total în care încap ca în burta unui chit, romanul inițiativ, romanul social, romanul politic, romanul mitic, romanul erotic, romanul de atmosferă, romanul de moravuri etc. Nimic nou sub soare, dacă ne gândim că, pînă și în cazul celor sfinte, lucrurile nu s-au întîmplat altfel. Toți cei patru evangheliști au scris în nuanțe și tușe diferite despre viața lui Iisus Hristos, deși Marcu, Matei, Luca și Ioan i-au fost apostoli.

Și totuși, în cazul domnului profesor Gheorghe Popa se poate realiza, cu tot relativismul în vigoare, o arborescență de opinii cu semantică înrudită.

Astfel, lingviștii de la Academie și din alte instituții cu autoritate științifică în domeniu vor susține, cu dreaptă cumpănire, că profesorul universitar Gheorghe Popa e, la această oră, cel mai bun lingvist din R. Moldova și vor aduce probe irefutabile.

Mii de studenți pot afirma cu mîna pe diplomă că domnul profesor Gheorghe Popa e unul dintre cei mai buni dascăli de la universitatea bălțeană și sînt îndreptățiți s-o facă.

Discipolii promițători, cărora le-a fost sau le este șef de doctorat, vor vorbi despre un model de prestație științifică, definind magnetismul domnului profesor printr-o metaforă proaspătă: „În jurul lui se adună oamenii, precum cuvintele într-o locuțiune”, înțelegînd că au avut noroc destul.

Colegii de catedră și de facultate vor mărturisi că domnul Gheorghe Popa e un foarte bun coleg, un om cald, de omenie și vor spune adevărul. Subalternii domnului rector Gheorghe Popa, și cei din blocul I, și cei din campus, vor

zice că e un bun manager și asta nu pentru că se gândesc nopțile la mărimea suplimentului.

Soția, doamna Lucia, îl prețuiește ca pe un Popă vrednic și generos și bine face.

Fiicele, Doina și Corina, vor spune că e un tată exemplar, din manualele de educație, și vor aduce argumente nenumărate.

Ginerii, Ruslan și Mihai, îl apreciază la superlativ, precum își iubesc nevestele, și domnul Gheorghe Popa le răspunde cu reciprocitate maximă.

Nepoții Răzvan, Cristi și Lucian vor spune cu fermitate în voce că un bunel mai bun pe lume nu-i, iar copiii, știe toată lumea, spun adevărul.

Toți amicii domniei sale vor jura că e un prieten adevărat, și la bună voie, și la nevoie, și nimeni nu-i va putea contrazice.

Neprietenii și invidioșii vor vitupera că nu e un intangibil, inventariindu-i păcate reale sau imaginare și... au dreptul la opinie.

Dumnezeu se va îndreptăți, afirmând, cu blîndețea-I, funciară că le-a dat și altora virtuți multe, dar nu toți pot să-și ducă bine crucea și că, între noi, clericii, Sfîntul Gheorghe îi este simpatic.

Domnul profesor Gheorghe Popa trebuie considerat, de bună seamă, un om integru. Situarea în tipare ființiale „rotunde”, construcția unui destin fabulos, e, credem, cea mai mare victorie pe care o poate repurta omul în lupta cu agresiunea istoriei, cu amnezia și ingratitudea umană.

Domnului profesor Gheorghe Popa i-a reușit din plin această întreprindere de importanță și pentru că e un spirit educat să ducă la bun sfîrșit lucrurile, or, cum spunea filozofic Nietzsche: „Cine are caracter, are în viață o trăire-tip ce revine mereu”.

În rest, vorba astronomilor, și soarele are pistrui.

Domnul profesor Gheorghe Popa împlinește frumoasa vîrstă de 60 de ani – *to be continued!*

Anatol MORARU. *Un spirit educat să ducă lucrurile la bun sfîrșit.* În: *Sintagmele*. 2012, anul III, noiem., p. 5.

III. INTERVIURI

Un gram de cunoștință – un pud de muncă

Cum ați făcut primul pas în societatea noastră științifică?

E o întrebare, care îmi amintește de timiditatea (ce-mi era caracteristică într-o doză, poate, mai mare decât la alții) specifică studentului de la anul întâi și de incertitudinea „Cum?! Eu să descopăr ceva în știință?!” Cu toate acestea, s-au găsit oameni, care mi-au aprins o speranță, așa zice, chiar optimistă. Și aceasta îi revine, fără îndoială, lui I. Z. Evtuşenco, sub a cărui conducere am scris prima lucrare științifică în viața mea. De acum de doi ani lucrez sub conducerea lectorului superior I. V. Matcovschi, care mi-a spus de la bun început: „Principalul e să nu te deziluzionezi, că ai studiat cutare izvor și n-ai găsit nimic referitor la temă”. E un sfat pe care-l recomand și eu (iertată să-mi fie îndrăzneală!) nu numai studenților din anul întâi, ci și celor „încărunțiți” de știință (vizez anul IV). Anume îndrumările acestor doi dascăli s-au dovedit a fi nu numai necesare, dar și utile.

Și care sînt primele succese ale debutului?

În afară de diplomele și cadourile, obținute în cadrul institutului, mi s-a decernat o Diplomă de onoare a catedrei de limba moldovenească a Universității de Stat din Chișinău. Pentru lucrarea „Unele procedee de exprimare a superlativului absolut în opera drușiană”, care a fost prezentată la concursul republican, printr-un ordin special ministrul învățămîntului public din RSSM aduce felicitări la adresa a trei studenți, inclusiv și mie.

Care e rolul conducătorului științific?

Conducătorul științific joacă un rol incontestabil în sensul că constituie semaforul, ce-ți aprinde culoarea verde, în primul rînd, îți descoperă valențele, nebănuite de tine, în al doilea rînd, îți insuflă fermitate în propriile-ți puteri creatoare, în al treilea rînd, și nu în ultimă instanță, se bucură împreună cu discipolul de succesele obținute.

Ce le dorești studenților de la anul întâi?

Perseverență și respectarea dezideratului: un gram de cunoștințe și un pud de muncă asiduă, pentru a-l desfășura în toată amploarea lui. Cea mai ordinară tălmăcire a cuvintelor lui I. V. Matcovschi ți-ar sugera ideea, că dacă nu găsești nimic în izvorul dat la tema respectivă, găsești, în schimb, ceea ce vei căuta peste vreo cîțiva ani. Deci, credem, că alte comentarii vor fi inutile, propunîndu-le cu toată căldura sufletească să se înfrățească cu verbul „a studia” și să-l conjuge la timpul prezent și viitorul nu verbal, ci în practică.

pentru că, dacă i-aș numi doar pe câțiva, ceilalți... ar putea să se supere.

Unde e concentrată elita bălțeană?

Îmi vine greu să delimitez cu precizie „concentrarea” acestei elite și sînt tentat să cred că ea există în toate structurile (administrative, științifice, culturale etc.) ale urbei. Un lucru e cert: prin definiție, însuși spațiul universitar bălțean, grație unei eficiente administrări actuale din partea rectoratului, a decanatelor, a catedrelor, impune un comportament și o mentalitate selectă. Chiar și în cadrul Facultății de Litere există un atare grup: deși, juridic, funcționează două catedre – Limba română și Literatura română și universală, totuși aș putea vorbi doar de o singura catedră, deoarece discutăm, polemizăm, chibzuim, decidem, acționăm împreună. Cine, de exemplu, dintre actualii colaboratori ai instituțiilor superioare de învățământ s-ar putea mîndri cu editarea unei reviste?

Ați putea da și anumite nume?

M. Șlehtițchi, N. Leahu, Gh. Stog, A. Moraru, M. Abramciuc, A. Sainenco, Z. Tăriță, precum și alți colegi mai tineri. În același context, aș vrea să amintesc de unii „ex-bălțeni” (fie plecați în lumea celor dreți, fie transferați în alte instituții), a căror activitate pedagogică și-a lăsat amprenta asupra activității actualilor titulari ai catedrelor nominalizate: S. Berejan. N. Bilețchi, I. și E. Botezatu. P. Botezatu, I. Cațaveică, I. Ciornîi, I. Evtuşenco. E. Levit, E. Lungu, I. Matcovschi, Gh. Rusnac, V. Senic, A. Zencenco.

Se știe că Bălțiul este cel mai rusificat oraș din republică. Cum vă împăcați cu reprezentanții elitei?

Sîntem în relații prietenești cu colegii noștri de la catedrele de Limba și Literatura rusă și de Limba și Literatura ucraineană. Cît privește structura etnică, într-adevăr, 60 la sută dintre locuitorii municipiului sînt vorbitori de limbă rusă. Dar aș vrea să remarc că problema limbii române, în cadrul universității, nu e afît de acuta. Acest lucru se explică printr-o „cumințenie” nejustificată de-a noastră, printr-o tăcere care, uneori, ar trebui să fie strigăt. Adică, este vorba de felul nostru de a fi dintotdeauna („lasă-mă să te las”). Poate, tocmai aceste „detalii”, încurajate de partidul de guvernămînt, îi fac pe alolingvi să capete curaj antiromânesc.

Care e sursa acestui „curaj”, după părerea dvs.?

Cine știe? .. Poate e ceva ce face parte din țesătura lor sufletească: de a da mereu tonul și de a tulbura apele. Și imaginați-vă că aceste acțiuni sînt susținute de autorități.

Ce ar trebui să facă intelectualitatea ca etniile conlocuitoare să ne ajute întru realizarea scopurilor noastre?

Intelectualitatea noastră a întreprins, din punctul meu de vedere, mai mult

decît ar fi fost necesar: s-au publicat zeci de materiale, s-au convocat zeci de întruniri, s-au organizat zeci de conferințe, s-au cooptat forțe din afară (lingviști din Moscova, Sankt Petersburg, Kiev ș.a) etc., pentru a demonstra lucruri arhicunoscute. Cu toate acestea, strădaniile lor, mi se pare, au fost zadarnice. Am impresia că etniile conlocuitoare sînt refractare la tot ce e românesc. De aceea, nu cred că se va reuși ceva atîta timp, cît acestea vor da dovadă de ostilitate izvorîtă dintr-o mentalitate rigidă.

Cum credeți, de ce în ultimul timp s-a redus interesul față de cursurile de română pentru aolingvi?

Îmi amintesc că, prin 1992-1994, mulți nevorbitori de română își dădeau copiii la grădinițe și școli „moldovenești”, astăzi însă situația e cu totul alta. După instalarea noii puteri, acest interes a pierit cu totul. Toate acțiunile comuniștilor stimulează ignorarea limbii române, indiferența față de tot ce este românesc. De aceea, acțiunile noastre seamănă mai mult a luptă cu morile de vînt.

Nu vi s-a sugerat vreodată că ar fi mai bine să schimbați denumirea catedrei pe care o conduceți?

Nu, dar în culoare se discută aceste lucruri. În unele dispoziții, după cîte știu se indică studierea limbii oficiale a statului, evitîndu-se, astfel glotonimul „limba română”.

Admiteți că unii discipoli de-ai dvs. ar putea merge în școli să predea limba „moldovenească”?

La începutul anilor '90, studenții foloseau sintagma „limba română” sau cuvîntul „român” cu jumate de gură. Astăzi, nimeni dintre cei tineri mai pune la îndoială denumirea limbii. Studentul a conștientizat faptul că e român, lucru care nu poate să nu bucure. Dar nu trebuie să excludem și existența unor renegați. În cazul acestora totul depinde de conjunctură, de hora în care a intrat și de cine le cînta. Dacă absolventul va merge într-o școală unde directorul e un adept convins al comuniștilor, nu exclud acest lucru. Asemenea cazuri au avut loc și la nivel mai înalt cum ar fi cel al dlui Valeriu Senic, de exemplu. Eu unul, cunoscîndu-l foarte bine (mi-a fost profesor, iar mai apoi am fost colegi), nu cred ca dl Senic procedează precum gîndește.

Și cum explicați acțiunile dumnealui?

Cred că Domnia sa e o persoană căreia i se pare de neconceput altă ipostază decît cea de lider. Nu e exclus că, dacă ar fi avut fler – și mă mir că nu l-a avut – ar fi putut să fie cel mai mare frontist. Dar a ratat ocazia, probabil, dlui s-a gîndit că are șanse mai mari în altă parte. Să știți că pînă în anii '90 moldovenii mai români ca dl Senic nu prea am întîlnit. Cred că nu aș greși dacă aș spune că, pe cînd dl Senic era la Bălți, universitatea era cu adevărat un centru al românismului.

Ați spus adineaori că bălțenii sînt prea cumiși. Care a fost reacția lor la manifestațiile din primăvara trecută de la Chișinău?

Am organizat, desigur, și noi mitinguri de susținere, la care au luat parte, în special, studenții de la Facultatea de Filologie. Tinerii de la celelalte facultăți au participat în funcție de cine se afla în fruntea lor. Dar să știți că la manifestații veneau doar în cazul care acestea erau organizate în timpul orelor, altminteri nu prea aveai cu cine demonstra. Această situație poate fi explicată prin faptul că „politica mare” se face în capitală, pentru că acolo e conducerea, acolo e concentrat mai mult tineret. La noi, reacția e întârziată. Dar această stare de lucruri are, pînă la urmă, și plusurile ei. Uneori, ceea ce se întîmplă la Chișinău, pînă ajunge la Bălți, se mai pierde prin... codrii Orheiului. Dacă azi, să zicem, în capitală s-au format sau au coalizat doua partide, peste noapte intervine ceva, iar a doua zi acestea dispar. De aceea, zic că e mai bine că nu știm chiar totul ce se întîmplă, altfel riscăm să ne buimăcim de-a binelea.

Cum credeți, de ce lumea din nordul republicii a votat masiv pentru comuniști la alegerile trecute?

Se știe că „nordiștii” pun accentul pe partea materială a existenței, pentru că tocmai aceasta determină conștiința, dacă e să citez din clasicii marxism-leninismului. Și apoi să nu uităm la ce șiretlicuri au recurs comuniștii pentru a câștiga: au promis că vor majora pensiile, salariile, că vor face din rusă o a doua limbă de stat și, nu în ultimul rînd, a contat elementul relațiilor, al cunoștințelor. Mulți actuali șefi mari de la Chișinău au în teritoriu oameni de nădejde, dețin monopolul asupra unor mari întreprinderi, care dispunînd de bani pentru campania electorală, au obținut ce au vrut...

Ați putea face vreo presiune în legătură cu rezultatele viitoarelor alegeri?

Și peste trei, și peste cinci ani situația va fi tot în favoarea cornuților. Aceștia vor aranja lucrurile astfel, încît lumea iarăși îi va vota. Nu vedeți că aceștia de pe acum încearcă să-și plaseze oamenii lor peste tot, că operează epurări peste epurări? Și se mai întîmplă și unele metamorfoze cu unii dintre oamenii care, pentru a obține un post bunicel la un minister sau un departament, și-au schimbat convingerile, transformîndu-se în niște ființe foarte docile vizavi de comuniști. E trist că lumea noastră nu-și dă seama că majorarea pensiilor sau a salariilor a însemnat, de fapt, creșterea prețurilor, devalorizarea leului. Înainte pensionarii primeau cu 20 de lei mai puțin, dar nu achitau un ban la Fondul Social, pe cînd acum plătesc. Dar pentru țaran contează mult chiar și un leu, pentru că, oricum, nu moare de foame – are un porc, cîteva găini, o vacă – și, dacă pensia e ceva mai mare, el este mulțumit.

Cum reacționează oamenii din provincie la ceea ce se întîmplă pe arena politică din capitală?

Din păcate, toate schimbările – uniri, dezbinări, atacuri la persoană – dezorientează. Lumea credea în liderii de centru-dreapta, dar s-a trezit peste noapte că nu mai avea cu cine vota, atâtea zoi au turnat unul în capul altuia. Acest lucru e de neînțeles și devine iritant. Cum să nu te întrebi de ce acei care aveau o cauză comună, serveau aceleași idealuri, au devenit acum cei mai mari dușmani?

Cîți bălțeni s-ar bucura de înălțarea unui monument lui Ștefan cel Mare și Sfînt în urbea lor?

Foarte mulți, dar nu văd realizarea acestei idei, mi se pare că e imposibil de făcut așa ceva. cel puțin în timpul apropiat. Așa e firea noastră, a basarabenilor. Nu demult, în centrul universitar a fost dezvelit monumentul lui Taras Șevcenko. Nu-i rău deloc, dar mă întrebam dacă ar fi posibil ca, nu departe de instituția noastră, să se înalțe monumentul lui Ștefan sau cel al lui Eminescu. Însă lumea a devenit indiferentă, nu mai este interesată de altceva decît cum să facă un ban.

Cum stă universitatea din Bălți la capitolul mită?

Ca și toate universitățile din republică. Nu cred că ar trebui să negăm un lucru evident. Fenomenul există și cauza o cunoaștem cu toții. Mulți lectori au trecut cu traiul la Chișinău, pentru că acolo omul poate avea, concomitent, cîteva locuri de muncă. Unde s-a mai văzut ca un profesor să vîndă lenjerie intimă în stradă? La început, ne era rușine de ceea ce fac ei, iar acum chiar ne bucurăm că au acumulat un oarecare capital.

Cum e plătit un profesor și ce retribuție ar trebui să primească pentru ca să nu mai existe corupție?

Păi, un lector universitar are un salariu de 500 și ceva de lei. Dacă ar avea o altă remunerare care să acopere, cel puțin, coșul minim de consum, cred că situația ar fi alta. În funcție de numărul studenților care fac carte prin contract se majorează și salariul profesorului. Desigur, fiecare rector vrea să aibă mai mulți asemenea studenți, însă acest lucru duce la degradare. Și la stimularea mitei. Totodată, nu e de dorit ca acești studenți să fie exmatriculați, pentru că, de fapt, îi fac salariul. Și ei cunosc acest lucru.

E un cerc vicios...

Această situație se răsfrînge și asupra calității cadrelor, asupra pregătirii lor profesionale. Cu toate acestea, la facultate există o tendință de a ne îngriji de sănătatea noastră intelectuală. Sînt 5-7 oameni care dau tonul; așa zice că e un fel de concurență sănătoasă. Colegii, văzînd că scrii, publici, vor și ei să nu rămîină în urmă. Deci, cîteva persoane ridică ștacheta, iar ceilalți încearcă să țină pasul cu ele.

Cine vine azi la Facultatea de Filologie?

De regulă, în prelegerile mele inaugurale le spun studenților: știu că jumătate dintre voi ați venit aici pentru că la limbi moderne sau la drept taxa e prea mare, la matematici e prea greu de învățat, iar la instituții preșcolare nu e prestigios. Și, deoarece aveți idee ce înseamnă subiect și predicat, ați venit la noi. Se știe că studenții de la alte facultăți judecă, în temei, cam așa: nu e mare lucru să studiezi filologia, dar se uită că, de fapt, limba și literatura stau la baza celorlalte discipline.

De ce la noi intelectualii sînt atît de desconsiderați de societate? Credeți că această situație se va schimba vreodată?

Cu certitudine că da. Intelectualul își va recupa locul pe care-l avea cîndva. Nu se poate ca noaptea să dureze la nesfîrșit. De ce sîntem tratați astfel? Pentru că, din păcate, la noi s-a ajuns la etapa cînd omul cu carte nu mai trebuiește nimănui. Acum se bucura de un mai mare prestigiu un X, un Y care are un magazin sau un bar, adică acel cu bani. Azi, intelectualilor poți să le plîngi de milă.

Poate ar fi mai bine ca numărul de locuri la facultăți să se reducă?

Chiar dacă avem multă lume cu diplome de studii superioare, nu înseamnă că a crescut și nivelul intelectual al societății. La noi există o tendință mai veche - de a face, cu orice preț, studii. Avem în republică aproape 50 de universități, ceea ce mi se pare o cifră prea mare. Poate că și din acest motiv tinerii specialiști sînt prost pregătiți, fapt care, în ultimă instanță, duce la compromiterea imaginii intelectualului. Dar, încercăm și noi să ne uităm și peste „gard”, acolo unde există alte standarde. Odată ce avem pretenții de europeni, cred că va veni o zi cînd va fi bine și în țara noastră.

Ce sentimente vă încearcă atunci cînd ziceți „țara noastră”? Considerați că sîntem stăpînii ei de drept atîta timp cît această bucată de pămînt e fărîmițată de Transnistria și Gagauz-Yeri?

Cred că istoria le va așeza, la momentul potrivit, pe toate la locul lor indiferent de faptul dacă cineva vrea sau nu acest lucru.

Cum vedeți viitorul acestei țări?

Ca orice om de bună credință îl văd conform adevărului științific și istoric. Sîntem de plîns dacă am ajuns ca ministrul Justiției să declare că limba noastră e română, în timp ce alții, inclusiv cel al învățămîntului, tac chitic. Dar aceasta ieșire a dlui Moroi pare și ea suspectă. Cine știe ce se mai pune la cale...

Ce părere aveți despre primirea României în NATO?

Mă bucur din mai multe motive. Intuiesc că o să ne fie și nouă mai bine, deși nu cunosc anumite subtilități în cazul dat.

Cum credeți: cînd va ajunge hotarul NATO pe Nistru?

NATO își poate oricînd reconsidera pozițiile și principiile. Nimic nu-i static în lumea asta.

Dar cum vedeți deznodământul problemei transnistrene?

Moscova nu va ceda acest teritoriu cu una, cu două. Chiar dacă își vor retrage trupele, vor găsi ei alte modalități de a-și păstra influența aici. Nu e exclusă o nouă etapă de „prietenie ruso-ucraineană”. Oricum, nu cred că problema noastră va fi soluționată degrabă, pentru că rusul nu e deprins să cedeze. Dacă am admite că în Rusia ar veni la putere un om cu un acut simț al dreptății și al adevărului istoric, acest lucru va fi insuficient pentru a rezolva diferendul, pentru că e vorba totuși de o cedare de grup.

Lumea din nord regretă că i-a ales pe comuniști?

La sigur, dar mai mult intelectualii care își dau seama de consecințele guvernării comuniste. Omul simplu însă se bucură că, uite, are câte ceva prin jurul casei și, dacă îi mai dă statul și ceva bani, nu-i mai trebuie nimic...

Despre

Gheorghe Popa... neformal

Copiii

Am două fete și un ginere: toți mi-au adus și îmi aduc clipe de bucurie. Fiicelor le-am permis să ia decizii de mici: cea mai mare lucrează ca învățătoare, iar mezina e juristă.

Soția

E filolog ca și mine. Multele griji ale casei sînt pe umerii ei. E o gospodină de excepție, o mama de o bunătate aparte și o soție iubitoare. Recunosc ca am față de ea multe datorii neachitate.

Cadourile

Nu mă încumet să fac daruri, deoarece, recunosc, nu mă prea pricep să le aleg. De aceea, prefer să le dau oamenilor apropiați bani pentru ca aceștia să-și cumpere obiectul de care au nevoie. De regulă, nu vin acasă cu flori. Buchetele pe care mi le oferă studenții la examene, le înmînez tot lor, felicitîndu-i că au luat examenul.

Femeile

Îmi plac nu anumite femei ci, în genere, femeile, ca oricărui bărbat. Mă străduiesc să nu-i dau soției prilejuri de a fi geloasă, deși nu cred că întotdeauna îmi reușește.

Studenții

Nu tolerez minciuna, nu sînt ranchiunos, detest stima „de fațadă” și camuflarea în dosul titlurilor, sînt exigent, dar nu fac abuz de privilegiile postului. Văd în fiecare student o personalitate și prefer să fiu cu ei per tu. Aș mai adăuga că în relațiile cu discipolii, pun mare preț pe înțelepciunea dictonului latin *Ridendo caștigat mores*, adică „rîzînd, poți îndrepta moravurile”.

Dușmanii

La sigur că am dușmani. Dar, poate, e și bine: existența lor mă face să apreciez mai mult prietenii adevărați.

Viciile

Dintre vicii, aș aminti, înainte de toate, fumatul. Mă pot lăuda cu o voință de fier atunci când e vorba să nu dorm câteva nopți la rînd, dar de țigară nu mă pot lăsa nicidecum. Chiar dacă la anul trei de studenție am primit papară de la mama care a simțit miros de fum de la mine. Dar se vede, nu m-a bătut destul...

Particul

Am fost membru de partid, chiar secretar al organizației de la facultate. Am părăsit rîndurile acestuia, atunci când au început plecările în masă. Deși am avut oferte, nu am mai intrat în alte partide.

„Nu se poate ca noaptea să dureze la nesfîrșit”: [Gh. Popa invitat al Clubului elitelor „Cronos”], moderator Nadina GOGU. În: Timpul. 2002, 29 noiem., pp. 12-13.

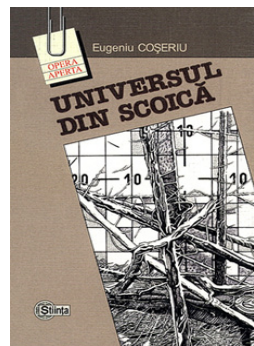
Despre lingvistică, Heidegger, Clinton ș.a.

Gh. POPA: *Stimate domnule profesor Eugeniu Coșeriu, cunoaștem mărturisirea Dumneavoastră că „niciodată n-ați plecat de acasă”, dar credem că încercați totuși unele emoții când veniți la baștină, inclusiv la Bălți.*

E. COȘERIU: Da, spuneam astăzi dimineață că emoțiile mi s-au cam amestecat cu anumite – mai mult decît – păreri de rău, chiar cu anumite decepții, văzînd că autoritățile supreme ale municipiului, ale acestui oraș, care, oricum, ar trebui să fie un oraș românesc, nu vorbesc românește sau nu vor să vorbească românește și că mi se adresează și mie în limba rusă. A trebuit să spun că eu nu știu rusește. Îmi pare cu totul imposibil, adică – de necrezut, ca într-o țară care are totuși o limbă de stat (dacă vor s-o numească moldovenească, s-o numească moldovenească – în Preambulul Constituției e spus că e aceeași ca și limba română) să nu știe limba de stat o autoritate.

Gh. POPA: *Domnule profesor, am vrea, în continuare, să aflăm cum vedeți Dumneavoastră locul lingvisticii în mileniul III?*

E. COȘERIU: În cadrul simpozionului de la Chișinău, eram curios să aflu ce vrea să spună dl Saramandu, care anunțase o comunicare „Eugeniu Coșeriu și lingvistica mileniului al treilea”. Eu știu care este originea acestei idei, adică

de ce îi spune „Eugeniu Coșeriu și lingvistica din mileniul al treilea”: a scris un mare lingvist, Takashi Kamei, un articol despre mine unde spune așa: „Eugeniu Coșeriu nu este un lingvist al secolului XX, este lingvistul secolului XXI”. Eu susțin că lingvistica se află în criză. Deși se pare că este foarte dezvoltată, ea și-a pierdut rolul de știință-pilot, cum era înainte, între științele umanistice și trebuie să-și recâștige această situație. În general, se tinde spre o lingvistică făcută în afara limbajului, adică se face sociolingvistică, în loc să se vadă care sînt diferențele efective în limbă; se ocupă de atitudinile cu privire la limbaj și ce pătură vorbește cutare sau cutare limbă; se face sociologia limbajului, sociologie, nu lingvistică. Și tot așa și în alte chestiuni – de semiotică, de exemplu, – toate se fac în afara limbajului. Dimpotrivă, cineva scrie acum chiar împotriva imanentismului, pe cînd știința serioasă este știința care mai întîi este imanentă cu privire la acest obiect și, în același timp, justifică din interiorul acestui obiect toate celelalte legături și funcțiunea socială, adică nu spunem, nu justificăm limbajul prin funcția socială, ci justificăm, dimpotrivă, funcția socială prin limbaj. Prima dimensiune a limbajului – care este a omului – este această creativitate, este alteritatea. Și această alteritate este fundamentul societății. Pe asta a văzut-o, a văzut-o deja foarte frumos, insist eu mereu, Aristotel care, la începutul *Politicii*, spune că – parcă e *Biblia* – limbajul este conștiința binelui și a răului (deci toate alte vietăți, alte ființe au voce, deci și omul are voce, însă vocea poate exprima numai durere și plăcere, pe cînd limbajul exprimă binele și răul, dreptatea și nedreptatea). Și acest privilegiu, această prerogativă a omului dintre toate vietățile este fundamentul familiei și fundamentul statului.

Gh. POPA: *Vă mulțumim pentru că, într-un sens, ați anticipat răspunsul la o întrebare ușor provocatoare: în ce măsură se va înscrie „teoria sistematică” a profesorului Eugeniu Coșeriu în lingvistica mileniului al treilea?*

E. COȘERIU: Bine, eu cred astfel: n-am mai putea lucra dacă n-am fi siguri că acesta este nu numai un criteriu rațional, ci și un criteriu normativ și un criteriu etic în munca științifică. N-am mai putea lucra, dacă n-am avea convingerea că adevărul pînă la sfîrșit totdeauna învinge, nu contează cînd, nimic n-ar mai avea rost. Și deci, dacă eu mi-am propus să răstorn tot felul de poziții și de viziuni asupra problemelor, trebuie să procedăm tocmai invers: nu să descoperim vorbirea plecînd de la limbă și să vedem care sînt devierile, ci, dimpotrivă, să descoperim limba în vorbire, ultima fiind mult mai complicată decît limba și avînd mult mai multe dimensiuni. Sînt convins că așa trebuie să se facă și tocmai de aceea am și propus și o lingvistică a vorbirii, și această lingvistică integrală, și o lingvistică a textului. Și nu acum, dar la început, cînd (asta e din studiul *Determinacion y entorno*, din '55) am spus că, pe

lîngă istoria, pe lîngă lingvistica bine construită a limbilor, trebuie să creăm o lingvistică a vorbirii și am mai spus care sînt problemele ei fundamentale. Prima dată s-a vorbit de lingvistica textului (a fost în 1955) în *Determinacion y entorno*. Pe urmă, lingvistica textului s-a dezvoltat, însă pe drumuri cam lăturalnice, nu pe drumul meu.

Gh. POPA: *A fost receptată diferit.*

E. COȘERIU: Da, toate receptările acelea sînt parțiale și asta este, cum spuneam eu în încercarea de conferință de azi, fiecare parțializare trage jăratul la plăcinta ei și deci interesează dintr-un punct de vedere și, se vede, în alt context, dar nu în același context în care e justificată această lingvistică. Se spune: „A! Coșeriu a luat așa și așa...” Tot așa s-a făcut și cu varietatea ca fapt al omogenității. Dimpotrivă, mă interesează faptul că există o dimensiune a limbajului care este creativitatea și care se manifesta în vorbire ca varietate: și în limbă ca varietate, și în spațiu ș.a.m.d. Aceasta e o dimensiune permanentă. De aceea, nu căutăm acum să reducem varietatea la omogenități și să descriem limbi punctuale, nu. Nu acesta era scopul meu, ci acela ca în limbă și în vorbirea fiecăruia să se vadă care este dimensiunea omogenității și a opozițiilor funcționale (care există, fără îndoială) și dimensiunea cealaltă, a varietății.

Gh. POPA: *Tot așa a fost și cu norma...*

E. COȘERIU: Totdeauna așa a fost. Și cu norma tot așa s-a înțeles. Rușii, primii care au preluat noțiunea de normă, au vorbit toți... Unul singur a interpretat destul de bine, unul pe care îl chema Ițkovici. El este cel care a interpretat cel mai bine noțiunea de normă. Mai este încă unul, Gorbacevici, care, și așa, interpretează destul de bine.

„Știința este o formă de împărtășanie...”

Gh. POPA: *Domnule profesor, cunoaștem că ați scris Sincronie, diacronie și istorie la 36 de ani, aflîndu-vă într-un dialog permanent, aproape că Vă citez, la aceeași masă cu mari lingviști ai secolului al XX-lea, între care Jakobson sau Benveniste; am dori să aflăm, în acest context aniversar, cu cine, dintre tinerii lingviști de astăzi, ar vrea să stea la o masă octogenarul Eugeniu Coșeriu?*

E. COȘERIU: Recunosc, e o întrebare foarte grea, foarte delicată, dar eu aș zice că aș vrea să stau la o masă cu discipolii mei, cărora întotdeauna am încercat, dincolo de o pregătire unitară, să le păstrez și să le dezvolt nota de originalitate. Acesta este principiul meu în ceea ce privește formarea discipolilor. Cînd vedeam că cineva este mai răsărit, între studenți, la seminare, la discuții, îl chemam la mine și îi spuneam: „Ia să vedem cum mergem mai

departe? Ce te interesează, în primul rând?” Adică, dacă, de exemplu, te interesează logica, avem loc și pentru logică în lingvistică. Te interesează literatura, să încercăm să punem în valoare această dimensiune...

Gh. POPA: *Trebuie să înțelegem că nu-i impuneați Dumneavoastră problema de cercetare?*

E. COȘERIU: Niciodată. Eu vedeam că toți au aceeași bază și aceleași posibilități de dezvoltare, însă fiecare s-a format altfel și se ocupă de altceva, Coșeriu nu e decât acel liant care-i ține împreună. Recent, Kabatek, unul dintre discipolii mei, în prefața unui interviu pe care i l-am acordat, îmi mulțumește pentru ceea ce a învățat de la mine, dar mai ales pentru faptul că l-am învățat să gândească cu capul lui, să ajungă la judecăți și să le impună. Dacă pe cineva îl interesa mai mult istoria, nu puteam să spun că ai să te ocupi de logică. Sîmbăta, de exemplu, făceam seminare numai cu doctoranzii. Ne întâlneam cînd nu era nimeni la Facultate și fiecare vorbea despre ceea ce făcea el. Cineva prezenta liste de statistică lingvistică, cineva prezenta o teorie referitoare la genurile literare. Nu vă închipuiți ce observații făceau ceilalți colegi! Raportorii vedeau anumite lucruri de care se ocupau, dar altele nu le vedeau și se adunau toți, învățau nespuse de mult de la cei care se ocupau de domenii aparent foarte îndepărtate. Există un fel de comunitate a doctoranzilor și această comunitate rămîne și pînă astăzi. Toți, între ei, sînt prieteni, 38 dintre ei sînt profesori universitari, șefi de catedră în Germania, în Japonia, în Kongo, fostul rector al Universității din Kinshasa este discipolul meu. Alți discipoli ai mei sînt universitari în America Latină, în Spania, Italia. Și toți țin la mine. Nu mă dușmănesc și nu se dușmănesc. N-a fost între ei o rivalitate, un exclusivism, tocmai fiindcă fiecare s-a simțit liber în opțiunile sale științifice. Am să vă trimit cărțile discipolilor mei, pentru că multe am reușit să le public într-o colecție de monografii. Vorba e că, atunci cînd am fost invitat în Germania, am negociat cu Ministerul și un sprijin financiar pentru editarea tezelor de doctorat. Ca urmare, am putut să adun într-o colecție contribuțiile științifice ale discipolilor mei. Țin la discipolii mei și pentru că ei m-au înțeles în spirit, urmînd principiile mele de cercetare. Principiul esențial a fost ca *întotdeauna să spun lucrurile așa cum sînt*. Pe mine mă supără căutarea cu orice preț a originalității și să vrei să-l epatezi pe burghez. Eu întotdeauna pornesc de la premisa că oamenii de bună-credință care au cercetat cutare sau cutare fenomen au vrut să spună adevărul, că au avut această intenție. Și dacă au greșit în aceste intenții, trebuie să căutăm sîmburele de adevăr peste tot, după principiul: nici o greșeală nu este numai o greșeală. Dacă e vorba de un om de bună-credință, ideile lui trebuie să conțină și un sîmbure de adevăr. În consecință, toată activitatea mea critică e bazată pe *principiul antidogmatismului*. Nu poți să spui: „Greșește

cutare. E greșit. N-are dreptate”. Mai întâi este nevoie să vedem unde sînt ideile pozitive, fiindcă e cu totul inutil să spui că cineva n-are dreptate. Acest fel de negație n-are nici un efect asupra dezvoltării ulterioare a științei. Dar dacă se constată o opinie justă, lucrul acesta e important pentru dezvoltarea ulterioară a științei. Eu provin, prin Universitatea din Iași, în lingvistică, dint-o școală cam ursuză, un reprezentant tipic al căreia este marele meu prieten George Ivănescu, care și-a făcut o normă din a spune: „Greșește cutare cînd afirmă... Greșește cutare susținînd că...” Prin urmare, în loc să resping pe Hjelmslev, că face o algebră a limbajului, eu mă întreb: „Dar de ce face asta? Care e concepția lui?” Nu poți proceda altfel, numai pentru că Hjelmslev are o altă concepție asupra limbajului.

Sau, în cazul lui Bloomfield, care e idealist (dar și un foarte mare lingvist totodată). Dacă Bloomfield renunță la semnificație, Bloomfield renunță la semnificație dintr-un mare sacrificiu, pe care îl face în mod conștient, fiindcă are o anumită concepție despre știință. El înțelege că știința nu poate face apel la introspecție, la ceea ce știi înainte de a verifica lucrurile în mod experimental, în așa fel încît și o mașină bine construită le-ar putea observa și înregistra. Înainte de a face așa ceva, adică o intrasubiectivitate totală, nu sîntem oameni de știință și afirmațiile n-au nici o bază științifică. Și pentru că fiecare formă lingvistică e o formă cu semnificație, așa este și definiția formelor lingvistice. Însă nu putem vorbi de semnificație, deoarece semnificația o cunoaștem numai contextual, iar atunci semnificația se reduce la altceva. Deci respingi această concepție în știință, dar recunoști că Bloomfield este foarte coerent în concepția sa behavioristă. Concluzia este că trebuie să cauți la fiecare coerența lui internă, să precizezi ce voia să spună și dacă a reușit să spună și să vezi dacă, din cînd în cînd, deviază chiar de la intuiția pe care a avut-o. Asta înțeleg eu prin a înțelege un autor. Și pentru că elevii mei, din cînd în cînd, se mai jenau în această privință, eu atunci, exagerînd puțin, dar e nevoie și de exagerări, le aminteam care este acea poziție a mea de principiu. Ei mă întrebau: „Dar chiar întotdeauna să căutăm adevărul pe care l-a spus cineva și să găsim adevărul?” Depinde... Trebuie să ajungi cu timpul la această înțelegere a persoanelor, ca să-ți dai seama. Spuneam așa: o butadă care a devenit celebră. Spuneam: dacă spune ceva Aristotel și dacă ți se pare că e greșit, atunci să te întreb dacă e cu adevărat greșit, fiindcă la Aristotel e foarte greu să fie greșit. Trebuie să fie un adevăr pe care nu l-ai înțeles, dacă spune ceva care ți se pare că nu e adevărat. Adică, exagerînd foarte mult. Nevastă-mea susținea că sînt ca un discipol al lui Aristotel, despre care se spunea că ar fi crezut atît de mult în maestrul său, încît dacă acesta ar fi spus despre cineva care era așezat pe scaun că stă în picioare, el ar fi fost de acord. Și eu spun că el avea dreptate, fără

îndoială. Dacă Aristotel spunea așa, deci înțelegea ceva prin asta și noi trebuie să vedem ce înțelegea.

Gh. POPA: *Domnule profesor, ce prognoze ați face în ceea ce privește evoluția lingvisticii?*

E. COȘERIU: Am scris despre aceasta în cartea mea *Omul și limbajul său*. Un capitol este despre viitorul lingvisticii, despre care sînt posibilitățile ei de dezvoltare, precizînd însă că nu există o știință a viitorului. Cînd vorbim despre viitor, vorbim despre ceea ce se întîmplă astăzi și spunem că, de la o vreme încoace, se observă o creștere în acest sens. Și, cînd spunem că va crește, spunem ce s-a întîmplat pînă acum. Pe urmă se poate întîmplă altceva și se poate schimba cu totul. O știință a viitorului nu există. De altfel, nu există nici pentru științele naturale. Pentru că atunci cînd stabilim ce se va întîmplă, aplicăm o normă generală la un caz particular cu premisa implicită că natura nu ne înșală, că-și păstrează aceleași legități. Prin urmare, cînd spunem că dacă pun această oală cu apă pe plită și apa fierbe la 100°, nu spun decît că apa fierbe la 100°C în condițiile atmosferice normale și deci că și această apă va fierbe așa, dacă, între timp, natura nu-și va schimba legile. Deci înțelegem că totul e bazat pe acest principiu și că legile naturale nu se schimbă. Pe cînd în domeniul uman, avem exact același principiu în ceea ce privește aplicarea normelor, numai că nu-l vedem. Îl înțelegem așa, prevedem în același sens, cum se prevede în științele naturii. Îl prevedem atunci cînd corectăm o formă greșită într-un text al unui anumit elev. Adică, înțelegem că dacă e vorba de norma cutare și cutare și în acest caz particular trebuie să fie așa. Sau, cînd corectăm în filologie un text, îl completăm. E o pată de umezeală aici și nu știm ce va apare. E *sine studi* și mai departe nu știm, nu se vede, punem *sine studis* sau *sine studio*, fiindcă știm că *sine*, într-o anumită epocă, se construiește cu ablativul. În domeniul uman, nu se schimbă numai aplicarea la cazurile particulare, adică avem această variabilitate, și avem și variabilitatea legilor înseși. Cu acest exemplu foarte elementar, vreau să spun că aici avem de-a face cu două categorii de variante. Avem variabilitatea aceasta a cazurilor particulare, cărora li se aplică aceeași normă. Și aceste norme le avem peste tot: în limbaj, în normele gramaticale, în construirea textelor, în toată purtarea noastră. Și apoi avem posibilitatea ca legile înseși să se schimbe, pe cînd această posibilitate nu i-o atribuim naturii – ca să-și schimbe, între timp, legile. Și deci științele umane sînt mai exacte decît științele naturale, or, prin faptul de a nu prevedea, înseamnă a se recunoaște că aici se schimbă și legile. În timp ce această previziune pe care o au științele naturale o avem și noi în științele noastre. Însă noi putem spune totuși ceva despre viitor, ceea ce nu poate spune, în realitate, știința naturală în ceea ce privește schimbarea

legilor. De exemplu, știind ce s-a întâmplat în trecut, în istorie, spunem că dacă va continua în același sens, se va întâmpla așa. Bunăoară, dacă aici va crește influența rusească și Putin va lua locul lui Rasputin, se va reduce cultura românească ș.a.m.d. Cunoaștem ce se întâmplă și avem anumite norme generale ale comportamentului omului și deci putem prevedea, în acest sens, tocmai fiindcă noi cunoaștem normele generale.

S-ar putea întâmplă însă să nu se aplice, când se consideră că, în general, oamenii de un anumit fel se comportă într-un anumit fel. Asta-i o idee care se traduce prin *verosimil* la Aristotel. Tot el ne spune că poezia e superioară istoriei, fiindcă istoria, zice, ne spune ce a făcut sau ce a spus Alcibiade pentru o anumită zi, adică pentru o anumită circumstanță, pe când poezia sugerează ce trebuie să spună, să facă Alcibiade fiind Alcibiade, adică pune în valoare o necesitate interioară, un adevăr cu un grad de generalitate mai mare decât cel istoric. Cel istoric e particular și, în consecință, nu putem spune: „Da, dar nu s-a întâmplat asta cu Alcibiade”. Istoria nu s-a întâmplat, dar ar trebui să se întâmple. Și atunci, în poezie, avem cu totul altceva, avem un mod universal de a fi, care are atunci și necesitatea lui internă. Deci opera e cum trebuie să fie. Și când o criticăm, spunem că structura nu e bună, spunem că structura care a fost sugerată de opera însăși n-a fost realizată de autor. Și se poate vedea foarte bine aceasta, când criticăm sau când evaluăm opere nerealiste, adică e ușor să spui despre un tablou cu totul realist: „Da, liniile astea nu sînt bine desenate.” Pe când e mult mai greu să spui ceva despre un tablou abstract. Cine are gust și cine are simț critic va spune că o linie nu trebuie să fie colo sau dincolo. „De unde știi?”, poți fi întrebat. Răspunsul ar fi: fiindcă toată opera sugerează o altă unitate... Prin urmare, să vedem care e unitatea, necesitatea internă... Eu traduc din greacă acest *verosimil* (*katartoikos*) drept „de acord cu ceea ce-ți convine să te aștepți” sau „e bine, e necesar să te aștepți”. Adică, de acord cu necesitatea internă a operei. Și chiar am ajuns, în lecțiile mele de estetică, să identific acest *verosimil* al lui Aristotel cu finalitatea fără scop a lui Kant, adică această finalitate care este în operă. De altfel, Kant spune că poetul sau artistul *face natură*, nu imită natura, că aceste lucruri pe care le face se prezintă ca aceeași necesitate, pe care o au obiectele naturale. Și nu pot fi altfel. Acesta e principiul criticii. Atunci când interpretăm și spunem că aici e bine și aici nu e bine, înțelegem tocmai că necesitatea internă a fost sau n-a fost respectată. Identitatea de intuiție și de expresie, după Croce, e, în realitate, o identitate dialectică, adică, atunci când realizezi opera, această realizare se întoarce asupra intuiției. Și opera se împlinește și se desăvârșește prin aceste mișcări spre realizare și din realizare, prin modificarea și precizarea intuiției se ajunge la o identitate totală. Un filozof american observa că arta ca experiență și ca

realizare nu e indiferentă. Opera nu e deci, ca la Croce, numai operă interioară, ea este mai ales exteriorizare, anume ca exteriorizare e fundamentală și, mi se pare că, în general, această materializare e fundamentală pentru toate științele naturii. Și e adevărat că se alege materia care convine intuiției. Vechii greci făceau statuile de femei din marmoră de Páros, care este străvezie și lasă lumina să pătrundă în adâncime. Acest lucru face ca toate contururile aproape să dispară în lumină. Pe când statuile de bărbați, mai ales de atleți, sînt făcute din bronz. Bronzul e opac, nu lasă să pătrundă razele de lumină și atunci toate contururile sînt foarte accentuate. Și tot așa și operele muzicale. Opera muzicală nu e o chestiune abstractă, făcută pentru orice fel de instrument, ci e gîndită pentru un anumit instrument. Când Vivaldi scrie un concert pentru mandolină, este pentru mandolină, adică pentru aceste posibilități, și nu pentru altceva. Nu toți interpreții păstrează în întregime această intuiție a lui Vivaldi, iar intuiția e dată și de aceste posibilități de a realiza opera adevărată. Lucrul acesta a fost înțeles foarte bine abia recent, când s-au găsit interpreți care au început să reconstituie și instrumentele lui Vivaldi. Uneori nu se știe exact cum erau și ce proprietăți aveau aceste instrumente. Cine știe exact? Cu toate acestea, trebuie să restaurăm logica autentică a creației lui Vivaldi, pentru că nu e firesc să cîntăm la pian și să pretindem că e Vivaldi ceea ce el făcuse pentru alte instrumente. De aceea, tocmai cu privire la limbaj și la toate activitățile culturale, eu consider ca un fapt universal materializarea în limbaj. De exemplu, spun *creativitate* și aceasta e un fapt universal pentru toate activitățile libere sau creatoare ale omului; spun *semanticitate* și aceasta e universalul care evidențiază limbajul; spun *alteritate* și prin aceasta înțelegem faptul că limbajul, nu ca poezia sau arta, e întotdeauna și pentru alții, și al altora.

Eugeniu COȘERIU. *Universul din scoică*: Interviu realizate de Gheorghe POPA, Maria ȘLEAHTIȚCHI și Nicolae LEAHU. Ch.: Ed. „Știința”, 2004, pp. 9-10, 12-14, 35-41.

«Учебный год только начинается и у нас много планов...»

Бельцкий государственный университет им. Алеку Руссо, одно из самых крупных и старейших учебных заведений страны, завершил прием абитуриентов на следующий учебный год. В чем особенности нового приема, какие специальности пользовались наибольшим спросом, а какие так и не удалось укомплектовать, насколько серьезна проблема коррупции, и что ждет университет в ближайшем будущем? На эти и другие вопросы ответил новый ректор БГУ профессор Георгий Попа.

АКТУАЛЬНОЕ ИНТЕРВЬЮ

Бельцкий государственный университет им. Алеку Руссо, одно из самых крупных и старейших учебных заведений страны, завершил прием абитуриентов на следующий учебный год. В чем особенности нового приема, какие специальности пользовались наибольшим спросом, а какие так и не удалось укомплектовать, насколько серьезна проблема коррупции, и что ждет университет в ближайшем будущем? На эти и другие вопросы ответил новый ректор БГУ профессор Георгий Попа.

вероятно. Он связан с подразделениями, которые, к сожалению, не всегда оправдывают.

В этом году мы получили больше контрактных мест, количество бюджетных осталось на прежнем уровне. На 1 место обучения университет имеет возможность принять на очное обучение 1296 студентов: 810 — на бюджетной основе и 786 — на контрактной. Было бы хорошо 1166 заявлений. Это несколько больше, чем в предыдущий год. Из 810 бюджетных мест занято 466. 37 мест были зарезервированы для выпускников школ Приднестровья. Но 84 остались вакантными. Думаю, что при получении разрешения министерства мы займем их теми, кто уже подавал заявления, но не попал на бюджетные места.

Надеемся выехать с анкетами, чтобы повысить их уровень. Не было бы грехом в группу по изучению молдавского языка.

Мы выехали с предложением создать группу дизайнеров, но не получили разрешения. Без разрешения получить эту специальность могут учиться в университете им. И. Крянэ.

Увеличилась ли стоимость контрактного обучения? Если да, то насколько?

В этом году в министерстве предложения были рассмотрены favorably. Можно университетам, с которыми мы вывели 2 года назад. В стоимость контракта добавилось включить затраты на обучение студентов, соответствующие раз-

«УЧЕБНЫЙ ГОД ТОЛЬКО НАЧИНАЕТСЯ И У НАС МНОГО ПЛАНОВ ...»

Господин Попа, в феврале этого года Вас утвердили ректором после избрания. Поменялась ли университетская администрация? Кто сейчас руководит работой самого большого вуза на севере Молдовы?

Среди из пунктов программы, с которой я шел на выборы, была смена руководства университета. На должность четырех проректоров назначены новые люди. Это бывшие деканы факультетов. Поскольку я сам филолог, то были некоторые опасения, что может возникнуть филологизация администрации. Этот опасения

определены могут проводиться только по специальному призыву ректора в исключительных случаях.

С чем связано такое решение? Вы не доверяете своим финансовым службам?

Мы вполне доверяем своим финансовым службам, но в то же время исключаю из администрации директоров в широким смысле этого слова, в том числе и финансовый. Принято решение было продиктовано некими факторами: существование предпринимательской и рыночной составляющих органов, связанных с

составом администрации университета проводить рейды в период экзаменов и защиты дипломных работ, чтобы исключить случаи сговора преподавателя и студента и обеспечить объективность в оценке знаний. Конечно, многого добиться не удалось, но свое положение мы продемонстрировали достаточно наглядно.

В чем Вы видите основную причину коррупции в университете: междунами учиться, равнодушие преподавателей, маленькие зарплаты?

Самая главная причина, на мой

На заочное отделение было выделено 200 мест, 60 из которых — бюджетные. Здесь бы конкурс, так как 544 человека изъявили желание учиться заочно.

На 313 бюджетных мест в очном обучении (магистрат) было подано 480 заявлений.

Оказались ли «незачисленными», кроме зарезервированных, еще 19 бюджетных мест. Какие специальности не были востребованы?

Традиционно — это педагогические специальности. Не удалось

Самые дорогие контракты на факультете права — 4800 леи, гуманитарной администрации — 2950 леи, экономика — 7800 леи, иностранные языки — 6700 леи. Самый дешевый контракт на педагогическую специальность — 4800 леи.

Господин Попа, в феврале этого года Вас утвердили ректором после избрания. Поменялась ли университетская администрация? Кто сейчас руководит работой самого большого вуза на севере Молдовы?

Одним из пунктов программы, с которой я шел на выборы, была смена руководства университета. На должность четырех проректоров назначены новые люди. Это бывшие деканы факультетов. Поскольку я сам филолог, то были некоторые опасения, что может возникнуть филологизация администрации. Этого не произошло. Первым замом ректора был назначен Александр Баланич, бывший декан факультета техники, физики, математики и информатики; Георгий Нягу, бывший декан факультета права, теперь проректор по заочному обучению; проректором

по науке стала декан филфака Мария Шляхтицкий; Валентина Прицкан, бывший декан факультета педагогики, психологии и социальной работы, заняла пост проректора по международным делам и европейской интеграции. Естественно, что поменялись и деканы этих факультетов. Ими стали бывшие заведующие кафедр. Сейчас идет процесс назначения на освободившиеся должности. Некоторые из них уже утверждены сенатом на конкурсной основе.

Еще одно условие, которое мы неукоснительно выполняем: никто из представителей администрации не будет занимать две должности, как у нас практиковалось ранее. Я считаю, что круг вопросов, которые решают проректоры, деканы, достаточно широк. И нужно качественно выполнять весь объем работы, не отвлекаясь на другую деятельность.

Что-то еще удалось реализовать из Вашей предвыборной программы?

Говорить о больших изменениях пока рано. Но есть конкретные намерения, которые связаны с изменением учебных планов. Сейчас уточняются функциональные обязанности руководителей всех университетских подразделений.

Мы пересмотрели принципы работы финансовых органов университета. С 16 июля все финансовые операции проводятся только через Агроиндбанк. Он стал победителем тендера, который был объявлен в этом году. Через кассу университета операции могут проводиться только по специальному приказу ректора в исключительных случаях. *С чем связано такое решение? Вы не доверяете своим финансовым службам?*

Мы вполне доверяем своим финансовым службам, но в то же время исходим из важности дисциплины в широком смысле этого слова, в том числе и финансовой. Принятое решение было продиктовано многими факторами: осуществление предписаний и рекомендаций соответствующих органов, связанных с выплатой зарплаты и назначением кадров; своевременное выявление возможных финансовых нарушений; оперативный учет финансовой деятельности в различных подразделениях и др. Осуществление всей финансовой деятельности через банк даст возможность избавиться от подозрений в злоупотреблении служебным положением и обеспечит полную прозрачность всех финансовых операций.

На сколько, на Ваш взгляд, серьезна проблема коррупции в Бельцком государственном университете? И предпринимает ли какие-то шаги нынешняя администрация по искоренению этого позорного явления?

Борьба с коррупцией – это одно из направлений предвыборной программы новой команды. Говорить о том, что в нашем университете она приобрела какие-то страшные формы, нельзя. Но нельзя и сказать, что

ее нет. К сожалению, все наше общество достаточно коррумпировано, и есть все основания полагать, что наш университет не является исключением.

Мы предприняли первые шаги по борьбе с этим злом. Во-первых, предпринимаются систематические меры по формированию нетолерантности к этому нежелательному явлению. Без разрешения этой задачи невозможно добиться коренных успехов в снижении уровня коррупции. Студенты, всех факультетов были ознакомлены с положениями Деонтологического кодекса, утвержденного еще в 2007 году. Несколько активизировалась работа комиссии университетского Сената по этике и деонтологии, проводятся психо-социологические опросы по выявлению причин, способствующих проявлению коррупции и др. В ходе летней сессии администрация университета проводила рейды в период экзаменов и защиты лицензионных работ, чтобы исключить случаи сговора преподавателя и студента и обеспечить объективность в оценке знаний. Конечно, многого добиться не удалось, но свою позицию мы продемонстрировали достаточно наглядно.

В чем Вы видите основную причину коррупции в университете: нежелание учиться, равнодушие преподавателей, маленькие зарплаты?

Самая главная причина, на мой взгляд, это небольшие зарплаты. Начинаящий преподаватель зарабатывает немногим свыше 1700 леев. Для того, чтобы получать больше, нужен стаж работы, ученая степень, другие заслуги, которые появляются только с годами. Думается, что при значительном увеличении оплаты труда, проблемы коррупции стали бы менее острыми, хотя моральный аспект, безусловно, тоже имеет значение. Также необходимо усилить работу по профессиональной ориентации молодежи. У многих отсутствует мотивация при выборе профессии, что отрицательно сказывается на эффективности антикоррупционной политики в университете.

В этом году Вы впервые в качестве ректора принимали участие в наборе в университет новых студентов и мастератов. Как прошел прием? В чем особенности этого года?

Прием первокурсников - очень важный период для каждого университета. Он связан с надеждами которые, к сожалению, не всегда оправдываются.

В этом году мы получили больше контрактных мест, количество бюджетных осталось на прежнем уровне. На I цикл обучения университет имел возможность принять на очное обучение 1 295 студентов: 510 – на бюджетной основе и 785 – на контрактной. Всего было подано 1

256 заявлений. Это несколько больше, чем в предыдущем году. Из 510 бюджетных мест занято 456. 37 мест были зарезервированы для выпускников школ Приднестровья. Но 34 остались вакантными. Думаю, что при получении разрешения министерства мы заполним их теми, кто уже подал заявления, но не попал на бюджетные места.

На заочное отделение было выделено 200 мест, 60 из которых – бюджетные. Здесь был конкурс, так как 544 человека изъявили желание учиться заочно.

На 313 бюджетных мест II цикла обучения (мастерат) было подано 480 заявлений.

Оказались незаполненными, кроме зарезервированных, еще 19 бюджетных мест. Какие специальности не были востребованы?

Традиционно – это педагогические специальности. Не удалось укомплектовать и группы хореографов, актерского мастерства, украинского языка. После второго тура остались контрактные места на филологическом факультете и факультете иностранных языков. Объявлен третий тур на некоторые специальности.

Какие специальности пользовались наибольшей популярностью у абитуриентов этого года?

Здесь тоже предпочтения не изменились. Наиболее востребованы были право; бухгалтерский учет; бизнес и администрирование; финансы и банки. Конкурс здесь составлял от 2,5 до 3,5 человек на место. Популярностью пользовалась специальность социальных ассистентов. На одно место претендовали 2 абитуриента.

Появились ли новые специальности в этом году?

В этом году мы предлагали абитуриентам больше 50 специальностей. На факультете иностранных языков появился итальянский. Но было прием в группу по изучению испанского языка. Мы выходили с предложением открыть группу дизайнеров но не получили разрешения. Все желающие получить эту специальность могут учиться в университете им. И. Крянгэ.

Увеличилась ли стоимость, контрактного обучения? Если да, то насколько?

В этом году в министерстве просвещения были рассмотрены предложения университетов, с которыми мы выходили 2 года назад. В стоимость контракта предлагалось включить затраты на обучение студентов, соответствующие реальным. По подсчетам экономистов – самые «дорогие» студенты-музыканты, с которыми занимаются индивидуально. В среднем студент обходится государству в 10-11 тысяч леев ежегодно.

Суммы контрактов на некоторых специальностях увеличились на 10-15%, на многих они остались прежними. Самые дорогие контракты: на факультете права – 8 500 леев; публичное администрации – 7 500 леев; экономике – 7 800 леев; иностранные языки – 6 700 леев. Самый дешевый контракт на педагогических специальностях – 4 800 леев.

В средствах массовой информации было сообщение о том, что в Бельцах открывается филиал Ясского университета. На сколько оно соответствует действительности?

Теоретически Бельцкий госуниверситет такую возможность получил. Но – было одно условие: мы должны открывать такие специальности, которые не готовят молдавские вузы. Мы вышли с предложением открыть несколько специальностей: универсальная и сравнительная литература, европейское право, технологическая физика. К нам приезжали деканы Ясского университета. Они готовы были к сотрудничеству, но предложили открыть группы в количестве 40-60 человек. Мы реально оценили свои возможности и поняли, что не сможем набрать такое количество абитуриентов, желающих изучать, например, технологическую физику, так как с трудом набираем группу в 25 человек по специальности физика и информатика. Есть много и других проблем, связанных с открытием филиала. Их нужно решать на уровне правительств двух государств. Мы готовы на своем уровне выполнять все договоренности и сотрудничать с Яским университетом. Думается, что создание его филиала в Бельцах, очень перспективное предложение, над которым нужно предметно работать.

Учебный год только начинается. У нас много планов по изменению работы профессорско-преподавательского состава, совершенствованию научной деятельности, изменению структуры и качества образования и др.

«Учебный год только начинается и у нас много планов...», беседу вела Нелли УНКУЦЭ. В: Маклер. 2010, 19 авг., р. 42

Un ingredient al succesului particular: prestigiul instituției

Am ajuns în situația cînd și se pare incompatibilă noțiunea de universitar cu cea de inteligență, onestitate, cumsecădenie, principalitate, ținută academică etc. Se creează impresia că un universitar al zilelor noastre, dacă are cumva iluzii, „este pierdut și este ridicol”...

Un ingredient al succesului particular: prestigiul instituției

Domnule Rector, Vă plac jubileele? Sper să nu vă surprindă întrebarea. Multora festivismele le fac pur și simplu oroare. Zilele de naștere îi agresează, anumite dăți așa-zicînd rotunde îi deprimă... Dvs. cum Vă raportați, în fața interior, la tot ceea ce presupune marcarea a 65 de ani de la înființarea universității bălțene? Ce sentimente Vă procașă acest eveniment? Dar ce semnificații vă revelează și care Vă se pare, din îndă pazuată, în amalgam, cea mai importantă, mai plină de latențe?

Întrebarea domnilor voastre nu mă surprinde. Mai mult chiar: îmi displac mărturisirile fariseice. Cui, la o adică, nu-i plac jubileele? Mai e o chestie la mijloc: depinde de scopurile urmărite prin sărbătorirea unui sau altui jubileu. Eu, în orice caz, concep un jubileu ca o posibilitate reală și sincer poți să contabilizezi „bilele”: roșii, negre, albe (fie că acestea se referă la viața mea personală, fie că la subdiviziunea în care activez ș.a.m.d.). Găsiți-mi mie curajosul care, ajuns la o vîrstă onorabilă și, în același timp,

Am ajuns în situația cînd și se pare incompatibilă noțiunea de universitar cu cea de inteligență, onestitate, cumsecădenie, principalitate, ținută academică etc. Se creează impresia că un universitar al zilelor noastre, dacă are cumva iluzii, „este pierdut și este ridicol”...

Domnule Rector, Vă plac jubileele? Sper să nu vă surprindă întrebarea. Multora festivismele le fac pur și simplu oroare. Zilele de naștere îi agresează, anumite dăți așa-zicînd rotunde îi deprimă... Dvs. cum Vă raportați, în forul interior, la tot ceea ce presupune marcarea a 65 de ani de la înființarea universității bălțene? Ce sentimente Vă procașă acest eveniment? Dar ce semnificații vă revelează? Și care Vă se pare, din încă prezumatul lor amalgam, cea mai importantă, mai plină de latențe?

Întrebarea domniilor voastre nu mă surprinde. Mai mult chiar: îmi displac mărturisirile fariseice. Cui, la o adică, nu-i plac jubileele? Mai e o chestie la mijloc: depinde de scopurile urmărite prin sărbătorirea unui sau altui jubileu. Eu, în orice caz, concep un jubileu ca o posibilitate reală cînd sincer poți să contabilizezi „bilele”: roșii, negre, albe (fie că acestea se referă la viața mea personală, fie că la subdiviziunea în care activez ș.a.m.d.). Găsiți-mi mie curajosul care, ajuns la o vîrstă onorabilă și, în același timp, înconjurat de soție, copii, nepoți și prieteni, ar renunța cu tot dinadinsul barem la consemnarea, de către cei prezenți, a evenimentului! Găsiți-mi mie temerarul dirigiuitor care, ajuns în vîrfurile „piramidei” (unei catedre, unei facultăți, universități), ar „opune rezistență” cînd cei din preajmă intenționează să consemneze reușitele

colectivului pe care îl conduce. Principalul e ca, și într-un caz, și în altul, să găsești puterea de a repudia din meritele pe care ți le atribuie, excesiv, asistența. Nu tot ceea ce se spune pozitiv la adresa dumentale trebuie acceptat fără rezerve, în același timp, îmi displace vorba dulceagă, declarația gratuită, textul „însușit”, de acasă. Apropo, la zilele mele de naștere sînt privilegiați cei care rostesc un toast pentru viciile sărbătoritului...

Universitatea își sărbătorește zilele acestea 65 de ani de la fondare, dintre care peste 40 i-a „sărbătorit” împreună cu smerita dumneavoastră slugă. Aș prefera, deci, să vorbesc mai degrabă de o simbioză decît de un amalgam... Pentru mine – acum, după bune decenii – a avut o semnificație aparte și gestul subtextual al secretarului Comitetului Central al Partidului Comunist al Moldovei Petru Lucinschi, cînd, prin 1972, îmi arăta ex-rectorului Ion Borșevici, cu degetul arătător, la insigna Alecu Russo, prinsă de reverul sacoului meu (eu, în calitate de bursier leninist, tocmai așteptam să urc în prezidiul ședinței). Noi doar sărbătoream 50 de ani de formare a URSS-ului, și nu ziua de naștere a lui Alecu Russo! După cum, firește, contează enorm și aprecierea regretatului acad. Silviu Berejan care menționa că „studiul introductiv la acest ultim volum omagial [e vorba de cartea *Un lingvist pentru secolul XXI*, Chișinău: Ed. „Știința”, 2002 - nota red.], intitulat *Eugeniu Coșeriu: drumurile vieții și ale afirmării* și semnat de prof., dr. Gheorghe Popa, este, după părerea mea, una dintre cele mai reușite sinteze ale biografiei și operei ilustrului nostru conațional din cîte au fost publicate în decursul ultimului deceniu în Basarabia (și au văzut lumina tiparului destule încercări de acest fel)”. Adică nu vreau să discriminez nici o amintire, nici un episod. La ceas aniversar, și relele, și bunele, deopotrivă, merită a fi trecute în revistă.

Cum se percepe diferența de altitudine dintre postul de șef de catedră - pe care l-ați ocupat anterior - și cel de rector? De altfel, ce ați constatat - managerial vorbind - între timp, de cînd V-ați intrat în atribuțiuni? Cu alte cuvinte, cum stăm - întreg acest falanster? Căci, în reversul său, un jubileu este și o oră de bilanț...

Aș observa că altitudinea prezintă pericol în orice împrejurare: fie că te afli la cinci metri înălțime, adică pe post de șef de catedră, fie la un kilometru înălțime, adică pe post de rector... Riscul unei eventuale prăbușiri există în ambele situații și, cu atît mai mult, anticipez și finalul! Vorba e că m-am deplasat dintr-o grădină de flori în altă grădină și, recunosc sincer, tot de flori. Numai că, deja deplasat, am simțit puțin și o *altă aromă*. Se creează impresia că predecesorii cultivatori de flori erau preocupați cu preponderență de florile în sine, dar nu și de aroma lor. Astăzi, cu părere de rău, efectele acestui miros se fac simțite. Să nu uităm că și buruienile emană miros, iar, în anumite împrejurări, chiar mai puternic decît cel al florilor...

Adevărul e că foarte multă energie s-a risipit în anii precedenți cu dezvoltarea infrastructurii și prea puțin, din păcate, s-a investit în factorul uman. Din punctul nostru de vedere, totuși, pe prim-plan trebuia să fie plasată condiția umană. Nu vreau să insinuez că s-a procedat astfel cu premeditare, dar felul în care au fost gestionate, să zicem, mijloacele speciale (destinate îmbunătățirii stării materiale a universitarilor) se lasă cu destule întrebări.

În acest context: ce v-ați propus, esențial, în cursul mandatului Dvs.?

Multe ne-am propus, dar „neesențial” ne-am propus să schimbăm „aroma” despre care am vorbit anterior, adică să întronăm cultul cărții, să creăm un mediu academic benefic pentru concurența inteligenței, să creăm condiții de a fi depășiți, să depistăm ipocrizia, să stîrpicim corupția, să tratăm colaboratorii cu respect etc. Probabil, prea multe ne-am propus pentru un asemenea mandat... Unele dintre aceste scopuri, fie ele și minore, au demarat deja, realizarea lor a pornit.

Credeți că în cinci ani - cât durează mandatul Dvs. - reușiți să creați o atmosferă propice competiției și selectării naturale a valorilor?

Nu sînt doar eu, unul, în chestiune. La mijloc e o nouă și foarte ambițioasă echipă managerială, deschisă colaborării pe diverse segmente și avînd, îndrăznesc să vă asigur, și competența trebuitoare. Sîntem, firește, conștienți că nu le vom reuși pe toate; dar, în anumite situații, contează chiar și tentativa de a schimba ceva spre bine. Aș spune, prin parafraza unui binecunoscut dicton, că din intenție vor germina faptele...

Domnule Rector, nu găsiți cam ingrată condiția actuală a universitarului? Cînd liceul, cu excepțiile care întăresc regula, face rabat (la calitatea instruirii), profesorul de la universitate este nevoit să practice un fel de licbez ceva mai avansat, adică să facă un exercițiu pe care fișa postului său nu are cum să-l prevadă. Ce soluții vedeți în acest sens?

Aveți perfectă dreptate. Condiția actuală a universitarului – sau, mai la obiect, a intelectualului, e (*Vorba e că m-am deplasat dintr-o grădină de flori în altă grădină și, recunosc sincer, tot de flori. Numai că, deja deplasat, am simțit puțin și o altă aromă. Se creează impresia că predecesorii cultivatori de flori erau preocupați cu preponderență de florile în sine, dar nu și de aroma lor*) una care merită, eufemistic vorbind, compătimire. Am ajuns în situația cînd ți se pare incompatibilă noțiunea de universitar cu cea de inteligență, onestitate, cumsecădenie, principialitate, ținută academică etc. Se creează impresia că un universitar al zilelor noastre, dacă are cumva iluzii, „este pierdut și este ridicol”... într-adevăr, *licbez*-ul despre care vorbești dumneata se simte la ora actuală ca la el acasă. Soluții: să fie schimbată radical atitudinea față de profesia de pedagog, un salariu cît de cît decent etc. Din nefericire pentru noi, soluțiile acestea țin într-o măsură decisivă de competența Guvernului.

Ce loc ocupă, în strategiile de eficientizare universitară, relațiile cu instituțiile de profil din exterior? În ce măsură colaborarea noastră cu lumea academică ne determină prestația?

Cu începere din 1989, întreținem relații foarte strânse de colaborare cu Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, cu Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, cu alte universități din România, lucru care, evident, n-a putut să nu-și lase amprenta asupra activității universitarilor bălțeni. A fost o sărbătoare pentru universitarii bălțeni (ca să amintesc doar de Facultatea de Filologie), care au avut posibilitatea să audieze cursurile regretatului profesor Dumitru Irimia, ale lui Mihai Iordache, Stelian Dumistrăcel și ale altora. Pentru că prezența unor asemenea spirite luminate în aulele studențești de la noi e tonică, te mobilizează, incită la emulație; ai astfel posibilitatea să-ți faci un autoexamen. Poți compara potențialul dumatil filologic cu potențialul filologic al colegilor de breaslă din alte părți. La ora actuală, sîntem conștienți și de un alt adevăr: însuși procesul de la Bologna presupune atare colaborări. Fiindcă vorbim de mobilitatea academică, fie a studenților, fie a profesorilor. Și un grant se cîștigă în funcție de imaginea pe care și-a dobîndit-o instituția în spațiul european. În formula particulară a succesului cutărui sau cutărui profesor intră, cu necesitate, prestigiul instituției pe care o reprezintă. Avem acorduri de colaborare, spuneam, cu o serie de instituții universitare din România. Avem, de asemenea, acorduri de colaborare cu universități din Rusia, Ucraina, Norvegia, Maroc. Dreapta noastră situație într-un larg context european, internațional ne va determina substanțial viitorul.

Acum, avînd acest post respectabil, căror oameni vă simțiți dator și ați dori să le mulțumiți cu această ocazie?

Ar trebui s-o iau mai din urmă. Eu am avut noroc de niște profesori de excepție: Ion Evtuşenco, soții Ion și Eliza Botezatu, Valeriu Senic. Dar în primul și în primul rînd aş aminti de regretatul academician Silviu Berejan. Eu am avut fericirea că mi-a predat și unele cursuri (dumnealui a fost profesor de Bălți). Apoi, ambele doctorate le-am luat sub îndrumarea regretatului profesor. Aş rămîne, în genere, recunoscător colectivului în care activez, aceluiași colegi de la Facultatea de Filologie, îndeosebi literaților, convorbirile cu care m-au îmbogățit spiritual. Să amintesc și de regretatul profesor Eugeniu Coșeriu. Am avut marele privilegiu să mă întrețin de zeci de ori cu Domnia Sa.

Sînteți de șase luni în această funcție. Nu ați avut niciodată sentimentul că funcția vă depășește?

Ba da. Dar este, probabil, o stare firească. Căci dacă nu faci rabat la calitate, dacă nu cedezi o iotă neglijenței, constăți că orișice funcție te depășește: are mereu exigențe superioare pregătirii și capacității celui care o exercită. Chiar să

fi rămas profesor universitar, cu aceleași cursuri, pe care le predau de-o viață, tot ar fi trebuit să consimt că funcția mă depășește. Omul niciodată nu poate atinge plafonul. Cu toate că predau de ani buni *Lingvistica generală*, încă nu m-am încumetat să elaborez, măcar de uz intern, un *Manual de introducere în lingvistică*. Și nu e atât vorba de scrupul (calitatea aceasta este indispensabilă cercetătorului), cât, mai ales, de faptul că domeniul își revelează noi și noi aspecte și subtilități. Funcția aleargă întotdeauna mai repede...

Un ingredient al succesului particular: prestigiul instituției, a dialogat: Ghenadie NICU, Angela BÎCU, Valentin BĂLAN. În: Sintagmele. 2010, anul I, nr. 1, pp. 4-5.

«Университет сегодня – крупная научная и учебная база»

Ректора Бельцкого госуниверситета, профессора Георге Попу мы попросили продолжить три фразы ...

Бельцкий государственный университет сегодня – это ... Семь корпусов и пять студенческих общежитий; самая большая студенческая библиотека, в которой собрана больше полутора тысяч названий книг. Это выше 7 тыс. студентов и 750 обучающихся в магистратуре; 350 преподавателей, из которых 115 кандидатов и 60 докторов наук. Это восемь факультетов и 28 кафедр; более 50 специальностей, от педагогических до технических и творческих.

Университет сегодня – крупная научная и учебная база, имеющая долгосрочное сотрудничество с университетами Норвегии, Марокко, России, Украины, Белоруссии, Румынии, Кыргызстана, Азербайджана и др. Это участие в международных проектах Агентств франкофонии, DAAD Центров образования PRO DIDACTICA и независимой аналитики Expert-Grup, UNICEF Молдова, программы Pas cu PAS и много другого. Это 43 тысячи выпускников, получивших образование в Бельцком гос. университете.

У старейшего высшего учебного заведения страны есть большие перспективы в развитии, потому что ...

за десятилетия работы университета заложены прекрасные традиции, на основе которых можно развиваться. Вместе с тем, мы постоянно смотрим вперед и понимаем, что университет XXI века должен отличаться от вуза XX века. Мы внедряем новые технологии в обучение студентов, расширяем количество специальностей, приветствуем конструктивные идеи и неординарные подходы, используем материальный стимул в работе

преподавателей. У нас много молодых преподавателей, которые учатся в аспирантуре, получают конкретный опыт работы за рубежом. Стремимся сделать учебный, воспитательный и научный процессы единым целым, создавать условия для развития; автономной деятельности на кафедрах и факультетах...

Верю, что сегодняшние выпускники нашего университета будут хорошими специалистами и найдут применение в своей стране, потому что... мы готовим кадры для республики. Большая часть студентов получает учительскую профессию, которая всегда востребована в обществе. Традиционно сильные факультеты: иностранных языков, филологический, педагогики и психологии, технический и др. позволяют нашим выпускникам быть конкурентоспособными на рынке труда. Бельцкие выпускники работают в крупных фирмах и компаниях. Что касается отъезда из страны, то мы пытаемся воспитывать чувство патриотизма и сопричастности с жизнью нашей республики. Ведь ее будущее – это молодые.

Бельцкому государственному университету им. Алеку Руссо исполнилось 65 лет: [Интервью с ректором БГУ им. Алеку Руссо Георге Попа], беседу вела Н. ИВАНИЦКАЯ. В: Молдавские ведомости. 2010, 12 окт., р. 3.

„Funcția, evident, mi-am asumat-o, tânjesc însă după munca științifică”

Regretatul academician Silviu Berejan spunea despre studiul intro-ductiv la ultimul volum omagial „Un lingvist pentru secolul XXI” (Chișinău: Ed. „Știința”, 2002) că, după părerea lui, e una dintre cele mai reușite sinteze ale biografiei și operei ilustrului conațional din câte au fost publicate în decursul ultimului deceniu în Basarabia (căci au văzut lumina tiparului destule încercări de acest fel). Studiul se referea la Eugeniu Coșeriu și era semnat de prof., dr. Gheorghe Popa.

Recent, un ziarist l-a întrebat pe dl Gheorghe Popa cum percepe diferența de altitudine dintre postul de șef de catedră, pe care l-a ocupat anterior, și cel de rector.

„Adevărul e că foarte multă energie s-a risipit în anii precedenți cu dezvoltarea infrastructurii și prea puțin, din păcate, s-a investit în factorul uman. Din punctul nostru de vedere, totuși, pe prim-plan trebuia să fie plasată condiția umană. Nu vreau să insinuez că s-a procedat astfel cu premeditare, dar modul în care au fost gestionate, să zicem, mijloacele speciale (destinate îmbunătățirii stării materiale a universitarilor) ridică destule semne de întrebare”, a răspuns rectorul.

„Și ce v-ați propus, esențial, ca rector?” a mai fost întrebat. „Mi-am propus să creăm un mediu academic benefic pentru concurența inteligenței, să depistăm ipocrizia, să stîrpic corupția, să tratăm colaboratorii cu respect etc. Unele dintre aceste scopuri, fie și minore, am început deja să le realizăm”.

Referindu-se la calitatea echipei, rectorul a concretizat: „E o nouă și foarte ambițioasă echipă managerială – deschisă colaborării pe diverse segmente. Poate că nu le vom reuși pe toate, dar, în anumite situații, contează chiar și tentativa de a schimba ceva spre bine. Aș spune, parafrazînd un binecunoscut dicton, că din intenție vor germina faptele...”

Întrebat dacă nu cumva are sentimentul că funcția îl depășește, Gheorghe Popa a spus: „Chiar să fi rămas profesor universitar, cu aceleași cursuri pe care le predau de-o viață, tot ar fi trebuit să consimt că funcția mă depășește. Cu toate că predau de ani buni *Lingvistica generală*, încă nu m-am încumetat să elaborez, măcar pentru uz intern, un *Manual de introducere în lingvistică*. Funcția aleargă înaintea întotdeauna mai repede...”

Tudor RUSU. „*Funcția, evident, mi-am asumat-o, tînjesc însă după munca științifică*”. În: *Făclia*. 2010, 23 oct., p. 1

„Uimitor pentru un om din Estul Europei este că americanii cred ca într-un miracol în ... supremația legii”

Stimate domnule Rector, ați revenit nu demult din Statele Unite. În ce scop ați survolat Atlanticul?

Pînă să vă răspund punctual, e cazul, probabil, să fac o mică introducere. Vorba e că în SUA am fost la invitația Guvernului american, în societatea doamnei Viorelia Moldovan-Bătrînac, prorector la Universitatea Liberă Internațională, și a domnului Nicolae Chicuș, rectorul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”.

Invitația, fiind vorba de americani, reputați pentru migala lor, va fi avut, cu siguranță un anume criteriu la bază...

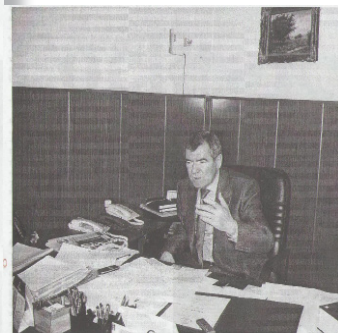
Cred că s-a plecat de la considerentul, hai să zic „noviciatului” nostru, ca manageri în instituții de învățămînt superior. Doamna Moldovan-Bătrînac are puțin mai mult de o lună vechime în post, domnul Chicuș – vreo șase, cred. Cel mai „vechi” în această ordine e subsemnatul.

Deci miza gazdelor a fost să faceți un tur de forță prin alte realități, nu?

Ați intuit bine. Scopul unei vizite ca aceea la care am avut șansa de a lua parte e să te inspire la încercarea de a transpune măcar în parte, oricît de puțin, chiar infinitesimal (asta fiindcă bunul se adună puțin, după cum se știe) modelul educațional american. Un model în foarte multe privințe remarcabil, demn de urmat, în primul rînd, datorită eficacității sale.

În acest caz, care a fost impresia Dvs. cea mai puternică, domnule Rector?

Îmi vine greu să aleg una: toate sînt, retrospectiv, la fel de redutabile. Am stat trei săptămîni în SUA și am vizitat cinci state: Georgia, Columbia, California, Michigan, New-York, state situate, dacă aruncați un ochi pe hartă, în toate cele patru puncte cardinale ale țării. Chiar faptul acesta, în sine, în valoarea lui intrinsecă, ca să mă exprim academic, e de natură să te bulverseze total. Or am avut mai bine de cincizeci de discuții programate *milimetric* în planul tematicii abordate, precum și al timpului rezervat. Un tur, într-adevăr, de

ci rectorul, acolo, nu are ote: timpul său este afectat în exclusivitate managerialului. Întrearea și cocerarea, în schimb, sînt egalul profesorilor.

– Apropi de această ultimă remarcă, domnule Rector. Cum se lasă dincolo de Atlantic aspectul didactic ca cel științific? Este o temă actuală pentru profesorii dovedesc, de regulă, o disciplină exemplară a muncii. Dacă la noi domină mai ales disciplina fizică, acolo domină cel al cărții, tendința spre perfecționare.

– Ce spații de profesorii americani? Cum arată un profesor american față cu un profesor de la noi?

– Vă referiți, desigur, la condiția lui. Dar

forță prin complexitatea nesfârșită a unui sistem – social, economic, cultural – pus cu toată rigoarea la punct și rodat cât se poate de meticulos. Ei, bine, în urma celor discutate, văzute, observate, s-ar cuveni, cum spune un coleg de-al nostru, să-mi dau palme pentru, mai ales, docilitatea cu care odinioară m-am lăsat îndoctrinat de teoria așa-zisului „capitalism în putrefacție”. M-am convins de contrariu peste tot pe unde am fost și clipă de clipă, fie instituții federale, fie private, adică fie cadru mai mult sau mai puțin oficial, fie particular, unde atitudinea e, firește, mai relaxată și unde poți accede mai lesne la miezul lucrurilor. Când spun „instituții private”, mă refer, de fapt, nu numai la instituții de învățământ dar și familiile care ne-au găzduit (una dintre prevederile sejurului, urmărind, probabil, un contact mai de aproape, ba adesea nemijlocit, cu realitățile americane, din care fac parte, în mod inalienabil, ospitalitatea și altruismul). Un detaliu demn de remarcat (și de investit drept model pentru cei mai mulți dintre noi): americanii nu evită să discute despre criză, nu refulează această problemă, dimpotrivă, o afișează punctual, cu, vorbind oximoronic, o „calmitate alarmantă”, în sensul că sînt perfect conștienți de anumite deficiențe, lipsuri, nereguli, dar nu fac – ca aiurea – tragedie din asta, nu se lasă capturați, nu intră în panică. Dimpotrivă, își asumă lucid situația și condiția și încearcă să găsească soluția, să găsească variantele optime de redresare a situației. Uimitor pentru un om din Estul Europei este că americanii cred ca într-un miracol în... supremația legii. Este „neajunsul”, „boala” americanului. El nu înțelege nerespectarea anumitor norme, anumitor reguli, el crede, uneori ingenuu, dar crede în funcționalitatea legii, deci și în caracterul ei cvaziinfailibil. Altfel nu-mi explic de ce drept remediu împotriva crizei economice (care n-a avut cum să ocolească și sistemul de învățământ de acolo) a fost propusă... majorarea taxelor de studii. Pentru noi, aceasta ar fi tragedie. Nu și pentru americani. Firește că acum o să mă întrebați: bine, bine, majorare, dar pe seama cui? Tot a studentului?! Da, deși răspunsul acesta cere completări de natură substanțială. În medie, studiile la o universitate din SUA te costă circa 100 de mii de dolari, o sumă enormă, nici vorbă. Doar că studentul n-o plătește integral și, adesea, nici măcar în parte: har diverselor mecanisme și surse care o formează. Unele provin din fondurile instituției, altele din sponsorizări sau granturi de tot felul. Sînt cazuri cînd studentul nu plătește defel, deși suma în cauză e deversată punctual în casiera universității. Cum se explică acest fapt?

Chiar, cum se explică?

E un aspect sensibil, într-adevăr. Contînd că studiile durează între patru și șapte ani (incluzînd masteratul), este iminent să te întrebi pe cine îl ține cureaua în America să-și dea admiterea la o instituție de învățământ superior?

Ba, în unele cazuri, să-și poată îngădui și procurarea unui automobil – lux inimaginabil pentru studentul basarabean, dependent aproape total de părinții săi. Explicația e simplă: suma respectivă (ea variază de la o instituție la alta) se constituie din mai multe surse. O parte, de regulă minimă, neglijabilă, reprezintă contribuția celui în cauză (sau a familiei sale). Alta exprimă aportul federal. „Partea leului” revine diverselor ajutoare și sponsorizări. Mecanismul acesta e uimitor de bine rodat. Mă gândesc acum la asociațiile alumnilor – absolvenți ai anumitor universități, organizați conform unui principiu foarte ferm de fidelitate și mărinimie în același timp. Sigur că, în condițiile noastre (economice, dar și cutumiare) e, practic, cu neputință să admiți că douăzeci, treizeci de oameni, de pildă, se pot aduna după absolvire, ca să dea cu banul spre binele celei care le-a fost alma mater. Și totuși se întâmplă, ca la Universitatea din Michigan, donații în valoare de o sută de milioane de dolari.

Pare, într-adevăr, incredibil...

Așa am zis și eu. Lucrez de atîția ani la Universitate, dar absolvenții noștri, mai ales cei cu dare de mîină, mă evită: din teama ca nu cumva să le cer ceva! În SUA, dimpotrivă, circa 20-25 la sută din această categorie formează asociații (sau devin membri ai celor deja existente) tocmai pentru a-și ajuta material instituția. Este o remarcabilă tradiție de solidaritate socială, de raporturi de susținere între promoții și generații. Universitatea din Georgia (ca să mai dau un exemplu în această ordine) dispune de un stadion cu o capacitate de peste o sută de mii de locuri. Faptul curios este că găzduiește doar vreo zece competiții pe an. Și, fără a-i arenda în restul timpului spațiile – cum s-ar face, de pildă, prin părțile noastre, – aduce un venit anual universității în valoare de circa 15 milioane de dolari! Iată încă un mod de a face taxa de studii – altfel împovărătoare și pentru un american asigurat – mai suportabilă. Și iată, pe cale de consecință, explicația asiduității, zelului studios al studentului american. Performanța academică se dovedește rentabilă!

Ar fi aplicabil sistemul lor de învățămînt la noi?

Aș dovedi un curaj al inconștienței să răspund afirmativ. Tudor Arghezi spunea odată că experiența unuia nu folosește altuia niciodată. Adică nu putem prelua, *tale quale*, oricît de mult ne-am dori, lipsind, în primul rînd, condițiile potrivite. Dar *modelul* e bine, e judicios să-l avem mereu în vedere: anumite elemente din cuprinsul său ne pot inspira soluții norocoase.

Dvs. care v-au atras atenția mai cu seamă?

M-aș referi, de exemplu, la autonomia universității. Autonomie care ar permite, la rîndul ei, autonomie facultății, autonomie catedrei. Universitatea să ia decizia ce specialități să includă în program, cîți oameni să fie înscriși la specialitatea în cauză, nu să ne conducem de directivele organelor ierarhic

superioare. Când vorbesc de autonomie, mă refer și la cadrul didactic. El trebuie să aibă discreția elaborării cursurilor, libertatea de a decide nestingherit conținuturile ș. a. m. d. Dar și responsabilitatea de rigoare, bineînțeles. La noi, din păcate, lucrurile sînt concepute altfel, încît profesorul pare cîteodată un nevolnic. Greu de imaginat pentru un om educat în sistemul nostru de valori și în cadrul unei tradiții restrictive, dar lumea, acolo, își face datoria onest, subliniez: *onest*, fără a fi monitorizată, controlată etc. La una dintre universitățile pe care le-am vizitat era un departament, cu 70 de angajați (70 – notați, vă rog!), profilat exclusiv pe admitere. În termenii noștri s-ar chema „orientare profesională”. Vă imaginați? Un impresionant detașament de salariați ce se ocupă zi după zi, de-a lungul anului, de problemele admiterii, elaborează strategii, identifică oportunități etc. Normal că, ca orice *om din Est*, m-am întrebat cine-i controlează, cine se convinge efectiv că X sau Z, și-a adus contribuția, și-a făcut datoria. Mi-am închipuit situația transpusă în arealul nostru: rar cine nu s-ar lăsa sedus – în condiția în care ar fi lăsat la latitudinea propriei conștiințe (cu care, de regulă, omul de aici nu ezită să încheie numeroase tranzacții) – să nu mistifice. Să spună, de pildă, că am fost la Soroca, de trei ori, am fost la liceele cutare și cutare...

Ce reacție au avut aici interlocutorii Dvs.?

Au făcut ochi mari. Gîndul că poate trișa nu vizitează acolo pe nimeni. Dar performanța unei asemenea onestități e, firește, rodul unei tradiții îndelungate, la scara întregii națiuni.

Domnule Rector, cum arată un rector american? Adică ce i se incumbă prin exercițiul funcțiunii? Similitudini, diferențe...

Foarte bună întrebare! Pentru că, de fapt, aproape nimeni dintr-un campus universitar, dintr-un areal academic nu știe cum arată rectorul. Nu că ar fi o zeităte intangibilă, ci pentru că rectorul, acolo, e un manager absorbit diurn de condiția dar mai ales de viitorul instituției sale. Asta înseamnă că e mereu în căutare de fonduri, de oportunități financiare pentru instituția sa. Dă rar cu pasul pe la universitate: preponderent călătorește, vizitează potențiali sponsori, poartă discuții. Este un om cu fler și redutabilă capacitate de convingere. Eficacitatea managerială e singurul criteriu de eligibilitate a rectorilor în SUA. Dovadă că rectorul, acolo, nu are ore: timpul sau este afectat în exclusivitate manageriatului. Instruirea și cercetarea, în schimb, sînt apanajul prorectorilor.

Apropo de această ultimă remarcă, domnule Rector. Cum se îmbină dincolo de Atlantic aspectul didactic cu cel științific? Este o temă actuală pentru universitarii bălțeni, cărora noul Regulament de salarizare - în vigoare de cîteva săptămîni - le solicită mai multă eficiență în acest sens.

La noi s-a pus un accent prea apăsător (și ca atare contraproductiv, cum s-a

dovedit) pe latura didactică a învățământului superior: în detrimentul cercetării. La americani lucrurile stau altfel. Ei cred, și pe bună dreptate, că de la un savant înveți mai mult decât de la un specialist simplu și mai cred că cine are idei are, implicit, și metoda optimă de transmitere a lor. În plus, cercetarea aduce acolo un profit substanțial: ideile se plătesc, spiritul creator rentează!

Ați avut ocazia să vorbiți cu studenții de acolo? Cum vi s-au părut? Cum arată studentul american generic în comparație cu studentul generic bălțean?

Studentul bălțean, fizic, lucrează, probabil, mai mult decât un student american. Dar studentul american știe să discerne ceea ce este efemer de ceea ce este peren, adică ceea ce îi poate folosi de ceea ce nu-i este util. Studentul de acolo poate, de exemplu, să renunțe la orele unui profesor, dacă le găsește inutile sau prea puțin relevante pentru scopurile sale. Impresionantă este atitudinea independentă, lipsită de inhibiții, curajul de a vorbi pe șleau. La noi este, practic, cu neputință să-ți închipui un student etichetându-și profesorul. Acolo e un fenomen obișnuit, recurent, în orice caz. Nu știu dacă exemplul este tocmai bun. Nu l-aș urma, deși îl prețuiesc pentru latura sa de caracter. Fapt este că și studentul, și profesorul dovedesc, de regulă, o disciplină exemplară a muncii. Dacă la noi domină mai ales disciplina fricii, acolo domină cultul cărții, tendința spre perfecțiune.

Ce spuneți de profesorii americani? Cum arată un profesor american față de un profesor de la noi?

Va referiți, desigur, la condiția lui. Dar dacă ar fi să vă răspund punctual, așa spune că arată mai sigur; sau că inspiră mai multă încredere. Nu vreau să supăr pe nimeni de la noi și nici să las loc de răstălmăciri. Vorba e că în SUA un profesor se titularizează după tocmai șapte ani de afirmare. Șapte ani, mai întâi, faci obiectul diferitor monitorizări și probe, stai în colimatorul a numeroase comisii și, prin întreaga ta prestație, demonstrezi că meriți să fii angajat pe post de cadru didactic permanent. Asistenții universitari se recrutează acolo dintre doctorii în științe. Ei bine, după acest termen, după această verificare la sînge a competenței și onestității celui în cauză, rare, rarissime chiar sînt cazurile cînd omul clachează. Termenul respectiv funcționează aidoma unui certificat de garanție profesională, de unde și impresia de siguranță, pe care o produce un profesor titularizat.

Domnule Rector, cum arată o universitate americană din punctul de vedere al tehnologizării?

Totul este computerizat, firește. Birourile, sălile de curs sînt înzestrate cu echipament de ultimă oră. Aproape în fiecare bloc există săli de calculatoare în liber acces. N-am întîlnit bloc care să nu aibă propria librărie. Biblioteci, de asemenea, diseminate peste tot. Aspectul remarcabil e că orele de curs se

desfășoară cu ușile deschise, în sens că poate veni să asiste oricine. Chiar pereții, în anumite locuri, sînt de sticlă. Examenele sînt monitorizate prin camere de luat vederi. Totul e atît de transparent și de atît de mult la discreția publicului, încît e cu neputință să trișezi. Iată încă o sursă a impresiei mele de siguranță și autenticitate.

Care va fi la noi primul efect palpabil al revenirii Dvs. din SUA?

Dacă vă așteptați la dotări tehnice și la pereți de sticlă, trebuie să vă descurajez, fiindcă nu e în puterea mea, din păcate, să dau cu banul într-un mod atît de generos. Multe lucruri, apoi, depind de legislația în vigoare și de voința politică a guvernanților de a opera schimbări majore în sistemul învățămîntului superior. E un conglomerat întreg de factori la mijloc. Dar un prim efect, produs cu anticipație, ce-i drept, poate fi considerat chiar noul *Regulament de salarizare a cadrelor didactice* din cadrul universității noastre. Nu este impecabil, bineînțeles, și va cunoaște, presupun, numeroase ajustări ulterioare. Constituie însă un pas important spre responsabilizarea universitarului, reprezintă, dacă vreți, premisele onestității profesionale de care ducem atîta lipsă.

Într-o propoziție, totuși, care vă sînt impresiile de pe urma vizitei întreprinse?

Sînt într-o ușoară stare de *groggy* datorită diferențelor de valoare. Ideal ar fi fost să mergă și colegii mei, *in corpore*: astfel spiritul de emulație, pe care l-am căpătat, ar fi avut mai multe șanse de afirmare...

„*Uimitor pentru un om din Estul Europei este că americanii cred ca într-un miracol... în supremația legii*”, interlocutori: Ghenadie NICU, Marina TICHIE. În: *Sintagmele*. 2011, anul II, nr. 4/6, pp. 4-6.

Autonomie prin... întuneric.

Rectorii vor independență, dar încă nu știu cum va arăta aceasta

Începînd cu 1 ianuarie 2013 va fi modificată procedura de finanțare a învățămîntului universitar, iar cele 20 de universități de stat vor fi excluse din contabilitatea publică și transferate la autogestiune. Chiar dacă au rămas mai puțin de două luni pînă atunci, administrațiile universităților încă nu știu cum va fi pusă în aplicare acest nou mecanism și ce, de fapt, presupune această autonomie financiară și instituțională. Totodată, rectorii nu exclud că taxele la studii ori la alte servicii ar putea fi majorate.

„Metodologia este în curs de elaborare. Noi știm despre autonomia universitară doar ceea ce se știe la nivel general, însă cum va fi pusă în aplicare, o să vedem. Este prematur să vorbim despre majorări de taxe, sîntem la

jumătatea anului de studii, procesul educațional este în desfășurare”, a declarat pentru TIMPUL Olga Cernețchi, prorector la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. Ea a remarcat că, în contextul în care la Universitatea de Medicină circa două treimi din studenți sînt bugetari, autonomia universitară nu ar putea „să ne impună să majorăm taxele de studii”.

Necunoașterea lasă loc de interpretări.

Pe de altă parte, *Gheorghe Popa*, rectorul Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți, spune că, deși salută ideea de autonomie universitară, „exact ce presupune ea nu știm. Și din această cauză lasă loc de interpretări”, consideră rectorul. Acesta a adăugat: „Noi nu știm ce va fi cu cheltuielile pentru reparațiile curente, pentru agentul termic și electric, pentru întreținerea căminelor. E ușor a zice: „vă dăm autonomie”, dar după descurțați-vă cum găsiți de cuviință”. Cu privire la posibila majorare a taxelor, *Gheorghe Popa* a ținut să remarce faptul că, întrucît statul alocă pentru fiecare student 14-15 mii de lei, iar taxele pentru studii variază între patru și nouă mii lei, „ceea ce reprezintă a treia parte din suma alocată de stat, bugetul universității va fi afectat, dacă taxele vor rămîne neschimbate. Dar, în același timp, ar trebui reglementate, ca să nu existe diferențe de la o universitate la alta”, a spus rectorul US din Bălți.

Autonomie prin... întuneric. Rectorii vor independență, dar încă nu știu cum va arăta aceasta, interlocutor Ala COICA. În: Timpul. 2012, 13 noiem., p. 1.

Lingvistica nu e mai puțin ordonată și exactă decât științele „exacte”...

Interviu cu prof. univ., dr. hab. Gheorghe Popa

Unul dintre studenții mei îmi sugerează să Vă întreb, domnule Profesor, când ne regăsim în Top 500 global? Tot documentându-mă însă asupra autonomiei financiare – pe care Guvernul ne-o hărăzește îndată după Revelion – V-aș întreba mai degrabă ce ne așteaptă la anul, domnule Rector? Ne regăsim barem într-un top al supraviețuitorilor?

Cu siguranță. Dar de-acum înainte va trebui să înțelegem, fiecare, indiferent de funcție și responsabilități, că *Alma Mater* e o cauză comună și ca atare personală. Supraviețuirea noastră ca instituție se va forma din cîtimile de onestitate profesională și performanță ale fiecăruia dintre noi. Repet: fiecăruia.

Cea mai mare realizare a mea în plan managerial? Aș lega-o de implementarea unor regulamente interne, cum ar fi regulamentul cu privire la salarizare. Unii l-au luat în furci, deși efectele sale benefice în planul disciplinei de muncă, al creșterii eficienței n-au întârziat să apară. În cele din urmă, au consimțit și scepticii. Realizarea în asta rezidă: în schimbarea unghiului de abordare. Căci provocările care vin peste noi ne vor pune la încercare mai ales modul de a gândi.

Rectorul împlinește în curînd 60 de ani – o vîrstă a lucidității depline, a maturității fără de rest, cînd spiritul este, în fine, conform cu el însuși și, dacă nu e încă apărât împotriva utopiilor, a iluziilor, dacă mai e vulnerabil la decepții, le poate, în schimb, procesa, are asupra lor – performanță greu de imaginat în tinerețe - o preeminență incontestabilă. Cîteva secvențe dintr-un dialog scriptic, lingvistul avînd acest frumos scrupul de a-și alege el însuși cuvintele și de a le ordona împotriva hazardului.

Cu poezia nu aduni avere, spune Nicolae Dabija într-un vers. Cîtă avere aduni, dacă aduni, cu lingvistica, domnule Profesor?

Dacă cu poezia nu aduni avere, cu lingvistica – cu atît mai mult. Dar nici cu matematica, nici cu fizica, geografia etc. nu aduni avere. (Deși, cu poezia, la o adică, poți aduna avere: o publici și primești onorariu: dar nu la acest lucru s-a referit N. Dabija). Dintr-o perspectivă pur „materială”, nicio îndeletnicire intelectuală nu-ți aduce avere, dar din altă perspectivă – cea de a fi și de a crea – orice îndeletnicire intelectuală se soldează, pînă la urmă, cu avere „materială”. Cu referire directă la lingvistică, limbajul este, după E. Coșeriu, „elementul principal”, „baza” culturii, limbajul constituind fundamentul ce asigură existența celorlalte activități spirituale ale omului. Spune-mi, în acest context, care avere „materială” apare, se „adună” în afara activității spirituale?

V-am citit nu demult o carte, copleșitoare prin informație: „Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române”. Cum ajunge un puști de la Butești, format într-o vreme cînd determinativul „român”, indiferent de rațiunile comunicării, te putea lesne băga la zdup, să facă o asemenea pasiune pentru limbă? Cine v-a incitat? în genere, care V-au fost primele modele? Ce „rețetă” a folosit, în cazul D-voastră, Providența?...

Pasiunea mea pentru studiul limbajului vine, probabil, din careva gene (din cîte îmi dau eu seama acum, părinții mei vorbeau destul de coerent, cu tîlc, volubil; mama, de exemplu, după cum menționa I. P. în articolul „Recviem pentru nana Vera și neamul nostru”, „vorbea o frumoasă limbă română în grai moldovenesc”); n-aș scoate din ecuație nici „slăbiciunea” mea pentru neologisme, sensuri „deocheate” ale cuvintelor, simbioza neobișnuită de cuvinte (apropro, îmi amintesc cu cîtă plăcere conspectam fragmente din „Eminescu

în amintirea contemporanilor”, Lupan, publicistică). În subsidiar aş mai putea invoca încă un detaliu care nu este exclus să fi influenţat la luarea ulterioară a deciziei: unchiul meu, unicul frate al tatei, Pompei, director de şcoală şi profesor de limba română (ţinea foarte mult la mine), care era un mare orator (pot şi acum să reproduc crîmpeie din cuvîntările lui la nunţi, de exemplu).

Apropo, cum se preda pe atunci moldoveneasca în şcoală? Ce reţineţi îndeosebi?

După cum îţi dai seama, la timpul respectiv, problema limbii - moldoveneşti sau române - nu exista. Se preda, pur şi simplu, idiomul actual.

Cum l-ar evoca profesorul Popa pe avatarul său din anii studenţiei? Cît de laborios aţi fost? Dar cît de goliardic?

În general, am fost ca toţi studenţii. Nu urmăream un anumit scop. Funcţiona, probabil, simţul responsabilităţii. Îmi amintesc, chiar cu plăcere, unele detalii: în zilele de sîmbătă şi duminică, cînd toată lumea (inclusiv studenţimea) se odihneşte, eu puteam, de unul singur, să mă „izolez” într-o sală de studii şi să muncesc din plăcere (spun „din plăcere”, întrucît nu eram forţat să fac ceva concret: în funcţie de dispoziţie, puteam să învăţ ceva „pe de rost”, să memorizez careva definiţii, să compar nişte afirmaţii, să pozez în faţa oglinzii etc.).

Un scurt examen comparatist între studentul generic de atunci şi cel de azi. Către cine merg mai cu seamă preferinţele Dvs.?

Fără a ofensa pe careva din actuala generaţie de studenţi, preferinţele mele merg spre generaţia de ieri. Nu voi divaga substanţial: noi puteam să plecăm duminică la căsătoria colegului, dar conveneam în prealabil cine şi cum va „salva” luni orele practice.

Vă amintiţi primul Dvs. articol redactat în vederea publicării? Ce temă trata? Cum l-aţi scris? O sumară fişă clinică a „chinurilor facerii” ar fi, credem, instructivă pentru aspiranţii la gloria condeului, dar şi a... manageriatului.

Primul meu articol a apărut, probabil, prin 1967 (cînd eram în clasa a 7-a), în ziarul „Scînteia leninistă” (ţin minte că am primit peste 30 de scrisori în care îşi exprimau dorinţa de a corespunda cu mine). Peste ani, în 1974, fiind student în anul IV, la sugestia dnei Eliza Botezatu, am publicat primul material „ştiinţific”, intitulat „Pe marginea unei plachete” – o recenzie la volumul de poezii „Dintre sute de catarge” (selecţie de M. Cimpoi, cu un cuvînt-înainte de G. Meniuc). Ce le-aş dori aspiranţilor la gloria condeului? Indiscutabil că muncă şi, în plus, să nu-şi pună un atare scop.

Domnule Profesor, Dvs. V-aţi afirmat ca filolog într-o vreme cînd pînă şi pronunţia literară te putea inculpa. Cum resimţea atunci breslaşul ambiguitatea condiţiei sale? Cum era să duci povara unei dedublări pe care n-o puteai acuza în glas: să vorbeşti şi să scrii româneşte, consimţînd totuşi la un glotonim impus de puternicii zilei din prea binecunoscute raţiuni identitare?

În zadar te consumi formulînd o atare întrebare. Pentru noi era limpede că studiem una și aceeași limbă, indiferent de faptul că e moldovenească sau română. Problema dată pe noi, studenții, nu ne preocupa în mod special.

Cum credeți, există – în sens ontologic, identitar – o vină a lingviștilor de la noi? Nu cumva parcimonioasă – să spunem – contribuție științifică a lor are un pendant în insuficiența curajului lor civic? Literații noștri n-au produs dizidenți. Nici lingviștii însă. Și, dacă n-am avut roman de sertar, nu se cunosc nici studii de lingvistică în samizdat. De ce?

Ai perfectă dreptate că nu am avut lingviști dizidenți. Trebuie să reții că lingviștii de partea aceasta a Prutului, cu mici excepții, făceau, pur și simplu, lingvistică. Problema identității moldo-române era limpede pentru orice intelectual (inclusiv lingvist) de bună-credință și nu avea nici un rost s-o mai pui în discuție. O puneau în discuție doar cei care intenționat vroiau să nimerească în tagma dizidenților sau cei care primeau „comandă” de sus să abordeze problema „neidentității” moldo-române (cu altă ocazie, voi aduce și exemple).

Nu găsiți cam timidă reacția comunității de lingviști de la noi la tentativa politicului de a substitui iarăși adevărul științific cu un pretins adevăr politic – în fapt, o meschină rațiune de conjunctură? N-am reținut nici o replică notorie în această privință. Nu vedeți aici o dezertare a lingvistului de la îndatorirea sa de cetățean, iertați patetismul involuntar?

Nu mă onorează această mărturisire, dar declar franc că acest subiect îmi trezește repulsie. Pentru cel care perseverează pe conjunctură, replica oricărui lingvist nu-i va schimba niciodată comportamentul (n-am zis mentalitatea, deoarece el gîndește ca și noi, românește).

Domnule Profesor, cum Vă ajuta formația în actuala Dvs. ipostază? Cît de frecvent încearcă managerul Popa recunoștință pentru Popa, lingvistul? Vă întreb gîndindu-mă la nevoița de a vorbi mai mereu publicului (și, de regulă, nu unui oarecare...).

Mă bucur de această întrebare. Într-adevăr, în situația mea, pun în funcțiune acel „băț cu două capete”. Parcă îmi reușește. În subsidiar, trebuie să știi că lingvistica nu e mai puțin ordonată și exactă decît științele „exacte. Să știi, în final, că e foarte benefic cînd o decizie este adoptată de „fizicieni” și de lingviști...

Apropo, dacă ar fi să Vă luați pulsul, autoscopic, ce schimbări de personalitate constatați acum, după trei ani de cînd ați devenit rector? Cum V-a revelat Dvs. înșivă această funcție copleșitoare?

Indiscutabil că anumite „schimbări” au survenit. Și au survenit, aceste schimbări, nu atît din propria inițiativă, cît din specificul activității manageriale. Dar, trebuie să reții, aceste „schimbări” concordă cu felul meu de a fi: eu foarte

ușor mă adaptez la eventualele noi situații; sînt conștient de faptul că unele „reguli de joc”, care adineaori funcționau foarte bine astăzi pot să devină perimate; mă strădui să nu confund postul cu bunul-simț.

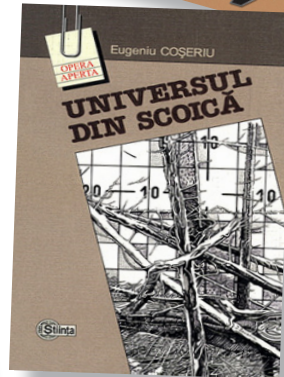
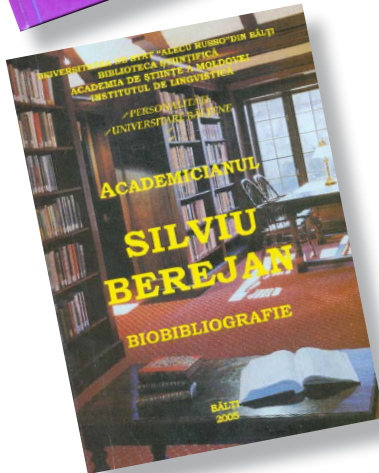
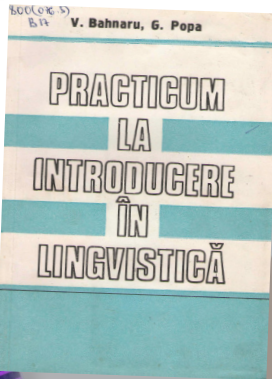
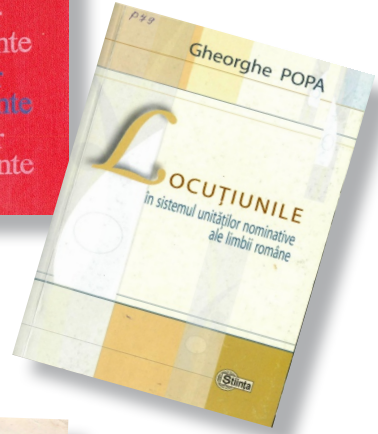
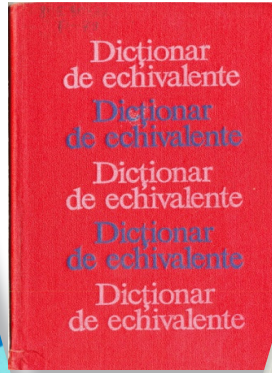
În această ordine de idei: cum percepeți Universitatea de la înălțimea actualei Dvs. funcții? Reprezentarea e aceeași, de pînă la alegere, sau, vorba unui critic, s-au produs modificări? Cu ce se lasă, în cazul Dvs., pierderea inocenței... administrative?

O percep cum am perceput-o și pînă la a fi investit în funcție. Unica surpriză mai puțin plăcută mi-a „oferit-o” deficitul acut de cadre manageriale. Referitor la modificările produse: au fost, sînt și vor fi, întrucât, cu sau fără voia noastră, trebuie să reacționăm într-un fel la provocările timpului.

Domnul Anatol Moraru mi-a sugerat o întrebare pentru Dvs., o întrebare nutrită de o evidentă nostalgie: dacă se mai regăsește astăzi, prin campus, ceva din spiritul de emulație de cîndva, din atmosfera aceea care, potrivit colegului meu, făcea inconfundabila familie bălțeană de spirite?

Subscriu neliniștii domnului A. Moraru, dar trebuie să se știe că „spiritul de emulație intelectuală” e un rod colectiv. Cu alte cuvinte, acest „spirit” trebuie să fie cultivat și la nivel de grupă studentescă, și la nivel de catedră, și la nivel de facultate etc. În felul acesta am putea ajunge și la un „spirit de emulație intelectuală” la nivelul de universitate. Așa sau altfel, subiectul respectiv merită toată atenția și ar trebui să ne pună pe toți în gardă.

Lingvistica nu e mai puțin ordonată și exactă decît științele „exacte” ..., interlocutor Ghenadie NICU. În: Sintagmele, anul III, noiembrie 2012, pp. 4-5.

IV. APRECIERI

a) *In extenso*

Dicționarul lui Gheorghe POPA sau Locuțiuni pentru zeci de mii de minți

La Universitatea din Bălți încă nu s-au învechit impresiile de la ședința prilejuită de lansarea *Dicționarului de locuțiuni rus-român*, alcătuit de profesorul universitar Gheorghe Popa. Autorul – am aflat recent – provine din sătucul mazilesc Butești de pe malul Prutului, împreună cu alți cinci doctori în științe, plus un doctor habilitat și încă doi doctoranzi. Informația mi s-a părut memorabilă, mai ales că Buteștiul niciodată nu a avut o mie de locuitori, rămânând în prezent cu mai puțin de cinci sute. Reuniți împreună, imaginar, cu titlu de selecționată științifică, respectiva catedră ar putea fi botezată cu numele „Maziliana Butești”. Gheorghe Popa, șef al Catedrei de limba română, este al doilea savant filolog, în colectivul „mazilianeii”, după Damian Bogdan, pe care ultima Enciclopedie română îl caracterizează drept „Creator de școală în domeniul științelor auxiliare ale istoriei”, grație celor două volume – și nu numai – intitulate „Compendiu al paleografiei româno-slave”.

Dicționarul de locuțiuni rus-român conține circa 10.000 de locuțiuni rusești. „Este destinat elevilor, studenților, tuturor vorbitorilor de limba rusă și limba română. . .” Fără a pune la îndoială sinceritatea acestei informații, noi opinăm că Dicționarul în cauză constituie un valoros cadou lexicografic, în primul rând, pentru vorbitorii de limba rusă. Desfășurând același gând, adăugăm constatarea extralingvistică, din care rezidă că Dicționarul lui Gheorghe Popa s-a transformat în „bombă” aruncată în răuvoitorii, care-și camuflează nedorința de a studia limba română cu lamentări că nu ar avea la îndemână manuale sau surse lexicografice corespunzătoare.

După cum se știe, locuțiunile constituie, după asimilarea mecanică a cuvintelor, treapta a doua în însușirea temeinică a limbii. Anume la utilizarea locuțiunilor, erorile în vorbirea orală, așijderea în scris, se infiltrează invizibil, iar calcchiurile fac ravagii. Grație celor zece mii de locuțiuni, multe lucruri se limpezesc, vorbitorul fiind ajutat substanțial să se exprime corect atât în rusă, cât și în română. Și, de ce nu, devenim mai erudiți în domeniul cunoașterii nu numai a unităților lexicale, dar și, în genere, a specificului limbii respective. Or, referindu-se la îmbinările stabile de cuvinte, Mihai Eminescu scria că „Adevărata bogăție consistă totdeauna în locuțiuni, în acele tiparuri neschimbate, care se formează în curs de mii de ani și dau fiecărei limbi o fizionomie proprie”.

Prima impresie, după ce frunzărești paginile Dicționarului lui Gheorghe Popa, discipol al academicianului Silviu Berejan, se numește maniera meticuloasă a autorului în procesul de investigare. S-ar părea, cititorul, competent sau necompetent în materia respectivă, este plasat în situația de a depista vreo lacună. Aici amintim de aserțiunea celebrului lexicograf francez că numai autorul cunoaște cel mai bine erorile comise în propria operă. La capitolul *Locuțiuni verbale*, unii ar crede că au scos la iveală un neajuns, alții l-ar califica drept exces de zel ori, mai exact, surplus de meticulozitate. La ce bun, se întreabă primii, a fost nevoie de a include câte două liste cu exemple identice de locuțiuni la forma aspectului perfectiv și imperfectiv al aceluiași verb? Repetarea în cazul dat, opinează dînșii, este de prisos. Ceilalți consideră că o lucrare lexicografică nu admite prescurtările, de orice natură ar fi ele, acestea știrbind impresia despre caracterul exhaustiv al informației.

E lucru cunoscut că fundamentul oricărui dicționar îl constituie materialul glotic selectat. Remarcăm aici prudența și priceperea autorului de a include în volumul lexicografic locuțiunile ce fac parte din fondul comun al limbii ruse, adică locuțiunile cunoscute și folosite de toți vorbitorii.

Una din sarcinile cele mai anevoioase la alcătuirea dicționarelor bilingve este găsirea corespondentului pentru locuțiunea-titlu în a doua limbă. În legătură cu acest detaliu, trebuie să menționăm că Gheorghe Popa propune (în majoritatea cazurilor) corespondentul locuțional (uneori și sinonimele lui) cel mai reușit al locuțiunii rusești și numai, rareori, când lipsește un atare echivalent, apelează la corespondentul monolexical. Mai remarcăm prezența indicațiilor de diversă natură (accentul fonetic sau contextual, aspectul verbului, regimul locuțiunii ș.a.) care au menirea, indiscutabil, să faciliteze însușirea materialului locuțional.

Sînt demarcate semnificațiile diferite ale aceleiași locuțiuni, precum și semnificațiile ce corespund diferitor părți de vorbire. Două exemple: **HE B**

ПРИМЕР – 1. *adv. deosebit de, incomparabil.* В нашем отряде работа шла не в пример лучше, чем в соседнем „În echipa noastră lucrul decurgea incomparabil mai bine decât în cea vecină”; 2. кому, чему *prep. spre deosebire de.* Сегодня, не в пример вчерашнему, было тепло „Astăzi, spre deosebire de ieri, este cald”. **НА ХОДУ** *adv.* – a) **din mers, în timpul mersului.** Он ответил ему на ходу „El i-a răspuns din mers”; b) **în plină funcțiune (activitate).** Его машина на ходу „Mașina lui e în plină funcțiune”.

Dicționarul de locuțiuni rus-român al doctorului în filologie Gheorghe Popa, apărut la Editura „Știința” sub redacția academicianului Silviu Berejan, are o ținută poligrafică excelentă, iar textul tricolor al titlului de pe copertă (alb, galben și verde) s-a așternut ordonat pe un fundal cromatic, unde spațiul îngust al albastrului se lasă absorbit de un vermeil cuceritor. Cele zece mii de locuțiuni au șansa, sperăm, să fertilizeze zeci de mii de minți, interesate de reactivarea permanentă a resurselor expresive ale limbajului.

Tamara PASCARU. *Dicționarul lui Gheorghe POPA sau Locuțiuni pentru zeci de mii de minți.* În: Lit. și arta. 2002, 14 febr., p. 3.

O lucrare lexicografică de maximă importanță

După cum menționează autorul în *Prefață*, dicționarul e primul de acest gen în republica noastră (chiar și în romanistică, adăugăm noi) și urmărește două obiective: „de a explica în română locuțiunile rusești” și de „a prezenta în fiecare articol lexicografic anumite informații de natură gramaticală și fonetică” a căror cunoaștere poate contribui la utilizarea corectă a îmbinării respective

în practica vorbirii și a scrierii. Informația inclusă în dicționar depășește considerabil obiectivele formulate.

Menționăm din start că dicționarul în cauză (*Dicționarul de locuțiuni rus-român – n.n.*) e rodul unei munci asidue și neîntrerupte a prof. univ. Gh. Popa, începută încă în anii '70, când studentul bălțean Gh. Popa prezenta, la o conferință republicană organizată de Universitatea de Stat din Moldova, comunicarea *Statutul locuțiunilor adjectivale*, cucerind primul loc și învrednicindu-se de aprecierile acad. N. Corlăteanu, prof. A. Ciobanu ș.a. Ulterior, susține teza de doctor în filologie (1981), alcătuiește un dicționar de locuțiuni (*Dicționar de echivalente*, 1990), publică un studiu monografic (*Considerații la studiul echivalentelor analitice ale cuvintelor*, 1992) – toate avînd ca obiect de investigație domeniul îmbinărilor stabile de cuvinte.

S-ar părea că visul s-a realizat, „că am crescut, că sînt de-acuma mare”, vorba poetului, dar ți-ai găsit omul! Și cercetătorul lingvist Gh. Popa continuă să trudească cu aceeași abnegație: publică materiale consistente în diverse culegeri și reviste de specialitate, participă la o serie de conferințe naționale și internaționale, contribuie la organizarea unor manifestări științifice de anvergură ș.a.

Dicționarul de locuțiuni al prof. Gh. Popa e o sinteză ponderată a mai multe tipuri de dicționare (explicative, bilingve, morfo-sintagmatice, ortoepice) cu o pronunțată orientare practică. Astfel, cel care va consulta dicționarul în cauză va beneficia de informații necesare nu numai în ceea ce privește corespondentul românesc (care poate avea, uneori, două sau mai multe semnificații indicate prin litere sau cifre arabe și, în majoritatea cazurilor, însoțite de exemplificări) ale locuțiunii-titlu, dar și în ceea ce privește accentuarea fonetică (*забывáть гол*) sau contextuală (*а мо*), regimul locuțiunii, aspectul perfectiv sau imperfectiv al locuțiunii verbale (or vorbitorii de limba română tocmai aici se „poticnesc”!), componentele variabile sau facultative ale locuțiunii ș.a.

Nu trebuie neglijată nici importanța teoretică a acestei lucrări lexicografice. Ea poate oferi material suficient pentru investigațiile contrastive româno-rusești și ruso-românești privind statutul semantic al locuțiunilor în ambele limbi, comportamentul lor gramatical în actele concrete de vorbire, posibilitățile glotice ale limbilor rusă și română ș.a. În felul acesta, dicționarul în cauză este de real folos nu numai pentru cercetătorii lingviști, dar și pentru profesorii-filologi, deoarece și aceștia îl pot utiliza ca material didactic în practica de predare a limbilor rusă și română.

Am încercat să găsesc – nu cu malițiozitate – în dicționar vreo traducere *ad litteram* a locuțiunilor rusești, dar în zadar (chiar nici corespondentele locuțiunilor *рисковать жизнью* sau *принимать ванну* nu mi-au satisfăcut...

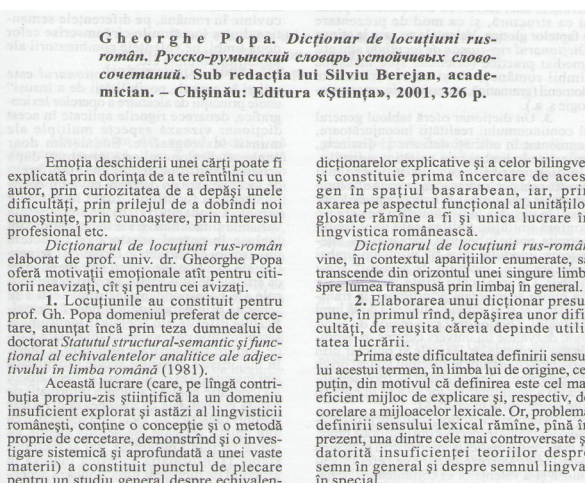
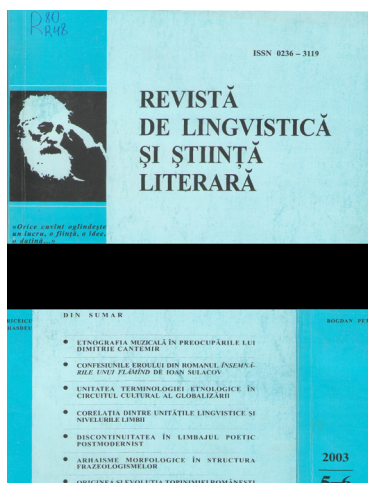
„intenția”). De aceea, am ajuns la convingerea că, deși există dificultăți privind traducerea dintr-o limbă în alta și, mai ales, a îmbinărilor stabile, totuși autorul dicționarului, făcând o selectare riguroasă și aplicînd o tehnică judicioasă de prezentare lexicografică a locuțiunilor (firește, ținîndu-se seama și de spațiul de care a dispus), poate avea satisfacția de a fi găsit echivalentele, în limba română, cît mai convenabili pentru locuțiunile rusești.

Consemnînd apariția acestei valoroase lucrări, mai adăugăm, în subsidiar, că acest dicționar, alcătuit de un cadru universitar cu suficientă experiență didactică și editorială, poate servi – prin concepție și calitatea realizării (nu și fără contribuția Editurii „Știința”) – drept un bun instrument de lucru atît pentru specialiști, cît și pentru publicul larg și, totodată, drept un model de elaborare și publicare a altor lucrări similare.

Grigore CANTEMIR. *O lucrare lexicografică de maximă importanță. În: Făclia. 2002, 27 apr., p. 8.*

Gheorghe Popa. „Dicționar de locuțiuni rus-român. Русско-румынский словарь устойчивых словосочетаний”.

Sub redacția lui Silviu Berejan, academician. - Chișinău: Ed. „Știința”, 2001, 326 p.

Emoția deschiderii unei cărți poate fi explicată prin dorința de a te reîntîlni cu un autor, prin curiozitatea de a depăși unele dificultăți, prin prilejul de a dobîndi noi cunoștințe, prin cunoaștere, prin interesul profesional etc.

Dicționarul de locuțiuni rus-român elaborat de prof. univ. dr. Gheorghe Popa oferă motivații emoționale atît pentru cititorii neavizați, cît și pentru cei avizați.

1. Locuțiunile au constituit pentru prof. Gh. Popa domeniul preferat de cercetare, anunțat încă prin teza dumnealui de doctorat *Statutul structural-semantic și funcțional al echivalentelor analitice ale adjectivului în limba română* (1981).

Această lucrare (care, pe lângă contribuția propriu-zis științifică la un domeniu insuficient explorat și astăzi al lingvisticii românești, conține o concepție și o metodă proprie de cercetare, demonstrând și o investigare sistemică și aprofundată a unei vaste materii) a constituit punctul de plecare pentru un studiu general despre echivalentele analitice ale cuvintelor – *Considerații la studiul echivalentelor analitice ale cuvintelor*, Chișinău, 1992, prima lucrare de sinteză asupra locuțiunilor din lingvistica românească. Importanța acestei monografii constă nu doar în „întîietatea” ei, ci, în primul rînd, în schițarea unui tablou integral al locuțiunilor, atît ca perspectivă de cercetare (locuțiunile sînt analizate prin prismă semantică, structurală și gramaticală), cît și ca extindere a obiectului de investigație (în atenția lingvistului se află toate tipurile de locuțiuni). În al doilea rînd, diapazonul larg de cercetare îi permite autorului să contureze soluții judicioase și inedite (evidențierea modelelor structurale și evoluția în diacronie a locuțiunilor, rolul locuțiunilor în formarea unor unități lexicale noi și comportamentul lor gramatical etc.), oferind, în același timp, sugestii și perspective pentru noi cercetări.

Pe aceeași linie se înscrie și *Dicționar de echivalente* (Chișinău, 1980), care înserează 2450 de unități (selectate pe baza dicționarelor explicative și a celor bilingve) și constituie prima încercare de acest gen în spațiul basarabean, iar, prin axarea pe aspectul funcțional al unităților glosate, rămîne a fi și unica lucrare în lingvistica românească.

Dicționarul de locuțiuni rus-român vine, în contextul aparițiilor enumerate, să transcende din orizontul unei singure limbi spre lumea transpusă prin limbaj în general.

2. Elaborarea unui dicționar presupune, în primul rînd, depășirea unor dificultăți, de a cărei reușită depinde utilitatea lucrării.

Prima este dificultatea definirii sensului acestui termen, în limba lui de origine, cel puțin, din motivul că definirea este cel mai eficient mijloc de explicare și, respectiv, de corelare a mijloacelor lexicale. Or, problema definirii sensului lexical ramîne, pîna în prezent, una dintre cele mai controversate și datorită insuficienței teoriilor despre semn în general și despre semnul lingval în special.

A doua dificultate ține de traducere, care, în cazul unui dicționar bilingv de locuțiuni, presupune depășirea a trei momente:

– un dicționar explicativ trebuie să cuprindă semnificațiile de bază și cele

secundare ale unităților, iar un dicționar bilingv trebuie să reflecte posibilitățile de semnificare în ambele limbi;

– locuțiunile au, în marea lor majoritate, un caracter specific național care se impune a fi luat în considerație. În acest sens, de foarte multe ori, unor locuțiuni din limba rusă le corespund monolexeme în limba română și viceversa;

– ca factor gnoseologic, abordarea teoretică insuficientă și divergențele de opinii în ceea ce privește unitățile incluse în categoria locuțiunilor, iar ca factor ontologic, similitudinea dintre locuțiuni și alte unități mono- și polilexicale fac, în unele cazuri, delimitarea lor aproape imposibilă.

Depășind dificultățile, prof. Gh. Popa a izbutit să ofere un dicționar ce satisface cerințele unei lucrări cu un asemenea profil și ca structură, și ca mod de prezentare a faptelor glotice. Valențele pe care le atinge *Dicționarul rus-român de locuțiuni* sînt atât imediat practice (orientate spre însușirea limbii române), cit și cu ecouri în alte domenii (gramatică, semasiologie, onomasiologie ș. a.).

3. Un dicționar oferă tabloul general al continuumului realității înconjurătoare, segmentat în entități definite și distincte, reflectate în limbaj prin unități nominative. O lucrare lexicografică bilingvă constituie cea mai directă cale pentru transcenderea în alte lumi re-create prin limbaj. Un dicționar de locuțiuni, în virtutea individualității pe care i-o conferă unitățile polilexicale unei limbi, permite, poate în cea mai mare măsură, înțelegerea „modulului de a fi” printr-un limbaj oarecare și a „modului de a vorbi” acest limbaj. Cu implicații triple, prin urmare (în lumea segmentată prin limbaj, în transcenderea ei și în individualitatea a doua lumi lingviale), *Dicționarul rus-român de locuțiuni* dezvaluie un univers cuprins în semnificația elementelor lexicale și punctat prin raportarea unităților la sistemul lexical privit din perspectiva semnificației lor (prin semantică) și a posibilităților lor de a se îmbina cu alte unități (prin gramatică).

Mărcile semantice, realizate prin corelarea unităților respective din cele doua limbi, și mărcile gramaticale, oferite prin indicarea părților de vorbire la care se referă locuțiunea și a valențelor ei combinatorii, reliefează valențele imediat practice ale dicționarului, instrument indispensabil atât pentru însușirea limbilor respective, cit și pentru perfecționarea cunoștințelor despre ele.

4. Dicționarul, ca opera științifică (or dicționarele se includ în categoria acestora), valorează în măsură în care deschide posibilități pentru noi cercetări (fie ca instrument de lucru, fie ca soluții pe care le oferă) sau servește drept model la elaborarea unor lucrări lexicografice similare.

În acest sens, *Dicționarul rus-român de locuțiuni* poate avea efecte și în alte

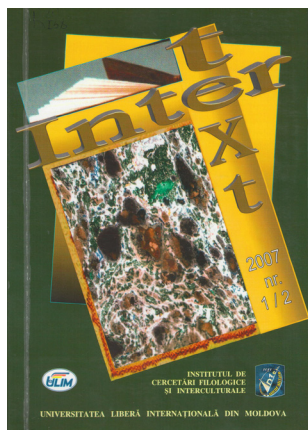
domenii decît cel al utilității imediat practice. În primul rînd, el ar putea servi drept suport pentru un studiu comparativ în general al sistemelor lexicale și în special al locuțiunilor din limbile română și rusă. Problematika unui asemenea studiu s-ar putea axa pe situațiile cînd unei locuțiuni din rusă îi corespunde o locuțiune, o unitate monolexicală sau o îmbinare liberă de cuvinte în română, pe diferențele semantice dintre locuțiunile circumscrise celor doua limbi, pe valențele combinatorii ale unităților corelate etc.

În al doilea rînd, *Dicționarul* este util și în sensul „posibilității de a însuși” unele principii de alcătuire a operelor lexicografice, deoarece rigorile aplicate în acest dicționar vizează aspecte multiple ale muncii lexicografice. Enumerăm doar unele: a) dicționarul este structurat după schema familiilor de cuvinte. Indiferent de locul pe care un oarecare cuvînt îl ocupă în structura locuțiunii, toate locuțiunile urmează consecutiv; b) componentele variabile și facultative ale locuțiunilor sînt incluse în corpul acestora cu caractere minuscule; c) variantele formale și semantice ale locuțiunilor rusești sînt menționate ca articole de titlu aparte, iar variantele lexicale ale corespondentelor românești sînt separate prin paranteze rotunde; d) semnificațiile diferite ale aceleiași locuțiuni și semnificațiile ce corespund diferitelor părți de vorbire sînt separate prin cifre și litere. În majoritatea cazurilor aceste semnificații sînt însoțite de exemplificări; e) fiecare articol lexicografic conține anumite informații de natură gramaticală ce marchează diversele legături sintactice ale locuțiunii respective cu alte unități lexicale. Se acordă atenție nu numai recțiunii puternice, dar și recțiunii slabe; f) informația fonetică inclusă în articolul de dicționar direcționează accentuarea corectă a unităților din structura locuțiunilor; g) sinonimia absolută a unităților ce aparțin la limbi diferite reprezentînd cazuri ideale, nu este, bineînțeles, garantată. De regulă, corelarea are în vedere sensurile de bază, identitatea funcțională manifestată prin uz.

Concluzia ce se impune după parcurgerea dicționarului în cauză este că autorul lui ne-a propus o lucrare lexicografică de certă valoare ce poate fi de real folos nu numai pentru specialiști (filologi, traducători, jurnaliști ș. a.), dar și pentru toți cei care doresc să cunoască și să stăpînească mai bine acest strat lexical specific al limbilor rusă și română – îmbinările stabile de cuvinte.

Ala SAINENCO. *Gheorghe Popa. Dicționar rus-român. Sub red. acad. Silviu Berejan.* În: *Rev. de lingvistică și șt. literară.* 2003, nr. 5/6, pp. 111-112.

„Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române” de Gheorghe POPA

PREZENTAREA TEZEI DE DOCTOR HABILITAT ÎN FILOLOGIE *Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române* de Gheorghe POPA

(specialitatea 10.02.01 – Limba română)
consultant științific: acad. Silviu BEREJAN

Rod al unei activități științifice susținute, îndelungate și bogată în rezultate pe terenul gramaticii limbii române a dlui Gheorghe Popa, profesor doctor la Universitatea de Stat „A. Russo” din Bălți, concretizată într-un număr impresionant de studii de profil, de recenzii și cronici semnate de aspirantul la titlul de doctor habilitat în filologie, teza *Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române* constituie o contribuție de certă valoare științifică ce îndreptățește plenar acordarea titlului mai sus menționat.

Într-o abordare complexă, ale cărei dificultăți nu sunt ocolite, prof. dr. Gheorghe Popa supune tema unei analize amănunțite și competente, asupra căreia își pun amprenta o recunoscută formație profesională, un spirit critic bine orientat și o curiozitate științifică pe măsura noului în lingvistică, trăsături ce-i asigură creativitatea în dezvoltarea cunoașterii și rezolvării unei problematice de mare interes atît pentru gramatică (teren pe care locuțiunea se dovedește o adevărată „placă turnantă”), cît și pentru lexic.

Tratarea temei se caracterizează prin punerea în lucru a perspectivelor și a implicațiilor teoretice (din dublă perspectivă, tradiționalistă și modernă, confruntate cu efecte benefice) și a aspectelor strict gramaticale, rezultatele încununînd eforturi

Rod al unei activități științifice susținute, îndelungate și bogate în rezultate pe terenul gramaticii limbii române a dlui Gheorghe Popa, profesor, doctor la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, concretizează într-un număr impresionant de studii de profil, de recenzii și cronici semnate de aspirantul la titlul de doctor habilitat în filologie, teza *Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române* constituie o contribuție de certă valoare științifică ce îndreptățește plenar acordarea titlului mai sus menționat.

Într-o abordare complexă, ale cărei dificultăți nu sunt ocolite, prof. dr. Gheorghe Popa supune tema unei analize amănunțite și competente, asupra căreia își pun amprenta o recunoscută formație profesională, un spirit critic bine orientat și o curiozitate științifică pe măsura noului în lingvistică, trăsături ce-i asigură creativitatea în dezvoltarea cunoașterii și rezolvării unei problematice de mare interes atît pentru gramatică (teren pe care locuțiunea se dovedește o adevărată „placă turnantă”), cît și pentru lexic.

Tratarea temei se caracterizează prin punerea în lucru a perspectivelor și a implicațiilor teoretice (din dublă perspectivă, tradiționalistă și modernă, confruntate cu efecte benefice) și a aspectelor strict gramaticale, rezultatele încununînd eforturi de cunoaștere în domeniul locuțiunilor prin contribuții ce datează din 1982, de cînd autorul este preocupat de problema, generală, a echivalentelor cuvîntului.

Remarcăm, în cadrul unei structuri mai mult sau mai puțin „tipizate”, buna orientare a tratării: de la istoricul cercetării problemei la stabilirea unor repere fundamentale (de exemplu, motivația substituirii, printr-un proces a cărui dinamică a fost original sesizată și urmărită, a cuvintelor propriu-zise prin locuțiuni), la definirea statutului

locuțiunii în raport cu esența fenomenului de substituire (sau, poate, de funcționare paralelă, ca efect al mentalului exprimat de universalitățile lingvistice), la analiza, de bună aplicație, a particularităților din perspectiva structurii lexicului (după categorii gramaticale) și a semanticii locuțiunilor (interesează, în mod deosebit, considerațiile asupra relațiilor „parasemice”, „omosemice” și „(h)eterosemice”).

Definirea statutului locuțiunilor în sistemul unităților denominative este mai aproape de o soluție general acceptabilă în urma tezei dlui Gheorghe Popa (ceea ce în domeniul vechiului și veșnicului teren de dispută pe care îl reprezintă filologia înseamnă mult: „grammatici certant et adhuc sub iudice lis este”); dar investigația în discuție contribuie și la clarificări într-un domeniu de întrepătrundere, care, sub pana autorului, devine unul de susținută dar îndreptățită confruntare, cel al frazeologismelor, față de abordarea căruia, considerată de o nejustificată extindere (vezi Autoreferat, p. 3), autorul pare să păstreze nu numai o rezervă metodologică, ci să impună și o distanță de factură epistemologică. Desigur, se justifică pledoaria autorului pentru „autonomizare” atât pe terenul frazeologiei (și aceasta situată, curent, între gramatică și lexic), cât și pe cel al locuțiunilor (ibidem, p. 33), dar ne întrebăm dacă rezolvarea problemei statutului acestor compartimente ale limbii nu ar presupune, din perspectiva genezei și chiar a funcționării, considerarea aportului, diferențiat, al competenței (și performanței) idiomatice și expresive (ultima ca notă distinctivă pentru multiple clase de frazeologisme).

Nu putem încheia înainte de a sublinia câteva trăsături ale omului de știință și de catedră Gheorghe Popa: permanent în actualitatea domeniului, a implicațiilor culturale și sociale ale acestuia, receptiv și responsabil, aducând, și în intervențiile de la manifestările științifice la care participă, o bună informație și un punct de vedere personal, mai ales pe terenul teoriei limbii, trăsătură prin care credem că putem recunoaște ce îi datorează mentorului său științific, acad. Silviu Berejan.

Considerăm că studiul consacrat statutului și valorii de comunicare a locuțiunilor din perspectiva denominării, în limba română, elaborat de dl prof. Gheorghe Popa corespunde exigențelor impuse pentru acordarea titlului științific de doctor habilitat în filologie.

Stelian DUMISTRĂCEL. *Prezentarea tezei de doctor habilitat în filologie „Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române” de Gheorghe Popa.* În: Intertext. 2007, nr. 1/2, pp. 271-272.

Unele aprecieri asupra tezei de doctor „Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române” de Gheorghe Popa

Problema *locuțiunilor* stă de mai multă vreme în atenția lingvistului Gh. Popa; o demonstrează, între altele, studiile, remarcabile, publicate în volume colective și în reviste de specialitate din Republica Moldova și din România, precum și cele două lucrări lexicografice: *Dicționar de echivalente*, Chișinău: Editura Lumina, 1990 și *Dicționar de locuțiuni rus-român*, Chișinău: Editura Știința, 2001.

După aceste studii și dicționare, dl Gh. Popa prezintă acum lumii științifice o teză substanțială – treaptă importantă în interpretarea unei categorii lingvistice extrem de complexe.

Autorul și-a circumscris cercetarea în mod special limbii române, dar, din partea teoretică mai ales, monografia sa deschide căi spre alte limbi. Această deschidere este dată de întemeierea interpretării sale pe principii generale de funcționare a limbii/limbilor. Sprijinul principal l-a aflat domnul Gh. Popa în concepția lingvistică a lui Eugen Coșeriu, asumată cu inteligență. În același timp, autorul a intrat într-un dialog științific, bine stăpînit și bine condus, cu filozofia limbajului, prin același Eugen Coșeriu și prin H. Wald, cu stilistica limbii, prin Ch. Bally, S. Pușcariu, V. Vinogradov ș.a.

La curent cu pozițiile exprimate în lingvistica actuală (începînd cu lucrarea consacrată de Florica Dimitrescu locuțiunilor verbale), în România și în Republica Moldova, în problema locuțiunilor, cuvintelor compuse și frazeologismelor, dl Gh. Popa și-a construit propriul drum printr-un demers științific foarte bine articulat, expresie a unei gândiri lingvistice clare, pe baza căreia a reușit să dea categoriei *locuțiunii* o interpretare treptat aprofundată și în permanență nuanțată. În studiul său, perspectiva sincronică se intersectează ori de câte ori fenomenul lingvistic o cere cu perspectiva diacronică, în interiorul unui raport foarte bine surprins între sintaxă și lexic, între dinamic și static, între funcția tranzitivă a limbii și funcția reflexivă.

Această modalitate de cercetare i-a permis autorului să stabilească identitatea specifică a locuțiunilor, în raport cu frazeologismele, prin confruntarea particularităților gramaticale și semantice ale celor două categorii lingvistice, printr-o permanentă și inteligentă alternanță a perspectivei analitice cu perspectiva sintetică, în baza unei foarte bune cunoașteri a limbii române, sub aspect diacronic și sincronic, și printr-un remarcabil simț lingvistic.

Cu această complexă interpretare, mai ales prin capitolele IV, V și VI, dl prof. Gh. Popa realizează un studiu monografic care se impune, prin originalitatea punctelor de vedere și prin temeinicia argumentației, ca o contribuție de

referință la cunoașterea profundă a specificului *locuțiunii* și a locului acestei categorii în sistemul denominării în limba română.

Considerăm că lucrarea dlui Gh. Popa *Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române* poate fi recomandată pentru a fi publicată.

Dumitru IRIMIA, prof. univ., dr. (Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași).

O carte de certă valoare științifică

În prefața unei cărți despre „cuvîntul intermediar”, Roland Barthes afirmă că rolul recenzentului e acela de a spune despre o carte ceea ce nu poate spune autorul însuși „din pudoare, modestie, discreție etc”. De aceea, chiar din capul locului, am dori să menționăm că monografia *Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române* (Chișinău: Ed. „Știința”, 2007) a doctorului habilitat Gh. Popa reprezintă un studiu valoros, realizat cu multă acribie și al cărui merit rezidă în promovarea consecventă a unei atitudini științifice lipsită de rigiditate și dogmatism. Studiul e o materializare firească a cunoscutei pasiuni a autorului pentru categoria locuțiunilor, care au constituit filonul central al preocupărilor sale de-o viață (în paranteză fie spus, contribuțiile științifice ale Domniei Sale – peste o sută de titluri – sînt axate exclusiv pe subiectul amintit și sînt „risipite” în modul cel mai generos în diverse compartimente ale lingvisticii: lingvistică generală, semasiologie,

lexicografie, sociolingvistică etc.).

Chiar din start autorul relevă actualitatea problematicii abordate, aceasta derivînd din necesitatea de a elucida însuși conceptul de locuțiune, de a determina locul acestui fenomen în sistemul unităților nominative ale limbii române, precum și de a reconsidera frontierele dintre diverse tipuri de îmbinări stabile.

Dincolo de actualitatea chestiunilor luate în discuție și de analiza pertinentă a fenomenului complex cum e locuțiunea, remarcăm eleganța stilului, permanenta raportare la rezultatele altor cercetători și, nu în ultimul rînd, implicarea într-un proces de continuu progres al științei.

Ca atare, unitatea lingvală dată – locuțiunea – e integrată într-o construcție coerentă și plasată pe un fundal teoretic amplu al diverselor perspective de cercetare. Or examinarea locuțiunilor se întreprinde nu „în sine”, ci în contextul altor fenomene glotice adiacente: acțiunea principiului economiei în limbă, dualismul asimetric al unităților lingvare, evoluția limbii, cauzele de apariție a noilor unități lexicale ș.a.

Studiul abordează deci un spectru larg de aspecte lingvistice, fiind de un real folos nu numai pentru specialistul în domeniul îmbinărilor stabile de cuvinte, întrucît arhitectura complexă a lucrării permite a o lectura pe niveluri de competență. Astfel, cititorul în curs de inițiere sau cel inițiat în domeniul respectiv va găsi aici informație autorizată, de impecabilă acuratețe științifică în legătură cu o serie de aspecte ce vizează problematica lexicologiei, frazeologiei, semasiologiei limbii române, precum și a lingvisticii generale. Lingviștilor sau celor capabili să parcurgă toate nivelurile de lectură li se oferă excelente sinteze teoretice și soluții interpretative riguros argumentate, subiecte de reflecție pentru cercetare, precum și o amplă și actuală bibliografie.

Monografia se distinge printr-un ton evident combativ. Ceea ce am dori să menționăm însă e faptul că pentru dl Gh. Popa, vorba regretatului E. Coșeriu, *nici o greșeală nu este numai greșeală*. Domnia Sa, conducîndu-se de preceptul coșerian, pornește, așadar, de la ipoteza că orice greșeală „trebuie să conțină un nucleu de adevăr dacă e vorba de un cercetător sau de un gînditor de bună credință, iar datoria noastră e să căutăm acest nucleu de adevăr și să vedem de ce s-au produs în mod necesar și printr-o coerență internă a sistemului respectiv anumite devieri” (E. Coșeriu, *Deontologia culturii*. În: Echinox. 1999, nr. 7/9, p. 22).

În orice polemică în care se implică, profesorul Gh. Popa își susține punctul de vedere prin argumente. În această ordine de idei, am vrea să menționăm că lucrarea e una foarte „personalizată”, în sensul că persoana autorului se face simțită prin analize, probe, disecări, concluzii. Demersul persuasiv se

remarcă printr-o anume arhitectură în care putem descoperi și diferite „nivele” ale argumentării: de cele mai multe ori, se demonstrează punctual prin a, b, c, d etc. sau prin 1, 2, 3, 4 etc.

Adesea, autorul polemizează indirect, folosind, din punctul nostru de vedere, un mijloc foarte eficace și „rafinat” – întrebarea retorică, care uneori e, pur și simplu, plasată între paranteze, fiind concepută ca o incidență din planul comentariilor la comunicarea propriu-zisă. Demn de remarcat e și modul în care autorul recurge la citare care nu e invocată de dragul citatului, ci în scopuri bine determinate: de a explicita lucrurile, de a întregi informația, de a incita sau de a convinge cititorul.

O bună parte din lucrare este consacrată analizei particularităților lexico-structurale, gramaticale și semantice ale locuțiunilor. Din punct de vedere lexico-structural, locuțiunile, subliniază autorul, au un caracter modelat. Altfel zis, componența structural-gramaticală a unei locuțiuni nu reprezintă o îmbinare arbitrară de elemente, ci anumite modele preexistente. Pe de altă parte, deși servește drept substitut analog al fenomenului glotic discutat, modelul „aproximează realitatea lingvistică”, adică admite distincții față de original și tocmai aceste distincții reprezintă condiția necesară ca modelul să poată îndeplini funcțiile ce îi revin în cunoaștere.

Identificarea statutului locuțional al unei îmbinări de cuvinte doar în baza criteriului semantic, concluzionează cercetătorul, nu are sorți de izbândă, deoarece înțelesul unitar al îmbinării sau caracterul sudat al elementelor componente nu sînt suficiente în toate situațiile și, din acest motiv, autorul își propune să analizeze și particularitățile gramaticale ale locuțiunilor în vederea conturării specificului gramatical al unităților în cauză. Pentru a releva particularitățile semantice ale locuțiunilor, Gh. Popa aplică triada coșeriană (desemnare – semnificație – sens), această triadă permițându-i să scoată în evidență anumite aspecte strîns legate de fenomenul lingval în cauză: natura semantică a locuțiunilor, caracterul lor de semn, particularitățile verbale și semantice ale elementelor constitutive, sinonimia dintre locuțiune și corespondentul ei ș.a.

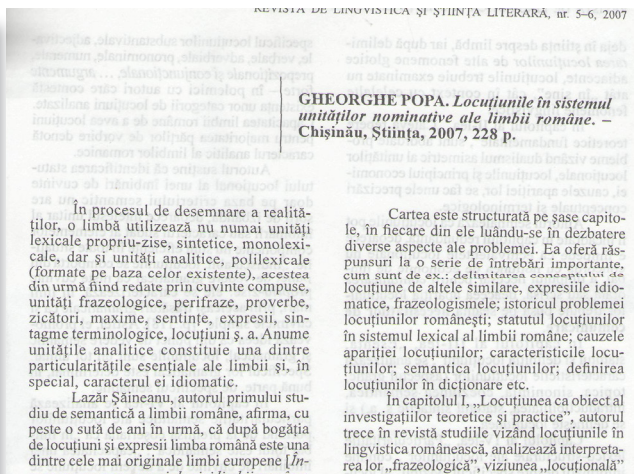
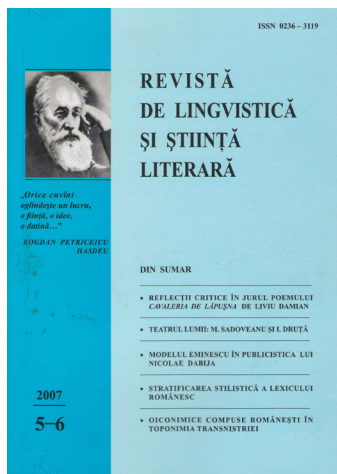
Indiferent de ce natură ar fi referirile din text, ele se legitimează prin criteriul funcțional. Nimic nu pare superfluu, nimic nu trădează înclinația spre o paradă de erudiție, toate inserțiile de date, definiții, termeni de specialitate sînt menite să valideze (prin exemplificări, specificări, disocieri) aserțiunile structurante de ordin teoretic. Construirea armaturii teoretice a „discursului” științific se bazează pe utilizarea unei informații bogate și diverse, edificatoare, recoltate din diferite surse.

În concluzie, menționăm că, oricât de exigenți sau de cusurgii am fi, trebuie să recunoaștem că în monografia prof. Gh. Popa descoperim soluții și argumente convingătoare, sugestii și noutăți incitante. Dintre calitățile lucrării care certifică valoarea ei științifică incontestabilă reamintim: impresionanta amploare a informației; valorificarea ingenioasă, personală a unor concepte și sugestii provenite din direcții moderne de cercetare; polemica civilizată și în baze de probe; reliefarea virtualităților sistemului de formare a noilor unități lexicale, adică a forței creatoare a limbii române; neliniștea autorului pentru „fața” de mâine atât a limbii române, cât și a românisticii; demonstrația exactă, subtilă, elocventă și, nu în ultimul rând, eleganța și claritatea superioară a redactării.

Pentru cercetătorul în domeniul limbii române, sintezele teoretice, descrierile și inventarele de contexte și forme, precum și concluziile acestui studiu reprezintă surse importante de informație și, totodată, valoroase piste pentru investigații ulterioare: or, în cazul dat avem de a face, după cum consemna deja „Făclia” (1 decembrie 2007) cu „un model de studiu riguros și fundamental elaborat, fenomen – din păcate! – mai rar întâlnit în timpul nostru tulbure, al aproximațiilor (științifice, politice, etice)”.

Lilia TRINCA. *O carte de certă valoare științifică*. În: Lit. și arta. 2008, 10 apr., p. 4.

Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române

În procesul de desemnare a realităților, o limbă utilizează nu numai unități lexicale propriu-zise, sintetice, monolexicale, dar și unități analitice,

polilexicale (formate pe baza celor existente), acestea din urmă fiind redade prin cuvinte compuse, unități frazeologice, perifraze, proverbe, zicători, maxime, sentințe, expresii, sintagme terminologice, locuțiuni ș.a. Anume unitățile analitice constituie una dintre particularitățile esențiale ale limbii și, în special, caracterul ei idiomatic.

Lazar Șăineanu, autorul primului studiu de semantică a limbii române, afirma, cu peste o sută de ani în urma, că după bogăția de locuțiuni și expresii limba româna este una dintre cele mai originale limbi europene [*Încercare asupra semasiologiei limbii române: Studii istorice despre tranzițiunea sensurilor*, Timișoara, 1999, p. 226].

Dacă în cazul cuvintelor propriu-zise statutul lor de unități lexicale fundamentale este univoc recunoscut, în cazul locuțiunilor situația este de altă natură. Ignorate un timp îndelungat atât de gramatici, cât și de manualele de lexicologie, locuțiunile au devenit obiectul unor studii serioase de abia în ultimii cincizeci de ani. Investigarea locuțiunilor se impunea atât din cauza diverselor interpretări ale acestui fenomen lingvistic, cât și din cauza determinării incerte a locului ce le revine în sistemul limbii, în general, și în cel lexical, în special.

În anul 2007 a apărut monografia *Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române* (Chișinău: Ed. „Știința”), semnată de profesorul bălțean Gheorghe Popa, care propune o nouă și incitantă perspectivă de înțelegere a fenomenului luat în discuție.

Monografia va genera în mod sigur dispute, ceea ce e și firesc pentru o lucrare care explorează un domeniu controversat.

Cartea este structurată pe șase capitole, în fiecare din ele luându-se în dezbatere diverse aspecte ale problemei. Ea oferă răspunsuri la o serie de întrebări importante, cum sunt, de exemplu, delimitarea conceptului de locuțiune de altele similare, expresiile idiomatice, frazeologismele; istoricul problemei locuțiunilor românești; statutul locuțiunilor în sistemul lexical al limbii române; cauzele apariției locuțiunilor; caracteristicile locuțiunilor; semantica locuțiunilor; definirea locuțiunilor în dicționare etc.

În capitolul I, „Locuțiunea ca obiect al investigațiilor teoretice și practice”, autorul trece în revistă studiile vizînd locuțiunile în lingvistica românească, analizează interpretarea lor „frazeologică”, viziunea „locuțională” a lui Ch. Bally și a lui V. V. Vinogradov, descrie contribuția dicționarelor la elucidarea conceptului de locuțiune. Gheorghe Popa afirmă, pe bună dreptate, că importanța locuțiunilor poate fi evaluată prin asemănare cu rolul și importanța cuvintelor propriu-zise, deoarece, pentru existența și funcționarea normală a unei limbi, ambele categorii sunt la fel de necesare.

Diversele interpretări ale statutului locuțiunilor sunt determinate de viziunea

științifică a cercetătorului, de dexteritatea lui de a examina „pe verticală” fenomenele glotice, de discernământul la valorificarea termenilor consacrați sau de prudența la acceptarea noilor termeni puși în circulație.

Abordarea diferită a locuțiunilor de către cercetători este condiționată de dificultățile de identificare a locuțiunilor. Autorul ia în discuție mai multe domenii: teoria limbii, lexicologia, semasiologia, onomasiologia, gramatica, stilistica ș.a. și ajunge la concluzia că în problema dată se impune reevaluarea investigațiilor și reconsiderarea unor puncte de vedere, acceptate deja în știința despre limbă, iar după delimitarea locuțiunilor de alte fenomene glotice adiacente, locuțiunile trebuie examinate nu atât „în sine”, cât în context cu celelalte fenomene lingvistice.

În capitolul al II-lea, „Cîteva repere teoretice fundamentale”, sînt abordate probleme vizînd dualismul asimetric al unităților locuționale, locuțiunile și principiul economiei, cauzele apariției lor, se fac unele precizări conceptuale și terminologice.

Autorul semnaleză că locuțiunile pot fi încadrate în capitolul redundanță, deoarece e limpede că echivalentele locuționale nu concordă cu noțiunea de economie de limbaj, a timpului necesar pentru comunicarea orală sau scrisă, de aceea apariția locuțiunilor trebuie pusă pe seama *necesităților de comunicare*.

În capitolul al III-lea, „Esența, statutul și definiția locuțiunii”, se analizează caracteristicile locuțiunilor (aspectul grafic, topica, sinonimia, coeziunea semantică, intraductibilitatea, statutul sintactic ș. a.) și se definește locuțiunea.

Capitolul al IV-lea, „Particularitățile lexico-structurale ale locuțiunilor”, conține informații despre specificul „vizibil” al locuțiunilor, care constă în faptul că locuțiunile au un aspect de îmbinări de cuvinte (acestea fiind înțelese ca un tip de unitate a limbii format din cel puțin două componente distincte ce se situează între nivelul propoziției și cel al glosemului cuvîntului). Semnalăm situarea univocă a acestor îmbinări în cadrul sistemului de unități ale limbii. Se discută caracterul modelat al locuțiunii, structura și componența lor lexicală.

Analizînd componența lexicală a locuțiunilor și a frazeologismelor, autorul formulează observații privind pretabilitatea cuvintelor de a intra în structura unităților discutate. Orice cuvînt poate deveni component al locuțiunii. Pe de altă parte, într-un sens anume, s-ar putea vorbi de apariția locuțiunilor ca despre o legitate universal-lingvistică (dicționarele multilingve confirmă acest lucru: rom. *a lua parte*, rus. *принять участие*, fr. *prendre part*).

În capitolul al V-lea, „Particularitățile gramaticale ale locuțiunilor”, se conturează specificul locuțiunilor substantivale, adjectivale, verbale, adverbiale, pronominale, numerale, prepoziționale și conjuncționale, ...

argumente forte – în polemici cu autori care contestă existența unor categorii de locuțiuni analizate. Capacitatea limbii române de a avea locuțiuni pentru majoritatea părților de vorbire denotă caracterul analitic al limbilor romanice.

Autorul susține că identificarea statutului locuțional al unei îmbinări de cuvinte doar pe baza criteriului semantic nu are sorți de izbândă, deoarece înțelesul unitar al îmbinării sau caracterul sudat al elementelor componente nu sunt eficiente în toate situațiile: „Indiscutabil, locuțiunile se comportă din punct de vedere gramatical ca niște cuvinte propriu-zise: ele se caracterizează, în linii mari, prin aceleași trăsături gramaticale ca și cuvintele simple” [p. 118]. Astfel, el promovează ideea că din punct de vedere semantic și gramatical, locuțiunile sînt un tot unitar. Specificul lor gramatical este determinat, în bună parte, de specificul semantic.

În capitolul al VI-lea se analizează particularitățile semantice ale locuțiunilor pornind-se de la premisa coșeriană că „în limbaj totul este semantică”: „capacitatea unei îmbinări de cuvinte de a deveni locuțiune se bazează pe conținut” [p. 154]. Specificul semnificației locuțiunilor însă reiese din gradul de abstracție lingvistică: abstracția lexicală a locuțiunilor are un caracter bietajat (notiune – denotat), adică întocmai ca în cazul abstracției lexicale a cuvîntului [p. 155-156].

Promovînd o viziune inovatoare asupra fenomenului abordat, lucrarea profesorului Gheorghe Popa are meritul de a clarifica zonele obscure ale problemei luate în dezbateri.

În concluzie, confirmăm că *Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române* de Gheorghe Popa este una dintre cele mai valoroase lucrări de profil și prezintă o amplă sursă de informare pentru specialiști și pentru toți cei preocupați de problemele dificile ale limbii române.

Inga DRUȚĂ. *Gheorghe Popa. Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române*. În: Rev. de lingvistică și șt. literară. 2007, nr. 5/6, pp. 135-136.

O lansare de carte pe potriva valorii ei

La finele anului 2007, „Vocea Bălțiului” anunța lansarea, în incinta Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo”, a monografiei *Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române* a doctorului habilitat în filologie Gheorghe Popa, șeful Catedrei de limbă română. Și iată că evenimentul s-a produs. Firește, s-a produs într-o atmosferă pe potriva consistenței și importanței studiului, precum și a prestanței științifice a autorului ei: sobră, stimulatorie, instructivă, antrenantă.

O lansare de carte pe potriva valorii ei

La finele anului 2007, Vocea Bălțiului anunța lansarea, în incinta Bibliotecii științifice a Universității de Stat „Alec Russo”, a monografiei *Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române* a doctorului habilitat în filologie Gheorghe Popa, șeful Catedrei de limba română. Și iată că evenimentul s-a produs. Firește, s-a produs într-o atmosferă pe potriva consistenței și importanței studiului, precum și a prestației științifice a autorului ei: sobră, stimulatorie, instructivă, antrenantă.

Toți cei care au luat cuvântul (colegii de breaslă M. Șleahțișchi, A. Sainenco, L. Trinca, Gr. Cantemir, Z. Tăriță, A. Moraru, rectorul universității E. Plohotniuc, directorul editurii „Știința” Gh. Prini, directorul editorial M. Ciobanu, secretarul științific al Institutului de Filologie al A.Ș. a Moldovei G. Verebceanu ș.a.) n-au pregetat să remarce, în mod special, faptul că monografia profesorului Gheorghe Popa este un rod firesc al unei activități investigaționale îndelungate în mai multe domenii (lingvistică generală, lexicologie, semasiologie, gramatică etc.), ce s-a concretizat, pe parcursul a mai mulți ani, într-un număr impresionant de studii de profil. Într-un cuvânt, monografia se prezintă ca o contribuție substanțială de certă valoare științifică.

În general, lucrarea profesorului Gh. Popa poate fi calificată în câteva feluri – *sui generis*, ca una de vîrf – și nu riscăm a arunca calificativele în van, căci i se potrivesc de minune și poate că nu sînt încă suficiente, întrucît e vorba de o carte scrisă pe temelia unui zid de sensibilități lingvistice adînci în continuă vibrație. La curent cu pozițiile exprimate în lingvistica actuală (începînd cu lucrarea consacrată de Florica Dimitrescu locuțiunilor verbale), în România și în Republica Moldova, în problema locuțiunilor, cuvintelor compuse și frazeologismelor, dl Gh. Popa și-a construit propriul drum printr-un demers științific foarte bine articulat, expresie a unei gândiri clare, pe baza căreia a reușit să dea fenomenului locuțiunii o interpretare treptat aprofundată și în permanență nuanțată.

Ca atare, monografia este incitantă atît din perspectiva subiectului abordat, cît și din perspectiva manierei de examinare a unor aspecte dificile, cum ar fi unele precizări conceptuale și terminologice, cauzele de apariție, determinarea locului acestui fenomen glotic în sistemul limbii, conturarea particularităților (structurale, gramaticale, semantice) ale locuțiunilor. Nelipsite de importanță sînt și reflecțiile autorului cu referire la procesul de locuționalizare care e un proces dinamic. Fiind unul dintre mijloacele productive de formare a noilor unități lexicale și, implicit, de îmbogățire a vocabularului românesc, oportunitatea / inoportunitatea utilizării lor trebuie apreciată din perspectiva timpului cînd au fost lansate, întrucît, la momentul apariției lor, unitățile respective pot fi, deopotrivă, și agreate, și respinse de vorbitori.

Lucrarea se caracterizează, de asemenea, prin eleganța stilului, această valență conferindu-i lucrării o șansă în plus de receptare. Stilul face ca cititul acestei cărți să se transforme într-o plăcere, dar nu trebuie să se creeze impresia că o astfel de lucrare este susceptibilă de o lectură facilă, întrucît, în cazul dat, avem de a face cu un studiu ce presupune un intelect ce ar sta în permanență „de veghe”. Cu toate acestea, cititorul nu trebuie să se descurajeze: așa se fac unele lecturi... Bucuria din final însă este asigurată și poate fi chiar dublă: la prima citire ești furat de plăcerea pe care ți-o oferă arhitectura textului, iar a doua oară, cînd refaci lectura, cu ochi critic, te simți deplin satisfăcut de logica prezentării, de selecția argumentelor și de vasta arie de cunoștințe a cercetătorului lingvist Gh. Popa. Studiul dlui Gh. Popa, prin relevanțele și implicațiile lui teoretice și practice, se dovedește a fi real și util folos nu numai pentru cercetătorii în domeniul gramaticii, lexicologiei, semanticii, lexicografiei, dar și pentru studenți, masteranzi, doctoranzi și, în general, pentru toți cei care sînt preocupați de problemele mijloacelor de perfecționare și de îmbogățire a vocabularului românesc, precum și de forța lui creatoare.

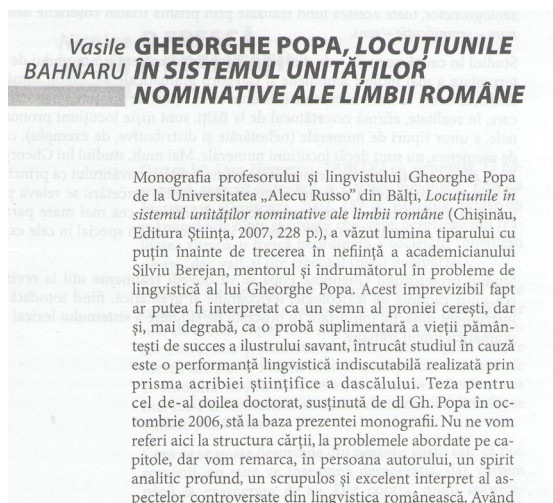
E lucru cert: lucrarea poartă amprenta individualului, amprenta firii auto-

ricești. Chipu-i de efigie lincolniană a dlui profesor Gh. Popa emană hotărârea și perseverența ce îi sînt atît de bine cunoscute și apreciate. Nu-i dezvăluie însă neastîmpărul și neliniștea creatoare, cărora le datorăm deja atît de multe.

La mulți – fericiți și rodnici – ani, stimate Gheorghe Popa! Vivat, crescat, floreat!

Adela NOVAC. *O lansare de carte peotriva valorii ei.* În: Vocea Bălțiului. 2008, 8 febr., nr. 5/6, p. 2.

Gheorghe Popa, „Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române”

Monografia profesorului și lingvistului Gheorghe Popa de la Universitatea „Alec Russo” din Bălți, *Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române* (Chișinău: Ed. „Știința”, 2007, 228 p.) a văzut lumina tiparului cu puțin înainte de trecerea în neființă a academicianului Silviu Berejan, mentorul și îndrumătorul în probleme de lingvistica al lui Gheorghe Popa. Acest imprevizibil fapt ar putea fi interpretat ca un semn al proniei cerești, dar și, mai degrabă, ca o probă suplimentară a vieții pămîntești de succes a ilustrului savant, întrucît studiul în cauză este o performanță lingvistică indiscutabilă realizată prin prisma acribiei științifice a dascălului. Teza pentru cel de-al doilea doctorat, susținută de dl Gh. Popa în octombrie 2006, stă la baza prezentei monografii. Nu ne vom referi aici la structura cărții, la problemele abordate pe capitole, dar vom remarca, în persoana autorului, un spirit analitic profund, un scrupulos și excelent interpret al aspectelor controversate din lingvistica românească. Avînd drept punct de reper studiile unor cercetători

naționali și străini, autorul reușește să elaboreze o viziune originală și bine argumentată asupra noțiunii examinate. Gheorghe Popa își axează demersul științific pe relevarea caracteristicilor definitorii ale locuțiunilor pe care le identifică în baza unui criteriu comun: identitatea semantică și funcțională cu o unitate monomembră potențială sau existentă în limbă. Astfel, autorul distinge locuțiuni substantivale, adjectivale, verbale, adverbiale, pronominale, numerale, prepoziționale și conjuncționale, insistând, cu multă competență, din varii perspective, asupra definiției locuțiunii, în general, și asupra aspectului sintactic, semantic și funcțional al locuțiunilor, precum și asupra relației pe care o stabilesc cu corespondentul lor monomembru. Deosebit de importante sînt observațiile, constatările și concluziile autorului referitoare la modelele lexico-structurale ale locuțiunilor și la componența lexicală a locuțiunilor și frazeologismelor, toate acestea fiind realizate prin prisma triadei coșeriene *desemnare - semnificație - sens*.

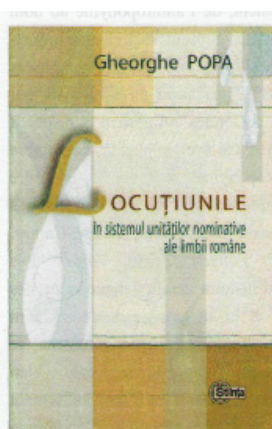
Studiul în cauză pune, în cele din urmă, problema reorientării modului de interpretare a mai multor fenomene și categorii gramaticale ale limbii române. Astfel, ar urma să fie reexaminată existența unor tipuri de pronume nehotărîte, care, în realitate, afirmă cercetătorul de la Bălți, sînt niște locuțiuni pronominale, a unor tipuri de numerale (nehotărîte și distributive, de exemplu), care, de asemenea, nu sînt decît locuțiuni numerale. Mai mult, studiul lui Gheorghe Popa aduce o contribuție și în problema reinterpretării cuvîntului ca principala unitate nominativă a sistemului lexical. Rezultatele cercetării se relevă prin valoarea lor în teoria și practica lexicografică, întrucît cea mai mare parte a locuțiunilor examinate nu sunt reflectate în dicționare, în special în cele explicative.

Studiul profesorului Gheorghe Popa se va dovedi realmente util la revizuirea unor capitole de lexicologie, lexicografie și gramatică, fiind totodată un instrument didactic important în procesul de studiere a sistemului lexical și a gramaticii limbii române.

Vasile BAHNARU. *Gheorghe Popa, Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române*. În: *Limba Română*. 2008, nr. 5/6, p. 187.

Un abord de recherche pluridimensionnel des locutions

La monographie *Locutions dans le système des unités nominatives de la langue roumaine*, complète une longue série d'études et d'investigations effectuées par le professeur universitaire Gheorghe Popa consacrées à l'exploration d'un des plus actifs procédés de nomination linguale.

La monographie *Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române* complète une longue série d'études et d'investigations effectuées par le professeur universitaire Gheorghe Popa consacrées à l'exploration de l'un de plus actifs procédés de nomination linguale.

À partir de la thèse de doctorat, l'étude se conforme aux normes d'un ouvrage académique, l'auteur, pour la première fois, propose un traitement d'ensemble des locutions, car, bien que celles-ci aient constitué l'objet d'étude des linguistes, parce que la complexité du phénomène analysé, ce type de groupes fixes de mots ne se sont pas réjoui de recherches scientifiques

À partir de la thèse de doctorat, l'étude se conforme aux normes d'un ouvrage académique, l'auteur, pour la première fois, propose un traitement d'ensemble des locutions, car, bien que celles-ci aient constitué l'objet d'étude des linguistes, parce que la complexité du phénomène analysé, ce type de groupes fixes de mots ne se sont pas réjoui de recherches scientifiques consistantes.

En somme l'ouvrage n'est qu'un bon support structurel bien d'un continu profondément étudié par le prisme des concepts scientifiques consacrées sur: la vision „locutionnelle” de Ch. Bally et de V. Vinogradov, la triade coserienne (désignation-signification-sens), et de certains préceptes méthodologiques rigoureusement argumentés de multiples points de vue et d'une perspective interdisciplinaire (lexicologie, syntaxe, dérivatologie).

Subordonnant l'ouvrage à la vision selon laquelle „Le langage doit être étudié dans toute la variation de son fonctionnement”, l'auteur met l'accent sur le postulat de la conception des moyens de nomination à travers le prisme des particularités fonctionnelle, c'est-à-dire par le rôle qu'elles jouent dans la réalisation des actes de communication (p. 5), en démontrant que la viabilité et l'efficacité des locutions, aussi qu'à n'importe quel moyen de formation des unités lexicales, sont déterminées par les possibilités de celles-ci de satisfaire complètement les exigences du langage orale et écrit: l'exactitude, l'opportunité, la rationalité, l'expressivité. Le modèle de l'étude des locutions du point de vue de la perspective fonctionnelle circonscrit de même l'affirmation de E. Coseriu, selon laquelle „... un vrai linguiste observera toujours le déroulement des phénomènes linguistiques dans leur fonctionnement complexe”.

Ainsi, l'auteur d'une monographie de référence dans la linguistique roumaine se propose – et réussit – la démarche ambitieuse de déchiffrer les

sens et la macrostructure profonde des locutions, intégrant exhaustivement la bibliographie de spécialité et proposant des argumentations et des interprétations propres, parfaitement validés de l'analyse rigoureuse du texte.

Nous considérons qu'il y a peu d'ouvrages non seulement dans ce domaine – de la lexicologie – mais aussi dans toute l'espace des études linguistiques contemporaines, dans laquelle se serait réalisé un équilibre plus rigoureux entre la profondeur des repères théoriques (chapitres I, II, III) et l'étendu convaincant des arguments pratiques (chapitres IV, V, VI) dans lesquels on distingue, interprète et argumente les particularités lexico-structurelles, grammaticales, sémantiques des locutions. Or, argumenter, pour l'auteur Gheorghe Popa, signifie placer les idées et les connaissances dans un rapport d'interaction logique et de succession adéquate, de sorte qu'on dirige l'investigation vers une acceptation ou un refus des certaines assertions.

Les chapitres II-III se distinguent non seulement par la cohérence de la démarche scientifique mais aussi par une vraie science du dépistage des multiples interférences qui tiennent du traitement de cette classe des unités nominatives très riche en rapport avec les phénomènes adjacents (phraséologies, unités de mots, équivalentes mono-lexicaux, structures syntactiques, etc.)

L'ouvrage atteint heureusement son but proposé: „[...] tracer le contour et le mettre en évidence, autant que possible, le statut des locutions comme tel de la langue ainsi déterminer (en rapport avec les autres unités glottiques, en premier lieu avec les phraséologies) leur place dans le système des unités nominatives de la langue roumaine, [...] accentuer que les locutions se présentent comme une couche lexicale organisée et indispensable”.

Étant qualifiée comme une étude d'une qualité scientifique réelle d'un authentique investigateur, l'ouvrage est une contribution de valeur à la connaissance du vocabulaire de la langue roumaine, aussi un livre d'une utilité maximale pour les savants, les doctorands, les masters, les étudiants, les professeurs dans les études comparatives, parce qu'il réunit toutes les qualités nécessaires d'une recherche scientifique profonde, en égale mesure de linguistique générale.

La monographie aboutit à un chapitre contenant des conclusions qui offrent une ample synthèse des problèmes abordés, une large bibliographie, un indice des faits de langue utilisés en qualité d'exemples.

Présenté impeccablement, dans un langage scientifique adéquat, l'apparition de l'ouvrage – qui bénéficie d'une conception graphique remarquable – est le fruit de la collaboration du professeur universitaire Gheorghe Popa avec une des plus prestigieuses maisons d'éditions dans l'espace roumain – l'Entreprise éditoriale-polygraphique *Știința* et le directeur, docteur-ingénieur Gheorghe

Prini, que nous félicitons et nous lui souhaitons de nouvelles réalisations et des collaborations fructueuses.

M. Eminescu affirmait que „ton instruction est un trésor que personne ne pourra te prendre et elle va augmenter ce trésor inestimable tant que tu sauras en faire profiter”. Nous vous remercions Monsieur le Professeur pour votre générosité de partager votre richesse spirituelle aux grands ainsi que petits disciples, aux nouveaux collègues ainsi que antiques. Nous vous souhaitons de la santé, vivacité pour que vous nous fassiez plaisir avec de nouvelles réalisations scientifiques!

Zinaida TĂRÎȚĂ. *Un abord de recherche pluridimensionnel des locutions. Gheorghe Popa. Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române.* În: Studii și cercetări de onomastică și lexicologie. Craiova, 2011, anul IV, nr. 1/2, pp. 374-376.

b) *In brevi*

Nicolae MĂTCĂȘ, prof. univ., dr., Ministerul Educației și Cercetării al României: „Savantul (e vorba de acad. S. Berejan – *n.n.*) cu renume cel puțin în fosta Uniune, cu sute de articole publicate în reviste și culegeri din țară și de peste hotare, cu două monografii care au intrat în circuitul științific internațional și de care nu se poate dispensa nici un cercetător serios, cu școală lingvistică proprie (numai niște lei ca [...] Gheorghe Popa cât fac!)”.

Vom mai ajunge să culegem ghiocci. În: *Limba Română*. 1997, nr. 3/4, p. 168.

Eugen LUNGU, redactor-șef al Editurii „ARC”: „[...] Gheorghe Popa lansează (prin articolul *Lingvistica și „casa limbii”* publicat în revista SEMN, decembrie 1997, nr. 1 – *n.n.*) o pledoarie eseistică (caz mai rar printre preoții zeiței Lingva!) în favoarea științei pe care o slujește”.

Revista revistelor. În: *Basarabia*. 1998, nr. 1/2, p. 201.

Eliza BOTEZATU, prof. univ., dr., Universitatea de Stat din Moldova: „Dacă a-ți aprecia discipolii înseamnă a-i ține minte, îmi amintesc de Gheorghe Popa ca de un student inteligent și harnic, bun de glume, dar și cu simțul responsabilității și al demnității. Este în el o îmbinare fericită de fire mucalită și de gravitate, de atitudine serioasă față de oameni și de viață. Nu mă deranjează că s-a făcut lingvist, și nu literat: un lingvist cu sensibilitate și gândire de literat mi se pare a fi un specialist mai complet, mai armonios. Îi doresc așa să rămână – ca fire, ca potențial, ca forță lăuntrică. În rest – să crească!”

„Nu se poate ca noaptea să dureze la nesfârșit”: [Gh. Popa invitat al Clubului elitelor „Cronos”]. În: *Timpul*. 2002, 29 noiem., p. 12.

Maria ȘLEAHTIȚCHI, conf. univ., dr., Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți: „Format sub spiritul tutelar al unor personalități marcante ale culturii românești, Gheorghe Popa are profilul său inconfundabil în peisajul lingvisticii românești din Basarabia. Exigent cu sine și cu cei din jur, spirit activ – înaintea cărților publicate – el însuși este rezultatul lucrării sale, reușind să devină așa cum și-a propus să fie”.

„Nu se poate ca noaptea să dureze la nesfârșit”: [Gh. Popa invitat al Clubului elitelor „Cronos”]. În: *Timpul*. 2002, 29 noiem., p. 12.

Silviu BEREJAN, acad., Institutul de Lingvistică al AȘM: „E cazul să menționăm în mod deosebit că studiul introductiv la acest ultim volum omagial (*Un lingvist pentru secolul XXI*, Chișinău: Ed. „Știința”, 2002 – n.n.), intitulat *Eugeniu Coșeriu: drumurile vieții și ale confirmării* și semnat de prof. dr. Gheorghe Popa, este, după părerea mea, una dintre cele mai reușite sinteze a biografiei și operei ilustrului nostru conațional din câte au fost publicate în decursul ultimului deceniu în Basarabia (și au văzut lumina tiparului destule încercări de acest fel). În Țară sintezele cele mai merituoase privind creația științifică a marelui nostru lingvist aparțin profesorilor Mircea Borcilă de la Cluj și Nicolae Saramandu de la București, considerați, pe bună dreptate, cei mai vechi și mai profunzi cercetători români ai operei coșeriene”.

Cu Eugeniu Coșeriu, în proces de lucru și de simplă comunicare. În: *Limba Română*. 2002, nr. 10, pp. 27-28.

Ion HADÎRCĂ, scriitor: „Cu greu, dar sincronismul comunicării exterioare se încheagă treptat. În anul 2000 Editura ARC îi lansează (prof. E. Coșeriu – n.n.) aici un nou volum de pură teorie critică a manifestărilor prin limbaj: *Lecții de lingvistică generală*, urmată de o fericită antologie de texte-comunicări la Colocviul Internațional de la Bălți (18-19 mai 2001), organizat cu prilejul a 80 de ani din ziua nașterii lui E. Coșeriu – *Un lingvist pentru secolul XXI* (Gh. Popa e unul din coordonatorii ediției – n.n.)”.

Testamentul lui Coșeriu. În: *Limba Română*. 2002, nr. 10, p. 52.

Elena UNGUREANU, cercet. șt. sup., Institutul de Filologie al AȘM: „Culegerea (*Un lingvist pentru secolul XXI*, Chișinău: Ed. „Știința”, 2002 – n.n.) reține atenția [...], în mod special, prin articolul de sinteză referitor la activitatea omagiatului: «Eugeniu Coșeriu: drumurile vieții și ale afirmării», semnat de prof. dr. Gh. Popa, unul din coordonatorii ediției, articol din care cititorul (ne)lingvist poate afla date definitorii referitoare la formarea personalității coșeriene, care în anii 30 făcuse «un liceu extraordinar la Bălți», unde a înțeles că cea mai mare pasiune a sa este lectura”.

Prezență coșeriană într-o ediție omagială. În: *Cugetul*. 2002, nr. 2, p. 77.

Nicolae LEAHU, conf. univ., dr., Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți: „Și doar e un om între oameni, vorba lui Camil Petrescu, un profesor între profesori; un om simplu, foarte firesc, sociabil; mai mult – îl cunosc încă din vremea studenției, ca profesor și decan, iar ceva mai târziu și în calitate de coleg de catedră... Plus că l-am văzut în varii împrejurări, comentînd, de exemplu, la curs viața și opera lui Eugeniu Coșeriu într-un moment cînd

numele ilustrului savant era proscris; l-am surprins nedumerit sau indignat când ignoranța sau diletantismul unora dă spumos peste margini; l-am simțit plin de atenție și compasiune în momentele de suferință ale colegilor și prietenilor, sensibil sau intransigent; entuziasmat de o idee sau mîhnit de o neînțelegere...

[...] Ca și oricare om adevărat, refuzînd tonalitatea monocordă și temperamentul linear, dl Gh. Popa este o personalitate ce nu poate fi surprinsă și fixată într-o formulă schematică. Mediul universitar bălțean are însă în persoana Dumisale unul dintre pilonii săi de rezistență. Pentru azi, pentru mâine, pentru atîta timp cît discursul său intelectual va rămîne înscris în conștiința învățăceilor Domniei Sale”.

Un profesor între profesori. În: Plai Bălțean. 2002, 6 dec. p. 2.

Viorica POPA, lect. sup., dr., Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți: „Tot la capitolul *Aspecte ale dinamicii lingvistice* remarcăm articolele semnate de Gheorghe Popa și Valeriu Rusu, care prezintă nivelul de predare a limbii române în Republica Moldova – cel dintîi și în Franța – cel din urmă. Apreciem rigoarea analizei cu atît mai mult, cu cît autorii pornesc de la niște realități concrete: Valeriu Rusu analizează modul de predare a limbii române la universitățile franceze și, în special, la Universitatea Provense, iar Gheorghe Popa se referă la pregătirea lingvistică universitară din Republica Moldova și formulează unele sugestii vizînd diminuarea gravității elementelor lacunare ale predării disciplinelor lingvistice în instituțiile de învățămînt”.

Limba și literatura română în spațiul etnocultural daco-românesc și în diaspora. În: *Limba Română.* 2004, nr. 1-3, pp. 199 -202.

Dan MĂNUCĂ, prof. univ., dr., Stelian Dumistrăcel, prof. univ., dr., Institutul de Filologie Română „Al. Philippide” al Filialei Iași a Academiei Române: „La frumosul gest al colegilor bălțeni de a publica *Biobibliografia* prof. univ. dr. Gheorghe POPA, Institutul de Filologie Română „A. Philippide” al Filialei Iași a Academiei Române se asociază omagiindu-l cu aleasă prețuire și bucurie. Pentru noi, Domnul Profesor Gh. Popa reprezintă un exemplu de muncă devotată și inspirată pe tărîmul didactic și al cercetării științifice, ale cărui volume, studii și articole sînt bine cunoscute și apreciate, a cărui participare la manifestările științifice internaționale de la Iași, Bălți și Chișinău l-au impus ca un specialist cu intervenții așteptate cu interes pentru profunzimea ideilor și originalitatea abordării, sub semnul eticii profesionale.

Ne unesc preocuparea pentru adevărul științei, cu încredere în biruința sa, ne unește înaltul patronaj științific și spiritual al savantului nepereche Eugeniu Coșeriu, care ne-a luminat tuturor viața și munca, ne unește încrederea că vom

putea transmite elevilor noștri cât mai mult din marea lecție a Magistrului.

La publicarea acestei *Biobibliografii*, prin exemplara strădanie a Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo”, sîntem siguri că acest volum reprezintă doar consemnarea rezultatelor unei etape din viața Profesorului Gheorghe Popa, căruia, cu inima plină de speranță și de bucurie, îi dorim ani mulți și fericiți alături de familie, noi succese și satisfacții alături de colegii și prietenii de la Bălți și din întreaga Românie!”

Iași, 15 iulie 2004.

Anatol CIOBANU, prof. univ. dr., m. c. al AȘM, Universitatea de Stat din Moldova: „Dl Gh. Popa, ca cercetător începător, a avut norocul să ajungă în grațiile și sub tutela academicianului Silviu Berejan, cap de școală științifică de semasiologie din Chișinău și cu recunoaștere europeană. Anume în anii de doctorat la Institutul de Lingvistică de la Academia de Științe din Moldova (1976-1979), sub directa îndrumare științifică a dr. hab. S. Berejan, Gh. Popa s-a format ca specialist serios în domeniul *cuvîntului* – element fundamental al limbii naturale, al limbajului uman, în general.

După susținerea cu succes a tezei de doctorat (1981), dl Gh. Popa a continuat să investigheze diverse probleme de lingvistică generală, comparată și contrastivă, sociolingvistică, semantică, lexicologie ș.a. Talentul veritabil, intuiția lingvistică, rezultatele obținute în cercetare i-au permis tînărului doctor să se plaseze pe orbita lingvisticii naționale ca un reputat cadru didactic și științific.

[...] Prof. Gh. Popa este și un lexicograf de valoare: de mulți ani Domnia Sa se ocupă de studierea locuțiunilor ca sursă de îmbogățire a vocabularului limbii române. În acest plan, a editat două opere lexicografice de toată lauda: „Dicționar de echivalente” (1990) și „Dicționar de locuțiuni rus-român” (2001).

Ca savant, prof. Gh. Popa este foarte deschis, accesibil, grijuliu, străduindu-se mereu să „descopere”, să selecteze, să stimuleze și să promoveze pe tinerii studioși, care manifestă aptitudini, interes și dorința de a se deda muncii de cercetare științifică. Domnia Sa a înțeles că «Savantul fără discipoli e ca stupul fără albine» și depune toate eforturile să atragă aceste «albine». Ieșind de sub aripa acad. Silviu Berejan, prof. Gh. Popa și-a creat o școală științifică proprie. Rezultatele n-au întârziat să vină: 10 masteranzi și 7 doctoranzi sînt îndrumați, în prezent, de către doctorul Gh. Popa (trei dintre doctoranzii Domniei Sale și-au susținut deja tezele de doctorat, care au fost înalt apreciate de CNAA de conferire a gradelor științifice, iar următorii sînt, cum s-ar zice, «în pragul» susținerii”).

Chișinău, 30 iulie 2004.

„Semnalăm (în revista SEMN, 2003, nr. 3-4 – *n.n.*) și un comentariu (e vorba de articolul *A fi mai Â decât Î* publicat în revista „SEMN”, 2003, nr. 3-4 – *n.n.*) al domnului Gh. Popa despre scrierea cu *â* din *a* sau cu *î* din *i*, foarte interesant din multe puncte de vedere”.

România literară. 2004, nr. 9, p. 32.

Lilia TRINCA, conf. univ., dr., Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți: „Lucrarea (*Academicianul Silviu BEREJAN. Biobibliografie, Bălți, 2005 – n.n.*) conține, în paginile de debut, momente biografice ale lui S. Berejan, consemnate de Gh. Popa, unul dintre cei mai fideli și demni învățăcei ai *profesorului de Bălți* (Domnia Sa este și coordonatorul ediției)”.

Academicianul Silviu Berejan. Biobibliografie. În: Confluente bibliologice. 2005, nr. 2, p. 67.

„În domeniul lingvisticii pot fi evidențiate tezele de doctor habilitat în filologie ale dlor [...] și Gheorghe POPA [...], scrise cu multă grijă față de cuvânt și argumentul științific”.

RAPORT privind activitatea Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare al Republicii Moldova în anul 2007

„«Cartea de vizită a științei lingvistice din R. Moldova, așa cum apare ea în alte țări [...] o datorăm în cea mai mare parte autorității științifice a academicianului S. Berejan» (dr. habilitat prof. univ. Gh. Popa)”

Vlad PRISĂCARU. *Omagiu bălțean unui savant de la Chișinău.* În: Biblio Polis. 2007, vol. 21, nr. 1, p. 81.

Anatol CIOBANU, prof. univ., dr. hab., m. c. al AȘM, Universitatea de Stat din Moldova: „Un caz foarte interesant este cel de la Universitatea de Stat «Alec Russo» din Bălți. La rugămintea insistentă a filologilor de la această prestigioasă instituție de învățământ superior, profesorul Berejan ani în șir face naveta la Facultatea de Litere, prezentînd cicluri de prelegeri la lingvistica generală și îndrumînd munca de cercetare științifică a cadrelor tinere. Mulți dintre acești tineri și-au susținut doctoratele, iar dl Gheorghe Popa, om de talent și cu reale vocații, a scris și a susținut, sub conducerea acad. Silviu Berejan, două teze – una de doctor și alta, recent, de doctor habilitat în filologie. Mai mult decît atîta, prof. Gh. Popa a început el însuși să-i îndrume pe tinerii doritori de a cerceta unele probleme de limbă”.

Academicianul Silviu Berejan, cap de școală lingvistică. În: Timpul. 2007, 27 iul., p. 17

Nicolae MĂTCAȘ, prof. univ., dr., Ministerul Educației și Cercetării al României: „Se mîndrea (acad. S. Berejan – *n.n.*) cu școala semanticii funcționale, pe care a creat-o în republică, cu discipolii săi, în special cu Gheorghe Popa [...]”

Apărător al cetății. Un an de la trecerea în nemurire a academicianului Silviu Berejan. În: Rev. de lingvistică și șt. literară. 2008, nr. 3/4, p. 125.

Nicolae LEAHU, conf. univ., dr., Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți: „La facultate deja, am beneficiat de susținerea [...] lingvistului Gheorghe Popa, care mi-a deschis ușile către lumea literară, încurajându-ne să ieșim din izolare și să ne arătăm la cenaclurile din Chișinău.”

Poezia este platoșa care protejează ființa națională mai bine decît oțelul. Dialog cu poetul Nicolae Leahu. În: Poezia. 2008, anul XIII, nr. 3, p. 11.

Anatol MORARU, lect. sup., Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți: „Nu știu, cel puțin eu cu colegii mei, universitarii Gheorghe Popa [...], am ținut să cultivăm minți și suflete care să iubească tot ce-i românesc, fără ca să avem cetățenie română”.

Speranța e în tînăra generație. Interviu cu Anatol Moraru. În: Cronos, Iași. 2009, nr. 1/2, p. 47.

Alexandru BUDIȘTEANU, OOSC Doctor Arhitect, Președinte Emerit al Filialei din România a Uniunii Mondiale a Vorbitorilor de Limbă Engleză – ESU:

„Stimate domnule Rector,

Vestea alegerii Dvs. în funcția de mare importanță și prestigiu, cea de Rector al Universității de Stat «Alec Russo» din Bălți, m-a umplut de multă bucurie și satisfacție.

Consider că această alegere are o mare semnificație și importanță, fiind o mărturie și o dovadă peremptorie că etapa de înnoire și progres multilateral, în care a intrat Republica Moldova se manifestă și în domeniul vieții universitare. Universitatea «Alec Russo» nu putea rămîne în afara acestui proces, iar acțiunea Senatului acestei universități, prin alegerea Dvs. ca Rector, a demonstrat-o cu prisosință.

Sînt convins că prin activitatea Dvs. veți amplifica prestigiul de care se bucură această importantă instituție de învățămînt superior din arealul românesc. Sînt, de asemenea, convins că realizările Dvs. științifice, precum și competența și puterea Dvs. de muncă vor determina progrese importante în calitatea profesională și activitatea absolvenților universității, care vor deveni membri de nadejde ai societății noastre.

Felicitarea mea vi se adresează și în calitatea mea de *Doctor Honoris Causa* al Universității al cărei Rector sunteți acum, întrucât am avut onoarea să primesc în anul 2000 acest titlu, cu care mă mândresc foarte mult [...].

Cu mult optimism și hotărâre în lupta pentru promovarea valorilor perene ale neamului nostru, vă felicit încă o dată pentru alegerea Dvs. în înalta funcție de Rector al Universității de Stat «Alec Russo» din Bălți, urîndu-vă ani mulți și rodnici în această nobilă funcție.

Cu deosebită stimă și prețuire,
Alexandru BUDIȘTEANU”

București, 1 noiembrie 2009.

Radu MOȚOC, Membru de onoare al Senatului Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți:

„STIMATE DOMNULE RECTOR ,
PROF. DR. GHEORGHE POPA,

Vestea alegerii Dumneavoastră ca Rector al Universității de Stat «Alec Russo» din Bălți m-a bucurat sincer și doresc să vă felicit din toată inima.

Prestigiul Catedrei de limba română, pe care o conduceți de mulți ani cu multă competență, depășește granițele țării poate și din faptul că bălțenii au dat pe cel mai mare lingvist de limbi romanice în persoana regretatului Prof. Eugeniu Coșeriu.

Faptul că Senatul a decis ca în fruntea Universității să fie un promotor al limbii române are o semnificație aparte în conjunctura actuală.

Cu siguranță, misiunea încredințată nu este ușoară în condițiile actuale de criză [...].

Sunt legat sufletește de această Universitate și voi continua în măsura posibilităților să activez cu modestele mele mijloace la completarea literaturii de specialitate de la Biblioteca Universitară «Alec Russo».

Vă rog să transmiteți sincere urări de succes și prosperitate întregului Senat Universitar cu ocazia alegerii noului rector.

Vă doresc din toată inima să vă bucurați de prestigiul pe care îl are Universitatea «Alec Russo» și, cu siguranță, sub conducerea Dumneavoastră acest patrimoniu educațional și cultural se va îmbogăți, dat fiind nivelul ridicat profesional al cadrelor universitare.

Cu profund respect, Radu MOȚOC”

Galați, 3 noiembrie 2009.

Gheorghe DUCA, Președintele Academiei de Științe:

„Distinse domnule doctor habilitat în filologie

Gheorghe POPA, Rector al Universității de Stat «A. Russo»!

Cu ocazia alegerii Dumneavoastră în responsabilă funcție de rector al acestei prestigioase instituții de învățământ superior, Vă adresez sincere și cordiale urări de sănătate și viață îndelungată, respectul colegilor, recunoștința discipolilor și cetățenilor!

Elanul tineresc și forțele creatoare să Vă aducă satisfacția împlinirii în calitate de manager, profesor universitar și cercetător, iar colaborarea cu comunitatea științifică academică să se fructifice cu realizări relevante întru prosperarea Patriei noastre – Republica Moldova!

Cu alese sentimente de respect,
Președintele Academiei de Științe,
Academician Gheorghe DUCA”

Chișinău, 4 noiembrie 2009.

Cristina IRIMIA (soția regretatului prof. ieșean Dumitru Irimia): „[...] Iar domnului profesor Popa spune-i că, așa mare rector cum este, l-aș îmbrățișa, dacă m-ar lăsa, pentru textul său despre ortografie! (e vorba de articolul „Din nou despre inoportunitatea reformei ortografice”. In: Noua Revistă Filologică. 2010, nr. 1-2 – n.n.). Mi-a uns inima!”

Din corespondența dintre conf. univ. dr. Maria Șleahtițchi și Cristina Irimia, noiembrie 2010.

Studenti de la Universitatea Lingvistică de Stat din Moscova: „Встреча с ректором университета нас особенно впечатлила. Он очень общительный, открытый, толерантный, с хорошим чувством юмора. Мы очень ему признательны за приглашение приехать в Молдову и за оказанное содействие”.

Диалог культур в летней школе Бэлцкого госуниверситета имени Алеку Руссо. В: Голос Бэлць. 2010, 6 авг., p. 9.

Tudor RUSU, red.-șef al ziarului *Făclia*: „[...] Rectorul, doctor habilitat, profesor universitar, doar cu jumătate de an vechime în funcție, se anunță, și din această alocuțiune, hotărît, deschis, curajos. Domnia Sa e nou doar la conducerea universității, însă, ca profesor, a dedicat universității circa 40 de ani. Senatul l-a ales după ce și-a îmbogățit experiența managerială la posturile de șef de catedră și decan [...]”.

USB – lumina științei în care se scaldă tot nordul republicii: [Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți a împlinit 65 de ani]. În: Făclia. 2010, 16 oct., pp. 8-9.

Gheorghe BACIU, prof. univ., dr. hab., Universitatea de Medicină și Farmacie „N. Testemițeanu” din Chișinău: „Cu mare căldură și respect vorbește despre Silviu Berejan actualul rector al Universității de Stat «Alec Russo», profesorul universitar Gheorghe Popa, care este considerat unul dintre cei mai demni elevi ai academicianului”.

Orașul Bălți și oamenii lui. Chișinău, 2011, p. 416.

Stelian DUMISTRĂCEL, prof. univ., dr., Institutul de Filologie Română „Al. Philippide” al Filialei Iași a Academiei Române: „La recentul încheiatul Colocviu „Eugeniu Coșeriu – 90 de ani de la naștere”, desfășurat la Iași și Bălți, între 27 și 29 iulie a.c., rectorul Universității „Alec Russo” din Bălți a lansat termenul de *coșeriologi* pentru a-i numi (și) pe cei peste 40 de participanți din spațiul dacoromânesc (din Iași și București, din Bălți și Chișinău, ca și din Bacău, Cluj-Napoca, Galați, Sibiu, Suceava), dar și din diferite țări din Europa: Austria, Franța, Germania și Ucraina. Meritul de a fi oferit discursului de idei acest termen, nou, îi revine, așadar, prof. dr. hab. Gheorghe Popa, rectorul Universității amintite [...].

Avem toate motivele să sperăm că lansarea, la Bălți, a termenului de *coșeriologie* poate avea un destin similar celui al celebrului purtător al numelui de familie de la care pornește, bălțeanul *Eugeniu Coșeriu*”.

Coșeriologie. În: Lumina. 2011, 3 aug., p. 1.

Vasile BAHNARU, dr. hab., directorul Institutului de Filologie al AȘM: „Enumăr în continuare numele unor învățăcei ai Domniei Sale (ai acad. S. Berejan – *n.n.*) care astăzi sînt reprezentanți de frunte ai lingvisticii românești nu numai din Republica Moldova, ci și din România (și nu numai!): Gheorghe Popa [...].”

Savantul și omul de omenie. În: Lit. și arta. 2012, 26 iul., p. 7.

Adrian RUSU, ziarist: „[...] în variatul spectru de instituții educaționale, iată că există și o asemenea combinație – liceu, colegiu, universitate (Liceul Teoretic Regional „I. Creangă”, Colegiul Pedagogic „I. Creangă” și Universitatea de Stat „Alec Russo” – *n.n.*). În baza exemplului ei, conchidem: oricît de sofisticat ar fi sistemul de învățămînt, succesul e mereu în mîinile profesioniștilor, a oamenilor energici, optimiști, ageri. Meritul indiscutabil al rectoratului USB „Alec Russo”, personal al rectorului, dr. hab., prof.univ., Gheorghe Popa, constă în faptul că au găsit pîrghii de a lansa, monitoriza și

ghida ascensiunea, lucrînd din greu pînă a ajunge să obțină funcționarea ideală a unui asemenea complex educațional”.

Liceu, Colegiu, Universitate – îmbinare armonioasă într-un singur spațiu educațional din mun. Bălți. În: Făclia. 2012, 10 noiem., p. 6.

Nicolae LEAHU conf. univ., dr., Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți: ...De la fiecare din acești oameni am învățat cîte ceva, dar mai ales că prietenia este valoarea care se confruntă permanent instinctul de conservare a caracterului, a recalcitranței structurale dacă vrei, a individului... la Gheorghe Popa – faptul de a fi sociabil fără ostentație și de a lega cu o singură săgeată intenția de o țintă invizibilă pentru ceilalți”.

„*Mai măreață și mai bogată ca niciodată...*”, a dialogat Petruț Pârvescu. În: Sud-Est. 2012, nr. 4, p. 54

Zinaida TĂRÎȚĂ, conf. univ., Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți: „Investigațiile lingvistului Gheorghe Popa îi asigură un loc de rang înalt în știința filologică și-l situează în rîndul celor mai fideli cercetători de profunzime ai sorgintei limbi române”.

Ala SAINENCO, conf. univ., dr., Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți: „Despre domnul profesor Popa pot spune pe scurt este unul dintre cei mai mari lingviști ai momentului, în spațiul românesc”

Adela NOVAC, conf. univ., dr., Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți: „La ora bilanțurilor, Profesorul Gheorghe Popa reunește stima și iubirea contemporanilor, dragostea și simpatia prietenilor, a colegilor și învățăceilor, care îi prețuiesc drumul parcurs ca om și ca universitar.

Îmbrăcat în haina unei distinse ținute filologice, Profesorul Gheorghe Popa continuă a fi un om interesat de soarta științei lingvistice, precum și de cea a devotaților ei cercetători. E omul care nu-și plînge oboseala și truda, molipsindu-i pe alții de tenacitate și perseverență, de respect pentru lucrul bine făcut. Timpul Vă e dator, dragă Professore, cu Neuitarea, subsemnata fiind și ea între acei care Vă datorează Recunoștință.

Vă felicit cu prilejul frumoasei aniversări și Vă urez multă sănătate și succese!

Vivat, crescat floreat!

Valeriu CAPCELEA, conf. univ. dr. habilitat, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți: Domnul Profesor poate nu știe, dar îi sînt îndatorat foarte mult,

într-un sens profund ontologic i-am urmat exemplul, procedînd la elaborarea tezei de doctor habilitat. Sînt convins că, în lipsa acestui incitant model, nu făceam pasul respectiv”.

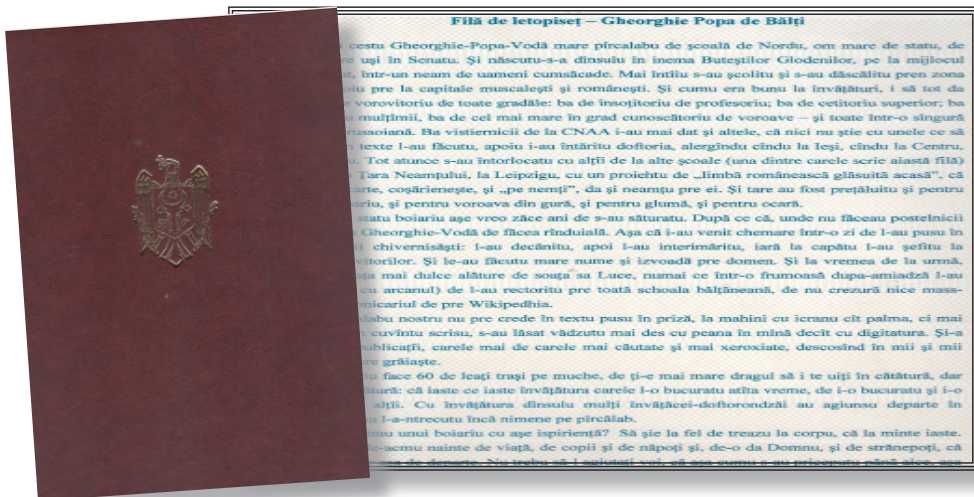
Portret în acvaforte. În: Sintagmele. 2012, anul III, noiem., p. 4.

Tudor RUSU, red.-șef al săptămînalului „Făclia”: „Primul cuvînt de apreciere a efortului de editare a dicționarului hașdeian, [Etimologicum Magnum Romaniae, dintr-o serie de 16 volume], despre a cărei derulare i se raporta sistematic și direct regelui României, i s-a oferit distinsului lingvist, dr. habilitat în filologie, profesor universitar Gh. Popa, rectorul USB „Alec Russo”. El s-a manifestat în toată dimensiunea pregătirii sale lingvistice, făcînd dovada unei analize de excepție și trezind admirația prin ținuta sa academică, prin cîntărirea negrăbită a fiecărui raționament, a fiecărui cuvînt”.

Mare descoperitor al bogăției limbii române. În: Făclia. 2013, 7 sept., p. 15.

Filă de letopisetz – Gheorghie Popa de Bălți

Fost-au cestu Gheorghie-Popa-Vodă mare pîrcalabu de școală de Nordu, om mare de statu, de nu-ncăpea pre uși în Senatu. Și născutu-s-a dînsulu în inema Buteștilor Glodenilor, pe la mijlocul veaculu trecut, într-un neam de uameni cumsăcade. Mai întîiu s-au școlitu și s-au dăscălitu pre zona Bălților, apoiu pre la capitale muscalești și românești. Și cumu era bunu la învățături, i să tot da hîrtie de mare vorovitoriu de toate gradăle: ba de însoțitoriu de profesoriu; ba de cetitoriu superior; ba de vorovitoriu mulțimii, ba de cel mai mare în grad cunoscătoriu de voroave – și toate într-o sîngură schoală alecorussoiană. Ba vistiernicii de la

CNAA i-au mai dat și altele, că nici nu știe cu unele ce să facă: doftor în texte l-au făcutu, apoiu i-au întăritu doftoria, alergîndu cîndu la Iași, cîndu la Centru, cîndu la Bălțiu. Tot atunce s-au întorlocatu cu alții de la alte școale (una dintre carele scrie aiastă filă) și au mersu în Țara Neamțului, la Leipzig, cu un proiehtu de „limbă românească glăsuată acasă”, că i-au învățatu carte, coșărienește, și „pe nemți”, da și neamțu pre ei. Și tare au fost prețăluitu și pentru cuvîntul de tipariu, și pentru voroava din gură, și pentru glumă, și pentru ocară.

Ș-au mai statu boiaru așe vreo zăce ani de s-au săturatu. După ce că, unde nu făceau postelnicii tocmală, venea Gheorghie-Vodă de făcea rînduială. Așa că i-au venit chemare într-o zi de l-au pusu în mare dregătorii chivernisăști: l-au decănitu, apoi l-au interimăritu, iară la capătu l-au șefitu la carhedra vorovitorilor. Și le-au făcutu mare nume și izvoadă pre domen. Și la vremea de la urmă, cîndu îi era viața mai dulce alături de soața sa Luce, numai ce într-o frumoasă dupa-amiadză l-au prinsu (dar nu cu arcanul) de l-au rectoritu pre toată schoala bălțăneană, de nu crezură nice mass-medîia, nice cronicariul de pre Wikipedhia.

Cum pîrcalabu nostru nu pre crede în textu pusu în priză, la mahini cu icranu cît palma, ci mai digrabă crede în cuvîntu scrisu, s-au lăsat vădzutu mai des cu peana în mîină decît cu digitatura. Și-a scrisu sute de publicații, carele mai de carele mai căutate și mai xeroxiate, descosînd în mii și mii firul limbii în care grăiaște.

Adzi boairiu face 60 de leați trași pe muche, de ți-e mai mare dragul să i te uiți în cătătură, dar mai ales în vorbătură: că iaste ce iaste învățatura carele l-o bucuratu atîta vreme, de i-o bucuratu și i-o „popitu” și pre alții. Cu învățatura dînsulu mulți învățacei-doftorondzai au agiunsu departe în dregătorii, însă nu l-a-ntrecutu încă nimene pe pîrcălab.

Ce să-i dorimu unui boiaru cu așe ispiriență? Să șie la fel de treazu la corpu, că la minte iaste. Să să bucure și de-acmu nainte de viață, de copii și de năpoți și, de-o da Domnu, și de strănepoți, că nu mai iaste chiar așa de departe. Nu trebu să-l agiutați voi, că așa cumu s-au priceputu pană aice, așa s-or pricepe și de-acmu nainte. Mulți ani moșfei și cârții nevoastră!

e-P.S. Și cumu sîntu greșale pe fila de pe Wikipedhia, am zisu să ne preumblăm pe-acole, ca să strîngem cuvîntu cu cuvîntu, și să-l punem la locu potrivit, cum îi sade bine unui omu gospodărosu la casa lui de cuvente noauă den bătrîni – scurgătoare și cu înțălesuri molipsitoare. Cronicariu aistui proaspăt scrisu helectronic vă dă linku, adecă rostu, adecă vă dă liber la cuv@ntu Intărnetulu, direct spre țara Wikipedia, unde se deschide iastă filă de letopisătu: http://ro.wikipedia.org/wiki/Gheorghe_Popa_%28lingvist%29

Văleat 2012, brumar, 30, Școala Sus-pusă de Philologie a Academiei den capitală

Mult stimat Domnule rector *Gheorghe Popa*

La un ceas al împlinirilor, care constituie nu doar un simplu bilanț, dar și o perspectivă pentru materializarea a noi și noi idei ce Vă vor marca și în continuare ca adevărat strateg al politicilor educaționale, Rectoratul Universității de Stat din Moldova este alături de Dumneavoastră, dorindu-Vă sănătate, ani mulți și plini de voia bună a toamnelor bogate.

Mult stimat Domnule rector
Gheorghe Popa!

La un ceas al împlinirilor, care constituie nu doar un simplu bilanț, dar și o perspectivă pentru materializarea a noi și noi idei ce Vă vor marca și în continuare ca adevărat strateg al politicilor educaționale, Rectoratul Universității de Stat din Moldova este alături de Dumneavoastră, dorindu-Vă sănătate, ani mulți și plini de voia bună a toamnelor bogate.

Ființă nobilă, născută într-un „sat de răzeși, (cu) căpitani și cucoane care, scriu cronicarii, și la prășit mergeau cu sapa învelită”, ați învățat la școala vieții și ați devenit un aristocrat al limbii noastre cea română, având în calitate de dascăl, cum spuneți, „oameni profesioniști care își făceau onest și sincer datoria”, absolvirea Universității „Alec Russo” din Bălți marcându-vă profund destinul în continuare. Aici V-ați scris primele lucrări științifice și tot aici ați primit botezul academicianului cu stigmatul frumos de „băiat ager și descuscăreț, care prindea zbor...materia destul de complicată privind teoria limbii...”. V-au la doctoratul Institutului de Limbă și Literatură al AȘM, avându-l în mentor științific pe același plin de duhul sfânt al limbii române – Silviu Berejan, care avea să sublinieze în articolele publicate: „Dirsul te mai înzeștrăși, măi apropiăși mie, mai de nădejde discipoli în toate ce m-am mândrit și continui să mă mândresc...” (Silviu Berejan, lingvist de apreciat/Lit. și arta, 28.11.2002, p.7).

cu simțul și gustul umorului” (precum vă consideră prietenii și prietena Știința), dar, în primul rând, savanu de notorietate și înaltă or al personalității lui Eugeniu Coșeriu, dovadă fiind numeroasele avantului cu renume mondial, înzeștrășit cu un entuziasm desăvârșit ză doar pe un ales al lui Dumnezeu, ați avansat pe scara ierarhică strănd calități excepționale în domeniile de cercetare ce vizează și cea comparată, lexicologia, semantica și gramatica, ele fiind reate de colegii de breaslă.

etene, Coleg, Om al Științei **Gheorghe Popa!** Cuvintele sunt de colegii dumneavoastră de facultate afirmă că sunteți „unul dintre al mediului universitar bălțean”. Așadar, rămâneți omul potrivit la e timpurile, iar nouă ne rămâne doar să Vă dorim sănătate, ani lini de bucuria împlinirilor, trăindu-vă clipa cu deplina încredere sar nu doar sieși, nu doar celor aleși, ci tuturor aceluia care au deplina încredere în persoana Dumneavoastră!

La mulți ani – Dumneavoastră și familiei Dumneavoastră!
Cu înaltă considerație,

Universitatea de Stat
din Moldova

Rectorul Universității de Stat din Moldova
Gheorghe Ciocanu, profesor universitar

Ființă nobilă, născută într-un „sat de răzeși, (cu) căpitani și cucoane care, scriu cronicarii, și la prășit mergeau cu sapa învelită”, ați învățat la școala vieții și ați devenit un **aristocrat al limbii noastre cea română**, având în calitate de dascăli, cum spuneți, „oameni profesioniști care își făceau onest și sincer datoria”, absolvirea Universității „Alec Russo” din Bălți marcându-vă profund destinul în continuare. Aici V-ați scris primele lucrări științifice și tot aici ați primit botezul academicianului Silviu Berejan, cu **stigmatul** frumos de „băiat ager și descurcăreț, care prindea literalmente din zbor... materia destul de complicată privind teoria limbii...”. V-au marcat și studiile la doctoratul Institutului de Limbă și Literatură al ASM, avându-l în calitate de conducător științific pe același plin de duhul sfânt al limbii române – regretatul acad. Silviu Berejan, care avea să sublinieze în articolele publicate: „Dînsul este unul dintre cei mai înzestrați, mai apropiați mie, mai de nădejde discipoli în toate privințele, cu care m-am mândrit și continuu să mă mândresc...” (Silviu Berejan, *Semicentinarul unui lingvist de apreciat*. În: Lit. și arta. 2002, 28 noiem., p. 7).

„Spirit activ, cu simțul și gustul umorului” (precum vă consideră prietenii și colegii de la Editura „Știința”), dar, în primul rînd, savant de notorietate și înaltă probitate, admirator al personalității lui Eugeniu Coșeriu, dovadă fiind numeroasele trimiteri la opera savantului cu renume mondial, înzestrat cu un entuziasm desăvîrșit care îl caracterizează doar pe un ales al lui Dumnezeu, ați avansat pe scara ierarhică universitară, demonstrînd calități excepționale în domeniile de cercetare ce vizează lingvistica generală și cea comparată, lexicologia, semantica și gramatica, ele fiind remarcabile și remarcate de colegii de breaslă.

Mult stimate Prietene, Coleg, Om al Științei **Gheorghe Popa!** Cuvintele sînt de prisos atunci cînd colegii dumneavoastră de facultate afirmă că sînteți „unul dintre pilonii de rezistență al mediului universitar bălțean”. Așadar, rămîneți omul potrivit la locul potrivit în toate timpurile, iar nouă ne rămîne doar să Vă dorim sănătate, ani mulți, toți rodnici, plini de bucuria împlinirilor, trăindu-vă clipa cu deplina încredere că sunteți Omul necesar nu doar sieși, nu doar celor aleși, ci tuturor aceluia care au deplina încredere în persoana Dumneavoastră!

La mulți ani – Dumneavoastră și familiei Dumneavoastră!

Cu înaltă considerație

Rectorul Universității de Stat din Moldova
Gheorghe CIOCANU, profesor universitar

Prof.dr. Stelian-Traian Dumistrăcel
Universitatea „Al. I. Cuza” Iași
Facultatea de Litere

e-mail: steliand@uaic.ro

Iași, 29 noiembrie 2012

Către
Universitatea de Stat „Alec Russo” – Bălți
Mult Stimate Domnule Rector,
Prof.univ. dr. hab. Gheorghe POPA

În imposibilitate de a participa la Colocviul Internațional Filologia Secolului XXI, Ediția a V-a, consacrat temei „*Creativitatea lingvală: de la semn la text*”, una din manifestările de înalt nivel prin care Universitatea bălțeană se face cunoscută și este recunoscută în lumea științifică a umanioarelor de astăzi, vă rog să primiți, din parte-mi, cele mai călduroase urări de succes în desfășurarea lucrărilor acestui prestigios Colocviu și să mă considerați, ca mereu, unul dintre ai Dumneavoastră, din toată inima, în amintirea momentelor înălțătoare și pline de sens pe care le-am trăit în compania Dvs. și a celorlalți colegi de la Bălți, odinioară sub tutela spirituală și bunăvoința părintească a Magistrului Eugeniu Coșeriu, a cărui deschidere sufletească, mai ales față de cei din „Moldova lui”, ne-a luminat și însuflețit de-a lungul celui mai frumos deceniu din viața generației din care facem parte.

Totodată, la împlinirea a 60 de ani ai unei vieți de muncă, de cinste și devotament pentru școală, pentru cetate și pentru neam, vă rog să primiți, Stimate Domnule Rector și Dragă Prietene Gheorghe Popa, cele mai călduroase urări de bună sănătate, de împliniri și bucurii, în mijlocul celor dragi și al celor care vă prețuiesc, după marea Dvs inimă.

La mulți ani!

Prof.dr. Stelian-Traian DUMISTRĂCEL

**Profesorului sexagenar universitar,
dr. habilitat în filologie Gheorghe Popa!**

Grația toamnei a luat forma de brav bărbat,

Hora anilor bate ritmul tot mai îndesat.

Energia sîngelui fierbe prin venele largi,

Omenia se intimidează în fața semenilor dragi.

Rodnicia succeselor lucește mîndră pe ramuri,

Gloria-ți bate la poartă ca la slăvite neamuri.

Harnicul ornic nu-și încetează munca nici noaptea,

Elaborînd tratate care cuceresc mereu cetatea.

Pașii norocului țin calea spre vîrf de Olimp,

Odraslele cercetărilor prind rădăcini în timp.

Pacea sufletului plutește pe-un ocean liniștit,

Anii sexagenari zboară spre-un țărîm infinit.

Cu toată afecțiunea, prof, univ.,
dr. hab. în filologie Gheorghe COLȚUN

V. BIBLIOGRAFIE

a) Lucrări științifice și didactice; redactare și publicistică lingvistică

1974

1. *Pe marginea unei plachete* // Pedagogul. – 1974. – 20 mart. – P. 2. – Rec. la cartea: Dintre sute de catarge / sel. Mihai Cimpoi ; cuv. înainte de George Meniuc. – Ch.: Cartea Moldovenească, 1973. – 256 p.

1976

2. *Despre echivalentele locuționale ale adjectivului* // Învățătorul Sov. – 1976. – Nr 4. – P. 22-23.

1980

3. *O carte utilă pentru toți* // Tinerimea Moldovei. – 1980. – 25 apr. – Rec. la cartea: Dumeniuc, I. Z. Introducere în lingvistică (cu elemente de lingvistică generală) : man. pentru Fac. filologie, defectologie și limbi străine de la univ. și inst. ped. / I. Z. Dumeniuc, N. G. Matcaș. – Ch.: Lumina, 1980. – 255 p.

4. *Un manual de sintaxă mult așteptat* // Tinerimea Moldovei. – 1980. – 18 iun. – Rec. la cartea: Ciornîi, I. P. Limba moldovenească. Pt. a 2-a : Sintaxa: man. pentru șc. ped. / I. P. Ciornîi, I. V Matcovschi, C. P. Reabțov. – Ch.: Lumina, 1980. – 248 p.

5. *О понятии аналитического эквивалента имени прилагательного* // Limba și lit. mold. – 1980. – Nr 4. – P. 45-51. – ISSN 0132-6619

1981

6. *Locuțiunile – sursă de îmbogățire a vocabularului* // Învățămîntul public. – 1981. – 11 mart. – P. 4.

7. [Recenzie] // Limba și lit. mold. – 1981. – Nr 1. – ISSN 0132-6619. – P. 65-68. – Rec. la cartea: Dumeniuc, I. Z. Introducere în lingvistică / I. Z. Dumeniuc, N. G. Matcaș. – Ch.: Lumina, 1980. – 255 p.

8. *Tipurile de relații semantice dintre locuțiunile adjectivale și corelativele lor* // Învățătorul Sov. – 1981. – Nr 2. – P. 20-22.

9. *Utilitatea comentariilor istorice la lecțiile de limbă maternă* // Tinerimea Moldovei. – 1981. – 16 ian. – P. 4.

10. *Проблема аналитических эквивалентов слов как предмет лингвистических исследований* // Лексика и фразеология современного молдавского языка. – К., 1981. – P. 280-291.

11. *Структурно-семантический и функциональный статус аналитических эквивалентов имени прилагательного в современном молдавском языке* : Дис. ... канд. филол. наук. – К., 1981. – 179 p.

12. *Структурно-семантический и функциональный статус аналитических эквивалентов имени прилагательного в современном молдавском языке* : Автореф. дис. ... канд. филол. наук / АН МССР, Ин-т яз. и лит. – К., 1981. – 15 p.

1982

13. *Elogiu cuvîntului matern* // *Învățămîntul public*. – 1982. – 24 iul. – P. 4. – Rec. la cartea: Corlăteanu, N. *Cuvîntul în vîltoarea vieții*. – Ch.: Lumina, 1980. – 77 p.

14. *Gramatica - școală a gîndului* // *Învățămîntul public*. – 1982. – 14 aug. – P. 4. – Rec. la cartea: Matcaș, N. G. *Școală a gîndului : Teoreme lingv.* – Ch.: Lumina, 1982. – 144 p.

15. *О понятии аналитического эквивалента слова* // Оптимизация грамматики в свете ленинской теории отражения : Материалы респ. конф. по лингвистике, посвящ. памяти проф. В. Н. Мигирина. – К., 1982. – P. 114-115.

16. *Перевод имен прилагательных* // Рус. яз. в молд. шк. – 1982. – № 2. – P. 41-43. – ISSN 0202-5418

1984

17. *Замечания о семантико-функциональном статусе предлога (на основе аналитических эквивалентов имени прилагательного)* // *Cercetări de limbă și literatură moldovenească* : Culeg. de materiale ale catedrelor de limbă și lit. mold. de la inst. de învățămînt superior. – Ch., 1984. – P. 56-60.

1985

18. *Rezerve pentru sporirea eficienței la predarea disciplinelor lingvistice în învățământul superior* / Silviu Berejan, Gheorghe Popa // *Limba și lit. mold.* – 1985. – Nr 2. – P. 64-69. – ISSN 0132-6619

19. *Некоторые замечания по поводу структурных типов аналитических эквивалентов имени прилагательного* // *Актуальные вопросы филологии* : К 70-летию академика Николая Григорьевича Корлэтяну. – К., 1985. – P. 193-197.

1986

20. *Admiterea – 85: constatări, sugestii, opinii* : Inst. ped. „Alec Russo” / Boris Coroliuc, Gheorghe Popa // *Pedagogul Sov.* – 1986. – Nr 2. – P. 24-27.

21. *Indicații metodice la matematică pentru abiturienții Facultății de pedagogie și metodică a instruirii primare* / alcăt. : M. I. Aizenberg, V. I. Cabac; red. lit. : Gh. Popa ; IPSB „Alec Russo”, Catedra de ped. și metodică a instruirii primare. – Ch.: Inst. Politehnic „S. Lazo”, 1986. – 44 p.

22. [Recenzie] // *Limba și lit. mold.* – 1986. – Nr 1. – P. 61-63. – Rec. la cartea: Berejan, S. G. *Lingvistica generală*. / S. G. Berejan, I. Z. Dumeniuc, N. G. Matcaș. – Ch.: Lumina, 1985. – 272 p.

23. [Recenzie] // *Moldova Soc.* – 1986. – 11 oct. – P. 4. – Rec. la cartea: Bahnaru, V. I. *Cuvîntul și lupta de idei*. / V. I. Bahnaru, S. G. Berejan. – Ch.: Știința, 1986. – 105 p.

1987

24. *Îndrumări metodice la efectuarea lucrării de control Nr. 3 la limba moldovenească: (Pentru studenții secț. prin corespondență)* / alcăt. : E. I. Belinschi, N. N. Iavorschi ; red. resp. : Gh. Popa ; IPSB „Alec Russo”. Catedra de limbi materne și lit. pentru copii. – Ch.: Inst. Politehnic „S. Lazo”, 1987. – 50 p.

25. *La catedra de ... omenie* // *Lit. și arta.* – 1987. – 30 iul. – P. 1 ; <http://www.literaturasiarta.md/>

1988

26. *Lucrarea de control Nr. 1 la limba moldovenească și indicații metodice*

la efectuarea ei : (pentru studenții sect. fără frecvență a Fac. de pedagogie și metodică învățământului primar) / alcăt. : E. I. Belinschi, Z. G. Tăriță, N. N. Iavorschi ; red. resp. : Gh. Popa ; IPSB „Alec Russo”. Catedra de limbi materne și lit. pentru copii. – Ch.: Inst. Politehnic „S. Lazo”, 1988. – 51 p.

27. *Natura semantică a echivalentului analitic al adjectivului* // Probleme de lingvistică : culeg. de materiale ale catedrei de limbă și lit. mold. – Ch., 1988. – P. 89-94.

28. [Recenzie] / Silviu Berejan, *Gheorghe Popa* // Limba și lit. mold. – 1988. – Nr 2. – P. 68-72. – Rec. la cartea: Ciobanu, A. *Sintaxa și semantica* : (Studiu de lingvistică generală). – Ch.: Știința, 1987. – 198 p.

1989

29. *Reabilitarea cărților proscrise* / A. Ciobanu, M. Gabinschi, ..., Gh. Popa, ... // Învățământul public. – 1989. – 25 oct. – P. 2.

30. *О содержании понятия аналитического эквивалента слова* / М. П. Ионицэ, Г. Д. Попа // Лексическая и грамматическая семантика романских и германских языков : Межвуз. сб. – К., 1989. – P. 9-15.

1990

31. *Cuvintele propriu-zise și echivalentele lor locuționale: particularități gramaticale (modalități de tratare în cadrul cursului de limbă moldovenească contemporană)* // Повышение эффективности процесса обучения студентов в вузах республики : Сб. материалов респ. науч.-практ. конф. (22-23 мая 1990 г.). – Бэлць, 1990. – P. 165-166.

32. *Dicționar de echivalente* / red. : Silviu Berejan. – Ch.: Lumina, 1990. – 128 p.

33. *Indicații metodice cu privire la instruirea economică a studenților* : (În ajutorul lectorilor și studenților) / C. D. Roitman, V. P. Cuț, M. M. Frolova, D. P. Onofreiciuc ; red. : Gh. Popa ; IPSB „Alec Russo”, Catedra de filosofie și econ. polit. – Ch., 1990. – 50 p.

1991

34. *Despre funcționarea principiului economiei în limbă (pe baza echivalentelor analitice ale cuvintelor)* // Materialele conf. șt.-practice republicane

„Probleme actuale de teorie și practică ale lingvisticii contemporane”: Lecturi mighiriene: către aniversarea a 70-a de la nașterea prof. V. N. Mighirin. – Bălți, 1991. – P. 46-47.

1992

35. *Considerații la studiul echivalentelor analitice ale cuvintelor* / red. : N. Iavorschi. – Ch.: Știința, 1992. – 91 p.

36. *Practicum la introducerea în lingvistică* / V. Bahнару, Gh. Popa. – Ch.: Știința, 1992. – 130 p.

1995

37. *Grigore Vieru, „discipol al limbii române” (Reflecții ale poetului despre limbă)* // An. șt. ale Univ. „Ștefan cel Mare”, Suceava. Secția. filologie. – Suceava, 1995, Anul IV. – P. 92-94.

38. *Observații asupra economiei lingvale: (cu privire la echivalentele locuționale ale cuvintelor)* // Omagiu academicianului N. Corlăteanu. – Ch., 1995. – P. 161-164.

39. *Observații asupra funcțiilor limbii* // Realizări și deschideri științifice : Conf. jubiliară : Tezele ref. – Bălți, 1995. – P. 26-27.

40. *Observații pe marginea delocutivelor interjecționale* / Ala Coșciug, Gh. Popa // An. șt. ale Univ. de Stat „Alec Russo”, Bălți. – Bălți, 1995. – T. 18, fasc. b. Filologie. – P. 14-16.

41. *Și totuși quo vadis?* // Semn. – 1995. – Nr 2. – P. 13 ; <http://dl.dropbox.com/u/19346930/Arhiva%20Semn/1995%202.pdf>

42. *Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți. Analele științifice ale Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți. T. 18, fasc. b. Filologie* / Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți ; colegiul red. : I. Matcovschi, Gh. Stog, Gh. Popa [et al.]. – Bălți, 1995. – 81 p.

1996

43. *Calvarurile și lecțiile afirmării unui adevăr* : [despre limba română în Republica Moldova] // Dacia literară. – 1996. – Nr 2. – P. 17-19. – ISSN 1220-7322 ; www.dacialiterara.ro

44. *Fluctuații lexicale în româna actuală* // Limba română. – 1996. – Nr 5/6. – P. 33-36. – ISSN 0235-9111 ; <http://limbaromana.md/>

45. *Glückliches Neujahr, Deutschland!*: [despre seminarul „Limba română vorbită în Moldova istorică”] // Cugetul. – 1996. – 17 dec. – P. 2.

46. [Recenzie] // Rev. de lingvistică și șt. literară. – 1996. – Nr 5. – P. 164-166. – ISSN 0236-3119. – Rec. la cartea: Coseriu, E. Introducere în lingvistică. – Cluj: Ed. Echinox, 1995. – 142 p.

47. *Reflexe ale unor idei lingvistice la Grigore Vieru* // Rev. de lingvistică și șt. literară. – 1996. – Nr 2. – P. 84-87. – ISSN 0236-3119

48. *Un conațional nepereche în lumea științifică* : [Eugeniu Coșeriu] // Crezul. – 1996. – Nr 2. – P. 4 ; Curierul de nord. – 1996. – 30 mart. – P. 4.

1997

49. „*Itinerarele*” profesorului de Bălți Silviu Berejan // Curierul de nord. – 1997. – 31 mai. – P. 1-2.

50. *Înaltă conștiință civică* : [despre S. Berejan] // Limba română. – 1997. – Nr 3/4. – P. 163-165. – ISSN 0235-9111 ; <http://limbaromana.md/>

51. *Lingvistica și „casa limbii”* // Semn. – 1997. – Nr 1. – P. 13 ; <http://dl.dropbox.com/u/19346930/Arhiva%20Semn/1997%201.pdf>

52. *Nescrisele cărți ale acad. S. Berejan* // Rev. de lingvistică și șt. literară. – 1997. – Nr 3. – P. 62-66. – ISSN 0236-3119

53. [Recenzie] / Adela Novac, *Gheorghe Popa* // Rev. de lingvistică și șt. literară. – 1997. – Nr 4. – P. 110-112. – ISSN 0236-3119. – Rec. la cartea: *Lingua latina : man. pentru inst. de învățământ superior* / A. Ciobanu, S. Misko, E. Oglindă [et al.]. – Ch.: Știința, 1996. – 687 p. – ISBN 9975-67-072-5

54. *Ședința de omagiere „I. Evtuşenco la 80 de ani”*: cronică // Rev. de lingvistică și șt. literară. – 1997. – Nr 2. – P. 105. – ISSN 0236-3119

1998

55. *Colocviul Internațional de Științe ale Limbajului de la Suceava : cronică* // Rev. de lingvistică și șt. literară. – 1998. – Nr 1. – P. 105. – ISSN 0236-3119

56. *Coordonate ale viziunii lingvistice coșeriene* // Limba română. – 1998. – Nr 6. – P. 67-70. – ISSN 0235-9111 ; Rev. de lingvistică și șt. literară. – 1998. – Nr 5. – P. 67-70. – ISSN 0236-3119

57. *Coșeriu, Eugeniu. Despre lingvistică, Heidegger, Clinton ș. a. / a dialogat Gheorghe Popa, Maria Șleahțișchi, Nicolae Leahu* // Semn. – 1998. – Nr 3/4. – P. 8-14 ; <http://dl.dropbox.com/u/19346930/Arhiva%20Semn/1998%203-4.pdf>.

58. *Filozofastrul de Bălți sau Cine bate apă în piuă* // Curierul de nord. – 1998. – 21 mart. – P. 3.

59. *Interpretarea locuțiunilor prin prisma triadei coșeriene: (desemnare-semnificație-sens)* // Limbaj și comunicare, III. Expresie și sens. – Iași, 1998. – P. 529-534.

60. *O autentică „școală a gândului”* // Semn. – 1998. – Nr 3/4. – P. 19 ; <http://dl.dropbox.com/u/19346930/Arhiva%20Semn/1998%203-4.pdf>. – Rec. la cartea: Irimia, D. Gramatica limbii române. – Iași: Polirom, 1997. – 543 p.

61. *Orizonturile unui interviu monografic* : [despre Eugeniu Coșeriu] // Semn. – 1998. – Nr 2. – P. 26-27 ; <http://dl.dropbox.com/u/19346930/Arhiva%20Semn/1998%202.pdf>.

62. *Răspuns la ancheta „Revistei de lingvistică și știință literară”* // Rev. de lingvistică și șt. literară. – 1998. – Nr 3. – P. 35. – ISSN 0236-3119

63. *Unele aprecieri asupra lingvisticii și a obiectului ei de studiu* // Rev. de lingvistică și șt. literară. – 1998. – Nr 3. – P. 119-124. – ISSN 0236-3119

64. *E. Кошеру: «Глупостей всегда больше, чем толковых вещей»* // Голос Бэлць. – 1998. – 4 апр. – P. 2.

1999

65. *Denotația și viziunea „românească” asupra lumii: Résumé* // Totul este semn, semnul este totul? = Tout est signe, mais le signe est-il tout? : Colocviul Intern. de Științe ale Limbajului, Suceava, 15-16 oct. 1999. – Suceava, 1999. – P. 40.

66. *Evaluarea prin teste în învățământ* : Teorie – aplicații / V. Cabac ; Univ. de Stat „Alec Russo”; echipa red. : Ilie Nasu (coord.), Nona Deinego (red.); red. terminol. : Ilarion Matcovschi, *Gheorghe Popa* ; trad. : Iulia Ignatiuc ; tehored. : E. Cabac ; rec. : Mihai Șleahțișchi, I. Spinei, P. Guțu. – Bălți, 1999. – 263 p. – Ed. apărută datorită colab. cu TIMSS- R. Moldova

67. *Valențele Dicționarului... lui V. Guțu* // Basarabia. – 1999. – Nr 1. – P. 16. – ISSN 0868-8028. – Rec. la cartea: Guțu, V. Dicționar al greșelilor de limbă. – Ch.: ARC, 1998. – 283 p. – ISBN 9975-61-046-3

2000

68. „... *Am căutat să fac din lingvistică un fel de matematică*” / Gh. Popa, N. Leahu în dialog cu acad. Silviu Berejan // Semn. – 2000. – Nr 1/2. – P. 52-59 ; <http://dl.dropbox.com/u/19346930/Arhiva%20Semn/2000%201-2.pdf>

69. *Anuar: direcții de cercetare, studii, activități de creație, specializări* / Mihail Rumleanski ; Univ. de Stat „Alec Russo”; Secția Știință și Relații Intern. ; red. : *Gheorghe Popa*. – Bălți, 2000. – 199 p. – (Scientia Cultura). – ISBN 9975-931-09-X

70. *Farafastîcuri numai ale ... punctuației?* // Semn. – 2000. – Nr 1/2. – P. 24-25 ; <http://dl.dropbox.com/u/19346930/Arhiva%20Semn/2000%201-2.pdf>

71. *Locuțiunile: economie sau redundanță?* // An. șt. ale Univ. de Stat din Moldova. – Ch., 2000. – Ser. Științe filologice. – P. 95-97.

72. *Texte* : [Limba rom. vorbită în Moldova istorică] // Limba română vorbită în Moldova istorică. – Leipzig, 2000. – Vol. II. – P. 129-131, 132-142, 145-147, 153-163, 328-332.

73. *Cu privire la raportul dintre neologism și împrumut / Gheorghe Popa, Svetlana Stanțieru // Актуальные проблемы современной филологии : материалы междунар. науч. конф., посвященной 80 – летию проф. В. Н. Мигирова. – Бэлць, 2001. – P. 32-35.*

74. *Dicționar de locuțiuni rus-român = Русско-румынский словарь устойчивых словосочетаний ; sub red. lui S. Berejan. – Ch. : Știința, 2001. – 328 p. – ISBN 9975-67-200-9*

Recenzii:

Cantemir, Gr. *O lucrare lexicografică de maximă importanță // Făclia. – 2002. – 27 apr. – P. 8 ; <http://www.ziarul-faclia.md/>.*

Pascaru, T. *Dicționarul lui Gheorghe Popa sau Locuțiuni pentru zeci de mii de minți // Lit. și arta. – 2002. – 14 febr. – P. 3 ; <http://www.literaturasiarta.md/>*

Sainenco, Ala. *Gheorghe Popa. Dicționar de locuțiuni rus-român / sub red. acad. Silviu Berejan // Rev. de lingvistică și șt. literară. – 2003. – Nr 5/6. – P. 111-112. – ISSN 0236-3119*

75. *Dificultățile privind determinarea statutului locuțiunilor // Актуальные проблемы современной филологии : материалы междунар. науч. конф., посвященной 80-летию проф. В. Н. Мигирова. – Бэлць, 2001. – P. 23-26.*

76. *Diversitatea „lingvisticilor” // Semn. – 2001. – Nr 1/2. – P. 33-34; <http://dl.dropbox.com/u/19346930/Arhiva%20Semn/2001%201-2.pdf>*

77. *E. Coșeriu: drumurile vieții și ale afirmării // Țara. – 2001. – 22 mai. – P. 3 ; <http://www.tara.press.md/>; Limba română. – 2001. – Nr 4/8. – P. 56-64. – ISSN 0235-9111 ; Un lingvist pentru secolul XXI : Materiale ale Colocviului Intern. „Filologia sec. XXI” organizat cu prilejul a 80 de ani din ziua nașterii Prof. Eugeniu Coșeriu (Bălți, 18-19 mai 2001). – Ch., 2002. – P. 9-16.*

78. *Lingvistica în ierarhia „lingvisticilor” // An. șt. ale Univ. de Stat „Alecu Russo”, Bălți (Ser. nouă). – Bălți, 2001. – T. 19, fasc. b. Filologie, Limbi și Literaturi Străine. – P. 6-9.*

79. *Un eveniment remarcabil la Bălți : [Colocviul Intern. „Filologia secolului XXI”, consacrată celor 80 de ani de la nașterea lingvistului Eugeniu Coșeriu] // Accent provincial. – 2001. – 27 apr., 11, 18, 25 mai. – P. 1.*

80. *Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți. Analele științifice ale Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.* Ser. nouă. T. 19, fasc. b. Filologie, Limbi și Literaturi Străine / Univ. de Stat „Alec Russo” ; colegiul red. : Ion Manoli, Mihail Rumleanski, *Gheorghe Popa*, Ana Pomelnicova. – Bălți, 2001. – 97 p.

2002

81. *Am căutat să fac din lingvistică un fel de matematică* : [unele fragmente din interviul dlui Silviu Berejan oferite revistelor „Limba Română”, „Semn”] / Silviu Berejan ; sel. de prof. univ. dr. *Gheorghe Popa* // Accent provincial. – 2002. – 17 mai. – P. 3.

82. *Atribute ale limbii (!?)* // Semn. – 2002. – Nr 1/2. – P. 37-38 ; <http://dl.dropbox.com/u/19346930/Arhiva%20Semn/2002%201-2.pdf>

83. *Gîlceava înțeleptului cu lumea sau responsabilitatea civică a savantului Silviu Berejan* / *Gheorghe Popa*, Ala Sainenco // Omagiu academicianului Silviu Berejan : culeg. – Bălți, 2002. – P. 125-134.

84. *La catedra de filologie și pedagogie ... a omeniei* : [Omagiu academicianului Silviu Berejan] // Omagiu academicianului Silviu Berejan : culeg. – Bălți, 2002. – P. 9-17.

85. *Omagiu academicianului Silviu Berejan* : culeg. / Inst. de Lingvistică al Acad. de Științe din Moldova ; Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți ; coord. și red. : *Gheorghe Popa*. – Bălți: Presa univ. bălțeană, 2002. – 260 p.

86. *Posibilitățile de prognozare a unităților glotice (cu referire la locuțiuni)* // „Conexiuni și perspective în filologia contemporană” (*in memoriam*) : Conf. șt. Intern. consacrată aniversării a 60-a de la nașterea lui Victor Banaru, 24-25 sept. 2001 : teze și comunicări. – Ch., 2002. – P. 21.

87. *Silviu Berejan: 75 ani. Schiță omagială* // Limba română. – 2002. – Nr 4/6. – P. 23-64. –ISSN 0235-9111 ; <http://limbaromana.md/>

88. *Un lingvist pentru secolul XXI* : Materiale ale Colocviului Intern. „Filologia sec. XXI” organizat cu prilejul a 80 de ani din ziua nașterii Prof. Eugeniu Coșeriu (Bălți, 18-19 mai 2001) / coord. : *Gh. Popa*, M. Șleahțișchi, N. Leahu. – Ch.: Știința, 2002. – 224 p. – ISBN 9975-67-293-0

Recenzii:

Un omagiu pentru Eugeniu Coșeriu // Timpul. – 2002. – 24 mai. – P. 11 ; <http://www.timpul.md/>

Ungureanu, Elena. *Omagiu lingvistului care a îmbrățișat Universul* // Flux. – 2002. – 24 mai. – P. 7 ; <http://www.flux.md/>

Ungureanu, Elena. *Prezență coșeriană într-o ediție omagială* // Cugetul. – 2002. – Nr 2 (14). – P. 77 ; Jurnal de Chișinău. – 2002. – 24 mai. – P. 12 ; <http://www.jurnal.md/>

Ungureanu, Elena. „*Un lingvist pentru secolul XXI*”: Eugeniu Coșeriu. *Omagiu lingvistului care a îmbrățișat Universul* // Lit. și arta. – 2002. – 30 mai. – P. 3 ; <http://www.literaturasiarta.md>.

2003

89. *Afi mai Â decît Î* // Semn. – 2003. – Nr 3/4. – P. 52-53 ; <http://dl.dropbox.com/u/19346930/Arhiva%20Semn/2003%203-4.pdf>

90. *Eugeniu Coșeriu: „Știința este o formă de împărtășanie...”* / a dialogat Maria Șleahțișchi, *Gheorghe Popa*, Nicolae Leahu // Semn. – 2003. – Nr 3/4. – P. 3-16 ; <http://dl.dropbox.com/u/19346930/Arhiva%20Semn/2003%203-4.pdf>

91. *Locuțiunea și frazeologismul: componența lor lexicală (privire de ansamblu)* // Probleme de lingvistică generală și romanică. – Ch., 2003. – Vol. I. – P. 80-83.

92. *Pregătirea lingvistică universitară: între deziderat și praxis* // Limba și literatura română în spațiul etnocultural dacoromânesc și în diaspora. – Iași, 2003. – P. 233-237.

93. [Recenzie] / *Gh. Popa*, Ala Sainenco // Rev. de lingvistică și șt. literară. – 2003. – Nr 5/6. – P. 115-117. – ISSN 0236-3119. – Rec. la cartea: Lobiuc, Ioan. *Epistemologie și metodologie în științele limbajului (pe baza, îndeosebi, a lingvisticii sec. XIX)* / I. Lobiuc, T. Irinescu. – Iași: Casa Editorială Demiurg, 2002. – 178 p. – ISBN 9738076404; 9789738076402

94. [Recenzie] / *Gh. Popa*, Grigore Cantemir // Rev. de lingvistică și șt. literară. – 2003. – Nr 5/6. – P. 113-114. – ISSN 0236-3119. – Rec. la cartea: Oprea, Ioan. *Istoria limbii române literare. Epoca modernă* / I. Oprea, R. Nagy. – Suceava : Ed. Univ., 2002. – 307 p. – ISBN 9738293561; 9789738293564

95. *Unitatea în diversitate a lingvisticii* // Rev. de lingvistică și șt. literară. – 2003. – Nr 1/2. – P. 84-90. – ISSN 0236-3119

2004

96. *Contribuția dicționarilor la elucidarea conceptului de locuțiune* // Omagiu profesorului și omului de știință Anatol Ciobanu. – Ch., 2004. – P. 466-469.

97. *Despre necesitatea reconsiderării inventarului locuțional* // Strategii actuale în lingvistică, glotodidactică și știință literară : Materialele conf. șt. Intern. consacrate aniversării a 50-a de la fondarea Fac. de Limbi și Lit. Străine, Bălți, 15-16 oct., 2004. – Bălți, 2004. – Vol. I. – P. 29-37.

98. *Dicționar de greșeli uzuale* / Valentin Jitaru ; sub red. prof. univ. dr. *Gheorghe Popa*. – Bălți: Presa univ. bălțeană, 2004. – 252 p. – ISBN 9975-931-40-5

99. *Locuțiunea ca obiect al investigațiilor lingvistice* // An. Șt. ale Univ. „Al. I. Cuza” din Iași: (Ser. nouă). Secția 3. Lingvistică. T. 49-50 : Studia linguistica et philologica in honorem D. Irimia. – Iași, 2003-2004. – P. 451-457.

100. *Paradoxuri lingviale și lingvistice. 1. În loc de argument* // Semn. – 2004. – Nr 1/2. – P. 60-62 ; <http://dl.dropbox.com/u/19346930/Arhiva%20Semn/2004%201-2.pdf>

101. *Paradoxuri lingviale și lingvistice. 2. Paradoxuri „grafice”* // Semn. – 2004. – Nr 3/4. – P. 20-21 ; <http://dl.dropbox.com/u/19346930/Arhiva%20Semn/2004%203-4.pdf>

102. *Universul din scoică* / E. Coșeriu : Interviu realizat de *Gheorghe Popa*, Maria Șleahțișchi și Nicolae Leahu. – Ch.: Știința, 2004. – 70 p. – ISBN 9975-67-456-9

Recenzii:

Barbaru, Leon. *Universul din scoică, Eugen Coșeriu* // Porto Franco. – 2006. – Anul XVI, nr. 4/6 (122). – P. 9-11. – ISSN 1221-1737

Cioacă-Ioanid, Ștefan. *Eugen Coșeriu – Universul din scoică* // Curierul românesc. – 2005. – Nr 1. – P. 30.

Țurcanu, Lucia. *Dialoguri cu „Gigantul de la Tübingen”* // Jurnal de Chișinău. – 2005. – 9 sept. – P. 16 ; <http://www.jurnal.md/>

2005

103. *Academicianul Silviu Berejan* : Biobibliografie / Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți, Bibl. Șt. ; Acad. de Șt. a Moldovei, Inst. de lingvistică ; alcăt. : M. Fotescu, E. Scurtu ; red. coord. : Gh. Popa ; red. resp. : E. Harconița. – Bălți, 2005. – 284 p ; <http://tinread.usb.md:8888/tinread/fulltext/berejan/berejan.pdf>

Recenzii:

Trinca, Lilia. *Academicianul Silviu Berejan* : Biobibliografie // Confluente Bibliologice. – 2005. – Nr 2. – P. 67-68. – ISSN 1857-0232 ; <http://10.1.1.105/publicatie/rev/20052conf.pdf>

Agapi, Liuba. *Un nume adunat într-o carte* // Rev. de lingvistică și șt. literară. – 2007. – Nr 3/4. – P. 52-53. – ISSN 0236-3119

Prisăcaru, Vlad. *Omagiu bălțean unui savant de la Chișinău* // Biblio Polis. – 2007. – Nr 1. – P. 77-81. – ISSN 1811-900X ; <http://www.hasdeu.md/biblio-polis>

104. *Academicianul Nicolae Filip* : Biobibliografie / Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți, Bibl. Șt. ; alcăt. : E. Scurtu, M. Fotescu, K. Tabac, F. Tlehuci ; coord. : V. Cabac ; red. resp. : E. Harconița ; ed. îngr. de Gh. Popa ; trad. în lb. engl. de L. Aladin, în lb. rusă de F. Tlehuci, T. Aculova – Bălți, 2005. – 210 p. – (Personalități universitare bălțene). – ISBN 9975-931-99-5 ; <http://libruniv.usb.md/publicatie/bibliografice/person/filip2005.pdf>

105. *Locuțiunea – frazeologismul – expresia* : unele precizări terminologice // Bul. Inst. de Lingvistică. – 2005. – Anul III, nr. 4. – P. 4–13. – ISSN 1814-8522

2006

106. *Cauze ale apariției locuțiunilor* // Rev. de lingvistică și șt. literară. – 2006. – Nr 1/2. – P. 78-86. – ISSN 0236-3119

107. *Despre cauzele interpretării „frazelogice” a locuțiunilor* // Materialele Colocviului Comemorativ Intern. „Tradiție și modernitate în abordarea limbajului” consacrat aniversării a 65-a de la nașterea profesorului Mircea Ioniță, 25 noiem. 2006, Bălți. – Bălți, 2006. – P. 135-136.

108. *Dualismul asimetric al unităților locuționale* // Colocviul Intern. de Științe ale Limbajului „Eugen Coșeriu” 2005. – Ch., 2006. – Vol. 8, Pt. a 2-a. – P. 1018-1023.

109. *Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române* : Tz. de doct. habilitat în filologie. – Ch., 2006. – 256 p.

110. *Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române* : Auto-ref. al tz. de doct. habilitat în filologie. – Ch., 2006. – 40 p.

Recenzii:

Dumistrăcel, Stelian. *Prezentarea tezei de doctor habilitat în filologie „Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române” de Gheorghe Popa* // Intertext. – 2007. – Nr 1/2. – P. 271-272. – ISSN 1857-3711

111. *Particularitățile gramaticale ale locuțiunilor substantivale (preponderent, în raport cu cele ale frazeologismelor)* // Bul. Inst. de Lingvistică. – 2006. – Nr 5/6. – P. 19-25. – ISSN 1814-8522

112. *Semantica locuțiunilor (unele aspecte generale)* // Lecturi filologice. – 2006. – Nr 3. – P. 111-116. – ISSN 1857-095X

113. *Viziunea „locuțională” a lui Ch. Bally și a lui V. V. Vinogradov* // Инновации и прагматика филологических исследований : материалы Междунар. науч. конф., посвященной памяти проф. В. Н. Мигирина. – Bălți, 2006. – P. 103-108.

2007

114. *Academicianul Silviu Berejan – teoretician al limbajului* // Rev. de lingvistică și șt. literară. – 2007. – Nr 3/4. – P. 22-29. – ISSN 0236-3119

115. *Academicianul Silviu Berejan – un nume de mare rezonanță în știința limbii* // Lit. și arta. – 2007. – 26 iul. – P. 6 ; <http://www.literaturasiarta.md/>

116. *Aspecte ale variabilității în cadrul paradigmei „feminitate” (în baza liricii eminesciene)* / Gh. Popa, L. Răciula // Metaliteratură. – 2007. – Nr 1/2 (15). – P. 55-60. – ISSN 1857-1905

117. *Despre necesitatea diversificării abordării faptelor de limbă* // Limba română azi : Lucrările Conf. Naț. de Filologie, Iași-Ch., 3-7 noiem. 2006. – Iași, 2007. – P. 67-72.

118. *La relation identité nationale-intégrité européenne dans une approche coserienne* // La francopolyphonie: Langues et identités : colloque intern., ULIM, 23-24 mars 2007. – Ch., 2007. – Vol. 2. – P. 153-157.

119. *Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române* / red. șt. : Silviu Berejan. – Ch.: Știința, 2007. – 228 p.

Recenzii:

Apariții editoriale // Vocea Bălțiului. – 2007. – 21 dec. – P. 1;

Druță, Inga. *Gheorghe Popa. Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române* // Rev. de lingvistică și șt. literară. – 2007. – Nr 5/6. – P. 135-136. – ISSN 0236-3119;

Moraru, Anatol. *Gînduri despre un coleg* // Confluente Bibliologice. – 2007. – Nr 3/4. – P. 153-154. – ISSN 1857-0232 ; <http://10.1.1.105/publicatie/rev/20073-4conf.pdf>;

Tărîță, Zinaida. *Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române* // Confluente Bibliologice. – 2007. – Nr 3/4. – P. 152. – ISSN 1857-0232; <http://10.1.1.105/publicatie/rev/20073-4conf.pdf>;

Bahnaru, Vasile. *Gheorghe Popa, Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române* // Limba română. – 2008. – Nr 5/6. – P. 187-188. – ISSN 0235-9111 ; <http://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=472>;

Novac, Adela. *O lansare de carte pe potriva valorii ei* // Vocea Bălțiului. – 2008. – 8 febr. – P. 2;

Trinca, Lilia. *O carte de certă valoare științifică* // Lit. și arta. – 2008. – 10 apr. – P. 4 ; <http://www.literaturasiarta.md/>;

Tărîță, Zinaida. *Gheorghe Popa. Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române* // Studii și cercetări de onomastică și lexicologie. – Craiova, 2011. – Anul IV, nr. 1/2. – P. 374-376. – ISSN 2065-7161 ; http://cis01.central.ucv.ro/litere/onomastica_lexicologie/revista_scol_2011/reviews%20and%20book%20presentations/gheorghe%20popa.pdf.

120. *Permanentă „nevoie de Coșeriu”* // Limba română. – 2007. – Nr 1/3. – P. 83-87. – ISSN 0235-9111 ; <http://limbaromana.md/>

121. *Prefață* : [cuvînt-înainte la cartea cu același titlu semnată de Inga Druță] // Druță, Inga. *Neologismul în structura stilistică a limbii române actuale*. – Ch., 2007. – P. 5-6.

122. [Recenzie] / Gh. Popa, Ala Sainenco // Мова. Науково-теоретичний часопис з мовознавства. – 2007. – Nr 12. – P. 366-368. – Rec. la cartea:

Мотузенко, Е. М. Этимология и семантика. – К. : Vector, 2006. – 368 p. – ISBN 978-9975-9671-6-8 ; http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mova/2007_12/Mov12_83.html

123. *Redutabilul profesor de Bălți - academicianul Silviu Berejan* // Confluente Bibliologice. – 2007. – Nr 1/2. – P. 29-31. – ISSN 1857-0232 ; <http://10.1.1.105/publicatie/rev/20071-2conf.pdf>

124. *Semantica locuțiunilor (în raport cu cea a corelativelor)* // Omagiu profesorului universitar Mihail Purice la 70 de ani. – Ch., 2007. – P. 223-234.

2008

125. *Academicianul Silviu Berejan – teoretician al limbajului* // Filologia modernă: Realizări și perspective în context european. – Ch., 2008. – P. 23-30.

126. *Deținători ai titlului de Doctor Honoris Causa. Membrii de Onoare ai Senatului / Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți, Bibl. Șt. ; alcăt. : E. Scurtu, M. Fotescu ; red.-coord. : E. Harconița ; red. șt. : Gh. Popa ; design/tehnored. : S. Ciobanu. – Bălți, 2008. – 203 p. – (Doctor Honoris Causa). – ISBN 978-9975-931-31-1 ; <http://tinread.usb.md:8888/tinread/fulltext/bsu/honoris.pdf>*

127. *Filolog cu conștiința misiunii de profesor universitar* // Făclia. – 2008. – 8 noiem. – P. 7 ; <http://www.ziarul-faclia.md/>

128. *Filologia modernă: Realizări și perspective în context european / Acad. de Științe a Moldovei, Inst. de Filologie ; coord. : Gh. Popa, G. Verebceanu. – Ch., 2008. – 398 p. – ISBN 978-9975-78-715-4*

129. *În loc de argument sau arta de a feri și de a fi fericit* : [Academicianul Silviu Berejan, omul, savantul, cetățeanul] // Filologia modernă: Realizări și perspective în context european. – Ch., 2008. – P. 7-8.

130. *Laudatio cu prilejul conferirii titlului de Doctor Honoris Causa dlui acad. Silviu Berejan (1999)* // Deținători ai titlului de Doctor Honoris Causa. Membri de Onoare ai Senatului / alcăt. : E. Scurtu, M. Fotescu ; red.-coord. : E. Harconița ; red. șt. : Gh. Popa. – Bălți, 2008. – P. 25-32.

131. *Laudatio cu prilejul conferirii titlului de Doctor Honoris Causa dlui prof. Dumitru Irimia (2005)* // Deținători ai titlului de Doctor Honoris Causa. Membri de Onoare ai Senatului / alcăt. : E. Scurtu, M. Fotescu ; red.-coord. : E. Harconita ; red. șt. : Gh. Popa. – Bălți, 2008. – P. 101-106.

132. *Model de rectitudine și de etică științifică* : [Academicianul Silviu Berejan: *In memoriam*] // Limba română. – 2008. – Nr 9/10. – P. 107-109. – ISSN 0235-9111 ; <http://limbaromana.md/>

133. „*Orizontul semasiologic*” al acad. Silviu Berejan // Rev. de lingvistică și șt. literară. – 2008. – Nr 3/4. – P. 135-140. – ISSN 0236-3119

134. *Silviu Berejan și ființa limbii: implicații și explicații* / Gheorghe Popa, Ala Sainenco // Filologia modernă: Realizări și perspective în context european. – Ch., 2008. – P. 31-37.

135. *Un valoros studiu de lexicologie și lexicografie* // Rev. de lingvistică și șt. literară. – 2008. – Nr 5/6. – P. 129-131. – ISSN 0236-3119. – Rec. la cartea: Bahnaru, V. Elemente de lexicologie și lexicografie. – Ch. : Știința, 2008. – 308 p. – ISBN 978-9975-67-616-8

2009

136. *Doleanțe la ceas aniversar* : [Anatol Ciobanu] // Lit. și arta. – 2009. – 21 mai. – P. 7 ; <http://www.literaturasiarta.md/>.

137. *Limba română în contextul glotic european* // Omagiu lui Ion Dumbrăveanu la 70 de ani. – Ch., 2009. – P. 363-370.

138. *Locuțiunea și expresia: termeni corelativi?* // Studia lingvistica et philologica: *In memoriam* Magistri Nicolae Corlăteanu. – Ch., 2009. – P. 80-84.

139. *Particularitățile gramaticale ale locuțiunilor ajutătoare* // Bul. Inst. de Lingvistică. – 2008-2009. – Anul VI-VII, nr. 9/10. – P. 51-56. – ISSN 1814-8522

2010

140. *Activitatea în laborator vs activitatea de laborator: între teorie și metodologie* / V. Popa ; rec. : Gh. Popa, Gr. Cantemir // An. șt. ale Univ. Cooperatist-Comerciale din Moldova. – Ch., 2010. – Vol. 5. – P. 161-165.

141. *Apoziția – modalitate semantico-sintactică de organizare a limbii* / Adela Novac ; rec. : Gh. Popa, Elena Belinschi // An. șt. ale Univ. Cooperatist-Comerciale din Moldova. – Ch., 2010. – Vol. 5. – P. 76-81.

142. *Aspecte ale procesului de abreviere* / Z. Tăriță ; rec. : Gh. Popa, Gr. Cantemir // An. șt. ale Univ. Cooperatist-Comerciale din Moldova. – Ch., 2010. – Vol. 5. – P. 144-147.

143. *Dicționar de pleonasme* / Gh. Popa, Lucia Popa. – Ch.: Știința, 2010. – 304 p. – (Col. „Dicționare școlare”). – ISBN 978-9975-67-651-9

Recenzii:

Șișcanu-Boz, Olga. *Gheorghe Popa, Lucia Popa. Dicționar de pleonasme* // Philologia. – 2010. – Nr 3/4. – P. 124-126. – ISSN 1857-4300

144. *Din nou despre inoportunitatea reformei ortografice* // NRF : Noua Revistă Filologică. – 2010. – Anul I, nr. 1/2. – P. 82-88. – ISSN 1857-1379; <http://libruniv.usb.md/publicatie/nrf/autor-nrf/Gheorghe%20POPA.pdf> ; An. șt. ale Univ. Cooperatist-Comerciale din Moldova. – Ch., 2010. – P. 105-111.

145. *Grigore Vieru „discipol al limbii române” și mentor al vorbitorilor ei* // Grigore Vieru, poetul : [monogr. colectivă intern.]. – Ch., 2010. – P. 223-231.

146. *Grigore Vieru – „teoretician” al limbajului* // Probleme actuale de lingvistică, glotodidactică și știință literară : Actele Colocviului Intern. organizat cu ocazia aniversării a 45-a de la fondarea Fac. de Limbi și Lit. Străine a Univ. de Stat din Moldova, 5-6 mar. 2009. – Ch., 2010. – Vol. 4, Pt. a 2-a. – P. 1200-1209.

147. *Lecțiile unui volum de lingvistică și filologie românească* // NRF: Noua Revistă Filologică. – 2010. – Anul I, nr. 1/2. – P. 163-164. – ISSN 1857-1379. – Rec. la cartea: Windisch, Rudolf. *Studii de lingvistică și filologie românească* / Rudolf Windisch, Eugen Munteanu, Oana Panaite. – Iași : Ed. Univ. „Al. I. Cuza”, 2006. – 403 p. – ISBN 9737031954, 9789737031952 ; <http://libruniv.usb.md/publicatie/nrf/autor-nrf/Gheorghe%20POPA1.pdf>

148. *Neologism și arhaism: sincronie și diacronie* / Lilia Trincă, Svetlana Stanțieru ; rec. : Gh. Popa, Gr. Cantemir // An. șt. ale Univ. Cooperatist-Comerciale din Moldova. – Ch., 2010. – Vol. 5. – P. 139-143.

149. *Pleonasmul ca fapt al vorbirii și obiect al cercetării* : [în loc de predictivitate] // Dicționar de pleonasm. – Ch., 2010. – P. 3-12.

150. *Programa examenului de doctorat la Specialitatea 10.02.-01 – Limba Română* / Gh. Popa, Ala Sainenco, Lilia Trincă. – Ch., 2010. – 8 p.

151. *Quo vadis, orthographia?* / Grigore Cantemir, Svetlana Timciuc ; rec. : Gh. Popa, E. Belinschi // An. șt. ale Univ. Cooperatist-Comerciale din Moldova. – Ch., 2010. – Vol. 5. – P. 131-138.

152. *Silviu Berejan și Grigore Vieru: similitudini de viziune asupra limbajului și a limbii române* // Colocviul Intern. „Filologia modernă: Realizări și perspective în context european”. Limbă, limbaj, vorbire : (*In memoriam acad. Silviu Berejan și poetului acad. Grigore Vieru*), ed. a 3-a, 10–12 noiembrie. 2009, Chișinău. – Ch., 2010. – P. 386-391 ; Akademos. – 2009. – Nr 4. – P. 11-14. – ISSN 1857-0461 ; <http://www.akademos.asm.md/>

153. *Valențe și structuri mitologice în studiul textului „La țigănci” de Mircea Eliade* / Ana Grabazei ; rec. : Gh. Popa, E. Belinschi // An. șt. ale Univ. Cooperatist-Comerciale din Moldova. – Ch., 2010. – Vol. 5. – P. 174-176.

154. *Variabilitatea diafazică în cadrul unor serii stilistico-istorice* / L. Răciula; conducător șt. : Gh. Popa. – Ch.: Bons Offices, 2010. – 190 p. – ISBN 978-9975-80-322-9

2011

155. *„Abordarea prin competențe a formării universitare: Probleme, soluții, perspective”, conf. șt. intern. (2010 ; Bălți)*. Abordarea prin competențe a formării universitare: Probleme, soluții, perspective : Materialele Conf. șt. Intern. consacrate aniversării a 65-a de la fondarea Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți, 8 oct. 2010 / colegiul de red. : Gh. Popa, M. Șleahțișchi, A. Sainenco [et. al.] ; lectori: A. Bîrsanu, R. Cincilei, O. Niculica [et al.] ; cop. : S. Ciobanu. – Bălți: Presa univ. bălțeană, 2011. – 280 p. – ISBN 978-9975-50-060-9

156. *Unele reflecții lingvistice ale lui Alecu Russo* / Gheorghe Popa, Grigore Cantemir // NRF : Noua Revistă Filologică. – 2011. – Anul II, nr. 1/2. – P. 57-62. – ISSN 1857-1379 ; http://www.cartier.md/upload/File/NRF_2011deschide.pdf

157. *Eужениу Кошеру: жизненный путь и признание* // Intercultural Communications = Межкультурные коммуникации : Intern. sci. period. ed. – 2011. – Nr 14. – P. 70-82 ; <http://dzagania.com/journal14.pdf>

2012

158. *Dicționar de greșeli uzuale* / Valentin Jitaru ; red. : *Gheorghe Popa*. – Ed. a 2-a, rev. și compl. – Ch.: [S.n.], 2012. – 256 p. – ISBN 978-9975-4323-8-2

159. *Dimensiunile personalității acad. Silviu Berejan* // *Akadememos*. – 2012. – Nr 4. – P. 187-188. – ISSN 1857-0461 ; <http://www.akadememos.asm.md/>

160. *Lingvistica arborescentă vs. lingvistica integrală* // *Filologia modernă: Realizări și perspective în context european. Abordări interdisciplinare în cercetarea lingvistică și literară : (In memoriam acad. Silviu Berejan)*, ed. a IV-a, 10–12 noiem. 2010, Chișinău. – Ch., 2012. – P. 337-343.

161. *Viziunea lingvală asupra lumii din perspectivă coșeriană* // *Anuar de lingvistică și istorie literară*. T. LI. 2011. Număr special : *Lucrările Colocviului Internațional Eugeniu Coșeriu – 90 de ani de la naștere* (Iași-Bălți, 27-29 iul. 2011). – București, 2012. – P. 323-330.

162. *Лингвистическая концепция Еуджениу Кошеру (общие принципы)* // *Международный симпозиум : Фольклор и лингвокультурология народов Кавказа : материалы = International Symposium : Folklore and Linguo-Culturology of the Caucasian Peoples : materials* (Тбилиси, 18-21 апр. 2012). – Тбилиси, 2012. – P. 208.

2013

163. *Epistemologia și metodologia lingvisticii : Modulul „Managementul instituțiilor educaționale”* : Ciclul II : (Studii de masterat). – Bălți: Presa univ. bălțeană, 2013. – 54 p. – ISBN 978-9975-50-100-2.

164. *Единство в разнообразии при интерпретации языковых и/или лингвистических явлений* // *Žmogus ir Žodis. Didaktinė lingvistika Mdmokslo darbai/Man and the word. Didactic Linguistics Research papers*. – 2013. – Vol. 15, nr. 1. – P. 154-158 ISSN 1392-8600; <http://www.biblioteka.vpu.lt/zmogusirzodis/PDF/didaktinelingvistika/2013/popa154-158.pdf>

b) *Varia*

1969

165. „... *În Cubani sînt ...*” // *Scînteia leninistă*. – 1969. – 4 mart. – P. 2.
166. *Cercul amatorilor de cinema* // *Scînteia leninistă*. – 1969. – 18 dec. – P. 4.
167. *Leniniana* // *Scînteia leninistă*. – 1969. – 24 apr. – P. 2.
168. „...*Mecanicul de cinema din Butești ...*” // *Scînteia leninistă*. – 1969. – 7 aug. – P. 2.
169. „*Mexico – 68*” // *Scînteia leninistă*. – 1969. – 1 noiem. – P. 2.
170. *Oaspete zilnic* // *Scînteia leninistă*. – 1969. – 17 iun. – P. 4.
171. *Pe poteca turistică* // *Scînteia leninistă*. – 1969. – 17 iun. – P. 4.
172. „... *Recent la școala medie ...*” // *Scînteia leninistă*. – 1969. – 29 mart. – P. 4.

1970

173. *Colocviul nostru leninist: Etapa a treia – ultima* // *Scînteia leninistă*. – 1970. – 9 apr. – P. 2.
174. *Examenele bat la ușă* // *Scînteia leninistă*. – 1970. – 28 mai. – [P. 3].
175. *Filme despre conducător* // *Scînteia leninistă*. – 1970. – 14 febr. – [P. 2].
176. *Întîlnire cu veteranii* // *Scînteia leninistă*. – 1970. – 25 apr. – [P. 4].

1971

177. *Codașii filologiei* // *Pedagogul*. – 1971. – 17 noiem. – P. 2.
178. *În împărăția viței-de-vie* // *Pedagogul*. – 1971. – 4 oct. – P. 2.
179. *Pulsul facultății* // *Cultura*. – 1971. – 20 mai. – P. 6.

180. *Unicul în Moldova* : [despre teatrul studentesc de la Fac. Limbi străine a IPSB „Alec Russo”] // *Tinerimea Moldovei*. – 1971. – 17 febr. – P. 3.

1972

181. *Antipozii facultății de pedagogie* // *Pedagogul*. – 1972. – 20 ian. – P. 1.

182. *Bine ați venit!* // *Pedagogul*. – 1972. – 8 mart. – P. 1.

183. *Bine ați venit!* = *Sveiki atvykę!* / consemnare: V. Stanelis // *Tarybinis Pedagogas*. – 1972. – 25 febr. – P. 1.

184. *Cum ați soluționat această problemă?* // *Pedagogul*. – 1973. – 21 sept. – P. 2.

185. *În ospetie la studenții ucraineni* // *Pedagogul*. – 1972. – 6 noiem. – P. 1.

186. *La revedere, Vilnius!* // *Pedagogul*. – 1972. – 13 oct. – P. 1.

187. *Ne mândrim* // *Pedagogul*. – 1972. – 30 dec. – P. 1.

188. *Semnale ale prieteniei* // *Pedagogul*. – 1972. – 13 mart. – P. 1

1973

189. *De ce tac șefii de cluburi?* // *Cultura*. – 1973. – 25 aug. – P. 12.

190. *Dialog* // *Pedagogul*. – 1973. – 1 sept. – P. 2.

191. *Frecvența -imperativ studentesc* // *Tinerimea Moldovei*. – 1973. – 20 mai. – P. 3 ; *Pedagogul*. – 1973. – 14 sept. – P. 1.

192. *Interviu de revelion* // *Pedagogul*. – 1973. – 30 dec. – P. 1.

193. *Investigații promițătoare* // *Pedagogul*. – 1973. – 23 mart. – P. 2.

194. *Oaspeți din Letonia* // *Pedagogul*. – 1973. – 12 oct. – P. 1.

195. *Preferințe* // Pedagogul. – 1973. – 5 oct. – P. 1.

196. *Studentii lucrează ... la fabrici și pe ogoare* // Pedagogul. – 1973. – 28 sept.

197. *Ultima practică pedagogică* // Pedagogul. – 1973. – 19 oct. – P. 1.

198. *Un gram de cunoștințe – un pud de muncă: dialog cu Gheorghe Popa, student la anul IV, filologie* // Pedagogul. – 1973. – 21 dec. – P. 2.

199. *Venerație* // Pedagogul. – 1973. – 5 oct. – P. 1.

1974

200. *Cauza vieții întregi / Gh. Popa, I. Cațaveică* // Pedagogul. – 1974. – 13 dec. – P. 1.

201. *Ei își dictează ritmul* // Pedagogul. – 1974. – 19 sept. – P. 2.

202. *Posibilități doar sînt / E. Grigoraș, Gh. Buteșteanu, (Gh. Popa)* // Pedagogul. – 1974. – 1 mart. – P. 1.

203. *Trei ore prin cămine / V. Fedozovschi, Gh. Popa* // Pedagogul. – 1974. – 11 ian. – P. 2.

1985

204. *Место в вузе – достойным* // Коммунист. – 1985. – 31 авг. – P. 4.

1988

205. *Revenire la izvoare* // Moldova Socialistă. – 1988. – 7 oct. – P. 2.

206. *Un om născut învățător* // Moldova Socialistă. – 1988. – 10 dec. – P. 4.

1992

207. *La mulți ani, dle profesor : [I. Evtușenco, prof. la catedra de limba și lit. română la 75 de ani] / M. Șleahțișchi, Gh. Popa* // Lit. și arta. – 1992. – 23 febr. – P. 3 ; <http://www.literaturasiarta.md/>

1998

208. *Eliza Botezatu la o aniversare* // Semn. – 1998. – Nr 3/4. – P. 39 ; <http://dl.dropbox.com/u/19346930/Arhiva%20Semn/1998%203-4.pdf>.

2002

209. „*Nu se poate ca noaptea să dureze la nesfârșit*”: [Gh. Popa invitat al Clubului elitelor „Cronos”] / moderator Nadina Gogu // Timpul. – 2002. – 29 noiem. – P. 12-13 ; <http://www.timpul.md/>.

2003

210. *De ce, la despărțire, profesorul Mihail Iordache nu ne-a îmbrățișat?* // Iordache, Mihail. Evocări. – Timișoara, 2003. – P. 179-180.

211. *Despre pedagogii anilor '60* // Popa, Iulius. Butești. Vino și vezi. – Ch., 2003. – P. 315-320.

212. *Cu drag și nepărtinitor despre dl Valeriu Cabac* / Nicolae Filip, Gh. Popa // Făclia. – 2004. – 24 apr. – P. 7 ; <http://www.ziarul-faclia.md/>

213. *În loc de argument. Tineretea matură a Prof. Valeriu Cabac = Instead of an argument Professors Valeriu Cabac's Adult Youth = En guise d'argument La jeunesse mûre du Prof. Valeriu Cabac = Als Argument Die reife Jugendzeit des Professors Valeriu Cabac* / trad. : Iulia Ignatiuc, Tamara Panaguța, Lina Cabac // Valeriu Cabac : Biobibliografie. – Bălți, 2003. – P. 9-29.

214. *Și-al nostru Gheorghe Prini* // Accent provincial. – 2003. – 25 apr. – P. 2 ; Lit. și arta. – 2003. – 8 mai. – P. 7 ; <http://www.literaturasiarta.md/>

2004

215. *Valențele unei monografii a satului* // Lit. și arta. – 2004. – 22 iun. – P. 5 ; <http://www.literaturasiarta.md/>

2009

216. *Noi nu te-am uitat, Pavel Popovschi: In memoriam* / V. Jitaru // Vocea Bălțiului. – 2009. – 6 noiem. – P. 2 ; Făclia. – 2009. – 7 noiem. – P. 16 ; <http://www.ziarul-faclia.md/>

2010

217. [*Felicitare cu ocazia sărbătorilor de iarnă 2011 pentru dl T. Rusu*

redactor-șef al săptămânalului „Făclia” // Făclia. – 2010. – 29 dec. – P. 1 ; <http://www.ziarul-faclia.md/>

218. *Mesajul rectorului = rector's message* // Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți = Alecu Russo State University of Balti / alcăt. Mircea Ciobanu. – Ch., 2010. – P. 4-5.

219. *Un ingredient al succesului particular: prestigiul instituției / a dialogat: Ghenadie Nicu, Angela Bîcu, Valentin Bălan* // Sintagmele. – 2010. – Anul I, nr. 1. – P. 4-5.

220. *Бельцкому государственному университету им. Алеку Руссо исполнилось 65 лет* : [Интервью с ректором БГУ им. Алеку Руссо, проф. Г. Попа, Б. Королук, И. Гажим] / беседа вела Н. Иваницкая // Молдавские ведомости. – 2010. – 12 окт. – P. 3.

2011

221. *Deschiderea solemnă a lucrărilor Conferinței Științifice Internaționale. Mesajul rectorului Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți* // „Abordarea prin competențe a formării universitare: probleme, soluții, perspective” : Materialele Conf. Șt. Intern. consacrată aniversării a 65-a de la fondarea Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți, 8 oct. 2010. – Bălți, 2011. – P. 7.

222. *Propunerea Ministerului Educației ar putea duce la abandonul studiilor / Ala Coica, Gh. Popa, Olga Cernetchi [et.al]* // Timpul. – 2011. – 15 dec. – P. 4 ; <http://www.timpul.md/>

223. *Spre o nouă măsură a valorii* : [după primul an de „rectorie”] // Sintagmele. – 2011. – Anul II, nr. 11/12. – P. 2

224. *„Uimitor pentru un om din Estul Europei este că americanii cred ca într-un miracol... în supremația legii”* // Sintagmele. – 2011. – Anul II, nr. 4/6. – P. 4-6

2012

225. *Autonomie prin... întuneric. Rectorii vor independență, dar încă nu știu cum va arăta aceasta / Ala Coica* // Timpul. – 2012. – 13 noiem. – P. 1 ; <http://www.timpul.md/>

226. *Lingvistica nu e mai puțin ordonată și exactă decât științele „exacte” / a dialogat Ghenadie Nicu* // Sintagmele. – 2012. – Anul III, noiem. – P. 4-5.

2013

227. *Argument*: [studiu introductiv la *Romanul Polidor și Hariti și miscelaneul Oareșcare anegdoteuri folosătoare pentru jiuime aflată într-un poem din ianvechime tipărită* scrise de comisul Dimitrie Emanoilov Balica la Bălți în perioada 1843-1848] // Marșalcovschi Teo-Teo-dor. Manuscrise de Dimitrie Balica comisul / Maria Abramciuc, Elena Harconița ; desing/tehnored./machetare: Silvia Ciobanu ; Univ. de Stat „Alec Russo”. – Bălți, 2013. – P. 6-8.

228. *Bilanț de etapă*. Interviu cu prof. univ., dr. habilitat Gheorghe Popa, rectorul USARB // Sintagmele. – 2013. – Anul IV, iun. – P. 3.

229. *Comasarea: câteva rațiuni imperioase* : [noi modificări în structura USARB] // Sintagmele. – 2013. – Anul IV, aug. – P. 3.

VI. Coordonator științific al tezelor de doctorat

2002

230. Sainenco, Ala. *Rolul locuțiunilor în formarea noilor unități lexicale. Spec.10.02.01 – Limba română* : Autoref. tz. de doct. în filologie / Ala Sainenco ; Acad. de Științe a Moldovei ; Inst. de Lingvistică. – Bălți, 2002. – 25 p.

2003

231. Novac, Adela. *Derivarea verbal-pronominală (modelul se + verb; se + nume) în limba română. Spec. 10.02.01 – Limba română* : Autoref. tz. de doct. în filologie / Adela Novac ; Acad. de Științe a RM ; Inst. de Lingvistică. – Bălți, 2003. – 24 p.

2004

232. Trinca, Lilia. *Frazeologisme arhaice: expresie și conținut. Spec. 10.02.01 – Limba română* : Autoref. tz. de doct. în filologie / Lilia Trinca ; Acad. de Științe a RM, Inst. de Lingvistică. – Ch., 2004. – 23 p.

2009

233. Răciula, Lilia. *Variabilitatea diafazică în cadrul unor serii stilistico-istorice. Spec. 10.02.01 – Limba română* : Autoref. tz. de doct. în filologie / L. Răciula ; Acad. de Științe a Moldovei, Inst. de Filologie. – Ch., 2009. – 26 p.

VII. Referent oficial al tezelor de doctorat

1988

234. Косован, О. *Номинация именным словосочетанием в современном молдавском языке и отражение данного процесса в словарях* : Автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. филол. наук. – К., 1988. – 24 p.

2005

235. Ungureanu, V. *Verbele tranzitive în limba română* : Autoref. al tz. de doct. în filologie. – Ch., 2005. – 26 p.

2007

236. Luchian, T. *Categoria funcțional-semantică a aspectualității în limba română* : Autoref. al tz. de doct. în filologie. – Ch., 2007. – 25 p.

237. Vatamaniuc, A. *Funcțiile și semnificațiile cazurilor în limba română* : Autoref. al tz. de doct. în filologie. – Ch., 2007. – 24 p.

2009

238. Botnariuc, V. *Studiu asupra îmbinărilor de cuvinte în limba română* : Autoref. al tz. de doct. habilitat în filologie. – Ch., 2009. – 25 p.

VIII. Referințe la publicațiile științifice

1982

239. Matcaș, N. G. *Școală a gândului* : Teoreme lingvistice / N. G. Matcaș. – Ch.: Lumina, 1982. – P. 143.

1985

240. Рацеева, Елена. *Обзор журнала «Русский язык в молдавской школе»* / Елена Рацеева // *Limba și lit. moldovenească*. – 1985. – Anul XXVIII, nr. 1. – P. 65.

1987

241. Dumeniuc, I. *Introducere în lingvistică*. – Ed. a 2-a rev. și compl. / I. Dumeniuc, N. Mățcaș. – Ch.: Ed. Lumina, 1987. – P. 3

1998

242. *Revista revistelor. SEMN-ul Redivivus!* // Basarabia. – 1998. – Nr 1/2. – P. 201. – ISSN 0868-8028

2000

243. Zugun, Petru. *Lexicologia limbii române* : prelegeri / Petru Zugun. – Iași : Tehnpress, 2000. – P. 280. – ISBN 9738048419, 9789738048416

2002

244. Berejan Silviu. *Cu Eugeniu Coșeriu, în proces de lucru și de simplă comunicare* / Silviu Berejan // Limba Română. – 2002. – Nr 10. – P. 27-28. – ISSN 0235-9111 ; <http://limbaromana.md/>

2004

245. Popa, Viorica. *Limba și literatura română în spațiul etnocultural dacoromânesc și în diaspora* / Viorica Popa // Limba Română. – 2004. – Nr 1/3. – P. 201. – ISSN 0235-9111 ; <http://limbaromana.md/>

246. Ungureanu, Elena. *Prezență coșeriană într-o ediție omagială* / Elena Ungureanu // Cugetul. – 2002. – Nr 2 (14). – P. 77.

2006

247. Manolii, Adela. *Cuvinte de origine greacă în expresii idiomatice românești* / Adela Manolii // Rev. de lingvistică și șt. literară. – 2006. – Nr 5/6. – P. 118. – ISSN 0236-3119

2007

248. Agapi, Liuba. *Un nume adunat într-o carte* / L. Agapi // Rev. de lingvistică și șt. literară. – 2007. – Nr 3/4. – P. 52. – ISSN 0236-3119

249. Berejan, Silviu. *Itinerar sociolingvistic* / Silviu Berejan ; sel. și pref. de Alexandru Bantș ; Acad. de Științe a Moldovei, Inst. de Filologie. – Ch.: Elan Poligraf, 2007. – P. 131; 234; 237. – ISBN 978-9975-66-023-5

250. Druță, Inga. *Neologismul în structura stilistică a limbii române actuale* / I. Druță. – Ch.: Elan Poligraf, 2007. – P. 54 ; 219. – ISBN 978-9975-66-022-8

251. Munteanu, Cristinel. *Discursul repetat între alteritate și creativitate* / Cristinel Munteanu. – Iași: Institutul European, 2007. – P. 10. – ISBN 9789736115097

252. Munteanu, Cristinel. *Sinonimia frazeologică în limba română din perspectiva lingvisticii integrale* / Cristinel Munteanu. – Pitești: Ed. Independența Economică, 2007. – P. 109. – ISBN 9789737732668

253. *Raport privind activitatea Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare al Republicii Moldova în anul 2007* [on-line]. – <http://www.cnaa.acad.md/news/2007/>

2008

254. Bahnaru, Vasile. *Elemente de lexicologie și lexicografie* / V. Bahnaru. – Ch.: Știința, 2008. – P. 247-251. – ISBN 978-9975-67-616-8

2009

255. Bahnaru, V. *Elemente de semasiologie română* / V. Bahnaru. – Ch.: Ed. Știința, 2009. – P. 236. – ISBN: 978-9975-67-641-0

2010

256. Botnariuc, Valentina. *Noua Revistă Filologică – sau intrarea în competiție* / Valentina Botnariuc // *Confluente Bibliologice*. – 2010. – Nr 1/4 (19-22). – P. 167-169. – ISSN 1857-0232 ; <http://10.1.1.105/publicatie/rev/2010-1-4/27Confl%201-4%202010%20fin.pdf>

257. Corcinschi, Nina. *Prefață* / Nina Corcinschi // *Filologia modernă: realizări și perspective în context european. Limbă, limbaj, vorbire (In memoriam acad. Silviu Berejan și a poetului acad. Grigore Vieru)*. – (Ed. a 3-a). – Ch., 2010. – P. 7.

258. Nechit, Irina. *Un agent al cunoașterii lingvistice și literare* / Irina Nechit // *Jurnal de Chișinău*. – 2010. – 30 noiem. – P. 11 ; <http://www.jurnal.md/>

259. Răciula, Lilia. *Variabilitatea diafazică în cadrul unor serii stilistico-istorice* / Lilia Răciula. – Ch.: Bons Offices, 2010. – P. 4. – ISBN 978-9975-80-322-9

260. Savin-Zgardan, Angela. *Legități intralingvistice privind apariția și evoluția unităților polilexicale stabile* / Angela Savin-Zgardan // *Omagiu. Nicolae Raevschi*. – Ch., 2010. – P. 131. – ISBN 978-9975-4173-3-4

261. Stanțieru, Svetlana. [Recenzie] / Svetlana Stanțieru // Philologia. – 2010. – Nr 1/2. – ISSN 1857-4300. – P. 115. – Rec. la cartea: Druță Inga. Neologismul în structura stilistică a limbii române actuale / I. Druță. – Ch.: Elan Poligraf, 2007. – 300 p. – ISBN 978-9975-66-022-8

2011

262. Dumistrăcel, Stelian. *Coșeriologie* / Stelian Dumistrăcel // Ziarul Lumina. – 2011. – 3 aug. – P. 1 ; <http://www.ziarullumina.ro/articole;2119;0;60693;0;Coseriologie.html>

2012

263. Popa, Viorica. *Fenomenul analogiei în limbă* / Viorica Popa. – Iași: Ed. Fundației Academice AXIS, 2012. – P. 192.

IX. Personalia

1969

264. *Revoluția are început – revoluția n-are sfârșit...* // Tinerimea Moldovei. – 1969. – [5 noiem. – P. 4]

1973

265. *Stipendiații leniniști: Gheorghe Popa* / V. Fedozovschi // Pedagogul. – 1973. – 30 noiem. – P. 1.

2002

266. *Afirmare prin flacăra cugetului* / Zinaida Tărîță // Accent provincial. – 2002. – 29 noiem. – P. 4.

267. *Gheorghe Popa între calitate și cantități* / Iulius Popa // Lit. și arta. – 2002. – 28 noiem. – P. 7 ; Popa, Iulius. Butești. *Vino și vezi*. – Ch., 2003. – P. 187-191 ; Popa, Iulius. Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți (1945-2005). – Ch., 2005. – P. 327-330.

268. *În loc de titlu, pentru Gheorghe Popa* / Prietenii și colegii de la „Știința” // Flux. Ed. de vineri. – 2002. – 6 dec. – P. 7 ; <http://www.flux.md/>

269. *Profesorul Gheorghe Popa sau Lingvistica, știința cea mai ordonată* / Ala Sainenco, Felicia Cenușă // Țara. – 2002. – 26 noiem. – P. 4 ; <http://tara.press.md/>

270. *Semicentenarul unui lingvist apreciat* / Silviu Berejan // Lit. și arta. – 2002. – 28 noiem. – P. 7 ; <http://www.literaturasiarta.md/>

271. *Un profesor între profesori* / Nicolae Leahu // Plai bălțean. – 2002. – 6 dec.

272. *Видный ученый, яркая личность, надежный наставник и друг* / Михаил Местер // Голос Бэлць. – 2002. – 29 нояб.

273. *Горжусь своим питомцем!* / Силвиу Г. Бережан // Голос Бэлць. – 2002. – 29 нояб. ; Plai bălțean. – 2002. – 6 dec.

2004

274. *Gheorghe Popa : Biobibliografie* / Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți, Bibl. șt. ; alcăt. : A. Nagherneac ; ed. îngr. de E. Harconița ; trad. în limba engl. de A. Pușcari, în limba fr. de A. Coșciug, în limba germ. L. Cabac. – Bălți, 2004. – 158 p. – (Personalități universitare bălțene). – ISBN 9975-931-59-6 ; http://tinread.usb.md:8888/tinread/fulltext/popa_gh/popa_gh.pdf

2005

275. *Contribuții științifice ale profesorilor Facultății Filologie (1945-2005)* : Bibliogr. selectivă / Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți, Bibl. șt. ; alcăt. : A. Nagherneac, T. Aculova ; red. : E. Harconița. – Bălți, 2005. – P. 11, 23, 30-41, 43, 45, 46, 49, 51, 54, 56-58, 60, 63, 64, 66, 95 ; http://tinread.usb.md:8888/tinread/fulltext/contr_st/contr_ped_ps.pdf

276. *Enciclopedia Universității de Stat din Bălți (700 de cadre didactice)* // Popa, Iulius. Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți (1945-2005). – Ch., 2005. – P. 270.

277. *Facultatea Filologie: Decani* // Popa, Iulius. Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți (1945-2005). – Ch., 2005. – P. 127.

278. *Facultatea Filologie* : [generația optzeciștilor: Gh. Popa, M. Șleahțișchi, N. Leahu...] // Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți : Anu. 2005/2006 / coord. : V. Cabac, E. Harconița, A. Sainenco. – Bălți, 2005. – P. 17.

279. *Imaginea Universității prin bibliografii create de bibliotecari* / Elena Scurtu, Maria Fotescu // Magazin bibliologic. – 2005. – Nr 3/4. – P. 111-113. – ISSN 0541-881X ; bibliologicwww.bnm.md/index.php?lang=ro&pid=magazin-bibliologic#2005_3-4_10pdf-Foxit Phantom-[2005_3-4_10.Pdf]

280. *Profesor universitar, doctor Gheorghe Popa, șef de catedră = Associate Professor, PhD Gheorghe Popa, Head of the Chair* // Universitari bălțeni : dict. biobibliogr. – Bălți, 2005. – P. 35-37

281. *Senatul Universității* // Popa, Iulius. Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți (1945-2005). – Ch., 2005. – P. 45.

2006

282. *Gheorghe Popa – doctor habilitat în filologie* / Dumitru Batîr, Tamara Cotelea, Virgil Olimid // Lit. și arta. – 2006. – 14 dec. – P. 6; <http://www.literaturasiarta.md/>

283. *Publicații științifice ale universitarilor bălțeni* : Bibliogr. selectivă 2000 - 2005 / Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți, Bibl. Șt. ; alcăt. : A. Nagherneac, V. Ganea ; red. coord. : E. Harconița ; red. : E. Stratan, A. Mihaluța. – Bălți, 2006. – P. 6, 7, 11-20, 26-32, 70, 72, 203, 204 ; http://tinread.usb.md:8888/tinread/fulltext/public_bibl/publ_st.pdf

2007

284. *Felicitări: [Popa Gheorghe]* // Făclia. – 2007. – 1 dec. – P. 15; <http://www.ziarul-faclia.md/>

285. *Gheorghe Popa s-a relansat la „Știința”* / Nicolae Roibu // Timpul. – 2007. – 6 dec. – P. 4 ; <http://www.timpul.md/>

286. *Профессор Георге Пона принимает поздравления* / Михаил Местер // Голос Бэлць. – 2007. – 20 апр. – P. 4.

2009

287. *Filologul și autorul de dicționare Gheorghe Popa este noul rector al Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți* // DECA-press. – 2009. – 4 noiem. ; <http://pvbmd.ucoz.ru/news/>

288. *Gheorghe Popa - al optulea rector al Universității bălțene* / Valentin Jitaru // Lit. și arta. – 2009. – 26 noiem. – P. 3 ; <http://www.literaturasiarta.md/>

289. *Popa l-a învins pe Plohotniuc la Universitatea din Bălți* // Jurnal de Chișinău. – 2009. – 4 noiem. – P. 4 ; <http://www.admiterea.md/2009/11/popala-invins-pe-plohotniuc-la-universitatea-din-bli/>

290. *В БГУ новый ректор!* / Марина Морозова // Спрос и Предложение. – 2009. – 11 нояб. – P. 4 ; <http://esp.md/>

291. *Профессор Георгий Попа избран ректором Бельцкого университета* / Михаил Местер // Голос Бэлць. – 2009. – 6 нояб. – P. 4.

2010

292. *Catalogul lucrărilor editate de bibliotecarii universității bălțene* / Elena Harconița, Lina Mihaluța, Elena Stratan ; lector: G. Mostovic ; red. bibliogr. : L. Mihaluța ; ind. : A. Nagherneac ; design/tehnored. : S. Ciobanu; Bibl. Șt. a Univ. de Stat „Alec Russo” Bălți. – Bălți, 2010. – P. 23, 55, 56, 58; http://tinread.usb.md:8888/tinread/fulltext/publ_bcii/catalog.pdf

293. *Decret privind conferirea de distincții de stat unui grup de cadre didactice de la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți* : [domnului Gheorghe Popa, rector – Ordinul „Gloria Muncii”] : nr. 588 din 8 oct. 2010 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova. – 2010. – Nr 202/205. – P. 44.

294. *Gheorghe Popa – noul rector al USB* // Vocea Bălțiului. – 2010. – 12 febr. – P. 1.

295. *Gheorghe Popa întruchipează schimbarea* / Maria Șlehtițchi // Jurnal de Chișinău. – 2010. – 2 mart. – P. 4 ; <http://www.jurnal.md/>

296. *Gh. Popa, rectorul USB: „Funcția, evident, mi-am asumat-o, tînjesc însă după munca științifică”* // Făclia. – 2010. – 23 oct. – P. 1 ; <http://www.ziarul-faclia.md/>

297. *Limba este cheia fermecată cu care descui o țară și cunoști un popor. Școala de vară de la USB „Alec Russo”* / Ala Sainenco, Lilia Trinca, Valentina Botnariuc // Vocea Bălțiului. – 2010. – 26 aug. – P. 3.

298. *Lingvistul Gheorghe Popa investit în funcția de rector al Universității „Alec Russo” din Bălți* // USB. – 2010. – Nr 3. – 1 mart. – P. 1 ; <http://hotnews.md/articles/view.hot?id=858>

299. *Universitatea de Stat „Alec Russo” – 65 de ani de instruire și cercetare în Nordul Moldovei (1945-2010)* : ind. bibliogr. / Elena Scurtu, Maria Fotescu, Ana Nagherneac ; ed. îngr. : Elena Harconița ; red. bibliogr. : Lina Mihaluța ; red. literar: Galina Mostovic ; design/cop. : Silvia Ciobanu ; Univ. de Stat „Alec Russo”, Bibl. Șt. – Bălți, 2010. – P. 7, 54, 77-79, 126, 163, 169, 177, 178, 206, 234, 244 ; http://tinread.usb.md:8888/tinread/fulltext/bibl_65/ind_bibliogr.pdf

300. *USB - lumina științei în care se scaldă tot nordul republicii* : [Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți a împlinit 65 de ani] // Făclia. – 2010. – 16 oct. – P. 8-9.

301. *Universitatea „Alec Russo” din Bălți are un nou rector* // Jurnal de Chișinău. – 2010. – 2 mart. – P. 4 ; <http://www.jurnal.md/>

302. *USB „Alec Russo” pășește spre o nouă etapă de afirmare* // Făclia. – 2010. – 17 apr. – P. 1 ; <http://www.ziarul-faclia.md/>

303. *USB are rector nou* / Maria Popa // Vocea Bălțiului. – 2010. – 19 febr. – P. 1.

304. *Ректор БГУ утвержден правительством* / Марина Морозова // Спрос и Предложение. – 2010. – 17 febr. – P. 6 ; <http://esp.md/>

305. *Ректором Бельцкого Госуниверситета утвержден Георгий Попа* // Маклер. – 2010. – 18 febr. – P. 44 ; <http://makler.md/>

306. *«Учебный год только начинается и у нас много планов...»* // Makler. – 2010. – 19 aug. – P. 42 ; <http://makler.md/>

2011

307. *Contribuții științifice ale profesorilor și colaboratorilor USB „Alec Russo” 2005-2010* : bibliogr. selectivă / alcăt. : E. Scurtu, M. Fotescu, A. Nagherneac ; ed. îngrijită de : E. Harconița ; red. bibliogr. : L. Mihaluța ; desing/cop./machtetare: S. Ciobanu ; Bibl. Șt. a Univ. de Stat „Alec Russo”. – Bălți,

2011. – P. 11, 12, 15, 16, 19, 21, 23-25, 27, 33, 44, 72, 75, 257 ; http://tinread.usb.md:8888/tinread/fulltext/public_bibl/contrib_final.pdf

308. *Nasc și la Bălți personalități: Gheorghe Popa / Gheorghe Baciu // Orașul Bălți și oamenii lui.* – Ch., 2011. – P. 440-442.

309. *А у нас снова праздник!* : [Despre deschiderea Centrului de limbă și cultură al Republicii Moldova în Universitatea Lingvistică de Stat din Moscova] // *Nota bene.* – 2011. – 20 янв. – P. 8.

2012

310. *Colocviul Internațional „Eugeniu Coșeriu – 90 de ani de la naștere” / Florin-Teodor Olariu // Anuar de lingvistică și istorie literară. T. LI. 2011. Număr special : Lucrările colocviului internațional Eugeniu Coșeriu – 90 de ani de la naștere (Iași-Bălți, 27-29 iul. 2011).* – București, 2012. – P. 441.

311. *Exuberanța științei despre limbaj : Profesorul Gheorghe Popa la 60 de ani / Calaction Verebceanu, Ala Sainenco // Akademos.* – 2012. – Nr 4 – P. 222-223. – ISSN 1857-0461 ; <http://www.akademos.asm.md/>

312. *Fenomenul analogiei în limbă / Viorica Popa.* – Iași: Ed. Fundației Academice AXIS, 2012. – P. 8.

313. *Gheorghe Popa - investiția în funcția de rector al USB* [on line]. – <http://www.youtube.com/watch?v=5cbBT3nTx7g>. – Accesat: 11.10.2012

314. *Gheorghe Popa (lingvist)* [on line]. – Disponibil pe Internet: [http://ro.wikipedia.org/wiki/Gheorghe_Popa_\(lingvist\)](http://ro.wikipedia.org/wiki/Gheorghe_Popa_(lingvist)). – Accesat: 11.10.2012

315. *Manifestări literare în Republica Moldova* : [despre lucrările Conferinței internaționale „*Filologia secolului al XXI-lea, Creativitate lingvală de la semn la text*”] / Ramona Palade-Jitaru // *NoviXPress* [Bacău]. – 2012. – [7 dec.]

316. *Nou rector la Universitatea „Alec Russo” din Bălți* [on line]. – <http://baltimd.wordpress.com/2011/02/15/nou-rector-la-universitatea-alecu-russo-din-balti/>. – Accesat: 11.10.2012

317. *Popa Gheorghe, doctor habilitat, profesor* [on line]. – <http://www.cna.a.acad.md/en/person/2525/>. – Accesat: 11.10.2012

318. *Profesorul Gheorghe Popa la 60 de ani* [on line]. – Disponibil pe Internet: http://www.asm.md/?go=noutati_detalii&n=5213&m=14. – Accesat: 12.12.2012

319. *Profesorul Gheorghe Popa la vârsta împlinirilor / Calaction Verebceanu, Ala Sainenco // Lit. și arta.* – 2012. – 29 noiem. – P. 7; <http://www.literaturasiarta.md/>

320. *Rector – Universitatea de Stat „Alec Russo din Bălți”*: [*Gheorghe Popa: Curriculum vitae*] [on line]. – <http://www.usb.md/despre-universitate/administratia/rector/>. – Accesat: 11.10.2012

321. *Rectorul Gheorghe Popa la 60 de ani au sau Dragă Ghiță!* / Iulius Popa // Lit. și arta. – 2012. – 29 noiem. – P. 7; <http://www.literaturasiarta.md/>

322. *Savant prin destin: Profesorul Gheorghe Popa – 60 de ani de la naștere* : [expoz. tematică] [on line]. – Disponibil pe Internet: <http://slfilologie.blogspot.com/2012/11/savant-prin-destin-profesorul-gheorghe.html>

323. *Tribut adus lui Eugeniu Coșeriu* : [prezentarea *Conceptului coșerian de creativitate* susținut de Gheorghe Popa] / Ramona Palade-Jitaru // NoviXPress [Bacău]. – 2012. – [7 dec.]

324. *Un spirit educat să ducă lucrurile la bun sfârșit / Anatol Moraru // Sintagmele.* – 2012. – Anul III, noiem. – P. 5.

2013

325. *Mare descoperitor al bogăției limbii române / Tudor Rusu // Făclia.* – 2013. – 7 sept. – P. 15 ; <http://www.ziarul-faclia.md/>

326. *Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți : Gheorghe Popa rector, doctor habilitat // Ghid practic pentru candidații la studii în instituțiile de învățămînt superior din Republica Moldova.* – Ch., 2013. – P. 14.

Indexuri auxiliare

a) Nume

Abramciuc M. 83*¹, 227

Aculova Taisia 104, 275

Agapi Liuba 103, 248

Aizenberg Mihail I. 21

Aladin Lara 104

Alcibiade 95*

Arghezi Tudor 47*, 111*

Aristotel 90*, 93*-95*

Baciu Gheorghe 155*, 307

Bahnaru V. 17*, (23), 36, 53*, 119, (135), 143*, 155*, 254, 255

Balica Dimitrie 227

Bally Ch. (113), 132*, 137*, 144*

Bantoş Alexandru 249

Barbaru Leon 102

Barthes Roland 133*

Batîr Dumitru 11*, 55*, 67*, 282

Bălan Valentin 106*, 219

Belinschi Elena 24, 26, 141, 151, 153

Belostecinic Gr. 40*

Berejan Silviu 4*, 5*, 11*, 13*, 14*, 18*, 18, 19*, 21* (22, 23), 23*, 28, 32, 33*, 37*, 38*, 49*, (49, 50, 52), 54*, 56*, 59*-61*, 63*, 64*, 67*, 75, 80*, 81, 83* (83-85, 87, 103), 105*, 107*, (114, 115, 119, 123), 124*, (125), 126*, 129*, (129, 130), 131*, (132-134), 142*, 147*, 148*, 150*-152*, (152), 155*, (159), 159*-160*, 244, 249, 270

Bileţchi N. 83*

Bîcu Angela 106*, 219

Bîrsanu Aurelia 155

Bloomfield Leonard 93*

Bochmann Klaus 14*

Bogdan Damian 11*, 122*

Bojoga Eugenia 39*

Borcilă Mircea 64*, 148*

¹*Asteriscul indică pagina din text

Borșevici Ion 103*
 Botezatu Eliza 5*, 13*, 21*, 83*, 105*, 118*, 147*, (208)
 Botezatu Ion 83*, 105*
 Botezatu P. 83*
 Botnariuc V. 238
 Botnariuc Valentina 256, 297
 Budișteanu Alexandru 152*, 153*

Cabac Eugeniu 66
 Cabac Lina 213, 274
 Cabac Valeriu 21, 66, 104, (212, 213), 278
 Cantemir Grigore 74, 94, 126*, 140*, 140, 142, 148, 151, 156
 Capcelea Valeriu 156*
 Cațaveică I. 83*, 200
 Cărtărescu Mircea 63*
 Cenușă Felicia 51*, 269
 Cernechi Olga 115*, 222
 Cherdivarenco Vasile 58*
 Chicuș Nicolae 43*, 108*, 109*
 Cimpoi M. 1, 13*, 49*, 118*
 Cincilei Rodica 155
 Cioacă-Ioanid Ștefan 102
 Ciobanu Anatol (28), 29, 37*, 55*, (53), 125*, (136), 150*, 151*
 Ciobanu Mircea 140*, 218
 Ciobanu Silvia 126, 155, 227, 292, 299, 307
 Ciocanu Gheorghe 160*
 Ciornîi Ion (4), 83*
 Coica Ala 115*, 222, 225
 Colțun Gheorghe 162*
 Corcinschi Nina 257
 Corlăteanu Nicolae (13), 55*, 125*
 Coroban Vasile 55*
 Coroliuc Boris 20
 Coșciug Ala 40, 274
 Coșeriu Eugeniu 5*, 18*, 22*, 23*, 35*, (46, 48), 54*, 55*, 59*, 57, (61), 63*,
 64*, 64, (77, 79, 88), 89*-92*, 94*, 96*, (102), 103*, 105*, 107*, 117*, (120),
 132*, 134*, 148*-150*, 155*, 161*, (244, 317, 323)
 Cotelea Tamara 11*, 67*, 282
 Cuț V. P. 33

Dabija Nicolae 117*
Deinego Nona 66
Dimitrescu Florica 16*, 132*, 141*
Druță Inga 17*, 119, 121, 139*, 250, (261)
Duca Gheorghe 154*
Dumeniuc I. Z. (3, 7), 22, 241
Dumistrăcel Stelian 16*, 36*, 54*, 55*, 105*, 110, 131*, 149*, 155*, 161*, 262
Dzaganian Indira 22*, 39*

Eliade Mircea (153)
Eminescu Mihai 86*, 117*, 123*, 146*
Evtuşenco I. Z. 5*, 13*, 21*, 49*, (54), 81*, 83*, 105*, (207)
Fedozovschi V. 46*, 202, 265
Filip Nicolae 54*, 67*, (104), 212
Fotescu Maria 103, 104, 126, 130, 131, 279, 299, 307
Frolova Maria 33

Gabinschi M. 29
Ganea Varvara 283
Gheorghe Ion 82*
Glavan Costache 57*, 60*
Glavan Dumitru 57*
Gogu Nadina 89*, 209
Grabazei Ana 153
Grigoraş E. 202
Guţu P. 66
Guţu V. (67)

Hadîrcă Ion 64*, 148*
Harconiţa Elena 103, 104, 126, 130, 131, 227, 274, 275, 278, 283, 292, 299, 307
Heidegger Martin 6*, (57), 89*
Hjelmslev Louis Trolle 93*

Iavorschi N. 24, 26, 35
Ignatiuc Iulia 66, 213
Iordache Mihai 105*, (209)

Iorga Nicolae 47*
Irimia Cristina 154*
Irimia Dumitru 17*, 37*, (60), 105*, 133*, (131), 154*
Irinescu Teodora (93)
Ivănescu G. 93*

Jitaru Valentin 74*, 98, 158, 216, 288

Kant E. 95*

Leahu N. 18*, 23*, 35*, 40*, 54*, 63*, 83*, 88, 90, 96*, 102, 148*,
152*, 156*, 271, 278
Levit E. 83*
Lobiuc Ioan (93)
Luchian T. 236
Lucinschi Petru 58*, 103*
Lungu Eugen 83*, 147*

Manoli Ion 80
Manolii Adela 247
Marșalcovschi Teo-Teodor 227
Matcovschi Ilarion (4), 5*, 13*, 21*, 42, 49*, 66, 75*, 81*, 83*
Mănuță Dan 149*
Mățaș Nicolae (3, 7, 14, 22), 147*, 152*, 239, 241
Mehedinți S. 19*, 51*
Meniuc. G. 1, 13*, 49*, 118*
Mihaluța Lina 283, 292, 299, 307
Mihăescu D. 55*
Mihăescu H. 55*
Misko S. (53)
Moldovan-Bătrînac Viorelia 43*, 73*, 108*, 109*
Moraru A. 80*, 83*, 119, 120*, 140*, 152*, 324
Mostovic G. 292, 299
Moțoc Radu 153*
Munteanu Cristinel 251, 252
Munteanu Eugen (147)

Nagherneac Ana 274, 275, 283, 292, 299, 307
Nagy Rodica (94)

Nasu Ilie 66
Nechit Irina 258
Nicu Ghenadie 106*, 114*, 120*, 219, 226
Niculica O. 155
Nietzsche Friedrich 80*
Novac Adela 17*, 53, 119, 141, 142*, 156*, 231

Oglindă E. (53)
Olariu Teodor 310
Olimid Virgil 11*, 67*, 282
Onofreiciuc D. P. 33
Onuțu Gheorghe 57*, 60*
Onuțu Grigore 57*
Onuțu Iancu 57*
Oprea Ioan (94)

Palade-Jitaru Ramona 315, 323
Panaguță Tamara 213
Panaite Oana (147)
Pascaru Tamara 74, 124*
Pârvescu Petruț 156*
Petrescu Camil 148*
Pînzari V. 40*
Plohotniuc Eugeniu 72*, 140*, (289)
Pomelnicova Ana 80
Popa Dimitrie 21*
Popa Iulius 11*, 24*, 47*, 55*, 60*, 78*, 211, 267, 276, 277, 281, 321
Popa Lucia 28*, 39*, 143, (143)
Popa Maria 303
Popa Pompiliu 48*, 118*
Popa Vera 21*
Popa Viorica 140, 149*, 245, 263, 312
Popovschi Pavel (216)
Prini Gh. 36*, 54*, 140*, 146*, (214)
Prisăcaru Vlad 103, 151*
Pușcari A. 274
Pușcariu S. 132*
Putin Vladimir 95*

Rasputin Gr. 95*
Răciula Lilia 116, 154, 233, 259
Reabțov C. P. (4)
Roibu Nicolae 285
Roitman C. D. 33
Rumleanski Mihail 69, 80
Rusnac Gh. 83*
Russo Alecu 58*, 103*, (156)
Rusu Adrian 155*
Rusu Tudor 108*, 154*, 157*, (216), 325
Rusu Valeriu 149*

Sainenco Ala 6*, 20*, 23*, 36*, 51*, 74, 83*, 83, 93, 122, 129*, 134, 140*, 150, 156*, 155, 230, 269, 278, 297, 311, 319
Saramandu Nicolae 64*, 89*, 148*
Savin-Zgardan Angela 260
Scurtu Elena 103, 104, 126, 130, 131, 279, 299, 307
Semcinskii S. V. 55*
Senic Valeriu 83*, 84*, 105*
Spinei I. 66
Stanelis V. 183
Stanțieru S. 73, 148, 261
Stog Gh. 42, 83*
Stratan Elena 283, 292

Șavga Larisa 73*
Șăineanu Lazar 137*
Șevcenko Taras 86*
Șișcanu-Boz Olga 143
Șleahțițchi Maria 18*, 23*, 35*, 54*, 57, 63*, 75*, 83*, 88, 90, 96*, 102, 140*, 147*, 154*, 155, 207, 278, 295
Șleahțițchi Mihai 66
Ștefan cel Mare 86*

Tabac K. 104
Takashi Kamei 90*
Taralin Gheorghe 78*
Tărîță Z. 26, 61*, 83*, 119, 140*, 146*, 156*, 266
Teculescu Nicanor D. 44*

Tichie Marina 114*
Timciuc Svetlana 151
Tlehuci Faina 104
Trinca Lilia 17*, 103, 119, 136*, 140*, 150, 151*, 232, 297

Țurcanu Lucia 102

Ungureanu Elena 88, 148*, 246
Ungureanu V. 235

Vatamaniuc A. 237
Verebceanu Galaction 20*, 23*, 128, 140*, 311, 319
Vieru Grigore (37, 47, 145, 146, 152)
Vinogradov V. (113), 132*, 137*, 144*
Vivaldi Antonio 96*
Voronin Vladimir 73*

Wald H. 132*
Windich Rudolf 39*, (147)

Zencenco Anton 77*, 80, 83*
Zugun Petru 243

Баланич Александр 97*
Балли Ш. 71*
Бережан Силвиу 65*, 66*, 69*, 70*, 273
Ботезату Елиза 69*

Виноградов В. 71*

Гажим Ион 220

Думистрэчел Стелиан 70*

Иваницкая Н. 107*, 220
Ионицэ Мирчя 30
Иримия Думитру 71*

Корлэтяну Н. 70*
Королюк Борис 220
Косован О. 234
Кошеру Е. 64, 70*, 71*, (157, 162)

Матковский Илларион 69*
Местер Михаил 66*, 71*, 272, 286, 291
Михаеску Д. 70*
Михаеску Х. 70*
Морозова Марина 290, 304
Мотузенко Е. М. 122

Нягу Георгий 97*

Прицкан Валентина 98*
Пушкариу С. 71*

Рацеева Елена 236

Семчинский С. 70*
Сеник Валериу 69*

Ункуцэ Нелли 101*

Чёрный Ион 69*
Чобану Анатол 70*

Шляхтицкий Мария 98*

b) Titluri

A fi mai \hat{A} decît \hat{I} 89

„Abordarea prin competențe a formării universitare: Probleme, soluții, perspective” 155

Academicianul Nicolae Filip: Biobibliografie 104

Academicianul Silviu Berejan – teoretician al limbajului 114, 125

Academicianul Silviu Berejan – un nume de mare rezonanță în știința limbii 115

Academicianul Silviu Berejan: Biobibliografie 103

Activitatea în laborator vs activitatea de laborator: între teorie și metodologie 140

Admiterea – 85: constatări, sugestii, opinii 20

Afirmare prin flacăra cugetului 266

„... Am căutat să fac din lingvistică un fel de matematică” 68, 81

Antipozii facultății de pedagogie 181

Anuar: direcții de cercetare, studii, activități de creație, specializări 69

Apariții editoriale 119

Apoziția – modalitate semantico-sintactică de organizare a limbii 141

Argument 227

Aspecte ale procesului de abreviere 142

Aspecte ale variabilității în cadrul paradigmei „feminitate” (în baza liricii eminesciene) 116

Atribute ale limbii (?!) 82

Autonomie prin... întuneric. Rectorii vor independență, dar încă nu știu cum va arăta aceasta 225

Bilanț de etapă 228

Bine ați venit! 182

Bine ați venit! = Sveiki atvykę! 183

Calvarurile și lecțiile afirmării unui adevăr: [despre limba română în Republica Moldova] 43

Catalogul lucrărilor editate de bibliotecarii universității băltene 292

Categoria funcțional-semantică a aspectualității în limba română : Autoref. al tezei de dr. în filol. 234

Cauza vieții întregi 200

Cauze ale apariției locuțiunilor 106

Cercul amatorilor de cinema 166

Codașii filologiei 177
 Colocviul Internațional „Eugeniu Coșeriu – 90 de ani de la naștere” 310
 Colocviul Internațional de Științe ale Limbajului de la Suceava: cronică 55
 Colocviul nostru leninist: Etapa a treia – ultima 173
 Comasarea: câteva rațiuni imperioase 229
 Considerații la studiul echivalentelor analitice ale cuvintelor 35
 Contribuția dicționarelor la elucidarea conceptului de locuțiune 96
 Contribuții științifice ale profesorilor Facultății Filologie (1945-2005) :
 Bibliogr. selectivă 275
 Contribuții științifice ale profesorilor și colaboratorilor USB „Alec Russo”
 2005-2010: Bibliogr. selectivă 307
 Coordonate ale viziunii lingvistice coșeriene 56
 Coșeriologie 262
 Coșeriu, Eugeniu. Despre lingvistică, Heidegger, Clinton ș.a. 57
 Cu drag și nepărtinitor despre dl Valeriu Cabac 212
 Cu Eugeniu Coșeriu, în proces de lucru și de simplă comunicare 244
 Cu privire la raportul dintre neologism și împrumut 73
 Cum ați soluționat această problemă? 184
 Cuvinte de origine greacă în expresii idiomatice românești 245
 Cuvintele propriu-zise și echivalentele lor locuționale: particularități gra-
 maticale (modalități de tratare în cadrul cursului de limbă moldovenească
 contemporană) 31

De ce tac șefii de cluburi? 189
 De ce, la despărțire, profesorul Mihail Iordache nu ne-a îmbrățișat? 210
 Decret privind conferirea de distincții de stat unui grup de cadre didactice de
 la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți : [dlui Gheorghe Popa - rector;
 Ordinul „Gloria Muncii”] 293
 Denotația și viziunea „românească” asupra lumii: Răsumă 65
 Derivarea verbal-pronominală (modelul se + verb; se + nume) în limba
 română. Spec. 10.02.01 – Limba română 231
 Deschiderea solemnă a lucrărilor Conferinței Științifice Intern. Mesajul rec-
 torului Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți 221
 Despre cauzele interpretării „frazelogice” a locuțiunilor 107
 Despre echivalentele locuționale ale adjectivului 2
 Despre funcționarea principiului economiei în limbă (pe baza echivalentelor
 analitice ale cuvintelor) 34
 Despre necesitatea diversificării abordării faptelor de limbă 117
 Despre necesitatea reconsiderării inventarului locuțional 97

Despre pedagogii anilor '60 211
 Deținători ai titlului de Doctor Honoris Causa. Membrii de Onoare ai Senatului 126
 Dialog 190
 Dialoguri cu „Gigantul de la Tübingen” 102
 Dicționar de echivalente 32
 Dicționar de greșeli uzuale 98, 158
 Dicționar de locuțiuni rus-român = Русско-румынский словарь устойчивых словосочетаний 74
 Dicționar de pleonasme 143
 Dicționarul lui Gheorghe Popa sau Locuțiuni pentru zeci de mii de minți 74
 Dificultățile privind determinarea statutului locuțiunilor 75
 Dimensiunile personalității acad. Silviu Berejan 159
 Din nou despre inoportunitatea reformei ortografice 144
 Discursul repetat între alteritate și creativitate 251
 Diversitatea „lingvisticilor” 76
 Doleanțe la ceas aniversar: [Anatol Ciobanu] 136
 Dualismul asimetric al unităților locuționale 108

E. Coșeriu: drumurile vieții și ale afirmării 77
 Ei își dictează ritmul 201
 Elemente de lexicologie și lexicografie 254
 Elemente de semasiologie română 255
 Eliza Botezatu la o aniversare 208
 Elogiu cuvântului matern 13
 Enciclopedia Universității de Stat din Bălți (700 de cadre didactice) 276
 Epistemologia și metodologia lingvisticii : Modulul „Managementul instituțiilor educaționale” : Ciclul II : (Studii de masterat) 163
 Eugen Coșeriu – Universul din scoică 102
 Eugeniu Coșeriu: „Știința este o formă de împărtășanie...” 90
 Evaluarea prin teste în învățământ: Teorie – aplicații 66
 Examenele bat la ușă 173
 Exuberanța științei despre limbaj: Profesorul Gheorghe Popa la 60 de ani 311

Facultatea Filologie: Decani 277
 Facultatea Filologie: [generația optzeciștilor] 278
 Farafasticuri numai ale ... punctuației? 70
 [Felicitare cu ocazia sărbătorilor de iarnă 2011 pentru dl T. Rusu red.-șef al săptămânalului „Făclia”] 217

Felicitări: [Popa Gheorghe] 284
 Fenomenul analogiei în limbă 263, 312
 Filme despre conducător 175
 Filolog cu conștiința misiunii de profesor universitar 127
 Filologia modernă: Realizări și perspective în context european 128
 Filologul și autorul de dicționare Gheorghe Popa este noul rector al Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți 287
 Filozofastrul de Bălți sau Cine bate apă în piuă 58
 Fluctuații lexicale în româna actuală 44
 Frazeologisme arhaice: expresie și conținut. Spec. 10.02.01 – Limba română : Autoref. tz. de dr. în filologie 232
 Frecvența – imperativ 191
 „Funcția, evident, mi-am asumat-o, tînjesc însă după munca științifică” 296
 Funcțiile și semnificațiile cazurilor în limba română : Autoref. al tezei de dr. în filologie 237

Gheorghe Popa – al optulea rector al Universității bălțene 288
 Gheorghe Popa – doctor habilitat în filologie 282
 Gheorghe Popa – investirea în funcția de rector al USB 313
 Gheorghe Popa – noul rector al USB 294
 Gheorghe Popa (lingvist) 314
 Gheorghe Popa între calitate și cantități 267
 Gheorghe Popa întruchipează schimbarea 295
 Gheorghe Popa s-a relansat la „Știința” 285
 Gheorghe Popa: Biobibliografie 274
 Gheorghe Popa. Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române 119
 Gîlceava înțeleptului cu lumea sau responsabilitatea civică a savantului Silviu Berejan 83
 Gînduri despre un coleg 119
 Gluckliches Neujahr, Deutschland!: [despre seminarul „Limba română vorbită în Moldova istorică”] 45
 Gramatica – școală a gîndului : Teoreme lingvistice 14
 Grigore Vieru – „teoretician” al limbajului 146
 Grigore Vieru, „discipol al limbii române” (Reflecții ale poetului despre limbă) 37
 Grigore Vieru „discipol al limbii române” și mentor al vorbitorilor ei 145

Imaginea Universității prin bibliografii create de bibliotecari 279

- Indicații metodice cu privire la instruirea economică a studenților: (În ajutorul lectorilor și studenților) 33
- Indicații metodice la matematică pentru abiturienții Facultății de pedagogie și metodică a instruirii primare 21
- Interpretarea locuțiunilor prin prisma triadei coșeriene: (desemnare-semnificație-sens) 59
- Interviu de revelion 192
- Introducere în lingvistică 241
- Investigații promițătoare 193
- Itinerar sociolingvistic 249
- „Itinerarele” profesorului de Bălți Silviu Berejan 49
- „... În Cubani sînt ...” 165
- În împărăția viței-de-vie 178
- În loc de argument sau arta de a fericii și de a fi fericit : [Academicianul Silviu Berejan, omul, savantul, cetățeanul] 129
- În loc de argument. *Tinerețea matură a Prof. Valeriu Cabac = Instead of an argument Professors Valeriu Cabac's Adult Youth = En guise d'argument La jeunesse mûre du Prof. Valeriu Cabac = Als Argument Die reife Jugendzeit des Professors Valeriu Cabac* 213
- În loc de titlu, pentru Gheorghe Popa 268
- În ospetie la studenții ucraineni 185
- Înaltă conștiință civică: [despre S. Berejan] 50
- Îndrumări metodice la efectuarea lucrării de control Nr. 3 la limba moldovenească: (Pentru studenții secț. prin corespondență) 24
- Întîlnire cu veteranii 176
- La catedra de filologie și pedagogie ... a omeniei: [Omagiu academicianului Silviu Berejan] 84
- La catedra de ... omenie 25
- La mulți ani, dle profesor: [I. Evtuşenco, prof. la catedra de limba și lit. română la 75 de ani] 207
- La relation identităi nationale-integrită europăenne dans une approche cose-rienne 118
- La revedere, Vilnius! 186
- Laudatio cu prilejul conferirii titlului de Doctor Honoris Causa dlui acad. Silviu Berejan 130
- Laudatio cu prilejul conferirii titlului de Doctor Honoris Causa dlui prof.

Dumitru Irimia 131
 Lecțiile unui volum de lingvistică și filologie românească 147
 Legități intralingvistice privind apariția și evoluția unităților polilexicale stabile 260
 Leniniana 167
 Lexicologia limbii române: prelegeri 243
 Limba este cheia fermecată cu care descui o țară și cunoști un popor. Școala de vară de la USB „Alec Russo” 297
 Limba română în contextul glotic european 137
 Limba și literatura română în spațiul etnocultural dacoromânesc și în diaspora 245
 Lingvistica arborescentă vs. lingvistica integrală 160
 Lingvistica în ierarhia „lingvisticilor” 78
 Lingvistica nu e mai puțin ordonată și exactă decât științele „exacte” 226
 Lingvistica și „casa limbii” 51
 Lingvistul Gheorghe Popa investit în funcția de rector al Universității „Alec Russo” din Bălți 298
 Locuțiunea – frazeologismul – expresia: unele precizări terminologice 105
 Locuțiunea ca obiect al investigațiilor lingvistice 99
 Locuțiunea și expresia: termeni corelativi? 138
 Locuțiunea și frazeologismul: componența lor lexicală (privire de ansamblu) 91
 Locuțiunile – sursă de îmbogățire a vocabularului 6
 Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române 119
 Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române : Autoreferat al tz. de dr. habilitat în filologie 110
 Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române : Tz. de dr. habilitat în filologie 109
 Locuțiunile: economie sau redundanță? 71
 Lucrarea de control Nr. 1 la limba moldovenească și indicații metodice la efectuarea ei: (pentru studenții secț. fără frecvență a Facultății de pedagogie și metodică învăț. primar 26

Manifestări literare în Republica Moldova: [despre lucrările Conferinței internaționale „Filologia secolului al XXI-lea, Creativitate lingvală de la semn la text”] 315
 Mare descoperitor al bogăției limbii române 325
 Mecanicul de cinema din Butești ...” 168
 Mesajul rectorului = rector’s message 218

- „Mexico – 68” 169
 Model de rectitudine și de etică științifică: [Academicianul Silviu Berejan: *in memoriam*] 132
- Nasc și la Bălți personalități: Gheorghe Popa 308
 Natura semantică a echivalentului analitic al adjectivului 27
 Ne mândrim 187
 Neologism și arhaism: sincronie și diacronie 148
 Neologismul în structura stilistică a limbii române actuale 250
 Nescrisele cărți ale acad. Silviu Berejan 52
 Noi nu te-am uitat, Pavel Popovschi : *In memoriam* 216
 Nou rector la Universitatea „Alec Russo” din Bălți 316
 Noua Revistă Filologică – sau intrarea în competiție 255
 „Nu se poate ca noaptea să dureze la nesfârșit”: [Gh. Popa invitat al Clubului elitelor „Cronos”] 209
- O** autentică „școală a gândului” 60
 O carte de certă valoare științifică 119
 O carte utilă pentru toți 3
 O lansare de carte pe potriva valorii ei 119
 O lucrare lexicografică de maximă importanță 74
 Oaspete zilnic 170
 Oaspeți din Letonia 194
 Observații asupra economiei lingvare: (cu privire la echivalentele locuționale ale cuvintelor) 38
 Observații asupra funcțiilor limbii: tezele ref. 39
 Observații pe marginea delocutivelor interjecționale 40
 Omagiu academicianului Silviu Berejan: culegere 85
 Omagiu bălțean unui savant de la Chișinău 103
 Omagiu lingvistului care a îmbrățișat Universul 88
 „Orizontul semasiologic” al acad. Silviu Berejan 133
 Orizonturile unui interviu monografic: [despre Eugeniu Coșeriu] 61
- Paradoxuri lingvare și lingvistice. 1. În loc de argument 100**
Paradoxuri lingvare și lingvistice. 2. Paradoxuri „grafice” 101
 Particularitățile gramaticale ale locuțiunilor ajutătoare 139
 Particularitățile gramaticale ale locuțiunilor substantivale (preponderent, în raport cu cele ale frazeologismelor) 111
 Pe marginea unei plachete 1

Pe poteca turistică 171
Permanenta „nevoie de Coșeriu” 120
Pleonasmul ca fapt al vorbirii și obiect al cercetării: [în loc de predislovie] 149
Popa Gheorghe, doctor habilitat, profesor 317
Popa l-a învins pe Plohotniuc la Universitatea din Bălți 289
Posibilități doar sînt 202
Posibilitățile de prognozare a unităților glotice (cu referire la locuțiuni) 86
Practicum la introducere în lingvistică 36
Prefață 257
Prefață: [cuvînt-înainte la cartea cu același titlu semnată de Inga Druță] 121
Preferințe 195
Pregătirea lingvistică universitară: între deziderat și praxis 92
Prezentarea tezei de doctor habilitat în filologie „Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române” de Gheorghe Popa 110
Prezență coșeriană într-o ediție omagială 246
Prezență coșeriană într-o ediție omagială 88
Profesor universitar, doctor Gheorghe Popa, șef de catedră = Associate Professor, PhD Gheorghe Popa, Head of the Chair 280
Profesorul Gheorghe Popa la 60 de ani 316
Profesorul Gheorghe Popa la vârsta împlinirilor 319
Profesorul Gheorghe Popa sau Lingvistica, știința cea mai ordonată 269
Programa examenului de doctorat la Specialitatea 10.02.-01 – Limba Română 150
Propunerea Ministerului Educației ar putea duce la abandonul studiilor 222
Publicații științifice ale universitarilor bălțeni 283
Pulsul facultății 179

Quo vadis, orthographia? 151

Raport privind activitatea Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare al Republicii Moldova în anul 2007 253
Răspuns la ancheta „Revistei de lingvistică și știință literară” 62
Reabilitarea cărților proscrise 29
„... Recent la școala medie ...” 172
[Recenzie] 7, 22, 23, 28, 46, 53, 93, 94, 122, 261
Rector – Universitatea de Stat „Alec Russo din Bălți”: [Gheorghe Popa: Curriculum vitae] 320
Rectorul Gheorghe Popa la 60 de ani au sau Dragă Ghiță! 321
Redutabilul profesor de Bălți - academicianul Silviu Berejan 123

- Reflexe ale unor idei lingvistice la Grigore Vieru 47
- Revenire la izvoare 205
- Revista revistelor. SEMN-ul Redivivus! 242
- Revoluția are început – revoluția n-are sfârșit... 264
- Rezerve pentru sporirea eficienței la predarea disciplinelor lingvistice în învățământul superior 18
- Rolul locuțiunilor în formarea noilor unități lexicale. Spec.10.02.01 – Limba română : Autoref. tz. de dr. în filologie 230
- Savant prin destin: Profesorul Gheorghe Popa – 60 de ani de la naștere 322
- Semantica locuțiunilor (în raport cu cea a corelativelor) 124
- Semantica locuțiunilor (unele aspecte generale) 112
- Semicentenarul unui lingvist apreciat 270
- Semnale ale prieteniei 188
- Senatul Universității 281
- Silviu Berejan: 75 ani. Schiță omagială 87
- Silviu Berejan și ființa limbii: implicații și explicații 134
- Silviu Berejan și Grigore Vieru: similitudini de viziune asupra limbajului și a limbii române 152
- Sinonimia frazeologică în limba română din perspectiva lingvisticii integrale 252
- Spre o nouă măsură: [după primul an de „rectorie”] 223
- Stipendiații leniniști: Gheorghe Popa 265
- Studentii lucrează ... la fabrici și pe ogoare 196
- Studiu asupra îmbinărilor de cuvinte în limba română. Autoref. al tezei de dr. habilitat în filol. 238
- Școală a gândului: Teoreme lingvistice 239
- Ședința de omagiere „I. Evtuşenco la 80 de ani”: cronică 54
- Și totuși quo vadis? 41
- Și-al nostru Gheorghe Prini 214
- Texte: [Limba română vorbită în Moldova istorică.] 72
- Tipurile de relații semantice dintre locuțiunile adjectivale și corelativale lor 8
- Trei ore prin cămine 201
- Tribut adus lui Eugeniu Coșeriu : [prezentarea Conceptului coșerian de creativitate susținut de Gheorghe Popa] 323

„Uimitor pentru un om din Estul Europei este că americanii cred ca într-un miracol... în supremația legii” 224

Ultima practică pedagogică 197

Un agent al cunoașterii lingvistice și literare 258

Un conațional nepereche în lumea științifică: [Eugeniu Coșeriu] 48

Un eveniment remarcabil la Bălți: [Colocviul Internațional „Filologia secolului XXI”] 79

Un gram de cunoștințe – un pud de muncă: dialog cu Gheorghe Popa, student la anul IV, filologie 198

Un ingredient al succesului particular: prestigiul instituției 219

„Un lingvist pentru secolul XXI” 88

Un manual de sintaxă mult așteptat 4

Un nume adunat într-o carte 103, 248

Un om născut învățător 206

Un omagiu pentru Eugeniu Coșeriu 88

Un profesor între profesori 271

Un spirit educat să ducă lucrurile la bun sfârșit 324

Un valoros studiu de lexicologie și lexicografie 135

Unele aprecieri asupra lingvisticii și a obiectului ei de studiu 63

Unele reflecții lingvistice ale lui Alecu Russo 156

Unicul în Moldova: [despre teatrul stud. de la Fac. Limbi străine a IPSB „Alecu Russo”] 180

Unitatea în diversitate a lingvisticii 95

Universitatea „Alecu Russo” din Bălți are un nou rector 301

Universitatea de Stat „Alecu Russo” – 65 de ani de instruire și cercetare În Nordul Moldovei (1945-2010) : ind. bibliogr. 299

Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți. Analele științifice ale Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți. T. 18, fasc. b. Filologie 42

Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți. Analele științifice ale Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți. Serie nouă. T. 19, fasc. b. Filologie, Limbi și Literaturi Străine 80

Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți : Gheorghe Popa rector, doctor habilitat 325

Universul din scoică 102

USB – lumina științei în care se scaldă tot nordul republicii : [Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți a împlinit 65 de ani] 300

USB „Alecu Russo” pășește spre o nouă etapă de afirmare 302

USB are rector nou 303

Utilitatea comentariilor istorice la lecțiile de limbă maternă 9

Valențe și structuri mitologice în studiul textului „La țigănci” de Mircea Eliade 153

Valențele Dicționarului... lui V. Guțu 67

Valențele unei monografii a satului 215

Variabilitatea diafazică în cadrul unor serii stilistico-istorice 154, 259

Variabilitatea diafazică în cadrul unor serii stilistico-istorice. Spec. 10.02.01 –

Limba română : Autoref. tz. de dr. în filologie 233

Venerație 199

Verbele tranzitive în limba română : Autoref. al tezei de dr. în filologie 235

Viziunea lingvală asupra lumii din perspectivă coșeriană 161

Viziunea „locuțională” a lui Ch. Bally și a lui V. V. Vinogradov 113

А у нас снова праздник! 309

Бельцкому государственному университету им. Алеку Руссо исполнилось 65 лет 220

В БГУ новый ректор! 290

Видный ученый, яркая личность, надежный наставник и друг 272

Горжусь своим питомцем! 273

Е. Кошеру: «Глупостей всегда больше, чем толковых вещей» 64

Единство в разнообразии при интерпретации языковых и/или лингвистических явлений 164

Еужениу Кошеру: жизненный путь и признание 157

Замечания о семантико-функциональном статусе предлога (на основе аналитических эквивалентов имени прилагательного) 17

Лингвистическая концепция Еуджена Кошеру (общие принципы) 162

Место в вузе – достойным 204

Некоторые замечания по поводу структурных типов аналитических эквивалентов имени прилагательного 19

Номинация именным словосочетанием в современном молдавском языке и отражение данного процесса в словарях 234

- О понятии аналитического эквивалента имени прилагательного 5
О понятии аналитического эквивалента слова 15
О содержании понятия аналитического эквивалента слова 30
Обзор журнала «Русский язык в молдавской школе» 240
- Перевод имен прилагательных 16
Проблема аналитических эквивалентов слов как предмет лингвистических исследований 10
Профессор Георге Попа принимает поздравления 286
Профессор Георгий Попа избран ректором Бельцкого университета 291
- Ректор БГУ утвержден правительством 304
Ректором Бельцкого Госуниверситета утвержден Георгий Попа 305
Структурно-семантический и функциональный статус аналитических эквивалентов имени прилагательного в современном молдавском языке: Дис. ... канд. филол. наук 11
Структурно-семантический и функциональный статус аналитических эквивалентов имени прилагательного в современном молдавском языке : Автореф. дис. ... канд. филол. наук 12
- «Учебный год только начинается и у нас много планов...» 306

c) Publicații în serie

- Accent provincial: săptămânal regional liber al municipiului Bălți 79, 81, 214, 266
- Akados: revistă de știință, inovare, cultură și artă a Academiei de Științe a Moldovei 152, 159, 311
- Basarabia: revistă a scriitorilor din Moldova 67, 242
- Biblio Polis: revistă de biblioteconomie și științe ale informării a Bibliotecii Municipale „B. P. Hașdeu” 103
- Buletinul Institutului de Lingvistică a Academiei de Științe a Moldovei 105, 111, 139
- Confluente Bibliologice: revistă de biblioteconomie și științe ale informării a Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți 103, 119, 123, 256
- Cugetul: revistă de istorie și cultură 45, 88, 246
- Cultura: săptămânal politic-social, pedagogic, cultural-literar 179, 189
- Curierul de nord: săptămânal al Primăriei municipiului Bălți 48, 49, 58
- Curierul românesc: revistă a românilor de pretutindeni (București) 102
- Dacia literară: revistă literară (Iași) 43
- Făclia : săptămânal de informare, opinie și cultură pedagogică 74, 127, 212, 216, 217, 284, 296, 300, 302, 325
- Flux: cotidian național 88, 268
- Învățământul public: Organ al Ministerului învățământului public al RSS Moldovenești 6, 13, 14, 29
- Învățătorul Sovietic: revistă lunară a Ministerului învățământului a RSS Moldovenești 2, 8
- Intertext: revistă științifică a Universității Libere Internaționale din Moldova 110
- Jurnal de Chișinău: săptămânal independent 88, 102, 258, 289, 295, 301
- Lecturi filologice: revistă științifică a Universității Libere Internaționale din Moldova 112
- Limba română: revistă de știință și cultură filologică 44, 50, 56, 77, 87, 119, 120, 132, 244, 245
- Limba și literatura moldovenească: revistă filologică 5, 7, 18, 22, 28, 240
- Literatura și și arta: publicație de limba română 25, 74, 88, 115, 119, 136, 207, 214, 215, 267, 270, 282, 288, 319, 321
- Magazin bibliologic: revistă științifică și bibliopraxiologică 279
- Metaliteratură: revistă științifică a Institutului de Literatură și Folclor al AȘM și a Facultății de Filologie a Universității de Stat „Ion Creangă” 16

Moldova Socialistă: Organ al CC al PC al RM 23, 205, 206
 Monitorul Oficial al Republicii Moldova: Agenția informațională de Stat „Moldpress” 293
 Nota bene: revistă de cultură a studenților (Bălți) 309
 Noua Revistă Filologică: revistă de știință, cultură și civilizație (Bălți) 144, 147, 156
 Pedagogul: Organul biroului de partid, rectoratului, comitetelor comsomolist și sindical al Institutului Pedagogic din Bălți 177, 178, 181, 182, 184-188, 190-203, 265
 Pedagogul sovietic: revistă lunară a Ministerului învățământului și Ministerului învățământului superior și mediu de specialitate a RSS Moldovenești 20
 Philologia: revistă de lingvistică și știință literară 143, 261
 Plai bălțean: publicație periodică a Consiliului raional (Bălți) 271
 Porto Franco: revistă de cultură (Galați) 102
 Revistă de lingvistică și știință literară a Academiei de Științe a Moldovei, Institutului de Lingvistică al AȘM, Institutului de Literatură și Folclor 46, 47, 52-55, 56, 62, 63, 74, 93-95, 103, 106, 114, 119, 133, 135, 247, 248
 Scînteia leninistă: revistă pentru copii 165-176
 Semn: revistă literară (Bălți) 41, 51, 57, 57, 60, 61, 68, 70, 76, 82, 89, 90, 100, 101, 208
 Sintagmele: revistă a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți 219, 223, 224, 226, 228, 229
 Tarybinis Pedagogas (Vilnius) 183
 Timpul: cotidian național 88, 209, 222, 225, 285
 Tinerimea Moldovei: ziar al Comitetului Central al Comsomolului din Moldova 3, 4, 9, 180, 191, 264
 Țara: publicație de informație și analiză 77, 269
 Vocea Bălțiului (Bălți) 119, 216, 294, 297, 303
 Ziarul Lumina: cotidianul Patriarhiei Române (Iași) 262
 Žmogus ir Žodis Didaktinė lingvistika Mdmokslo darbai/Man and the word. Didactic Linguistics Research papers (Vilnius) 164

Голос Бэлць: газета муниципального совета (Bălți) 64, 272, 273, 286, 291
 Коммунист: Орган Бельцкого горкома КП (Bălți) 204
 Маклер: газета объявлений (Bălți) 305, 306
 Молдавские ведомости: все новости о Молдове и Мире 220
 Русский язык в молдавской школе: учебно-методический журнал Министерства народного образования Молдавской ССР 16
 Спрос. Предложение: независимая газета (Bălți) 290, 304

Abrevieri

acad. ²	- academician
Acad. de Științe	- Academia de Științe
alcăt.	- alcătuitor
An. șt.	- Anale științifice
anu.	- anuar
apr.	- aprilie
aug.	- august
Autoref. al tz. doct.	- Autoreferat al tezei de doctor
Bibl. Șt.	- Biblioteca Științifică
bibliogr.	- bibliografie
Bul. Inst. de Lingvistică	- Buletinul Institutului de Lingvistică
Ch.	- Chișinău
Colocviul Intern.	- Colocviul Internațional
coord.	- coordonator
cop.	- copertă
culeg.	- culegere
cuv. înainte	- cuvânt înainte
dec.	- decembrie
dicț. biobibliogr.	- dicționar biobibliografic
Ed.	- Editura
colegiul de red.	- colegiul de redacție
ed. a 2-a rev. și compl.	- ediția a 2-a revăzută și completată
ed. îngr.	- ediție îngrijită
<i>et al.</i>	- <i>et alii</i>
expo.	- expoziție
Fac.	- Facultate
fasc.	- fasciculă
febr.	- februarie
ian.	- ianuarie
ind. bibliogr.	- indice bibliografic
conf. șt. intern.	- conferință științifică internațională
Inst. de Lingvistică	- Institutul de Lingvistică
<u>Intern. sci. period. ed.</u>	- International scientific periodical edition

²Abrevierile sînt efectuate în baza standardului ГОСТ ИСО 832 - Межгосударственный Стандарт Библиографическое описание и ссылки. Правила сокращения слов и словосочетаний на иностранных языках

Învățătorul Sov.	- Învățătorul Sovietic
iul.	- iulie
iun.	- iunie
Limba și lit. mold.	- Limba și literatura moldovenească
lingv.	- lingvistic
Lit. și arta	- Literatura și arta
man.	- manual
mar.	- martie
monogr. colectivă intern.	- monografie colectivă internațională
noiem.	- noiembrie
Nr.	- număr
oct.	- octombrie
P.	- pagina
Pedagogul Sov.	- Pedagogul Sovietic
Presa univ. bălțeană	- Presa universitară bălțeană
prof.	- profesor
Pt.	- parte
rec.	- recenzie
red.	- redacție
red. bibliogr.	- redactor bibliografic
red.-coord.	- redactor coordonator
red. lit.	- redactor literar
red. resp.	- redactor responsabil
red. șt.	- redactor științific
Rev. de lingvistică și șt. literară	- Revistă de lingvistică și știință literară
rev. și compl.	- revăzută și completată
sel.	- selectare
sel. de prof. univ. dr.	- selectare de profesorul universitar doctor
sept.	- septembrie
T.	- tom
monogr. colectivă intern.	- monografie colectivă internațională
teoreme lingv.	- teoreme lingvistice
terminol.	- terminologie
trad.	- traducere
Tz. doct.	- teză de doctor
univ. și inst. ped.	- universități și instituții pedagogice
vol.	- volum

Автореф. дис. на соиск.
учен. степ. канд. филол. наук

Дис. ... канд. филол. наук.

им.

Ин-т яз. и лит.

Материалы респ. конф.
конференции

Межвуз. сб.

нояб.

посвящ.

проф.

Рус. яз. в молд. шк.

Сб. материалов респ.
науч.-практ. конф.

- Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук
- Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук
- имени
- Институт языка и литературы
- Материалы республиканской
- Межвузовский сборник
- ноябрь
- посвящение
- профессор
- Русский язык в молдавской школе
- сборник материалов научно-практической конференции

